

- 6 χειρόγραφες κρίσεις. Καιροφύλας, *Ἀνέκδοτα ἔργα*, 96 κ.έ. 16 *Ἡ δυσκολιά*. 305
Ἄπαντα, τ. Α', 133. 21 *Σὰν ποτάμι*. *Στὸ ἴδιο*, 83. 25 *Στὸ χορό*. *Στὸ ἴδιο*, 85.
 35 *Διάλογο*. Δημαράς, *Διάλογος* (= EP). Γιὰ τὴν χρονολόγησή του, βλ. *στὸ*
ἴδιο, 273-274.
- 3 *αὐτόγραφο*. Τὴν πληροφορία τὴν δίνει ὁ Ν. Τωμαδάκης, *Ὁ Σολωμὸς καὶ οἱ* 306
ἀρχαῖοι, 1933, 139, χωρὶς ν' ἀναφέρει τὴν προέλευσή της· βεβαιώθηκε ἀπὸ
 τὸν Λ. Πολίτη ὅτι προέρχεται ἀπὸ τὰ χειρόγραφα τοῦ Σολωμοῦ στὴν Τε-
 κτονικὴ Στοὰ Ζακύνθου. Βλ. τώρα τὴν ἔκδοση Πολίτη, *Ἄπαντα*, τ. Β', 28.
- 6 *Ἐρμάννος Λούντζης*. Βάσεις τῶν πληροφοριῶν μας γι' αὐτὸν εἶναι τὰ ὅσα
 ἔγραψε ὁ Δε Βιάζης, καὶ σελίδες τῆς αὐτοβιογραφίας του, *στὸ περ. Παρνασ-*
σὸς 17 (1894) 202 κ.έ. *Ἡ ἐργασία τῶν Ἀβιγαῖλ Λούντζη Νικοκάβουρα καὶ*
Μιχαῖλ Γ. Δεσύλα, Ἐρμάννος Λούντζης, ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο του, [Κέρκυ-
 ρα] 1948, δὲν πρόσθεσε τίποτε οὐσιαστικό. Τὸ βιβλίο τοῦ Ντίνου Κονόμου,
Ἐρμάννου Λούντζη ἀνέκδοτα κείμενα, ΣΩΒ, 1962, παρέχει χρήσιμη ὕλη. 9
 ἀπὸ ἀλλοῦ γνωστός. Βλ. πρὸ κάτω τὴν ἐργασία τοῦ Μαρ. Σιγούρου. 9 *Ἐλα-*
βον. *Παρνασσὸς* 17 (1894) 208. 20 *Καραβίας*. Σύντομη βιογραφία του ἔχουμε
 ἀπὸ τὸν Μ. Σιγούρο, *περ. Παναθήναια* 22 (1911) 113 κ.έ. 21 *εἶταν γνῶριμος*.
Ὁ Γ. Κανάλε (*περ. Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη* 4 [1868-1869] 320) βεβαιώνει ὅτι ὁ
 Καραβίας, πού ἐστάθηκε δάσκαλος τοῦ Σολωμοῦ, μαρτυροῦσε γιὰ τὴν
 ἐλληνομάθειά του. Ἀμφισβητήθηκε ἡ πληροφορία τοῦ Κανάλε ὅτι ὁ Καρα-
 βίας ἐδίδαξε τὸν Σολωμό· τοῦτο ὅμως μὲ κανέναν τρόπο δὲν πρέπει νὰ κλο-
 νίσει τὴν πληροφορία ὅτι ὁ Ἰθακήσιος δάσκαλος εἶχε γνωρίσει τὸν ποιητή. 24
Καταρτζῆ. Δημαράς, *Διάλογος* (= EP, 133, 136, 138). 32 *Σύρε*. *Ἄπαντα*, τ.
 Β', 25.
- 9 *Ἡ γυναίκα τῆς Ζάκυθος*. Βλ. τώρα καὶ Δ. Σολωμὸς, *Ἡ γυναίκα τῆς Ζά-* 307
κυθος. *Μιά νέα ἀνάγνωση τῆς πρώτης μορφῆς παρουσιασμένη ἀπὸ τὸν Γ.*
Π. Σαββίδη (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ *περ. Περίπλους* 3/10 [1986]). 20 *Καὶ οἱ δίκαι-*
οι. *Ἄπαντα*, τ. Β', 33.
- 1 *στὴν ἀρχή*. *Ἡ γυναίκα τῆς Ζάκυθος*, ἔκδ. Πολίτη, 1944, 46. 12 *Ἐδῶ βλέ-* 308
πουμε. *Στὸ ἴδιο*, 34. 15 *Μακρυγιάννη*. Βλ. *Ἱστορία*, 334. 20 *χειρόγραφες*. Βλ.
 τίς σημειώσεις γιὰ τίς σάτιρες στὴν ἔκδοση τῶν *Ἀπάντων*, ἀπὸ τὸν Λ. Πο-
 λίτη, τ. Α', ἰδίως σ. 364.
- 1 *Βηλαρά*. Βλ. Γ. Σπαταλάς, *περ. Φιλότεχνος*, Βόλος 1927, 222. 2 *ἀργότε-* 309
ρα. Πολίτης, ΓΣΣ, 187 κ.έ. 6 *Μάτση*. *Μάτση*, *Ἄπαντα*, ὁ.π., 87 κ.έ. 14
πρώτη ιδέα. Προλεγόμενα Πολυλά, *Ἄπαντα*, τ. Α', 23 καὶ *Ἐμμ. Στάης*,
 «Περὶ Σολωμοῦ», *περ. Ἀθηνᾶ* 5 (1893) 448. 17 *ἐνὸς ἄλλου*. *Στὸ ἴδιο*, 24. 24
 εἶναι ἀλήθεια. (Γράμμα τοῦ 1830), *περ. Κριτικὴ* 2 (1904) 767. 26 *ζωὴ ἐρημί-*
τη. (Τοῦ 1832). *Παναθήναια* 18 (1909) 43. 27 *δὲν ζῆ καλά*. (Τοῦ 1831). *περ.*

- Κριτική 2 (1904) 768. 32 δημοσιεύεται. Στο περ. *Ίόνιος Άνθολογία* που ἔβγαине στην Κέρκυρα. 34 Καί προβαίνει. *Άπαντα*, τ. Α', 187.
- 310 23 *Παράμερα*. *Άπαντα*, τ. Α', 212.
- 311 1 1830. *Παναθήναια* 10 (1905) 324. 5 Νικόλαος Λούντζης. Στα 1836 μιλεῖ συγκεκριμένα για μετάφραση του Λούντζη (βλ. *Παναθήναια* 18 [1909] 116). Βλ. L. Coutelle, *Οἱ μεταφράσεις του Ν. Λούντζη για τον Σολωμό (οἱ κώδικες τῆς Ζακύνθου)*, 1965 (ἀνάτυπο ἀπό τον Ἑραμιστή). 6 Ἰωάννης Μενάγιας. Ἡ μνεία του Μενάγια γίνεται χωρίς βεβαιότητα ἀπό τον Ν. Ροντάκη, περ. *Ζωή* (Κωνσταντινούπολης) 2 (1921) 181. Για τον Μενάγια, βλ. Φάνης Μιχαλόπουλος, *Διονύσιος Σολωμός*, 196-197. 11 μελετά. Πολίτης, *ΘΔ*, 1, 34. 17 *Χαίρομαι*. Στο ἴδιο, 35. 36 *Κι' ἀπό τὸ πέλαο*. *Άπαντα*, τ. Α', 200.
- 312 3 *Ἐλεγα*. Στο ἴδιο, 201. 23 *Στέκει ὁ Σουλιώτης*. Στο ἴδιο, 215. 29 *κλείσε*. Στο ἴδιο, 30. Για τὴν χρονολόγηση βλ. Πολίτης, *ΓΣΣ*, 145. 31 *εὐστοχη μελέτη*. Παχίνη-Τσαντσάνογλου, ὅ.π.
- 313 10 *ἐὰν τὸ πνεῦμα του*. *Άπαντα*, τ. Α', 29. 12 *ἔμενε θανάσιμα*. Στο ἴδιο, 29. 35 *Ὅσο ἀκόμη*. Στο ἴδιο, 33.
- 314 6 *Νερά καθάρια*. Στο ἴδιο, 244. 13 *Φύση*. Στο ἴδιο, 254. 23 *κλείσε*. Για ὅλα τὰ σχετικά καὶ τὴν χρονολόγηση, βλ. Πολίτης, *ΓΣΣ*, 144-145. 30 *Στὸν καθρέφτη*. *Άπαντα*, τ. Α', 260.
- 315 11 *Ἄχ! ποῦ 'ν' ὁ ὕπνος*. Στο ἴδιο, 261. 21 *κριτική*. Δημαρᾶς, *ΔΚ*, 34 κ.έ. (= *ΕΡ*, 308 κ.έ.).
- 316 11 *στρώματα*. Γ. Βαλέτας, *Ὁ Σολωμός καὶ οἱ Φαναριῶτες*, Μυτιλήνη 1936, καὶ Βουτιερίδης, *Ὁ Σολωμός*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ις : Ο ΑΓΩΝΑΣ (σ. 317-324)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ - ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

Τὸ κείμενο καὶ οἱ σημειώσεις παρέχουν τὶς ἀναγκαῖες πληροφορίες.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

- 317 17 Ἰονίου Ἀκαδημίας. Βλ. Α. Παπαδόπουλος-Βρετός, *Βιογραφικά - Ἱστορικά ὑπομνήματα περὶ τοῦ κόμητος Φριδερίχου Γυῖλφορντ, 1846*: G. P. Henderson, *Ἡ Ἰόνιος Ἀκαδημία*, Κέρκυρα 1980. Για τὴν ἑπτανησιακὴ, καὶ μάλιστα τὴν κερκυραϊκὴ λογιόσυνη, βλ. καὶ Jean Savant, *Ἡ Ἰονικὴ Ἀκαδημία τῶν Γάλλων* (ἀποτελεῖ τὸν τ. 24 τῶν *Κερκυραϊκῶν Χρονικῶν*, 1980).

Ἐπίσης Γ. Σαλβάνος καὶ Β. Γ. Σαλβάνου, *Ἡ Ἴόνιος Ἀκαδημία*, 1949. Στὸ σύνολό του τὸ μοναδικὸ αὐτὸ θέμα περιμένει τὸν ἱστοριογράφο του. Πάντως μαρτυρία σημαντικὴ γιὰ τὸ θέμα προσφέρει ὁ Γ. Τυπάλδος-Ἰακωβάτος, *Ἱστορία τῆς Ἴονιας Ἀκαδημίας*, ἔκδ. Σπ. Ι. Ἀσδραχᾶ, NEB 1982. 26 Φιλομούσου Ἑταιρείας. Δ. Καμπούρογλου, *Μνημεῖα τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων*, τ. Α' 1889, 215 κ.έ.

11 Γεώργιος Γεννάδιος. Ἀναστασιάδης, ΓΓ. 20 αὐτός, τοῦ ὁποίου. Δημοσιεύ- 318
θηκε στὰ *Ἑλληνικὰ Χρονικά*, τὸ περιοδικὸ ποῦ ἔβγαине στὸ Μεσολόγγι, στὸ φ. 31 τῆς 16 Ἀπριλίου 1824. Βλ. τὴν ἀνατύπωση τοῦ 1840, τ. Α', 37. 30 Ζαλίκογλου. Βλ. βιογραφία του ἀπὸ τὸν Κ. Νικολόπουλο στὰ προλεγόμενα τοῦ *Περὶ τῆς Κοινωνικῆς Συνθήκης* τοῦ Ρουσσώ (Παρίσι 1828), ποῦ τὸ εἶχε μεταφράσει ὁ Ζαλίκογλου. Νεότερη βιογραφία του ἀπὸ τὸν Εὐάγ. Τζιάτζιο, στὸ περ. *Μῆνες* (Θεσσαλονίκης) 3 (1939) 68 κ.έ. Γιὰ τὸ Ἑλληνόγλωσσο Ἐενοδοχεῖο, σωματεῖο ποῦ εἶχε ἰδρυθεῖ στὸ Παρίσι ἀπὸ τὸν Ζαλίκογλου καὶ ἄλλους, βλ. περ. τῆς *ΜΕΕ*, φ. 143 καὶ 145 (1928). 35 Νικολόπουλος. Στ. Καρατζᾶς, *Κοραῆς καὶ Νικολόπουλος*, 1949· δὲν ἐξαντλεῖ τὴν βιβλιογραφία. Βλ. ἐπίσης, προκειμένου γιὰ εἰδικὴ ἀπασχόληση μὲ τὸν Νικολόπουλο: J. Fink, *Die arkadische Sendung des Konstantinos Nikolopoulos*, Βερολίνο [1972], ἑλληνικὴ μετάφραση καὶ σχόλια ἀπὸ τὸν Ἄργ. Πετρονώτη, 1981. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἑταιρεία Βιβλιοφίλων ἐπιμελήθηκε ἓνα συλλογικὸ δημοσίευμα σχετικὸ: *Ἀνδρίτσεινα. Ἡ βιβλιοθήκη Κωνσταντίνου Νικολοπούλου*, 1981. Βλ. ἐπίσης Ἀλέξης Πολίτης κ.ἄ., *Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Κωνσταντίνου Ἀγαθόφρονος Νικολόπουλου στὴν Ἀνδρίτσεινα. Κατάλογος*, 1987.

11 Οἴμοι. σ. 129. 17 Πιστὴ φίλια. Οἱ στίχοι μὲτὰ τὸν τίτλο τοῦ βιβλίου. 22 319
Γραικοί. *Νεώτατα τῆς Ἑλλάδος κατὰ τῆς Ἀσίας τρόπαια*, 1835, 14. 27 Ὁ παιδιά μου. Βλ. Ι. Φιλήμων, *Δοκίμιον περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας*, Ναύπλιο 1834, 216 καὶ Μ. Οἰκονόμος, *Ἱστορικὰ τῆς Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας*, 1873, 59 σημ. 30 Κανέλλος. Φ. Μιχαλόπουλος, *ΑΕ* 3 (1948) 98 κ.έ.· Ν. Βλάχος, «Στέφανος Κανέλλος (1792-1823)», περ. *Παρνασσός* 17 (1975) 257-276· Π. Σ. Πίστας, *ΕΛΛ* 22 (1969) 183 κ.έ.· Ἀλέξης Πολίτης, *Ν. Σ. Πίχκολος καὶ Φοριέλ – καὶ ἓνα αὐτόγραφο τοῦ Στέφανου Κανέλου*, 1980 (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸν Ἑραριστή).

8 προσγράφεται. Οἱ περισσότερες παλιές μαρτυρίες ἀναφέρουν τὸν Κοκκινά- 320
κη. 10 Σοφιανόπουλο. Ἡ ἀπόδοση γίνεται, ἐξίσου κατηγορηματικὴ, ἀπὸ τὸν Π. Σοῦτσο, ἀλλὰ πολὺ πιὸ νωρὶς (ἐφ. *Ἥλιος* 2/67 [26.5.1856]) καὶ ἀργότερα: «τοῦ φιλτάτου τοῖς Σούτσοις» λέγεται, ἀπ' αὐτὴν τὴν αἰτία, γιὰ τὸν Σοφιανόπουλο (στὸ ἴδιο, 9/34 [15.6.1866]). Τέλος προσθέτω ὅτι ὁ Γούδας δὲν φαίνεται νὰ ἀπαντᾷ στὸν Π. Σοῦτσο. Γιὰ τὸν Σοφιανόπουλο, βλ. Κ. Λάπ-

- πας, *Ἡ «Πρόοδος» τοῦ Σοφιανόπουλου*, 1980 (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸν Ἐρανοστῆ 16). 11 προσγράφεται. Γούδας, τ. Ζ' 1875, 173. 14 Κλεάνθης. Βλ. Ρ[απτάρχη], *Παρνασσός* (1868) 39 καὶ 732. Συλλογὴ ποιημάτων του μὲ βιογραφία ἔχουμε τοῦ 1871. 21 ἔψαλλε. *Ποιήσεις διάφοροι*, 1842, 6. 24 Πῶς Τούρκους. *Στὸ ἴδιο*, 14. 26 Μπουγιουκλῆς. Βλ. ἐδῶ, 352 καὶ Δημαράς, *ΕΡ*, 60-75. 29 Νέος. I. Βλαχογιάννης, *Ἀθηναϊκὸν Ἀρχεῖον*, 1901, 268.
- 321 8 Ὡς πότε. *Ἄσματα πολεμιστήρια*, 1838, 1. Στὸ ἴδιο βιβλίον σύντομη βιογραφία του. Βλ. καὶ Τ. Κανδηλώρος, *ΜΕΕ*, φ. 117 (1928), καὶ μεθεπόμενη σημ. 12 Γνωρίζουμε. Βλ. *Ἱστορία*, 27.
- 322 3 ἔκαναν. Ν. Γ. Πολίτης, *Γνωστοὶ ποιηταὶ δημοτικῶν ἀσμάτων*, 1916, 3 κ.έ. 4 Ριμάδες. Βλ. *Ἱστορία*, 162. 5 Στασινὸς Μικρούλης. Ν. Πολίτης, *Γνωστοὶ ποιηταὶ*, 34 κ.έ. 6 Χατζὴ Σεχρέτης. Σάθας, *Ἱστορικαὶ διατριβαί*, 1870, 123 κ.έ. καὶ Ν. Πολίτης, *ὁ.π.*, 35 κ.έ. 6 καὶ ἄλλοι. Ἔτσι ἡ *Ἱστορία τῆς Μάνης* τοῦ Νικήτα Νηφάκη (τοῦ ὁποίου ἔχουμε τώρα ὅλα τὰ σωζόμενα: *Μανιάτικα ἱστορικὰ στιχοῦργήματα*, ἔκδοση Σ. Κουγέα, 1964), τοῦ Παύλου πρεσβυτέρου μιὰ ριμάδα τοῦ 1736 (περ. *Χριστιανικὴ Κρήτη* 1 [1912] 379 κ.έ.)· ὁ Δανιὴλ Τριπόλεως ἐστιχοῦργησε μιὰ ριμάδα γιὰ τὴν φυλάκιση τῶν προκρίτων καὶ τῶν ἀρχιερέων στὴν Τρίπολη. Βλ. γι' αὐτὸν μελέτη τοῦ Π. Συνοδινοῦ στὴν *Θεολογία* 7 (1929) 124 κ.έ., ὄχι καλῆ· σήμερα τὰ πληρέστερα καὶ ἀκριβέστερα στοιχεῖα, μὲ ἔκδοση ὅλου τοῦ ἔργου, δίνει ὁ Γ. Κουρνούτος, *ΒΒ*, ἀρ. 44, 163 κ.έ. Ἐπίσης βλ. στὸ *Μηνιαῖο Παράρτημα «Ἀθηνῶν»* 4 (1911) 3341 κ.έ. μιὰ ριμάδα γιὰ τὸν Ἀλῆ Πασά. 9 Καραγκιόζη. Γιὰ τίς πολλὰς ἐργασίες τίς ὁποῖες ἔχει προκαλέσει τὸ θέμα, ἰδίως ὡς πρὸς τὰ μεταγενέστερα χρόνια, βλ. Β. Ποῦχγερ, «Σύντομη ἀναλυτικὴ βιβλιογραφία τοῦ θεάτρου σκιῶν στὴν Ἑλλάδα», περ. *Λαογραφία* 31 (1976-1978) καὶ σὲ ἀνάτυπο. 12 γνωστός. Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν παλαιότερη προέλευσή του, ὁ Καραγκιόζης ἔγινε γνωστός στοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τοὺς Τούρκους· βλ. τώρα Αἰκ. Μυστακίδου, *Karagöz. Τὸ θέατρο τῶν σκιῶν στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴν Τουρκία*, *NEB*, 1982. Οἱ περιηγητὲς ἀπαντοῦν συχνὰ τούρκικο Καραγκιόζη στὶς ἐλληνικὲς χῶρες. Στὸν ἀρχόμενον 19 αἰῶνα συναντοῦμε τὸ «Καραγκιόζης» γιὰ ὄνομα οἰκογενειακὸ στὰ ἐλληνικά· ἀμέσως μετὰ τὸν Ἀγῶνα ἡ λέξις χρησιμοποιεῖται ὑβριστικὰ στὸν Τύπο. Ὅλα αὐτὰ δείχνουν ἐξοικείωση παλιὰ τοῦ ἐλληνικοῦ κοινοῦ μὲ τὸν Καραγκιόζη. Ἐπόμενο εἶναι νὰ ὑποθέσουμε ὅτι τουλάχιστον ἀπὸ τότε θὰ ἄρχισε νὰ παρουσιάζεται καὶ ὁ ἐλληνικὸς Καραγκιόζης. Σὲ μελέτη του, πάντως ἐνδιαφέρουσα ἀπὸ πολλὰς ἀπόψεις (*Ὁ Καραγκιόζης*, 1952), ὁ Κ. Μπίρης ἔφθασε νὰ ὑποστηρίξει τὴν ἐλληνικὴ καταγωγή τοῦ σημερινοῦ Καραγκιόζη. Βλ. τώρα καὶ Βάλτερ Ποῦχγερ, *Οἱ βαλκανικὲς διαστάσεις τοῦ Καραγκιόζη*, 1985.

- 21 Ἀλκαῖος. Γ. Βαλέτας, Θεόδωρος Ἀλκαῖος, 1943 (6' ἔκδ. 1971). 25 Ἀρ- 323
 στίας. Λάσκαρης, ΙΝΘ, πολλ. καὶ Δ. Οἰκονομίδης, Ἐκ τῆν ἱστορίαν τοῦ νε-
 οελληνικοῦ καὶ ρουμανικοῦ θεάτρου. Συμβολὴ εἰς τὰ περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς
 δράσεως τοῦ Κωνσταντινουπολίτου Κωνσταντίνου Κυριακοῦ Ἀριστίου
 (1800-1880), 1952. 34 Βυζάντιου. Ἐκδόση τῆς Βαβυλωνίας μὲ πλούσια
 προλεγόμενα ἔχουμε τοῦ Κ. Μπίρη, 1948· ἄλλη, ΝΕΒ 1972, ἀπὸ τὸν Σπύρο
 Εὐαγγελάτο. Βλ. καὶ τὴν ἐργασία τοῦ Ἀπ. Βακαλόπουλου, «Ἡ ἱστορικὴ
 θεμελίωση τῆς "Βαβυλωνίας"», περ. *Ξεκίνημα* (Θεσσαλονίκης) 1 (1944)
 181 κ.έ.
 17 Ροῖδης. *Εἰδῶλα*, 186. 324

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΖ' : ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ (σ. 325-348)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ - ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

Τὸ κείμενο καὶ οἱ σημειώσεις παρέχουν τὶς ἀναγκαῖες πληροφορίες γιὰ τὶς
 ἐκδόσεις, τὶς πηγές καὶ τὰ βοηθήματα. Σήμερα ἔχουμε καὶ δύο συλλογές· ἢ
 μία, πρὸ γενικῆ, ΒΒ, ἀρ. 44 (1953) καὶ ΒΒ, ἀρ. 45 (1954) μὲ τὴν ἐπιμέλεια
 Γ. Κουρνούτου. Ἡ ἄλλη, ΑΑ, πρὸ εἰδικὰ ἀφιερωμένη στὸν Ἀγώνα, γιὰ τὴν
 ὁποία βλ. ἐδῶ, 650.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

- 12 Ἡ ἱστορία. Ἐκθεσις περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐκπαιδευτηρίου..., 1857, 8. 325
 18 Περραιβός. Ὁ ἀναγνώστης πρέπει νὰ προστρέξει στὸν Γούδα, τ. Ε', 825 326
 κ.έ. Τὰ Ἀπομνημονεύματα πολεμικά (α' ἔκδοση 1836) ὑπάρχουν στὰ ΑΑ.
 18 Ξάνθος. Γούδας, τ. Ε', 43 κ.έ. 28 πρὸ ὑποπτη. Ἄμαντος, ΕΛΛ 5 (1932)
 46 καὶ ἄλλες μεταγενέστερες ἐργασίες τοῦ ἴδιου.
 11 Σκουζές. Ἡ ἔκδοση Γ. Βαλέτα, 1948, μὲ πρόλογο, βιογραφικὰ καὶ βι- 327
 βλιογραφικὰ, θὰ πρέπει νὰ χρησιμοποιηθεῖ παράλληλα μὲ τὶς ἐργασίες Τερ-
 τσέτη, Φιλαδέλφεια καὶ Καμπούρογλου (βλ. βιβλιογραφία στὸν Βαλέτα,
 158). Ὑπάρχει νεότερη ἔκδοση ἀπὸ τὸν Θ. Χ. Παπαδόπουλο, 1975. Παρα-
 πέμπω στὴν ἔκδοση Φιλαδέλφεια, ΙΑ, τ. Β'. 36 Ἐκεῖ, χάριτι σ. 351.
 9 ἐστοχάσθησαν. σ. 332 (διορθώνεται τὸ ἀνέκτησαν σὲ ἀνέκτισαν, σύμφωνα 328
 μὲ Βαλέτα, σ. 35). 22 Γέροντας. Καμπούρογλου, *Μνημεῖα τῆς ἱστορίας*
τῶν Ἀθηναίων, τ. Γ' 1892, μγ'-μθ'. 25 Ἡμεῖς δέ. *Στὸ ἴδιο*, μδ'. 30 ἔπειτα.
Στὸ ἴδιο, μθ'. 33 Ψύλλας. Γεωργίου Ψύλλα, Ἀπομνημονεύματα τοῦ βίου
 μου, ἐπιμέλεια: Ἐλευθέριος Πρεβελάκης, 1974. 33 Βάμβας. Κ. Ἄμαντος,

- «Νεόφυτος Βάμβας», *ΕΛΛ* 7 (1934) 51 κ.έ. · Κ. Ἄμαντος, *ΓΧ*, 162 κ.έ. · Δημαρᾶς, *ΚΒ*. Ἦξια προσοχῆς τὰ κείμενα πού ἔχουν περιληφθεῖ στό δημοσίευμα: Δημαρᾶς, *ΔΒ*.
- 329 10 ἄν ποτε εἶχεν. Ἀνακοίνωση Δ. Σ. Μπαλάνου, *ΠΑΑ* 18 1943 (1949) 231. 15 Ἀπεκρίθη δέ. Γούδας, τ. Α', 294. 23 Δραγούμης. Γ. Φιλήμων, περ. *Παρνασσός* 3 (1879) 298 κ.έ. Τίς Ἀναμνήσεις του ἔχομε στόν Ἑρμῆ 1973, ἐπιμέλεια Α. Ἀγγέλου.
- 330 15 ὑπερτερεῖ. σ. 174. 17 τοσοῦτω. σ. 174. 28 ἐκ δέ. σ. 203. 35 πρὸς τήν. σ. 164 (οἱ παραπομπές στόν Δραγούμη, ἔκδ. 1879).
- 331 7 Ραγκαβῆς. Βλ. Ἱστορία, 356. 30 Γερμανός. Δ. Γρ. Καμπούρογλου, *Μελέτη περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τοῦ Π. Π. Γερμανοῦ*, 1916. Ἡ πρώτη ἔκδοση τῶν Ἀπομνημονευμάτων εἶναι τοῦ 1837· τώρα ΑΑ.
- 332 5 Κασομούλης. Βλ. τὰ προλεγόμενα τοῦ Βλαχογιάννη στήν ἔκδοση τῶν *Στρατιωτικῶν ἐνθυμημάτων*, τ. Α'-Γ', 1940-1942.
- 333 16 Περιφερόμενος. Στό ἴδιο, τ. Β', 262. 21 ἔφερνεν. Στό ἴδιο, 265. 24 Ὅλη ἡ πεδιάς. Στό ἴδιο, 275.
- 334 10 Μακρυγιάννης. Βλ. τὰ προλεγόμενα τοῦ Βλαχογιάννη στήν α' ἔκδοση, 1907. Β' ἔκδοση, στηριγμένη στήν πρώτη, ἔγινε τὸ 1947 μετὰ τὴν φροντίδα τοῦ Λ. Πολίτη· σ' αὐτὴν παραπέμπω (ἔκδοση χρηστική: ΓΑΛ). Ἀξιόλογος σχολιασμός συνοδεύει τὴν ἔκδοση τὴν ὁποία παρεσκεύασε ὁ Σπ. Ἀσδραχᾶς τὸ 1957. Μεταγενεστέρως (1983) ἐδημοσιεύθηκε καὶ ἄλλο ὀψίτυπο ἔργο του, *Ὅραματα καὶ θάματα* (6' ἔκδ. 1985), πού ἐπροκάλεσε ποικίλο σχολιασμό. Βλ. καὶ Σεφέρης, *Δοκιμές*, 173 κ.έ. καὶ Γ. Θεοδοκάς, *ΝΕστ* 30 (1941) 714 κ.έ. 30 Μᾶς ρώτησε. ΓΑΛ, τ. Α', 245. 36 Ἦρθε, μ' εἶδε. Στό ἴδιο, τ. Β', 27.
- 335 5 μπερμπάντης. Στό ἴδιο, τ. Α', 177. 5 δόλιος. Στό ἴδιο, τ. Α', 195. 6 Ἦταν ψειργιασμένος. Στό ἴδιο, τ. Β', 89. 9 ὡς πατρίδα. Στό ἴδιο, τ. Α', 107. 15 ἀρχή. Στό ἴδιο, τ. Α', 256. 24 Ὁ Τούρκος. Στό ἴδιο, τ. Α', 120. Τὸ ἀπόσπασμα σχολιάζεται μετὰ ἀνάλογο τρόπο ἀπὸ τὸν Γ. Θεοδοκά, ὁ.π.
- 336 16 Φωτάκος. Βλ. τὰ προλεγόμενα στήν ἔκδοση τῶν Ἀπομνημονευμάτων του καμωμένη ἀπὸ τὸν Στ. Ἀνδρόπουλο, τ. Α'-Β', 1900. Ἡ νέα αὐτὴ ἔκδοση παρουσιάζει σημαντικὲς μεταβολές ἀπὸ τὴν πρώτη καὶ στό περιεχόμενο ἀλλὰ καὶ στήν γλώσσα. Παραπέμπω στήν πρώτη. 20 Ὁ ἀρχηγός. τ. Α', 80. 29 Εἶναι ἐντροπή. σ. ζ'. 34 Τερτσέτη. Βλ. Ἱστορία, 409.
- 337 2 Ὅσες φορές. σ. ε'. 8 Οἱ αἰῶνες. Ν. Βέης, *Ὁ Γ. Τερτσέτης καὶ τὰ Ἀπομνημονεύματα τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη*, 1934, 57. 14 Εἶδα. Ἐξακολούθησις τῶν προλεγόμενων εἰς τὰ Ὑπομνήματα τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, 1852, 51. 22 Διήγησις. Ἄρχισε νὰ τυπώνεται τὸ 1846 καὶ τελείωσε τὸ 1851. 31 Τὴν πρώτην ἡμέρα. σ. 129.

- 11 Ἀναγνωστόπουλος. Ἄγρσ. Τσέλαλης, Παναγιώτης Ἀναγνωστόπουλος, 338
1933. 12 Οἰκονόμου. Τὸ ἔργο του ἐπιγράφεται Ἱστορικά τῆς Ἑλληνικῆς Πα-
λιγγενεσίας ἢ ὁ ἱερός τῶν Ἑλλήνων ἀγών, 1873. 19 Γαζῆς. Βλ. τὸ ἔργο του
Τρόπαιον Δελβινακίου, ἐπανέκδοση Ν. Πατσέλη, 1946· ὅλα του τὰ ἔργα συγ-
κεντρωμένα: Γαζῆς, Λεξικό. 20 Αἰνιάνα. Ξαναδημοσιεύθηκε ἀπὸ τὸν Βλαχο-
γιάννη στὰ 1903· νέα, πολὺ καλὴ, ἔκδοση ἀπὸ τὸν Ι. Μαζαράκη Αἰνιάνα,
NEB 1974. 21 Φραντζῆς. Ἡ βιογραφία του, γραμμένη ἀπὸ τὸν Κ. Καλαν-
τζῆ, χ.χ., δὲν ἀνταποκρίνεται στὶς ἀντιλήψεις μας γιὰ τὸ εἶδος. 27 Τρικού-
πης. Γούδας, τ. Ζ΄, 165 κ.έ. Τὸ σχετικὸ ἄρθρο τῆς ΜΕΕ εἶναι γραμμένο ἀπὸ
τὸν Σ. Κουγέα. Ὑπάρχει καὶ ἀφιέρωμα τῆς ΝΕστ (Χριστούγεννα 1973). Ὁ
Βικέλας ἐγνώρισε τὸν Τρικούπη καὶ μιλεῖ γι' αὐτὸν στ' ἀπομνημονεύματά
του: HZM, 1908, 403 κ.έ.
- 1 Δεληγιάννη. Ἀνέκδοτος ὡς τοὺς καιροὺς μας· τώρα ΑΑ, 1957. 339
- 1 Φιλήμων. Α. Δεσποτόπουλος, Ἰωάννης Φιλήμων, 1967. 340
- 7 Πανεπιστημίου. Ι. Πανταζίδης, Χρονικὸν τῆς α' πεντηκονταετηρίδος τοῦ 341
Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου, 1885. Τὰ σχετικὰ δημοσιεύματα γιὰ τὸν ἑορτα-
σμὸ τῆς ἑκατονταετηρίδας δὲν ὀλοκληρώθηκαν. 15 Fallmerayer. Γιὰ τὸ θέμα
γενικά, βλ. σήμερα Veloudis, Fallmerayer. 27 Πολλάκις. σ. 70. 37 Γεωργιάδη
Λευκία. Βλ. Λόγοι εἰς Ν. Πετσάλην καὶ Α. Λευκίαν.
- 9 γεφυροῦντες. Ν. Ι. Σαρίπολος, Λόγος 21 Ὀκτωβρίου 1848, σ. 24. 27 1852. 342
Ἄσματα δημοτικὰ τῆς Ἑλλάδος, Κέρκυρα. 28 1857. Βυζαντινὰ μελέται,
περὶ πηγῶν νεοελληνικῆς ἐθνότητος ἀπὸ ἡ μέχρι ἰ' ἑκατονταετηρίδος μ.Χ.,
Ἀθήνα. Ὁ Παλαμᾶς θεώρησε ὅτι τὴν διάκριση ἀνάμεσα στὴν λόγια καὶ
στὴν λαϊκὴ παράδοση τὴν πρωτοβρίσκουμε διατυπωμένη ἀπὸ τὸν Ζαμπέλιο
σὲ ἄρθρο του στὴν Πανδώρα (15 Ἰανουαρίου 1860) 459. Νομίζω ὅτι πρέπει
νὰ ἀναχθοῦμε ὡς τὶς Βυζαντινὲς μελέτες, 115-116 καὶ 476-477.
- 14 Διαφωτισμοῦ. Σημειώνω, ἐνδεικτικά, μερικὰ ὀνόματα: Ι. Ρίζος Νερουλός, 343
Σ. Α. Κουμανούδης, Ἐμμ. Ἀντωνιάδης, Μιχ. Ποτλῆς, Π. Καλλιγᾶς. 16
Παπαρρηγόπουλος. Π. Κ[αρολίδης], Βιογραφία καὶ κρίσεις περὶ τοῦ Κ. Παπαρ-
ρηγόπουλου καὶ τοῦ ἔργου αὐτοῦ, χ.χ. Συρραφὴ φτωχῆ, ἀτεκμηρίωτη καὶ
ἀμάρτυρη. Ἡ ἑλληνικὴ παιδεία δὲν εἶχε ὡς σήμερα νὰ παρουσιάσει γιὰ τὸν
Παπαρρηγόπουλο μία μελέτη συστηματικὴ. Τὸ 1986, ὕστερα ἀπὸ πολλὰς ἐπι-
μέρους ἐργασίες (βλ. ἐδῶ, Συντομογραφίες) ἐδημοσίευσεν τὸ ἀκόλουθο βιβλίον:
Κωνσταντῖνος Παπαρρηγόπουλος, Ἡ ἐποχὴ του — ἡ ζωὴ του — τὸ ἔργο του.
- 1 Σπὸν καιρὸ του. Βλ. Ἡ ἔταιρία τοῦ ἀμοιβαίου θαυμασμοῦ ἢ Τὸ συνέδριον 345
τῶν συλλόγων, 1879. Τὸ ἀνώνυμο τοῦτο κείμενο δὲν ἀποκλείεται νὰ εἶναι
τοῦ Ν. Ι. Σαρίπολου. 2 στοὺς καιροὺς μας. Γ. Βλαχογιάννης, Ἱστορικά ρα-
πίσματα, 1937. 21 Κοραῆς. Βλ. Ἱστορία, 264. 27 Σ. Καραθεοδωρῆς. Βλ.

- τὴν βιογραφία του, γραμμένη ἀπὸ τὸν Η. Τανταλίδη, Κωνσταντινούπολη, 1868. Ἐκεῖ καὶ ἀποσπάσματα ἀπὸ Ἡμερολόγιό του.
- 346 1 *Fauriel*. Βλ. κυρίως Ἀλέξης Πολίτης, *Ἡ ἀνακάλυψη τῶν ἐλληνικῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν*, ὁ.π., 1984· τοῦ ἴδιου, *Κατάλοιπα Fauriel καὶ Brunet de Presle* τ. Α': *Τὰ «νεοελληνικά» τοῦ Fauriel*, τ. Β': *Ἡ συλλογὴ τραγουδιῶν τοῦ W. Brunet de Presle*, 1980. Χρήσιμο γιὰ τὴν μελέτη τῶν μεθοδεύσεων τοῦ Fauriel στὸ δημοτικὸ τραγούδι εἶναι τὸ βιβλίον τοῦ Μ. Ιβρονας, *Claude Fauriel et la fortune européenne des poésies populaires grecque et serbe*, Παρίσι 1966. 5 ξενόγλωσσες ἐργασίες. Ἀναφέρομαι σὲ ἐργασίες καθὼς τοῦ Ἑμμ. Βυβιλάκη (γερμανικά, 1840), τοῦ Κ. Πιττάκη (γαλλικά, 1835), τοῦ Γεωργιάδη Λευκία (λατινικά, 1843) καὶ τοῦ Α. Παπαδόπουλου-Βρετοῦ (ἰταλικά, 1841). 8 ἐλληνικὲς συλλογές. Κυριακίδης, ΔΤ, 329-331. 35 *Θεώρησε*. Ἄπαντα, Ζάκυνθος 1881, 20.
- 347 4 τοῦ Κοραῆ, *Στὰ Γραμματικά του*. 15 βελτιώνει. Γιὰ τὴν γλωσσικὴ ἐξέλιξη τοῦ Οἰκονόμου, βλ. ὅσα γράφει ὁ Γ. Βαλέτας στὴν ΝΕστ 24 (1938) 1065 κ.έ. Κατὰ τὸν Σοφ. Οἰκονόμο, ὁ πατέρας του ἄρχισε νὰ διορθώνει τὴν γλῶσσα του ἀπὸ τὰ 1820, ὥσπου ἔφθασε στὴν τελείωση γύρω στὰ 1850 (*Σφζόμενα φιλολογικά*, ις'-ιζ'). Ἀντίστοιχα ξεφεύγει κι ἀπὸ τὸν Κοραῆ. Βλ. καὶ Κ. Σιβίνης, *Ἰπτόμνημα αὐτοσχέδιον περὶ τοῦ ... Κωνσταντίνου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων*, Τριέστι 1857, καὶ Φαρμακίδης, *Ἀπολογία* (6' ἔκδ. τοῦ 1840), 84. Πραγματικὰ ξεφεύγει ἀπὸ τὸν Κοραῆ ἀλλοιώνοντας τὴν διδασκαλία του, καὶ κάποτε φαίνεται ἔτσι νὰ μένει πιστὸς στὸ γράμμα της. Χαρακτηριστικὸ ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτὴ εἶναι τὸ γράμμα ποὺ γράφει πρὸς τὸν Σκ. Βυζάντιο (1835) στὴν 6' ἔκδοσιν τοῦ Λεξικοῦ τοῦ Βυζαντίου (1857). Τὰ ἐπιχειρήματά του τὰ γλωσσικὰ εἶναι τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Κοραῆ, ἀλλὰ διατυπώνονται μὲ τρόπο ἐντελῶς ἀντικοραϊκὸ καὶ τείνουν πρὸς μιὰ γλωσσικὴ πραγματικότητα ἐξίσου ἀντικοραϊκὴ. 17 *καταδίκη του*. Ἀναφέρομαι στὸ βιβλίον τοῦ Οἰκονόμου, *Ἐπίκρισις εἰς τὴν περὶ νεοελληνικῆς Ἐκκλησίας σύντομον ἀπάντησιν τοῦ σοφολογιωτάτου διδασκάλου κυρίου Νεοφύτου Βάμβα*, 1839, πολλ., κ.ἄ. 19 *τίμησε τὸν Κοραῆ*. *Κιθάρα*, 1835, 95. 22 *σκαπανεῖς*. σ. 5. 27 *Ἡ γλῶσσα*. Στὸ ἴδιο. 33 *Τὰ Σούτσεια*. Βλ. Π. Μουλλᾶς, *Ἡ διαμάχη Π. Σούτσου - Κ. Ἀσωπίου* (1853) καὶ ἡ *ἱστορικὴ συγκυρία*, 1977 (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸν Ἐρανιστῆ). 1854 εἶναι ἡ χρονία τοῦ ἐξωφύλλου, στὸ ἐσώφυλλο ὁμως ἀναγράφεται τὸ ἔτος 1853. Τὸ βιβλίον ἐκυκλοφόρησε σὲ φυλλάδια· βλ. Πόπη Πολέμη, «Τὰ Σούτσεια. Βιβλιογραφικὴ συμβολή», *Ἐρανιστῆς* 16 (1980) 137-148. 37 Γ. Γ. Παππαδόπουλος. *Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον* 1910 (1909) 283 κ.έ. Βλ. καὶ Δημαρᾶς, *Παπαρρηγόπουλος* I. 38 *τόσον προώδευσεν*. Ἐκθεσις κ.λπ., ὁ.π., 15.

1 Ἀργύριος Καράδας. Ν. Βέης, «Δύο διαλογικά ποιήματα σχετικά με τὴν 348 Χίον», *ΕΛΛ* 9 (1936) 247 κ.έ. 2 ἀηδέστατα χυδαϊκά. Ἐγχειρίδιον τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης, τ. Β', 39. 5 σχεδὸν ἀρχαία. *La Grèce*, 215. 11 Συλλογισθεῖτε. Τὰ Ἄπαντα, 1859, 267. 17 χρησμολογία. Ν. Βέης, *Χρησμολόγιον*, καὶ Ε. Κουρίλας, *Θρακικά* 3 (1932) 84 κ.έ. Βλ. καὶ *Ἱστορία*, 507. 20 ὁ ἀγών. Στὸ ἴδιο, 384. 24 Μεγάλῃς Ἰδέας. Σχετικὰ μετὸ εὐρύτατο αὐτὸ θέμα βλ. Petropoulos, *Politics and Statecraft in the Kingdom of Greece, 1833-1843*, Princeton 1968· Nadia Danova, *Τὸ ἐθνικὸ ζήτημα στὰ ἑλληνικὰ πολιτικὰ πράγματα κατὰ τὸν 19ο αἰῶνα*, Σόφια 1980 (στὴν βουλγαρικῇ, ἀπὸ τὴν ὁποία ἐδῶ μεταφράζεται ὁ τίτλος)· Α. Λιάκος, *Ἡ ἰταλικὴ ἐνοποίηση καὶ ἡ Μεγάλῃ Ἰδέα, 1859-1862*, 1985· Ἑλλη Σκοπετέα, *Τὸ «πρότυπο βασίλειον» καὶ ἡ Μεγάλῃ Ἰδέα. Ὁψεις τοῦ ἐθνικοῦ προβλήματος στὴν Ἑλλάδα (1830-1880)*, Ἀθήνα 1988· Δημαρᾶς, *ΜΙ* (= *ΕΡ*, 405-418).

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ: ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΡΩΜΑΝΤΙΣΜΟΣ

350 9 με τὸν Ὅδοιπόρο. περ. Πνοή Β' (1930) 50. Βλ. καὶ ΗΜΕ 1935, 40. 14 Young. Δημαρᾶς, Γιούγκ, 17 (= ΕΡ, 59). Γιὰ ὅλη τὴν ρωμαντικὴ ποίηση, βλ. Δημαρᾶς, ΒΒ, ἀρ. 12, στὰ προλεγόμενα (= ΕΡ, 167-220).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΗ': ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΕΝΟΣ ΚΟΣΜΟΥ (σ. 351-375)

Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ

- I. Ρ. Νερουλός. *Queux de Saint-Hilaire, Ἰακωβάκη Ρίζου Νερουλοῦ ἀνέκδοτα ποιημάτια*, Παρίσι 1876 (τὰ ποιήματα δὲν εἶναι ὅλα ἀνέκδοτα· συγκεκριμένα ἢ «Ὡδὴ εἰς τοὺς Ἑλληνας» ἔχει δημοσιευθεῖ στὰ *Ἑλληνικά Χρονικά* τοῦ Μεσολογγιοῦ, Α' [1824], τ. 75. Σ' αὐτὴν ἀναφέρεται ὁ Μάτεσης· βλ. *Ἱστορία*, 347.)
- I. Ρ. Ραγκαβῆς. *Ποιήματα Ἰακώβου Ρίζου Ραγκαβῆ*, τ. Α'-Β', 1836· *Νέα ποιήματα*, 1851. Ὁ Ραγκαβῆς συντάξε ἐπίσης μὴν ἀξιόλογη τρίτομη γεωγραφία τῆς Ἑλλάδας με τὸν τίτλο *Τὰ Ἑλληνικά*, 1853-1854.
- A. Ρ. Ραγκαβῆς. Οἱ πρῶτες ἐκδόσεις τῶν ἔργων ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρουν σημειώνονται στὸ κείμενο· προσθέτω τὸν πρῶτο τόμο διηγημάτων τὸ 1855. «Ὁ αὐθέντης τοῦ Μορέως» ἐδημοσιεύθηκε στὴν *Πανδώρα* 1 (1850-1851). Ὁ Ραγκαβῆς φρόντισε ὁ ἴδιος νὰ ἐκδοθοῦν τὰ Ἐπαντά του: τ. Α'-ΙΘ', 1874-1889, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἄλλωστε λείπουν πολλὰ. Τὰ Ἀπομνημονεύματά του ἐδημοσιεύθηκαν, οἱ δύο πρῶτοι τόμοι τὸ 1894-1895 καὶ οἱ ἄλλοι δύο τὸ 1930. Συναγωγὴ ἀπὸ ποιήματά του ὑπάρχει στὴν Βιβλιοθήκη Φέξη, 1915. Ἀπὸ πεζά του, δύο διηγήματα, τιτλοφορημένα ἀπὸ τὸ πρῶτο, *Ὁ συμβολαιογράφος*, ΓΑΛ.
- A. Σούτσος. Σὲ ὅσα μνημονεύονται στὸ κείμενο προσθέτω ἐδῶ μὴ δεύτερη ἐπιλογή: *Ὁ περιπλανώμενος*, 1839· *Ἡ μεταβολὴ τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου*, 1843-1844· *Ἡ τουρκομάχος Ἑλλάς*, 1850· *Ἀπομνημονεύματα ποιητικά ἐπὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ πολέμου*, 1855. Μέρος ἀπὸ τὰ ποιήματά του ὑπάρχει στὴν Βιβλιοθήκη Φέξη με τὸν τίτλο *Ἐπαντα*, 1916· ἐπίσης καὶ μεταγενέστερες συλλογές *Ἀπάντων του*, χωρὶς φιλολογικὴ ἐπεξεργασία.
- Π. Σούτσος. Ἐκτὸς ἀπὸ ὅσα μνημονεύονται στὸ κείμενο προσθέτω με ἐπιλογή τὰ ἀκόλουθα: *Τρία λυρικά δράματα*, 1842, καὶ ἓνας α' τόμος τῶν

Ἀπάντων του, 1851. Μὲ τὸν τίτλο *Ποιήματα*, ὑπάρχει μιὰ ἐκλογή τῶν ἔργων του στὴν Βιβλιοθήκη Φέξη, 1915.

Π Η Γ Ε Σ Κ Α Ι Β Ο Η Θ Η Μ Α Τ Α

- Γιὰ τοὺς Φαναριῶτες προηγουμένως, βλ. ἐδῶ, 691. Γιὰ τὴν νέα περίοδο βλ. τὸ ἀξιόλογο ἄρθρο τοῦ Π. Κανελλόπουλου στὴν *MEE I'*, 859 κ.έ. καὶ Sturdza, *Dictionnaire*. Γιὰ τὴν παρουσία τῆς ἑλληνικῆς παιδείας στὶς παρίστριες ἡγεμονίες μετὰ τοὺς Φαναριῶτες, βλ. Cornelia Danielopolu, *Λόγιοι Ρουμάνοι τῶν Ἡγεμονιῶν καὶ ἑλληνικὴ παιδεία 1821-1859*, Βουκουρέστι 1979 (στὴν ρουμανικὴ, ἀπὸ τὴν ὁποία μεταφράζεται ὁ τίτλος).
- I. P. Νερουλός. Βλ. τὴν ἐργασία τοῦ Α. Γιαλούρη στὸ περ. *Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις* 35 (1944) 19 κ.έ. μὲ συνέχεια 35 (1946) 5 κ.έ.
- I. P. Ραγκαβῆς. Βλ. *Ἡμερολόγιον Σκόκου 1892*, 241 κ.έ.
- A. P. Ραγκαβῆς. Εὐγ. Ζαλοκώστας, *Ἀλέξανδρος Ρίζος Ραγκαβῆς*, 1916· Α. Κουρτίδης, *Ὁ Ἀλέξ. Ραγκαβῆς ὡς διηγηματογράφος*, 1921· Α. Σαχίνης, *Ἡ ἀφηγηματικὴ πεζογραφία τοῦ Α. Ρ. Ραγκαβῆ*, 1970 (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ περ. ΕΛΛ).
- A. Σούτσος. Σημαντικὴ βιογραφία τοῦ Ἀλέξανδρου βρίσκεται στὴν ἔκδοση τοῦ *Πανοράματος*, Ἐρμούπολη 1875. Βλ. ἐπίσης τὴν βιογραφία του ἀπὸ τὸν Ἄγγελο Βλάχο, *Ἀνάλεκτα*, τ. Β' 1901, 36 κ.έ. καὶ Π. Μουλλάς, «Ἀλέξανδρος Σούτσος» (*Σάτιρα καὶ Πολιτικὴ*, 46-70). Χρήσιμες πληροφορίες γιὰ τὸν ποιητὴ παρέχονται στὸ βιβλίο τοῦ Γιάννη Α. Λέφα, *Ὁ Ἀλέξανδρος Σούτσος καὶ οἱ ἐπιδράσεις τοῦ ἔργου του στοὺς συγχρόνους του*, 1979. Ἡ ἐκεῖ ἐργογραφία του ἀπαιτεῖ πολλὴ συμπλήρωση.
- Π. Σούτσος. Α. Βλάχος, *ὁ.π.*, 5 κ.έ.
- Τανταλίδης. Βλ. μελέτη τοῦ I. I. Σκυλίτση στὸν *Παρνασσό* 1 (1879) 81 κ.έ., καὶ Ἑλ. Θ. Κασιάνης, *Ἡλίας Τανταλίδης*, 1971 (μὲ ἐκλογή ἀπὸ τὸ ἔργο του).

Π Α Ρ Α Π Ο Μ Π Ε Σ Κ Α Ι Σ Χ Ο Λ Ι Α

- 17 Π. Σούτσος. Οἱ ἰταλικοὶ κανόνες τῆς στιχουργίας (*Πανόραμα*, 71) δέχονται 351 καὶ τὴν φτώχεια τῆς ρίμας. Γιὰ τοὺς ὑπέρμετρους στίχους, βλ. *Νέα Σχολή*, 4. 2 κλασικιστικὴ κριτικὴ. Δημαρᾶς, *Προϋποθέσεις*, 42-43 (= *EP*, 486-487) καὶ 352 Δημαρᾶς, *BB*, ἀρ. 12, κη' (= *EP*, 200 κ.έ.). 16 Σπύρος Μπουγιουκλής. Πρῶτη δημοσίευση πολλῶν ἀποσπασμάτων ἀπὸ τὸ ἔργο του, μὲ σχετικὴ μελέτη, βλ. Δημαρᾶς, *EP*, 60-75.

- 353 2 ἡ μίμηση. Rangabé, *HLGM*, τ. Α', 137. 12 Ἄγριος τίγρις. *Queux de Saint-Hilaire*, ὁ.π., 43.
- 354 9 *Rizo n'a pas su*. Rangabé, *HLGM*, τ. Β', 6. 11 καλύτερος ἀπὸ τὸν Racine. Βλ. Ἱστορία, 270. 14 Ὁ Ρίζος ὁ Ἰάκωβος. Rangabé, *HLGM*, τ. Α', 137.
- 355 13 Ἄχ πού εἶσαι. *Ποιήματα*, Β', 189. 16 Πού εἶμαι. *Στὸ ἴδιο*, 225. 20 Ὅποτεν. *Στὸ ἴδιο*, 227.
- 356 3 Τὸ καράβι. *Στὸ ἴδιο*, 213. 28 γραμματολογίες. *Παναθήναια* 11 (1911) 236 κ.έ. καὶ Γ. Βαλέτας, Ἐκδόσεις καὶ σύνθεση τῆς νεοελληνικῆς γραμματολογίας τοῦ Ἀλεξ. Ρ. Ραγκαβῆ, 1936.
- 357 19 Διβάδι'. σ. 13. 23 Βλέπεις. σ. 1. 32 Ἀγγέλων. σ. 2.
- 358 4 Μαῦρ' εἶν' ἡ νύκτα. Διάφορα ποιήματα, τ. Α', 291. 11 Ἐπέρας'. *Στὸ ἴδιο*, 306. 16 τὴν ὠδὴν. Ἡ φιλολογικὴ μας γλῶσσα, 49. 22 Ἐκείνος. Διάφορα ποιήματα, τ. Α', ια' κ.έ. 26 οἱ κανόνες. *Στὸ ἴδιο*, κδ'. 33 ἀποσεῖσατε. Καρασούτσας, *Μοῦσα θηλάζουσα*, 12.
- 359 17 *Τοῦ Κουτρούλη*. Βλ. Δ. Σπάθης, «Ἄι λυπηραὶ συνέπειαι τῶν ἐπαναστάσεων». Τὰ πολιτικὰ γεγονότα τοῦ 1843 καὶ «Τοῦ Κουτρούλη ὁ γάμος», περ. *Τὰ Ἱστορικά* 2 (Δεκ. 1984) 317-334. 35 Ἡ ἔκτασις. Ἀρχὴ τοῦ ποιήματος, σ. 3.
- 360 8 Τῆς ζωῆς. *Χρυσάλλις* (1863) 55. 17 τοῦ Δροσίνη. *Κυψέλη* (Ζακύνθου) 1 (1884) 182. 19 ὁ πατριάρχης. Θερειανός, *Νύξεις περὶ τοῦ ὁμηρικοῦ ζητήματος*, Τριέστι 1866, 83. 32 ἔχω τὴν ἀτυχίαν. *Περιπλανώμενος*, γ'. 34 ὑπὸ τὸ φέγγος. *Στὸ ἴδιο*, 221.
- 361 15 Ἡ αὐτοῦ. Α', 11.
- 362 6 Τοῦ Μαρόκου. Α', 45. 20 Μή, παιδιά. Α', 55. 23 Δυὸ πιστολιές. Α', 65. 30 Μιμητής. Α', 49.
- 363 2 Ἐτυφλάθηκα. Α', 21. 8 Εἰς τὸν ὠραῖον. Β', 62. 9 Ὁ Κάλδος. Β', 64. 14 Ὁ τύπος. Βικέλας, *HZM*, 64. 32 Δὲν σὲ εἶδον. Β', 86.
- 364 2 Νὰ μὴν εἶμ'. Β', 47. 10 πλήρες ληκυθείου. Βλάχος, ὁ.π., 46.
- 365 5 Ἄγιον. *Περιπλανώμενος*, ὁ.π., 75. 12 Ὑπῆρξα. *Πανόραμα*, ἔκδ. 1875, ὁ.π., λ'. 20 Γλῶσσα καθαρὰ. σ. ζ'.
- 366 7 σχεδιασθέν. *Νέα Σχολή*, 61.
- 367 24 τὰ πνεύματα. *Ποιήσεις*, 1831, 1. 30 Εἰς τῆς αἰωνιότητος. *Στὸ ἴδιο*, 15. 35 Ἡ θεότης. Ἄπαντα, ὁ.π., ε'.
- 368 3 Θεεῖ, ὑμῶ. *Ποιήσεις*, 1831, 51. 16 Ὁ ἀποχαιρετισμός. σ. 80. 23 Τὰ ἐρείπια. *Στὸ ἴδιο*, 161.
- 369 8 Κ. Οἰκονόμος. *Δημαρᾶς*, *Γιούγκ*, 20. (= *EP*, 47 κ.έ.). 12 Ὡ θάλασσα. *Κιθάρα*, 129. 25 χαρακτήρος. σ. α'. 28 ἔχουσί τι. *Στὸ ἴδιο*. 32 ἔλθε Ρουσσώ. *Λέανδρος*, 35.

- 6 Ἡ Μουσα μου. Μεσσίας, γ'. 32 οἱ ἐν Ἀθήναις. Καλλιόπη, Ἐρμούπολη 370 1845, 106.
- 1 X. Α. Παρμενίδης. Δημαρᾶς, Παρμενίδης. 5 γύρω σὲ αὐτά. Βλ. Ἱστορία, 371 427 κ.έ. 13 Χουρμούζης. Λάσκαρης, ΙΝΘ, τ. Β', 208· Δ. Σπάθης, «Μ. Χουρμούζης» (Σάτιρα καὶ Πολιτική, 71-97)· Δ. Θ. Νάτσιος, Βιογραφικὰ Μιλτιάδη Χουρμούζη, Λαμία 1979· Τάσος Λιγνάδης, Ὁ Χουρμούζης. Ἱστορία - Θέατρο, 1986. 21 Ὅρσε τώρα. Ὑπάλληλος, 11. 27 Γκινάκα καὶ Χουρμούζη. Τὴν εἶδηση ὅτι πρόκειται γιὰ ἐργασία τοῦ Ἰωσήφ Γκινάκα ἀναγράφει, ἀλλὰ ἀμάρτυρη, ἡ Βιβλιογραφία Γκίνη / Μέξα (Γ', 260, ἀρ. 8803), ἡ ὁποία εἶναι συνήθως καλὰ πληροφορημένη· τώρα ὅμως βλ. Τριαντάφυλλος Ε. Σκλαβενίτης, «Ἐργογραφικὰ τοῦ Μ. Χουρμούζη», περ. Μέλισσα τῶν Βιβλίων 3 (1977-1981) (ἀνάτυπο 1983). 29 Παράξενος. σ. 3. 38 Ἀυθαζίδης. (Γεν. 1814). Ἐλάχιστα στοιχεῖα γι' αὐτὸν παρέχει τὸ Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ Βρετοῦ, 9 (1869) 735. Τὸν παρακολουθῶ ἀκόμη ὡς λίγο ἀργότερα, ἀλλὰ ἄσχετα πιά ἀπὸ λογοτεχνικὴ δράση· ὅμως καὶ πρὶν καὶ ὕστερα παρουσίασε ἄξια λόγου ἐθνικὴ δραστηριότητα. Ὅλα αὐτὰ συνθέτουν μία μορφή πού ἀξίζει νὰ γίνῃ ἀντικείμενο μελέτης. 40 Μισέ Κωζής. Ἀθησαύριστη ὡς πρόσφατα· βλ. Ἐραριστής 1 (1963) 251.
- 2 Μὴ σὰς μέλη. σ. 56. 6 Κανδύλη. Τὸ ἄρθρο τοῦ Ν. Βέη, Ἡ Πρωΐα, 13.12.1942 372 (βλ. ἐδῶ, 757) ἀναφέρεται σ' αὐτόν. Προσθέτω ὅμως λίγο ἀργότερα (1965) καὶ ἓναν ἄλλο Πολίτη λόγιον μὲ τὰ ἴδια ἀρχικά, τὸν Δ. Γ. Κούπα.
- 2 ψυχὴ κινούσα. Τὸν χαρακτηρίζει ἔτσι, τοποθετώντας τὰ περιστατικὰ στὰ 373 1846, ὁ στιχογράφος Ἐμμανουήλ (Ὁ ἔμπορος ποιητής, Ἐρμούπολη 1858, ε'). Καὶ τοῦ Ἐμμανουήλ οἱ μαρτυρίες στὸν χῶρο τῆς παιδείας ἀξίζουν περισσότερο ἀπὸ τὴν σιωπὴ πού τις περιβάλλει. 6 χυδαϊκά. Ὑπότιτλος στὰ Ἰδιωτικὰ στιχογραφήματα, 217. 14 Ἡ κεράτσα. Παίγνια, 121.
- 2 Αἱ νὰ ζήσετε. Ἰδιωτικὰ στιχογραφήματα, 244. 9 τὸ ἐχαιρέτισε. Διάφορα ποιήματα, τ. Β', 393. 11 τὸν παρότρυνε. Βίζυηνός, Κόδρος, 1874, 17.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΘ' : Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ (σ. 376-388)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

- Μάτσης. Ἄπαντα, Ζάκυνθος 1881. Νέα ἔκδοση τῶν Ἀπάντων του μὲ τὸν τίτλο: Ἔργα, ἔμμετρα καὶ πεζὰ [1968], μὲ ἐπιμέλεια τῆς Γλυκερίας Πρωτοπαπᾶ-Μπουμπουλίδου. Στὴν ΝΕΒ (1973) ὑπάρχει ὁ Βασιλικὸς μὲ εἰσαγωγή τοῦ Α. Τερζάκη.

- Τυπάλδος. Ἐκδόση τῶν Ἀπάντων του ἀπὸ τὸν Ντ. Κονόμο, 1953.
- Μελισσηνός. Σημειώνονται, μόνο γιὰ χρονολογικὸ σκοπὸ, τὰ ἀκόλουθα ἀκόμῃ ἔργα τοῦ Μελισσηνοῦ: Ἱερεὺς τῶν Φιλικῶν καὶ Ἰωάννα Γρεῦί, τραγωδία, Κέρκυρα 1854· Ἡθικὸς κόσμος, Κέρκυρα 1879.
- Πανᾶς. Ἀπὸ τὰ προγενέστερα ἔργα τοῦ Πανᾶ, σημειώνω: Στεναγμοί, Κεφαλληνία 1857· Μέμωνων, Ἀλεξάνδρεια 1865. Οἱ περισσότερες μεταφράσεις του ἀπὸ τὸν Ὀσσιανὸ εἶναι δημοσιευμένες σὲ περιοδικά. Ἀναγράφω τὸν τίτλο τῆς ἔκδοσης τοῦ 1862, πού ἔχει γίνεи στὴν Κεφαλληνία: Δαρτοῦλα, Λάτμος.
- Πολυλάς. Ἐκδόση Γ. Βαλέτα, μὲ τὸν τίτλο Ἀπαντα τὰ λογοτεχνικά καὶ κριτικά, 1950, 6' ἔκδ. 1959.
- Καλοσγούρος. Τὰ ἰταλικά ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ βρίσκονται στὶς ἐκδόσεις Ἐλευθερουδάκη, 1921. Σημειώνω ἀκόμῃ μετάφραση τῶν Τάφων τοῦ Φώσκολου, καὶ αὐτὴ στοῦ Ἐλευθερουδάκη, 1927. Ἡ μελέτη στοῦ Ἄμλετ ἔχει δημοσιευθεῖ στοῦ περ. Παρνασσός 13 (1890) 502 κ.έ. καὶ ἀπὸ κεῖ σὲ ἀνάτυπο.

Π Η Γ Ε Σ Κ Α Ι Β Ο Η Θ Η Μ Α Τ Α

- Μάτεσης. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ προλεγόμενα τοῦ Δε Βιάζη στὴν ἔκδοση τῶν Ἀπάντων, βλ. καὶ Γρ. Ξενόπουλος, «Ὁ Βασιλικός», περ. Παρνασσός 14 (1891-1892) 161 κ.έ.
- Τυπάλδος. Σημαντικὴ ἡ ἐργασία τοῦ Κ. Παλαμᾶ, 1917. Βλ. καὶ Βικέλας, ΗΖΜ, 411 κ.έ.· Φ. Μπουμπουλίδης, Ἰούλιος Τυπάλδος, 1953, γιὰ τὴν βιβλιογραφία.
- Πανᾶς. Χρήσιμες εἶναι οἱ σχετικὲς σελίδες τοῦ Τσιτσέλη στὰ ΚΣ, τ. Α'. Βλ. ἐπίσης Ε.-Λ. Σταυροπούλου, Παναγιώτης Πανᾶς (1832-1896). Ἐνας ριζοσπάστης ρομαντικός, 1987. Ὅπως ἔσθησε ὁ ἴδιος, ἔτσι ἔσθησε ἄδοξα καὶ ἡ μνήμη τοῦ Πανᾶ· νέος ὅμως καὶ στὴν ὠριμότητά του εἶχε τιμηθεῖ ἐξαίρετα ἀπὸ τοὺς Ἑπτανήσιους γιὰ τὴν λογοτεχνικὴ καὶ τὴν πολιτικὴ του δράση. Γιὰ τοῦτο, τὸ ὄνομά του ἀπαντᾶ συχνὰ σὲ ἑπτανησιακὰ ἔργα ἐκείνης τῆς περιόδου.
- Πολυλάς. Παλαμᾶς, ΠΚ, 74 κ.έ.· Α. Ἀνδρεάδης, Ἰάκωβος Πολυλάς, Μαρκοράς καὶ ἡ σχολὴ τῆς Κερκύρας, 1916· Γ. Σπαταλάς στοῦ περ. τῆς ΜΕΕ, φ. 69-70 (1927).
- Καλοσγούρος. Παλαμᾶς, ΠΚ, 74 κ.έ.· Δεντρινουῦ, ΚΣ.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

- 9 Ὡς καθώς. Ἄπαντα, 38. 15 Ἐλευθερία. Στὸ ἴδιο, 76. 29 ἱστορική μυθιστο- 377
ριογραφία. Στὸ ἴδιο, 16.
- 20 Θωρεῖς ἀγνάντια. σ. 11. 29 Οὐράνια. σ. 29. 378
- 1 σὲ εἶδος. Παλαμᾶς, Βιζυηνὸς καὶ Κρυστάλλης, 1917, 51. 8 Ἐσὺ πού πρώ- 379
τη. σ. 95. 19 Ξύπνα. σ. 115.
- 7 Μὲ ρόδα. Εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ ποιήματος (σ. 11). 26 Ρώμα. Τὸ ἔργο τοῦ Ρώ- 380
μα, μὲ καλὴ βιογραφία, ἀναδημοσιεύθηκε ἀπὸ τὸν Δε Βιάζη τὸ 1882. 27 τὸν
ἐτίμησε. Τὰ σχετικὰ μὲ τὶς τιμὲς πού τοῦ ἔγιναν εἶναι ἀρκετὰ σκοτεινά.
Πληρέστερη, ἂν ὄχι διαυγέστερη εἰκόνα τοῦ ζητήματος, βλ. στὴν μελέτη
τοῦ Δε Βιάζη, «Στέψις ποιητοῦ», στὴν Πασχαλινὴ Ἐπετηρίδα Πειραιῶς
(1905) 77-78. 28 Ὁ Ζαλοκώστας. Ἄπαντα, 1859, 263. 30 ὁ κύριος Ρώμας.
Εὐτέρπη 7 (1853) 161.
- 3 Σ' ἀγαπῶ. Ἄνθη, 3. 11 εἶχε καταδικάσει. Ἐστία (1891) 6' ἐξάμ., 331. 19 381
Εἶσαι στὸ νοῦ μου. σ. 9.
- 12 Ποία μέσα. Εὐτέρπη 5 (1852) 478. 24 Σ' ἀκούω. Ἐστία 2 (1876) 511. 382
- 28 Ξυδιάς. Βλ. τὴν ἐργασία τοῦ Δε Βιάζη στὸ περ. Ἀπόλλων (Πειραιῶς) 6
(1890) 994. 29 1837. Βρίσκεται στὴν ἀνθολογία Ἄσματα διαφόρων
ποιητῶν, Ναύπλιο 1837, 180. Τὸ ἐντάσσει σὲ ἓνα ποίημά του ὁ Θ. Γρυπά-
ρης στὴν ποιητικὴ του συλλογὴ Ἡ Σαπφώ, 1840, 100' ἀνάμνηση ἀπὸ τὴν
τεχνοτροπία τῆς Λίμνης τοῦ Λαμαρτίνου, ἴσως. 31 Γλυκοφέγγει. Ἑλληνικὴ
Ἀνθολογία Ἀνέστη Κωνσταντινίδη, 1876, 202.
- 6 Μαυρογιάννης. Βυζαντινὴ τέχνη καὶ βυζαντινοὶ καλλιτέχναι, 1893, καὶ 383
Ἱστορία τῶν Ἰονίων νήσων, τ. Α'-Β', 1889. Γιὰ τὸν Μαυρογιάννη, βλ. περ.
Παναθήναια 12 (1906) 6 κ.έ., καὶ ΝΕ 12 (1915) 336. 11 Στὴ μέση. Ποιητικὴ
συλλογὴ (ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου), 65. 19 ποιήματα. Ὁ Μαρτινέγκος ἐδημοσί-
ευσε τὰ ποιήματά του στὸν ἴδιο τόμο μὲ τὸ ἔργο τῆς μητέρας του, Ἡ μή-
τηρ μου, 1881, 121 κ.έ. 20 Μαρτινέλης. Ἐκλογὴ τῶν ἔργων του, μὲ λίγα
βιογραφικά: Γεώργιος Μαρτινέλης, Τραγοῦδια, 1921. 24 Μὲ τὴν πικρὴ. Τὰ
ἔρωτικά, Κέρκυρα 1879, 19.
- 11 Εὐμορφὴ κόρη. Δαρτούλα, ὁ.π., 1. 384
- 36 δάνεια στοιχεῖα. Βλ. σημείωμα τῆς Σέμνης Παπασπυρίδη-Καρούζου 386
στὴν ΝΕστ 44 (1948) 1093 κ.έ.: πιὸ συγκεκριμένα, πρόκειται γιὰ τὸ σονέτο
του «Ἐρασιτέχνης».
- 5 Κάλου. Βλ. Ἱστορία, 290. 387

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Κ': ΡΩΜΑΝΤΙΚΕΣ ΥΠΕΡΒΟΛΕΣ (σ. 389-404)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

- Όρφανίδης.** Μερικά ποιήματά του είναι συγκεντρωμένα με τὸν τίτλο Ἄπαντα στὴν Βιβλιοθήκη Φέξη, 1916.
- Βαλαβάνης.** Ἡ ἔκδοση τῶν ποιημάτων τοῦ Βαλαβάνη, ποὺ εἶχε ἀναγγελεῖ στὰ 1884 καὶ ἀργότερα, δὲν πραγματοποιήθηκε. Ἐχω συγκεντρώσει ἀρκετὰ στὴν ΒΒ, ἀρ. 12.
- Καρασούτσας.** Οἱ μεταγενέστερες συλλογές του, ὅπου συχνὰ ἀναδημοσίευε ποιήματα ἀπὸ παλαιότερες, εἶναι οἱ ἀκόλουθες: Ἐωθινὰ μελωδία, 1846· Ἀπάνθισμα ποιητικόν, 1849· Ἡ Βάρβιτος, 1860 (σχεδὸν ὀλόκληρη στὴν ΒΒ, ἀρ. 12), καὶ Ἡ Κλεονίκη, 1868.
- Δ. Παπαρρηγόπουλος.** Ποιήσεις, 1867. Τὰ ἔργα του ἐδημοσιεύθηκαν τὸ 1897 σ' ἓναν τόμο. Οἱ Χαρακτῆρες του ἔχουν ἐκδοθεῖ τὸ 1870. Ἡ ἀγορά, «κωμωδία εἰς πράξεις πέντε», τὸ 1871.
- Βασιλειάδης.** Τὸ ἔργο τοῦ Βασιλειάδη εἶναι συγκεντρωμένο σὲ τέσσερις τόμους (ἐπανειλημμένες ἐκδόσεις ὡς τὴν ἀρχὴ τοῦ αἰῶνα). Ἐπίσης ὑπάρχει καὶ ἔκδοση Φέξη.
- Παράσχος.** Ποιήματα, τ. Α'-Γ', 1881, Ἀνέκδοτα ποιήματα, τ. Α'-Β', 1904.

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

- Γιὰ τὸ θέμα γενικά, βλ. Δημαρᾶς, ΒΒ, ἀρ. 12, τὸν πρόλογο (= ΕΡ, 167-220).
- Όρφανίδης.** Τιμ. Ἀμπελᾶς, Ὁ Θεόδωρος Όρφανίδης καὶ ἡ ἐποχὴ του, 1916.
- Βαλαβάνης.** Βλ. Παλαμᾶς, στὴν ΝΕστ 33 (1943) 324 κ.έ., καθὼς καὶ τὸ ἄρθρο τοῦ ἴδιου στὸ Ἐγκυκλοπαιδικὸ Λεξικὸ Μπάρτ.
- Καρασούτσας.** Βλάχος, Ἀνάλεκτα, τ. Β', 56 κ.έ.: Κλ. Παράσχος, ΔΕΛ, 25 κ.έ.
- Δ. Παπαρρηγόπουλος.** Χ. Ἄννινος, Βασιλειάδης, Παπαρρηγόπουλος καὶ οἱ περὶ αὐτοῦς, 1916· Παλαμᾶς, ΠΔ, τ. Γ', 9 κ.έ.: Κ. Δραγούμης, «Βιογραφία καὶ ἀνέκδοτα ποιήματα Δ. Κ. Παπαρρηγοπούλου» στὸ περ. Μηνιαῖον Παράρτημα «Ἀθηνῶν» 4 (1911) 3617 κ.έ.
- Βασιλειάδης.** Χ. Ἄννινος, ὁ.π., καὶ Σπυρίδων Βασιλειάδης, Ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι ἀπὸ τοῦ θανάτου, 1925.
- Παράσχος.** Γρ. Εὐνόπουλος, Οἱ Παράσχοι, 1916· Κ. Οὐράνης, Ἀχιλλεὺς Παράσχος, 1944 (τὸ τελευταῖο χωρὶς ἐπιστημονικὲς ἀξιώσεις, ξανατυπωμένο στὰ 1955· βλ. ἐδῶ, 646).

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

- 6 Καρασούτσας. Ἐμμετρὴ προσφώνησι στὸν Ραγκαβῆ στὴν συλλογὴ *Μου- 389*
σα θηλάζουσα. 10 παρατηρήθηκε. *Yemeniz, Grèce, 218. 27 Σ'* ἔρχεται. περ.
Πανδώρα 1 (1850-1851) 264.
- 11 Ἀπροσάρμοστοι. Μία μαρτυρία τῆς ἐποχῆς: ἐφ. Ἐκλεκτικὴ 1 (1869) 191. 390
 15 αὐτοκτονοῦν. Α. Καλαμογδάρτης, Ι. Καρασούτσας, Π. Πανᾶς, Γ. Πώπ,
 Ι. Ραπτάρχη, Ι. Σκυλίτσης. 15 μαραίνονται. Σκέπτομαι τὸν Δ. Βαλαβάνη
 ποὺ «κατεδίκασεν, ὡς εἶπεῖν, ἑαυτὸν εἰς ἠθικὴν ἀποκαρτέρησιν» (Ραπτάρ-
 χης, *Παρνασσός*, 120). Βλ. καὶ *Ἱστορία*, 392 μὲ τὶς ἀντίστοιχες σημειώσεις
 τοῦ στ. 20. 16 χάνεται ἡ ποιητικὴ πνοή. Π.χ. Γ. Πραντούνας, Μ. Νικο-
 λαΐδης, Α. Ζωηρός. 34 Καὶ λοιπόν. σ. 1.
- 6 Παρίσι. Εἶχε πάει γιὰ νὰ συμβουλευθεῖ γιὰτρούς, ἀλλὰ τὸν ἐπῆρε ἡ ἀρρώ- 391
 στια καὶ πέθανε ἐκεῖ.
- 17 μὲν τὸ δέκατον. Ραπτάρχη, ὅ.π., 108. 19 σὲ ὅλη τὴν ὠριμότητα. Ὅταν 392
 εἶχε προχωρήσει πιά στὰ χρόνια, ὁ πατρικὸς πόνος τὸν ξαναέκανε στιχουργό·
 μὰ ὁ λυρικὸς παλμὸς εἶχε σβῆσει μέσα του. 20 γιὰ νὰ μὴ μακραίνει. Θὰ
 μπορούσαν πάντως νὰ προστεθοῦν δυὸ ποιητὲς ἀκόμη, ποὺ πέθαναν νεοὶ σὲ
 ἐκεῖνα τὰ χρόνια, ὁ Δημ. Σκαρλάτου Βυζάντιος, ποὺ πέθανε σὲ ἡλικία εἴκοσι
 χρονῶν, καὶ ὁ Γ. Δ. Ρήγας, ποὺ πέθανε ἀκόμη νεότερος. 22 Ραπτάρχη. Βλ.
 καὶ ἐδῶ, 371. 24 Ρηγόπουλο. Βλ. γι' αὐτὸν μακρὰ βιογραφικὰ προλεγόμενα
 τὰ ὁποῖα εἶχε γράψει ὁ Βασ. Γ. Καλλιωντζῆς στὴν συναγωγὴ (ἀσυμπλήρω-
 τη) τῶν ἔργων τοῦ Ρηγόπουλου, *Φιλολογικὰ καὶ πολιτικὰ ἔργα*, Πάτρα
 1897. Ἔργογραφία του, ποὺ ἐπιδέχεται συμπλήρωση: R. Millieux, *Ἀνδρέας*
Ρηγόπουλος, 1956 (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ περ. *Ἱστορία καὶ Ζωή*). 36 Εἰς σύρτιν.
Ματαράγκας, Παρνασσός, 107.
- 10 Γελοῦσαν. *Στὸ ἴδιο*, 114. 12 Τὰ μάτια. *Στὸ ἴδιο*, 114. 13 Ὁ τάφος. *Στὸ ἴδιο*, 393
 109. 21 τοὺς τάφους. σ. 42. 32 σχεδὸν ἀπαρατήρητος. Βλάχος, ὅ.π., περὶ Κα-
 ρασούτσα, 57.
- 4 Ἐκεῖ γλυκεῖαι. *Ἐωθινά*, 6. 13 Ἥλιθε. Ἀπάνθισμα, 23. 17 Ὕμνος. *Ἐωθι- 394*
ναί, 25. 17 Ἡ δύσις. *Στὸ ἴδιο*, 102. 21 Στὲς λυγαριές. Βάρβιτος, 186. 26 Ἡ
 φυλὴ. *Ἐωθινά*, 39. 28 Καὶ ὁ στεναγμὸς. *Κλεονίκη*, 74. 32 Καὶ κόσμει. Βάρβι-
 τος, 127.
- 6 Μὲ τὸ κράνος. Ραπτάρχη, *Παρνασσός*, 520. 8 Ξυπνάτε. *Στὸ ἴδιο*, 524. 24 395
 Ἀηστής. σ. 7.
- 4 Εἰς μάτην. *Ποιήσεις*, 3. 396
- 1 Μέλλον. *Στὸ ἴδιο*, 52. 9 Ὅταν φίλημα. *Στὸ ἴδιο*, 57. 30 Σκηνὴ ἀπάτης. 397
Ἄπαντα, τ. Γ', 265.
- 6 Βλέπω. *Στὸ ἴδιο*, 206. 15 ἡ ἐπιπόλαιος. *Στὸ ἴδιο*, τ. Δ', 1885, 297. 19 ἐλάχι- 398

- στα. *Στό ἴδιο*, 444. 22 *θεσπέσια* [...] *δυνάμεθα*. *Στό ἴδιο*, τ. Β', 29 καὶ 30. 31
Σὺ εἶσαι. *Στό ἴδιο*, τ. Γ', 180.
- 399 13 Ἦθελα. *Ποιήματα*, τ. Β', 355.
- 400 19 Εἶναι ἡ γλώσσα. Ἀμπελᾶς, Ὁ Θ. Ὀρφανίδης, ὅ.π., 21.
- 402 1 *Στὴν ἔρημὴ σου*. *Ποιήματα*, Γ', 151. 3 ὦ! νὰ τὸ ἄντρον. *Στό ἴδιο*, 153. 5
Ποτάμι. *Στό ἴδιο*, 119. 18 *Τὴν θέλω*. *Στό ἴδιο*, 18.
- 403 3 *Θέλω τὴν φίλην*. *Κρίσις τοῦ Βουτσιναίου ποιητικοῦ ἀγῶνος τοῦ 1874*, 21.
 Ὅτι εἶναι ἔργο τοῦ Καμπούρογλου, βλ. στὰ «Ἀπομνημονεύματά» του,
ΝΕστ 7 (1930) 513 καὶ 8 (1930) 685 κ.έ. 10 ὅποιος γυρίση. Δροσίνης, ΣΦΖ,
 168· βλ. ὅμως σχετικὰ καὶ *ΗΜΕ*, 1934, 56. 21 Ἦλαμπε. Ἔργα ἀργίας,
 1883, 93.

ΜΕΡΟΣ ΕΒΔΟΜΟ: Η ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥ 1880

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΑ': ΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ (σ. 407-426)

Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ

- Τερτσέτης.** *Άπαντα*, έκδ. Γ. Βαλέτα, τ. Α'-Β' 1954, Γ' 1953 (γ' έκδ. 1966-1967). *Άνέκδοτα κείμενα*, έκδ. Ντίνου Κονόμου, ΣΩΒ, 1959. *Άνέκδοτοι λόγοι*, έκδ. Ντίνου Κονόμου, 1969. *Λόγοι και δοκίμια*, έκδ. Ντίνου Κονόμου, 1969. *Άπομνημονεύματα αγωνιστών του 1821*, έκδ. Ντίνου Κονόμου, 1970.
- Βράιλας Άρμένης.** *Φιλοσοφικαί μελέται*, Κέρκυρα 1864 (ἐδῶ ξαναδημοσιεύεται καί ἡ κριτική γιά τόν Τυπάλδο). ἡ ἴδια ἔκδοση ξανακυκλοφόρησε μέ νέο ἐξώφυλλο στήν Ἀθήνα τὸ 1886. *Περί τῆς ἱστορικῆς ἀποστολῆς τοῦ ἑλληνισμοῦ*, Κέρκυρα 1872. *Στοιχεῖα θεωρητικῆς καί πρακτικῆς φιλοσοφίας*, Κέρκυρα 1862, Ἀθήνα (Φέξης) 1910. *Περί ἐνότητος τῶν λογικῶν στοιχείων*, Κέρκυρα 1875, Ἀθήνα (Φέξης) 1910. *Φιλοθέου καί Εὐγενίου ἐπιστολαί*, 1884. Ἔχει ἀρχίσει ἔκδοση συναγωγῆς τῶν φιλοσοφικῶν του ἔργων μέ τὴν ἐπιμέλεια τοῦ Εὐάγγελου Μουτσόπουλου: τ. Α' (1969) - Ε' (1978).
- Ζαλοκώστας.** Σημειώνεται ἡ α' ἔκδοση τῶν Ἀπάντων του (1859) καί ἡ ἔκδοση τοῦ ΣΩΒ [1939] μέ ἀρκετές προσθήκες.
- Βαλαωρίτης.** Βασικὴ ἔκδοση, στήν ὁποία πρέπει νὰ προστρέχει κανεὶς πάντα, εἶναι ἐκεῖνη ποὺ ἔκανε ὁ γιός του Ἰωάννης, σὲ τρεῖς τόμους, στήν βιβλιοθήκη Μαρασλῆ, *Βίος καί ἔργα*, 1907. Νέα ἔκδοση τοῦ τόμου Α' τοῦ 1907, φιλολογικὴ ἐπιμέλεια Γ. Π. Σαββίδης καί Νίκη Λυκούργου (Α' 1981), συμπληρωμένη ἀπὸ ἕναν τόμο μέ *Ποιήματα καί πεζά* (ἐπιμ. Γ. Π. Σαββίδης / Ἑλ. Τσαντσάνογλου) (Β' 1982) παρέχουν πρόσθετα πλούσια καί κατὰ πολλὰ ἀνέκδοτη τεκμηρίωση. Ὑπάρχει δίτομη τοῦ ΣΩΒ, χ.χ. (δὲν εἶναι καλὴ). Τὰ ἀνέκδοτά του ἐδημοσιεύθηκαν τὸ 1937. Ἐνας τόμος τῆς ΒΒ εἶναι ἀφιερωμένος στὸν Βαλαωρίτη (ἐπιμέλεια: Κλ. Παράσχος). Στὴν ΝΕΒ ὑπάρχει ὁ *Φωτεινός*, μέ ἐπιμέλεια τοῦ Γ. Π. Σαββίδη (β' έκδ. 1976).
- Λασκαράτος.** *Άπαντα*, ἐπιμέλεια Α. Παπαγεωργίου καί Α. Μοσχობάκης, τ. Α'-Γ', 1959. *Ποιήματα*: ἡ β' ἔκδοση, Πάτρα 1906. *Μετὰ τὰ ἄπαντα: Ποιήματα*, ἐπιμέλεια Ἐμμ. Ι. Μοσχονᾶς, 1981. *Ἴδου ὁ ἄνθρωπος*, ἐπιμέλεια Γ. Γ. Ἀλυσανδράτος, ΝΕΒ 1970. Ἡ αὐτοβιογραφία του ἔχει δημοσιευθεῖ σὲ ἑλληνικὴ μετάφραση τοῦ Χ. Ἀντωνάτου [1927]. Ξανατυπώνε-

ται και στα "Απαντα, τ. Α'. Νέα μετάφραση από την Πόπη Θεοδώρατου με εισαγωγή και σημειώσεις της Άλως Σιδέρη, ἐδημοσιεύθηκε στα 1983. Τὸ ἴδιο ἔργο, στὴν ἰταλική, με χρέσιμα σχόλια, ἀπὸ τὸν Α. Παπαγεωργίου, 1966.

Π Η Γ Ε Σ Κ Α Ι Β Ο Η Θ Η Μ Α Τ Α

Τὸ θέμα γενικὰ τοῦ κεφαλαίου δὲν ἔχει μελετηθεῖ με τρόπο συστηματικό· ὡστόσο βλ. Γ. Βαλέτας, *Ὁ Σολωμός και οἱ Φαναριῶτες* και Η. Βουτιεριδης, *Σολωμός*.

Βράϊλας Ἀρμένης. Τὸ σχετικό ἄρθρο στὴν *ΜΕΕ* προσφέρει τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα· νὰ προστεθεῖ Ν. Βάρθης, *Ἀπόρρητοι ἐπιστολαὶ Πέτρου Βράϊλα Ἀρμένη*, Κέρκυρα 1935. Πάντως, ἂν και δημοσιευμένη ὅταν ἐζοῦσε ἀκόμη ὁ Βράϊλας, ἡ καλύτερη ἐργασία γι' αὐτὸν θρίσκειται στὸν Βροκίνη, τ. Α', 330 κ.ἐ. Ὁ Ε. Moutsopoulos ἐδημοσίευσε τὸ 1960 στὸ Aix μελέτη με τὸν τίτλο *Le problème du beau chez Petros Vraïlas Arménis*.

Ζαλοκώστας. Σ. Λάμπρος, *Γεώργιος Ζαλοκώστας*, 1868, και Π. Δημητρακόπουλος, *Ζαλοκώστας*, 1916.

Βαλαωρίτης. Βασική, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ προλεγόμενα στὴν τρίτομη ἔκδοση, εἶναι ἡ ἐργασία τοῦ Κ. Παλαμᾶ, *Ἐλευθερουδάκης* 1924. Βλ. ἐπίσης Γ. Ἀποστολάκης, *Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης*, 1936. Με τὴν φροντίδα τοῦ Ὀκτάβιου Merlier εἶχε ὀργανωθεῖ ἔκθεση Βαλαωρίτη στὴν Ἀθήνα τὸ 1956· ὁ κατάλογός της (63 σ.) περιέχει χρήσιμη και ἀθησαύριστη ὕλη. Βλ. και Υ. Tarabout, *La Langue de Valaorititis*, Ἀθήνα 1970· τὸ ἀφιέρωμα τῆς *ΝΕστ* 106 (Χριστούγεννα 1979), ὅπου πίνακας τῆς ἐπιστολογραφίας τοῦ ποιητῆ και, τέλος, τὰ νέα στοιχεῖα στὴν ἔκδοση 1981-1982 (ἐδῶ στὶς Ἐκδόσεις).

Λασκαράτος. Βλ. τὴν αὐτοβιογραφία στὶς Ἐκδόσεις. Βλ. ἐπίσης Η. Pernot, *Études de littérature grecque moderne, deuxième série*, Παρίσι 1916· Ι. Ζερβός, *Ἀνδρέας Λασκαράτος*, 1916· Α. Καλογηρᾶ, *Ἡ σάτυρα στὴν Κεφαλονιά*, τ. Γ', 1952, καθὼς και τοὺς προλόγους τῶν Γ. Γ. Ἀλισανδράτου (ΝΕΒ) και Ἐμμ. Ι. Μοσχονᾶ (1981). Βλ. ἐπίσης *Σάτυρα και πολιτική*, 98-127 (Ν. Τζουγανάτος). Βιβλιογραφία στα "Απαντα, τ. Γ'.

Π Α Ρ Α Π Ο Μ Π Ε Σ Κ Α Ι Σ Χ Ο Λ Ι Α

- 407 5 *Εὐτέρπη*. Βλ. Δ. Μάργαρης, *Τὰ παλιὰ περιοδικά*, [1954], 58 κ.ἐ. 5 *Πανδώρα*. Σαχίνης (βλ. ἐδῶ, 640). 8 *Πάτρα*. Βλ. Δημαρᾶς, *Πάτρα και Patras*. 12 *Ἀδαμάντιος Παπαδιαμαντόπουλος*. Δημαρᾶς, *ΠΠΔ*. Σημειῶν με ἐπιφύ-

- λαξη τις χρονίες, από τον Θ. Βελιανίτη, *ΜΕΕ*. 15 Μιάν μέραν. Δημαρᾶς, Πάτρα, 17. 21 Ἡλία Καλαμογάρτη. Γιὰ τὸ "ὦ! μὴν κοιμᾶσαι, ὁ Ἄλ. Ζωηρὸς δημοσιεύει παραλλαγή του σὲ δική του συλλογή τὸ 1861 (*Δράματα δύο καὶ λυρική ποιήσεις*, 6' ἔκδ., Κέρκυρα 1862, 120). Βλ. σχετικὰ *ΝΕστ* 21 (1937) 164 κ.έ. καὶ 22 (1937) 1668 κ.έ.
- 1 Ἀντώνιος Καλαμογάρτης. Σπ. Θεοδώροπουλος, περ. *Παναθήναια* 17 (1908) 408 162 κ.έ. 3 Συνοδιός. Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει τὸ ἄρθρο τοῦ Βασιλειάδη (περ. *Ἰλισσός* [1869] 244) ἀπὸ νεότερα σημειώνω τὸν Δε Βιάζης, *Ποιητικὸς Ἀθῶν* (Ζακύνθου) 26 (1887) καὶ τὸν Δ. Ι. Κ[αλογερόπουλο] στὸ περ. *Πινακοθήκη* 14 (1914-1915) 146-147. 10 Ποιὸς τηράζει. *Ἑλληνικὴ ἄνοιξις*, 32.
- 1 Δ. Ταγιαπιέρας. Δε Βιάζης, περ. *Ἀπόλλων* (Πειραιᾶ) 3 (1886) 444 κ.έ. 5 409 Πραντούνας. Βλ. Λάσκαρης, *ΙΝΘ*, τ. Α', 271 κ.έ. 12 ἄρτιον. *Ἀπομνημονεύματα*, τ. Α', 274. 17 δυσμενεῖς κρίσεις. *Ἱστορικαὶ ἀναμνήσεις*, τ. Α', 176. 24 Τερτσέτης. Α. Βλάχος, *Ἀνάλεκτα*, τ. Β', 83 κ.έ. Σπ. Δε Βιάζης, περ. *Νέα Ζωή* 5 (1909) 239 κ.έ. Διον. Στεφάνου, *Γεώργιος Τερτσέτης*, 1961· Φ. Μιχαλόπουλος, περ. *ΑΕ* 2 (1946) 207 κ.έ., ὅπου καὶ ἐργογραφία του· Σ. Σκοπετέας, *Γεώργιος Τερτσέτης*, 1954, μὲ πολλὰ νέα στοιχεῖα. Ἡ ἐργασία τοῦ Jacques Bouchard, *Γεώργιος Τερτσέτης – Βιογραφικὴ καὶ φιλολογικὴ μελέτη (1800-1843)*, 1970, παρέχει τὴν συνθετικὴ θεώρηση τὴν ὁποία τὸ θέμα ἀπαιτεῖ. 29 Πάτρα. Δε Βιάζης, ὅ.π., 240. 33 1832. Τὸ ἐπεισόδιο τὸ διηγεῖται ὁ ἴδιος στὸν λόγο του τοῦ 1858, πού τιτλοφορεῖται *Τί τὸ ὠραῖον τῆς τέχνης* (σ. 23 κ.έ.). 36 τραγωδίες. Δούκας, *Ἐπιστολαί*, τ. Α', Αἴγινα 1839, 41.
- 10 Ἑλλάδα μου. Ἡ ἀρχὴ τοῦ ποιήματος. 12 Σολωμός. Βλ. *Ἱστορία*, 311. 15 410 ἄλλο κεφάλαιο. Βλ. *Ἱστορία*, 337. 34 ἐδημοσιεύθηκε. Βλ. περ. *Ἑλληνικὴ Δημιουργία* 6 (1950) 575 κ.έ.
- 18 Μυστηριώδη. *Ἄπαντα*, 39. 413
- 4 δανείσθηκε. Γρ. Ξενόπουλος, περ. *Ἔστια*, 1891, 6' ἔξάμ., 171-172. 6 *Ευ-* 414 *πνώ*. *Ἄπαντα*, 267. 19 Οἱ παρατηρήσεις τοῦ Ζαλοκώστα. Σχετικὰ κείμενα βρίσκονται στὴν ἔκδοση τοῦ ΣΩΒ. 25 εἶναι ὁ μόνος. Τὸ κείμενο τὸ παραθέτει ἰταλικά ὁ Δε Βιάζης στὴν ἔκδοσή του τοῦ Σολωμοῦ, Ζάκυνθος 1880, νδ'· χρησιμοποιοῦ τὴν μετάφραση ὅπως τὴν δίνει ὁ Παλαμᾶς (προλεγόμενα στὴν ἔκδοση τοῦ Σολωμοῦ τῆς βιβλιοθήκης Μαρασλῆ, σ. ν').
- 30 Τ' ἀηδόνι. *Βίος καὶ ἔργα*, τ. Β', 288. 415
- 9 Πάρ' ἓνα σῶλο. *Στὸ ἴδιο*, τ. Γ', 343. 25 Θεωρητικά. *Στὸ ἴδιο*, τ. Α', 193. 416
- 30 πολλάκις ἀχαλίνωτον. *Στὸ ἴδιο*, 221. 32 ὁμολογῶ. *Στὸ ἴδιο*, 224.
- 7 Κατάκορφα. *Στὸ ἴδιο*, τ. Γ', 191. 10 Κρυφά. *Στὸ ἴδιο*, 46. 19 Δυὸ γύφτοι. 418 *Στὸ ἴδιο*, τ. Β', 91. 25 Τ' ἄλογο. *Στὸ ἴδιο*, 94. 30 Τρέχει. *Στὸ ἴδιο*, 177.
- 1 Οἱ ἀριές. Τοῦ 1858, πού τιτλοφορεῖται *Τί τὸ ὠραῖον τῆς τέχνης* (σ. 23 κ.έ.). 419

- 8 Δὲν εἶναι διαβατάρικο. *Βίος καὶ ἔργα*, τ. Β', 269. 26 Ἦτανε. Ἔργα ἀργίας, 54. 29 Πάρε. Στὸ ἴδιο, 55.
- 420 16 ἰδεολογικὲς ἐπιδιώξεις. Βλ. Δημαρᾶς, *Πλαισίωση*. 20 Δημήτριος Βερναρδάκης. Ἡ «Ἐπίκριση» καὶ ἄλλα σχετικὰ κείμενα ἔχουν συναχθεῖ στὸ ἀφιέρωμα ΝΕστ. Πρώτη ἀναδημοσίευσή της ἔχει γίνει ἀπὸ τὸν Γ. Βαλέτα, περ. *Νέον Κράτος* 2 (1938) 594 κ.έ., σχολιασμένη. 28 Πολυλά. ἐφ. Ὁ Κώδων (Κέρκυρας) 2/92-93 (1872).
- 421 11 Ροῖδης. Ἔργα, τ. Γ', 132 κ.έ. 12 Λασκαράτος. Βλ. σχετικὰ τὴν ἀλληλογραφία Βαλαωρίτη - Λασκαράτου, *Βίος καὶ ἔργα*, τ. Α', 511 κ.έ.
- 422 24 Ὡ γέλια. 6' ἔκδ., 187. 31 Γιατί. Στὸ ἴδιο, 162.
- 423 7 Γιατί τόσο. Στὸ ἴδιο, 225.
- 424 12 ὁ συγγραφεὺς. *Τέχνη τοῦ δημηγορεῖν*, 100. 16 Φιλελεύθερος. σ. 15. 30 διότι ἀπὸ τοῦδε. ἐφ. Ἀκρόπολις, 8.6.1943.
- 425 13 Κονεμένου. Βλ. Κ. Πασαγιάννης, *Ἡμερολόγιο Σκόκου*, 1908, 376 κ.έ.· Φ. Μιχαλόπουλος, περ. *ΑΕ* (1952) 422 κ.έ., μὲ ἐργογραφία· Ἄπαντα, τ. Α', ἐπιμ. Γ. Βαλέτα, 1965. 25 Τὴν δόλια. *Ποιήματα Ν.Κ.*, 1879, 51. 33 Βεργωτῆς. περ. *Αἱ Μοῦσαι* (Ζακύνθου) 24 (1916)· Γ. Ἀλισανδράτος, στὴν ἔκδοση τοῦ Κατσούρμπου ἀπὸ τὸν Λ. Πολίτη (ἔδω, 677), ρη'-ρς'. 36 Στὸ μονοπάτι σ. 3.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΒ': ΠΡΟΣΓΕΙΩΣΕΙΣ (σ. 427-459)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

- Στέφανος Ξένος. Νεότερες ἐκδόσεις τῆς *Ἡρωίδας*: 1886 (γ') καὶ 1940. Ἡ τελευταία, ἀλλοιωμένη γλωσσικά.
- Παῦλος Καλλιγᾶς. Νεότερες ἐκδόσεις τοῦ *Θάνου Βλέκα*, στὸν Ἐλευθερουδάκη, 1923, καὶ ΓΑΛ.
- Λέων Μελάς. Ὁ *Γεροστάθης* ὑπάρχει σὲ νεότερες ἐκδόσεις, καὶ ΓΑΛ, ὅπου καὶ ἓνα ἄλλο ἔργο του, Ὁ μικρὸς Πλούταρχος. Ὁ Ἀθανάσιος Διάκος του ἐκυκλοφόρησε σὲ λαϊκὰ φυλλάδια.
- Ἐμμανουὴλ Ροῖδης. Τὰ περισσότερα ἔργα του ἔχουν ἐκδοθεῖ χωρὶς τὴν Πάπισσα, στοῦ Φέξη, σὲ ἑπτὰ τόμους, 1911-1914, μὲ σπουδαῖο πρόλογο τοῦ Α. Ἀνδρεάδη. Νέα ἔκδοση, συμπληρωμένη σὲ μερικὰ, στοῦ Σιδέρη, σὲ τέσσερις τόμους, χ.χ. Ἄπαντα, ἐπιμέλεια Ε. Π. Φωτιάδης, τ. Α'-Β', 1960. Ἕνας τόμος τῆς ΒΒ εἶναι ἀφιερωμένος στὸν Ροῖδη (ἐπιμέλεια Κλ. Παράσχος). Ἡ Πάπισσα Ἰωάννα: ΓΑΛ, ἐπίσης φμχ. ἔκδοση μὲ πρόλογο Τάσου Βουρνᾶ, 1971· τέλος, ἐκυκλοφόρησαν στὴν Φιλολογικὴ Βιβλιοθήκη τοῦ

Ἐρμῆ τὰ Ἄπαντα τοῦ Ἐμμανουὴλ Ροῖδης, με ἐπιμέλεια τοῦ Α. Ἀγγέλου, τ. Α'-Ε', 1978.

Ἔργα τοῦ Πιτσιπιῦ καὶ τοῦ Ράμφου, ἀκόμη καὶ ἡ Πάπισσα Ἰωάννα, ἔγιναν λαϊκὰ ἀναγνώσματα καὶ κυκλοφόρησαν σὲ λαϊκὲς ἐκδόσεις.

Π Η Γ Ε Σ Κ Α Ι Β Ο Η Θ Η Μ Α Τ Α

Τὸ βιβλίον τοῦ Α. Σαχίνη, *Τὸ νεοελληνικὸ μυθιστόρημα*, 1958 καὶ 6' ἔκδοσις, ΓΑΛ, 1969, ἔχει ἐκτὸς ἀπὸ τὸ γενικὸν του μέρος κεφάλαια εἰδικὰ γιὰ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς ὅσοι ἀναφέρονται ἐδῶ.

Πρώτοι πεζογράφοι. Γιὰ τὴν νεοελληνικὴν πεζογραφία ὑπάρχει μεγάλη μελέτη τοῦ Α. Τερζάκη στὸ περ. *Ἰδέα* 1 (1933) 244 κ.έ. Βλ. ἐπίσης Φ. Μιχαλόπουλος, ἔφ. *Ἔθνος* (Ἰούνιος-Ἰούλιος 1948), καὶ Ν. Βέης, «Ἡ ἑκατονταετηρὶς νεοελληνικοῦ μυθιστορήματος», ἔφ. *Ἡ Πρωΐα*, 13.12.1942. Τὰ ἄρθρα αὐτά, ὅπως καὶ οἱ ἐπόμενες μελέτες, ἂν καὶ ξεκινημένα ἀπὸ ἐπιμέρους ζητήματα, φθάνουν σὲ χρήσιμες γενικότητες. Βλ. ἀκόμη Κ. Ράδος, *Ὁ Στέφανος Ξένος καὶ τὸ ἱστορικὸν μυθιστόρημα*, 1917· Α. Καμπάνης, *Καλλιγᾶς καὶ Ζαμπέλιος*, 1920· Ἄρ. Κουρτίδης, *Τὸ ἑλληνικὸν διήγημα μέχρι τῆς Ἐπαναστάσεως (καὶ) ὁ Ἀλέξ. Ραγκαβῆς ὡς διηγηματογράφος*, 1921.

Στέφανος Ξένος. Δ. Βικέλας, *HZM*, 306 κ.έ., καθὼς καὶ τὰ αὐτοβιογραφικὰ στοιχεῖα ποὺ ὑπάρχουν στὰ ἀκόλουθα ἔργα τοῦ Ξένου: *Ἡ κιβδηλεία*, τ. Α'-Β', Λονδίνο 1859-1860, καὶ πρόλογος στὴν δεύτερη ἔκδοσις τοῦ *Ὁ Διάβολος ἐν Τουρκίᾳ*, 1887.

Παῦλος Καλλιγᾶς. Κ. Καιροφύλας, *Παῦλος Καλλιγᾶς*, 1937.

Λέων Μελάς. Σπ. Σπουραϊτῆς, *Ὁ Λέων Μελάς*, 1924· 6λ. καὶ Βικέλας, *HZM*, 216 κ.έ.

Ἐμμανουὴλ Ροῖδης. Κλ. Παράσχος, *Ἐμμανουὴλ Ροῖδης*, τ. Α' 1942, τ. Β' 1950· *Σάτιρα καὶ πολιτικὴ*, 128-153 (Α. Ἀγγέλου).

Π Α Ρ Α Π Ο Μ Π Ε Σ Κ Α Ι Σ Χ Ο Λ Ι Α

4 Πανταζῆς. Σύντομον σημείωμα προτάσσεται στὴν *Συλλογὴ παρέργων* τοῦ 428 Πανταζῆ, 1884. Βλ. καὶ τὸ φυλλάδιον ποὺ ἐδημοσιεύθηκε στὸν θάνατό του (*Δημήτριος Πανταζῆς*, [1884]), καὶ *Ποικίλη Στοά*, 1885, 478 κ.έ. 10 Κωνσταντίνου Πώπ. Φ. Πολίτης, *Ἐκλογή ἀπὸ τὸ ἔργο του*, τ. Α', 1938, 43 κ.έ. Βλ. καὶ Κ. Πώπ, *Συγγραφαὶ ποικίλαι ἢ φιλολογικὰ πάρεργα*, 1875. 16 *Τὸ Παλληκάριον*. Τὸ ἔργο, ὕστερα ἀπὸ τὸ γενικὸν ἄρθρον ποὺ ἀναφέρεται πιὸ ἐπάνω, τοῦ Φ. Μιχαλόπουλου, ἀναλύθηκε συστηματικὰ ἀπὸ τὸν Α. Σαχίνη,

- δ.π., Πηγές και Βοηθήματα. Για τὸν συγγραφέα τοῦ ἔργου, βλ. Δ. Ι. Πολέμης, Ἐρανιστής 10 (1972-1973) 223-224. 28 Παλαιολόγο. Τὸ βιβλίον ἀποτελεῖ οὐσιαστικά μιὰ σάτιρα τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τοῦ καιροῦ του. Για τὸν Παλαιολόγο, βλ. ὁμιλία τοῦ Β. Κριμπᾶ στὸ Τελετὴ εἰς μνήμην τῶν ἐκλιπόντων διαπρεπεστέρων γεωπόνων κατὰ τὴν τελευταίαν ἑκατονταετίαν, 1936, 16 κ.έ. 32 Δεληγιάννη. Β. Τσαφάρας, Λαγκαδία, 1937, 267. Μία πληροφορία, ἀλλὰ δημοσιευμένη ὅσο ἐζοῦσε ὁ Δεληγιάννης, τὸν φέρνει γεννημένο στὰ 1817 (Ἡμερολόγιο Βρετοῦ, 1866, 345). 33 Ραγκαβῆ. Ἀπομνημονεύματα, τ. Α', 341 καὶ 389. 35 Φραγκοῦδη. Γ. Φραγκοῦδης, Ἱστορία καὶ γενεαλογία τῆς μεγάλης κυπριακῆς οἰκογενείας Φραγκοῦδη, 1939, 45-46.
- 429 5 (1852). Ἡ Ἡρωῖδα ἐδημοσιεύθηκε πρώτη φορά στὸ Λονδίνο τὸ 1861· πρέπει ὅμως νὰ ἐμπιστευθοῦμε τὸν συγγραφέα, πού βεβαιώνει στὸν πρόλογο τοῦ Ὁ Διάβολος ἐν Τουρκίᾳ (δ.π., μθ'), ὅτι τὴν ἐσχεδίασε καὶ ἄρχισε νὰ τὴν συγγράφει στὰ 1852.
- 430 26 ξένου, γαλλικοῦ, ἔργου. Εἶναι τὸ περίφημο *Simon de Nantua* τοῦ Pierre-Laurent de Jussieu (1818). Χαρακτηριστικὸ τῆς ἐτοιμότητος τοῦ Κοραῆ στὰ θέματα ὅλα αὐτὰ εἶναι ὅτι τὸν ἴδιο χρόνο, Ἰούνιο τοῦ 1818, ἐσύστασε κιόλας νὰ μεταφερθεῖ τὸ ἔργο στὴν γλώσσα μας· ἡ σύστασή του πραγματοποιεῖται μὲ ἓνα ἄνοιγμα σαράντα ἐτῶν (βλ. Κοραῆς, Ἀλληλογραφία, τ. Δ', 94).
- 432 5 Κωνσταντῖνος Ράμφος. Ν. Βέης, ἐφ. Ἡ Πρωῖα, 19.4.1942· Σαχίνης, δ.π. 21 Ν. Ἀργυριάδη. Τὸ ἔργο του εἶναι μετάφραση τοῦ *Pericles: A Tale of Athens on the Eighty-third Olympiad by the Author of a Brief Sketch of Greek Philosophy*, τ. Α'-Β', Λονδίνο 1846. Για τὸν Ἀργυριάδη, βλ. Μ. Γεδεών, Ἀποσημειώματα χρονογράφου, 1932, 9-10· Π. Σαμάρας, Ἡ ἐκπαίδευση στὴ Λέσβο, Μυτιλήνη 1948, 21 κ.έ. 28 Νικόλαος Βωτυράς. Τὰ τέτοια ὀνόματα θὰ μπορούσαν ν' αὐξήσουν πολὺ· σημειώνω τὸν Χαρίτ. Ἀνανιάδη μὲ τὸ ἔργο του *Τὸ πεπρωμένον, μυθιστόρημα τουρκικόν*, Ἐρμούπολη 1859 (βλ. καὶ πιὸ πάνω, Βοηθήματα).
- 434 23 ἐλληνικὴ κοινωνία. Ἡ Πάπισσα Ἰωάννα παρουσίασε ἐξαιρετικὴ ἐμπορικὴ ἐπιτυχία μόλις πρωτοβγήκε· σὲ σύντομα χρονικὰ διαστήματα ἔχουμε ἐπιλειημμένες ἐκδόσεις τῆς, κλεψίτυπες ἢ γνήσιες. Τὸ φαινόμενο δὲν πρέπει νὰ ἀποδοθεῖ μόνο στὸ σκάνδαλο πού προκάλεσε, ἀλλὰ φανερῶναι ἀκόμη τὸν κόρο τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας γιὰ τίς ρομαντικὲς ὑπερβολές.
- 435 10 πολὺ μείζονα. Πάπισσα, ἔκδ. 1879, «προοίμιον τοῦ ἐκδότου».
- 437 2 Κωνσταντῖνος Μάνος. ἐφ. Ἄστυ, 27.3.1893. 17 ξένα κείμενα. Η. Βουτιερίδης, ΝΕστ, Χριστουγεννιάτικο τεῦχος 1937, 66 κ.έ. 25 Ὁ μέγας. ἔκδ. ε' (1888), 78. 26 Εἰς Ἀκυῖσγρανον. Στὸ ἴδιο. 27 Ἡ δὲ Ἀγγλία. Στὸ ἴδιο, 81. 29 Πλέκων ἐγκώμια. Στὸ ἴδιο, 89. 29 Καὶ ὅτι μὲν. Στὸ ἴδιο, 110.

8 Ζαμπέλιου. Μελέτη του Φ. Μιχαλόπουλου, με έργογραφία και βιβλιογραφία, στο περ. ΑΕ 5 (1950-1951) 33 κ.έ.· Δ. Ζακυθηνός, *Μεταβυζαντινά και Νέα Έλληνικά*, 1978, 529-573. Μᾶς λείπει μιὰ συνθετική έργασία για τόν Ζαμπέλιο· βλ. Δημαράς: 1) *Παπαρρηγόπουλος II* (στον πρόλογο, 24 κ.έ.)· 2) *Διαφωτισμός*, πολλ.· 3) *Ιστοριονομία* (= ΕΡ, 442-452, 603, όπου και άλλες σχετικές έργασίες, ιδίως «Η ρωμαντική ιστοριογραφία...»). Οί Κρητικοί γάμοι υπάρχουν σέ φμχ. επανέκδοση, 1963. 30 *Η Βασιλική*. Βλ. τὸ ἄρθρο τοῦ Φ. Μιχαλόπουλου (Πηγές και Βοηθήματα).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΓ΄: Η ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ (σ. 442-459)

Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ

Τὸ θέμα τῶν ἐκδόσεων ἐξαντλεῖται στὸ κείμενο και στίς σημειώσεις.

Π Η Γ Ε Σ Κ Α Ι Β Ο Η Θ Η Μ Α Τ Α

Ποιητικοί διαγωνισμοί. Έχουμε, τώρα, δημοσιευμένη τήν λαμπρή ἀκαδημαϊκή διατριβή τήν ὁποία ἐπαρουσίασε τὸ 1976, στήν Σορβόννη, ὁ Παναγιώτης Μουλλάς: P. Moullas, *Les Concours poétiques d'Athènes 1851-1877*, Ἀθήνα 1989. Γ. Βαλέτας, ΝΕστ 22 (1937) 1819 κ.έ. Οὐσιαστική συμπλήρωση ἀποτελεῖ ἡ μελέτη τοῦ Π. Μαρκάκη για τὸν Βουτσινάιο τοῦ 1877 (*Μελέτες*, 1947). Βλ. και Δημαράς: ΔΚ, και ιδίως τὰ προλεγόμενα ΒΒ, ἄρ. 12 (= ΕΡ, 167-220). Πιὸ πρόσφατο βοήθημα, ἀλλὰ πὺ ἔχει ὄριο του τελικὸ τὸ 1873: Κ. Παπαάνος, *Οἱ ποιητικοί διαγωνισμοί και ἡ δημοτική μας γλῶσσα*, 1973. Οἱ πιὸ σημαντικοί διαγωνισμοί τοῦ τύπου πὺ ἐξετάζεται ἐδῶ εἶναι: Ράλλιος (1851-1861) και Βουτσινάιος (1862-1877). Ἀκολούθησαν ἄλλοι: Φιλαδέλφειος, Λασσάνειος, Παντελίδειος, Μιστριώτειος κ.ἄ. (ὄλοι αὐτοί ἀπὸ τὸ ὄνομα τῶν χορηγῶν) παράλληλα θυμίζω και τὸν Ροδοκανάκειο, πὺ εἶναι καρπὸς τῆς ἴδιας νοοτροπίας ἡ ὁποία ἐγέννησε τοὺς ποιητικούς. Για τὸν συλλογικὸ Ροδοκανάκειο λέμε ἀλλοῦ (ἐδῶ, 448) τὰ δέοντα.

Κ. Ἀσώπιος. Ε. Π. Φωτιάδης, «Βιβλιογραφία Κωνσταντίνου Ἀσωπίου», περ. *Γενική Ἑλληνική Βιβλιογραφία* 2 (1935) 104 κ.έ. Βλ. και Βουτιερίδης, ΝΕστ, ὅ.π.· Π. Μουλλάς, *Ἡ διαμάχη Π. Σούτσου - Κ. Ἀσωπίου (1853) και ἡ ιστορική συγκυρία*, 1977 (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸν Ἑρανιστῆ). Ὁ Ἀσώπιος δὲν βρῆκε ἀκόμη τὸν ἀντάξιό του βιογράφο, ἀλλὰ, μὲ πρῶτο δι-

- δάξαντα τὸν Σωκράτη Κουγέα, ἔχει ἀρχίσει νὰ γίνεταί ἀντικείμενο συστηματικῶν ἐρευνῶν, οἱ ὁποῖες στηρίζονται στὸ ἀρχεῖο του. Βλ. Σ. Κουγέας, *Ἡ πρώτη νεοελληνικὴ μετάφρασις τῆς Ἰφιγενείας τοῦ Goethe* (βλ. ἐδῶ, τίς σημ. τῆς σ. 278), *Ὁ Κοραῆς εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ Ἄσωπίου*, 1933 (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ περ. ΕΛΛ) καὶ *Δύο ἐνδιαφέροντα κείμενα*, 1956 (ἀνάτυπο ἀπὸ ΕΦΣΠΑ)· Κουμαριανοῦ, ΦΑ· Ἑλ. Ι. Κοντιάδη, *Γερμανικὲς ἐπιδράσεις στὴν ἐλληνικὴ παιδεία. Ἐνα κεφάλαιο: Κωνσταντῖνος Ἄσωπιος*, 1979 (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸν Ἑραριστῆ). Καλὸ ψυχογράφημα, μὲ χρήσιμη βιβλιογραφία, μᾶς ἔδωσε ἡ Αἰκ. Κουμαριανοῦ, *Συμπλήρωμα στὰ βιογραφικὰ τοῦ Κ. Ἄσωπίου*, Θεσσαλονίκη 1959 (ἀνάτυπο ἀπὸ ΕΛΛ 16).
- Σ. Κουμανούδης. Οὔτε κι ὁ Κουμανούδης ἐβιογραφήθηκε ὅπως τοῦ ταίριαζε. Βλ. Κ. Ράδος, *Στέφανος Κουμανούδης*, 1930· Α. Παπαγεωργίου, *Στέφανος Κουμανούδης*, 1940· Ν. Βέης, *Ἑμμετρα κείμενα Στ. Α. Κουμανούδη*, 1949. Γιὰ τὴν ἐργογραφία του, βλ. Μιχαλόπουλος, περ. *Γενικὴ Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία* 4 (1937) 18 κ.έ. Ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Κουμανούδη ὅσα μᾶς ἐνδιαφέρουν ἐδῶ, πρέπει νὰ σημειωθοῦν ἰδιαιτέρως δύο. Πρῶτον ὁ *Στράτης Καλοπίχειρος* (μᾶς λείπει μιὰ συγκριτικὴ μελέτη τῶν διαδοχικῶν ἐκδόσεων τοῦ ἔργου, ἢ ὁποῖα θὰ εἶναι ἄκρως ἀποκαλυπτικὴ ὡς πρὸς τὴν προσωπικότητα τοῦ Κουμανούδη). Παραλλήλως ἄξια πολλῆς προσοχῆς, καὶ ὡς πρὸς τὸν συντάκτη τῆς, εἶναι ἡ *Συναγωγὴ νέων λέξεων*, γιὰ τὴν ὁποία βλ. ἐδῶ, 636. Σὲ φμχ. ἐπανεκδόση τοῦ ἔργου (1980) παρέθεσα προλεγόμενα μὲ τὸν τίτλο «*Λεξικογραφία καὶ ἰδεολογία*», ὅπου προσπάθησα νὰ δώσω ἕναν χαρακτηρισμὸ τοῦ γενναίου ἐκείνου λογίου, ἐνὸς ἀπὸ τοὺς τελευταίους τοῦ Διαφωτισμοῦ.
- Δ. Βερναρδάκης. Δ. Κακλαμάνος, *Ὁ Δημήτριος Βερναρδάκης καὶ τὸ ἔργον του*, Τριέστι 1907· Μιχ. Ι. Μιχαηλίδης, *Βίος καὶ ἔργα Δημητρίου Ν. Βερναρδάκη*, Μυτιλήνη 1909. Βλ. ἐπίσης καὶ Γ. Βαλέτας, *Ἀνάλυση τοῦ «Νικηφόρου Φωκᾶ», ἀνεκδότου δράματος τοῦ Δημ. Ν. Βερναρδάκη*, Μυτιλήνη 1934· Δημ. Γρ. Βερναρδάκης, «Ἐνα ἀνέκδοτο δράμα τοῦ Βερναρδάκη», *ΗΜΕ*, 1934, 81 κ.έ.· Π. Ι. Σαμάρας, *Ἀνέκδοτα τραγούδια Δ. Ν. Βερναρδάκη*, Μυτιλήνη 1937. Τὸ βιβλίον τοῦ Ι. Π. Καβαρνοῦ, *Ἡ δραματικὴ ποίησις τοῦ Δημητρίου Ν. Βερναρδάκη*, 1962, σχολικὸ σχεδίασμα διακοσίων πενήντα σελίδων, ἔχει βιβλιογραφία.
- Α. Βλάχος. Ἀγγέλου Βλάχου πεντηχονταετηρίς, 1903, ὅπου καὶ βιβλιογραφία. Γ. Α. Βλάχος, *Ἄγγελος Βλάχος*, 1938, καὶ ΝΕστ, Χριστουγεννιάτικο τεῦχος 1949.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

- 24 Οί ποιηταί. *Ἡ Βάρβιτος*, 1860, ς'. 442
- 12 Ὅταν ἡ χεὶρ. *Ἡ Λύρα*, μέρος δεύτερον, 1851, στήν ἀφιέρωση. 443
- 3 ἡ φιλελεύθερος. *Στό ἴδιο*, 22. 17 *Τὴν ἡμέρα*. Yemeniz, Grèce, 216. 28 *Ραγ- 444*
καβῆς. *Ἐκθεση τοῦ 1853*, 13.
- 1 εἶναι ὀθνεῖα. *Ἐκθεσις τοῦ 1857*, 9. 1 ἀντιρωμαντική στάση. *Δημαρᾶς, Προ- 445*
υποθέσεις, 42 (= EP, 486), καὶ BB, ἀρ. 12, κη' (= EP, 200 κ.έ.). 5 Ὁ Ὀρφα-
νίδης. *Κρίσις τοῦ 1876*, 5. 8 *Μιστριώτης*. (1837-1916). *Κρίσις τοῦ 1871*, 6.
Γιὰ τὸν Μιστριώτη, βλ. Κ. Λογοθέτης, *Τὸ φιλολογικὸν ἔργον καὶ ἡ ἔθνηκή*
δραῖσις τριῶν αἰοδύμων καθηγητῶν, 1927, 8 κ.έ., καὶ ἰδίως τὰ δύο ἀφιερώμα-
τα ΝΕστ, Χριστοῦγεννα 1979 καὶ Πρωτοχρονιά 1980. 22 ἡ ἀρχαιοτροπία.
Κρίσις τοῦ 1865, 46· εἰσηγητής, πάλι, ὁ Θ. Ὀρφανίδης.
- 5 Πολυλάς. *Ἡ φιλολογικὴ μας γλῶσσα*, 3. 18 ἡ πνοή. *Λόγοι ἐκφωνηθέντες 446*
τὴν 28 Σεπτεμβρίου 1852 ὑπὸ τοῦ πρώην πρυτάνεως Σπυριδῶνος Πήλη-
κα..., 1853, 13. 33 ἀπὸ τινων ἤδη. *Μαρία Δοξαπατρῆ*, Μόναχο 1858, σ'. 35
περὶ τὸν Κ. Ἀσώπιον. *Στό ἴδιο* καὶ πολλ.
- 4 Μανούσης. Δ. Κ. Χατζῆς, *Θεόδωρος Μανούσης*, 1958 (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ 447
περ. *Πλάτων*)· δίνει ὄχι ὀρθὴ εἰκόνα τοῦ ἐκλεκτοῦ λογιῶ. 6 *Τὸν ἀειμνηστον*.
Ἔργα, τ. Γ', 37. 9 *Τοιαύτας*. *Στό ἴδιο*.
- 22 *Σπάη*. Μιχ. Κ. Πετρόχειλος, περ. *ΑΕ 3* (1948) 361. 26 Ὁμηρος. *Στό ἴδιο*, 448
285. 37 *Κλέων Ραγκαβῆς*. Βλ. τὸ ἄρθρο τοῦ Ε.Ρ. [Ραγκαβῆ] στήν *ΜΕΕ*.
- 3 Ἀμπελάς. Λάσκαρης, *ΙΝΘ*, τ. Β', 141 κ.έ. Βλ. ἐπίσης ἐδῶ, τίς σημειώσεις 449
τῆς σ. 535. 8 Ἀντωνιάδη. Βλ. τὸ ἄρθρο τοῦ Θ. Βελλιανίτη στήν *ΜΕΕ*. 21
Βυζάντιος. Τὸ κύριο ἔργο τοῦ Βυζάντιου δημοσιεύθηκε στὰ 1902 μὲ τὸν τίτλο
Ἔργα Ἀλεξάνδρου Σ. Βυζαντίου· ἐκεῖ καὶ βιογραφικά. 29 1855. Βικέλας,
ΗΖΜ, 307 καὶ 397.
- 1 Παλαμάς. Βλ. *Ἱστορία*, 509. 24 *Συναγωγή*. Ἐδημοσιεύθηκε στὰ 1900. 450
32 *Παράθυρα*. *Ἡμερολόγιο Βρετοῦ*, 1862, 97.
- 3 Καὶ ἤδη βλέπω. *Στό ἴδιο*. 13 *διαδοχικές*: 1851, 1888, 1901. 19 *περὶ τὸν Κ. 451*
Ἀσώπιον. Βλ. *Ἱστορία*, 447. 33 *θρηνεῖ*. *Εὐνασία*, 1856, 1.
- 20 ὁ ποιητής. σ. μθ'. 32 *ιστορικά*. Βλ. *Καποδίστριας καὶ Ὅθων*, ΓΑΛ. 452
- 10 *Ζάνος*. Βλ. τὸ ἄρθρο τοῦ Ν. Λάσκαρη στήν *ΜΕΕ*. 17 *ἀρκετὴ ποίησι*. περ. 453
ΑΕ 3 (1948) 285. 22 ἡ *γλῶσσα*. *Βερτόλδος*, 11. 25 *Ξέρουμε*. Βλ. *Ἱστορία*,
371, καὶ τίς ἀντίστοιχες σημειώσεις. 29 *Ἐρωτόκριτο*. περ. *Ἰλισσός* (1869)
319. Μιὰ ἄλλη προφορικὴ μαρτυρία γιὰ τὸν Γκινάκα βεβαιώνει τὴν ἐντύπω-
ση· βλ. Ἀγγ. Παπακώστας, *Γνωστὰ καὶ ἄγνωστα χειρόγραφα τοῦ Βη-*
λαρά, 1949, 231. 33 Ὅποιον ἐθνικόν. σ. 4.

- 454 3 Φατσέα. Κείμενά του προλογισμένα εξέδωσε ὁ Γ. Βαλέτας τὸ 1952. Διασώθηκε ἀνέκδοτη αὐτοβιογραφία του, ἡ ὁποία ἐπέτρεψε νὰ χρονολογηθεῖ μὲ ἀσφάλεια ἡ γέννησή του: Νοέμβριος 1821· βλ. Μιχ. Κ. Πετρόχειλος, «Βιογραφικὰ τοῦ Φατσέα», ΝΕστ 65 (1959) 724-725. 15 Καμπούρογλου. Βλ. τεύχος ΝΕστ 12 (1932) 1123 κ.έ., ἀφιερωμένο στὸν Καμπούρογλου. Ἡ φωνὴ τῆς καρδιάς μου εἶναι ὀλόκληρη ἀναδημοσιευμένη στὴν ΒΒ, ἀρ. 12. Χρήσιμα ἀπὸ κάποιες ἀπόψεις τὰ Ἀπομνημονεύματά του (1985). 20 Δυὸ μόνον. σ. 9. 35 ὁ Παλαμᾶς. ΝΕστ 7 (1930) 513.
- 455 13 χωρὶς τὴν μελέτην. Στὸ ἴδιο 6 (1929) 802.
- 456 4 περιρροῦσης ἀτμοσφαίρας. Ἔργα, τ. Ε', 20. 5 ποίησιν. Στὸ ἴδιο, 22. 8 Βλάχος. Σημειῶνω δυὸ καλοὺς χαρακτηρισμοὺς τοῦ Βλάχου, τὸν ἕναν ἀπὸ τὸν Δροσίνη (ΣΦΖ, 203 κ.έ.) καὶ τὸν ἄλλον ἀπὸ τὸν Παλαμᾶ (ΠΔ, τ. Γ', 29 κ.έ.). Ἀπὸ τὸ μεγάλο ἔργο τοῦ Βλάχου, θεατρικὸ, λυρικό, μεταφραστικὸ, πεζογραφικὸ καὶ κριτικὸ, ἐπιζοῦν σήμερα ἰδίως οἱ κριτικὲς του, συγκεντρωμένες στὰ Ἀνάλεκτα, τ. Β' 1901. 19 Heine. Κρίσις τοῦ 1865, 13. Στὰ 1887 ἐξέδωκε σὲ τόμο τὰ Τραγοῦδια τοῦ Heine. Ὁ Παλαμᾶς, Ἄπαντα, τ. Β', 255 (κείμενο τοῦ 1891) καὶ ΝΕστ 33 (1943) 458 (κείμενο τοῦ 1908), μιλεῖ γιὰ μετάφραση ἀπὸ τὸν Heine, τοῦ 1860. Πηγὴ καλὴ, ἀλλὰ δὲν τὴν ἔχω ἐπιβεβαιώσει· ἀντίθετα, ὅλες οἱ ἐνδείξεις, μαζὶ καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ Παλαμᾶ, φέρουν στὸ περ. Χρυσαλλίς τοῦ 1864. Γιὰ τὸν Heine στὴν Ἑλλάδα ἔχουμε τώρα μιὰ πρώτη συναγωγή ὑλικοῦ μὲ ἀντίστοιχη προσπάθεια ἐξαγωγῆς συμπερασμάτων: Δημαρᾶς, Χάινε (= ΕΡ, 286-300). 29 φυσιογραφική. Ἡ μελέτη βρίσκεται σήμερα στὰ Ἀνάλεκτα, τ. Β', 170 κ.έ. 32 Ὁ ἀγώνας. Τὸ χρονικὸ τοῦ ἀγώνα σημειώνεται στὸν Παράσχο, Ἐμμανουὴλ Ροῖδης, τ. Α', 283. Τὰ κείμενα βρίσκονται σήμερα (τὰ κατατάσσω στὴν χρονολογικὴ τους σειρὰ): Κρίσις Ροῖδης: Ἔργα, τ. Ε', 15 κ.έ.: ἀπάντησις Βλάχου: Ἀνάλεκτα, τ. Β', 110 κ.έ.: ἀπαντήσεις Ροῖδης: Ἔργα, τ. Γ', 52 καὶ Γ', 24: ἀπάντησις Βλάχου, μὲ τὸν τίτλο Ὁ νέος κριτικός: 1877 (δὲν ἀναδημοσιεύθηκε στὰ Ἀνάλεκτα): τελευταία ἀπάντησις Ροῖδης: Ἔργα, τ. Γ', 88 κ.έ.
- 457 2 Ἀσώπιο. Δημαρᾶς, ΔΚ (= ΕΡ). 8 Ραγκαβῆ. Παρνασσός 1 (1877) 881 κ.έ. 11 Παπαδιαμαντόπουλο. Ὀλίγαι σελίδες ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς μεταξὺ τῶν κ.κ. Ε. Δ. Ροῖδου καὶ Ἀγγέλου Βλάχου ἀναφυσίσεως φιλολογικῆς ἔριδος, 1878. 16 λυρική ἀνθολογία. Βλ. ἐδῶ, 654.
- 458 7 Ἀλεξάνδρου Σούτσου. Ἐξέδωκε τὸν Ἀτίθασο ποιητὴ καὶ τὸ Πανόραμα τῆς Ἑλλάδος. 22 Τρυγόνες καὶ ἔχιδναι. Ὅλα τὰ ἑλληνικὰ ποιήματα τῆς συλλογῆς εἶναι ἀναδημοσιευμένα στὴν ΒΒ, ἀρ. 12. 27 Τραγοῦδάκι. Τρυγόνες καὶ ἔχιδναι, 69. 32 Παλαμᾶ. Οἱ στίχοι εἶναι στὴν Ποικίλη Στοά, 1882: τίποτε δὲν μὲ φέρνει νὰ νομίσω ὅτι πρόκειται γιὰ μεταφράσεις, ἀγκαλὰ καὶ ἀπὸ τὴν

ἄποψη ποῦ μᾶς ἐνδιαφέρει ἐδῶ, τὸ τεκμήριο θὰ εἶταν ἐξίσου σημαντικό. 33
 Ἀργότερα. *Γράμματα*, τ. Α΄, 16.

7 Ἀσώπιο. Δὲν ἔχουμε τίποτε γιὰ τὸν Εἰρηναῖο Ἀσώπιο. Ἡ νεοελληνικὴ λο- 459
 γισύνη ἐμοιράσθηκε τὴν προσφορά του, καὶ κατόπιν, ὅταν ὑπῆρχε ἀμυδρὸ
 ἐνδεχόμενονὰ καταστεῖ ἐπικίνδυνος, τὸν ἐξαφάνισε. Βλ. πάντως Δημαρᾶς,
Χάινε (= EP), πολλ. καὶ *Σάτιρα καὶ πολιτικὴ*, 305-325 (Δημαρᾶς).

ΜΕΡΟΣ ΟΓΔΟΟ: ΝΕΑ ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΔ': Η ΓΕΝΙΑ ΤΟΥ 1880 ΚΑΙ Ο ΨΥΧΑΡΗΣ

(σ. 463-487)

Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ

- Δροσίνης.** Γ. Δροσίνης, Εισαγωγή και έκλογή κειμένων Φ[ωφώ] Π. Λογοθέτη, ΣΩΒ, 1960.
- Νικόλαος Πολίτης.** Έργογραφία του κτλ. στο *Λαογραφία* 7 (1923) κζ' κ.έ.
- Ψυχάρης.** G. Rouillard, *Notice biographique et bibliographique de Jean Psichari*, Melun 1930. Ioanna Constandulaki-Chantzou, *Jean Psichari et les lettres françaises*, 1982 (σημαντικά άλληλογραφικά τεκμήρια). Άρκετά από τα λογοτεχνικά έργα του Ψυχάρη βγαίνουν τώρα σε εμπορικές εκδόσεις.
- Βιζυηνός.** Τὰ Ἄπαντα, ἐπιμ. Κ. Μαμώνη, 1955. Έκδοση διηγημάτων του με αξιολόγη προλεγόμενα του Παν. Μουλλά, ΝΕΒ, 1980.
- Προβελέγγιος.** Ν. Τωμαδάκης, *Φιλολογικά*, 1935, 37 κ.έ.
- Κρυστάλλης.** Γ. Κατσίμπαλης, *Κώστας Κρυστάλλης. Κρίσεις και πληροφορίες. Βιβλιογραφία*, 1935 (στο έξωφυλλο 1937)· του ίδιου, *Βιβλιογραφία Κ. Κρυστάλλη (Συμπλήρωμα)*, 1943· Λ. Βρανούσης, *Νεανικοί στίχοι του Κ. Κρυστάλλη*, 1946. Έχουμε πολλές εκδόσεις τῶν Ἄπάντων του σημειώνω δύο: ἐπιμέλεια του Χ. Ἀγγελομάτη, τ. Α'-Γ', 1939-1952· ἐπιμέλεια του Μ. Περάνθη, [1952].
- Πάλλης.** Τὸ κείμενο και οἱ σημειώσεις δίνουν τὰ ἀπαραίτητα.
- Έφταλιώτης.** Οἱ *Νησιώτικες ἱστορίες* του ἔχουν ξανατυπωθεῖ στοῦ Φέξη. Τὰ ποιήματά του, πού ἐπροκάλεσαν τὴν συζήτηση γύρω στους ποιητικούς διαγωνισμούς, ἐδημοσιεύθηκαν τὸ 1938 ἀπὸ τὸν Γ. Βαλέτα στὴν *Μυτιλήνη* με τὸν τίτλο Ἄγάπης λόγια. Τὸ 1923 ἐδημοσιεύθηκαν Ἐκλεκτές σελίδες τοῦ Ἐφταλιώτη. Ἄπαντα, ἐπιμέλεια Γ. Βαλέτα, τ. Α' 1952, τ. Β' 1962, τ. Γ' [1973]. Ἄς σημειώσω ἐδῶ ὅτι τὸ συγγραφικὸ ὄνομα Καλόγιαννος (ἀπαντᾶ και ὡς Καλογιάννος), πού ἀναφέρεται με τιμητικές ἐνδείξεις σ' ἐκεῖνα τὰ χρόνια, εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ ψευδώνυμα τοῦ Ἐφταλιώτη. (Τρία διηγηματά του μόνο μᾶς γνωρίζει μ' αὐτὸ τὸ ψευδώνυμο, στὰ 1891, ὁ Γ. Βαλέτας.)

Π Η Γ Ε Σ Κ Α Ι Β Ο Η Θ Η Μ Α Τ Α

- Χρήσιμα ἀλληλογραφικά τεκμήρια παρέχει ἡ συναγωγή: Ἐκ τῆν ἀλληλογραφία τῶν πρώτων δημοτικιστῶν, τ. Α' Ἰωάννινα 1988, τ. Β' Θεσσαλονίκη 1985.
- Καμπᾶς.** Βλ. ἰδίως τίς σελίδες πού τοῦ ἔχει ἀφιερῶσει ὁ Παλαμᾶς, *Γράμματα*, τ. Α', 12 κ.έ., καί *ΗΜΕ*, 1934, 45 κ.έ. Εἰδική μελέτη μέ βιβλιογραφία τοῦ Γ. Βαλέτα, *Νίκος Καμπᾶς*, Μυτιλήνη 1936.
- Δροσίνης.** Κύρια πηγή, τὰ Ἀπομνημονεύματά του: ΣΦΖ. Καμία ἀπό τίς ὀλίγες ἐργασίες ὅσες ἔχουν ἀφιερῶθῃ στό ἔργο του δέν εἶναι ἀντάξια πρὸς τὴν θέση του μέσα στὴν ἱστορία τῶν γραμμάτων μας. Βλ. πάντως Φ. Βράχας, *Γεώργιος Δροσίνης*, 1951· Α. Δόξας, *Ὁ ποιητὴς Γ. Δροσίνης καὶ τὸ ἔργον του*, 1952· Ἄννα Τεργιάζου, *Ἡ φιλία τοῦ Δροσίνης*, [1949]. Πρόσφατα ἐκυκλοφόρησε: Γεώργιος Δροσίνης, *Ὁ ποιητὴς καὶ ἡ μνήμη. Ἀνέκδοτα χειρόγραφα: ποιήματα-γράμματα*, Πρόλογος Κ. Θ. Δημαρᾶ - «Βιώματα μέ τὸν ποιητὴ», κείμενο Καίτης Βιθυνοῦ-Μάνου, ΣΩΒ, 1989.
- Νικόλαος Πολίτης.** Βλ. ἐκδόσεις, καθὼς καὶ τίς παραπομπές.
- Γιάννης Ψυχάρης.** *ΝΕστ* 6 (1929) 931 κ.έ., 26 (1939) 1433 κ.έ., 55 (1954) 561 κ.έ. καὶ 107 (1980), ὅπου ἀφιέρωμα σ' αὐτόν. Βλ. ἐπίσης *Hommage à Jean Psichari*, Παρίσι 1950· Ε. Κριαρᾶς, *Ψυχάρης*, Θεσσαλονίκη 1959 (6' ἔκδ. 1981)· Δ. Γληνός, «Γιάννης Ψυχάρης», πρόλογος στὴν Ἄγνη, ἔκδοσις Ἐλευθερουδάκη. Βλ. ἐπίσης τοῦ ἰδίου τοῦ Ψυχάρη, *Οἱ Ψυχάρηδες*, 1928. Γὰ τὴν γλωσσικὴ ἀφετηρία του, βλ. τὸν πρόλογο τὸν ὁποῖο προέταξε στὴν ἔκδοσις τοῦ *Ταξιδιοῦ* ὁ Α. Ἀγγέλου (NEB 1971)· Δημαρᾶς, *Κοινὸς παρονομαστής*.
- Βιζυηνός.** Κ. Παλαμᾶς, *Βιζυηνός καὶ Κρυστάλλης*, 1917· Γ. Βαλέτας, «Φιλολογικὰ στὸν Βιζυηνό», περ. *Θρακικά* 8 (1937) 211-304 (καὶ ἀνάτυπο, 1937)· Κ. Κοντός, *Γεώργιος Βιζυηνός*, 1939· Πολύδ. Παπαχριστοδοῦλου, *Ὁ Γεώργιος Βιζυηνός ὡς ποιητὴς καὶ διηγηματογράφος*, 1947. Βλ. ἐπίσης Ν. Βασιλειάδης, *Εἰκόνες Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀθηνῶν*, 1910, 301 κ.έ.· Κυριακὴ Μαιμῶνη, *Βιβλιογραφία Γ. Βιζυηνοῦ (1873-1962)*. Ἀνέκδοτα ποιήματα ἀπὸ τὸ χειρόγρ. «*Λυρικά*», 1963.
- Προβελέγγιος.** Βλ. Ἐκδόσεις.
- Κρυστάλλης.** Κ. Παλαμᾶς, ὁ.π., καὶ Ἐκδόσεις.
- Πάλλης.** *ΝΕστ* 17 (1935) 355 κ.έ.· Πολίτης, *ΘΛ*, 1, 123 κ.έ.· Τριανταφυλλίδης, *Μνημόσυνα*, 25 κ.έ.· Τ. Σιωμόπουλος, *Ἀλέξανδρος Πάλλης*, Ἰωάννινα 1955. Στὴν NEB ἐκδόθηκε ὁ *Μπρουσὸς* μέ ἐπιμέλεια καὶ πολὺ ἀξιο-

πρόσεκτο πρόλογο του Έμμ. Ι. Μοσχονά, 1975. Λείπει πάντως μία συνθετική μελέτη γι' αυτόν.

Έφταλιώτης. Κ. Μ. Μιχαηλίδης, *Αργύρης Έφταλιώτης*, 1930· Εὐτ. Κέπετζη, *Με τὸν Έφταλιώτη*, 1939· Γ. Βαλέτας, *Τὰ «Τραγούδια ξενιτευμένου» τοῦ Έφταλιώτη*, Μυτιλήνη 1937.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

- 463 1 Οἱ Τρυγόνες. *Τραγούδια τῆς πατρίδος μου*, 6' ἔκδ., 16'. 4 γενιά τοῦ 1880. Γ. Βαλέτας, *Ἡ γενιά τοῦ '80. Ὁ νεοελληνικὸς νατουραλισμὸς καὶ οἱ ἀρχές τῆς ἠθογραφίας*, 1981. 16 *Ἔστια*. Δημ. Μάργαρης, *Τὰ παλιὰ περιοδικά*, 132 κ.έ. 18 Τριαντάφυλλος. Βλ. *Τὰ Τραγούδια τοῦ Ραμπαγαῶ*, ἐκλογή καὶ ἐπιμέλεια Δ. Π. Ταγκόπουλου, γ.χ., καὶ Ἄριστ. Πρόκος, *Ἡ ζωὴ, ἡ δράση καὶ τὸ ἔργο τοῦ Κλ. Τριαντάφυλλου*, 1933. 18 Γαβριηλίδης. Βλ. τὸν τόμο πού δημοσίευσε ὁ Θ. Συναδηνὸς τὸ 1929 μετὸν τίτλο *Βλάσης Γαβριηλίδης*. Γιὰ τὸ κλίμα πού εἶχε δημιουργήσει ὁ Γαβριηλίδης, βλ. τὸ φυλλάδιο τοῦ Δ. Ἀναστασόπουλου, *Ὁ Γαβριηλίδης*, 1904. Μερικὰ ἄρθρα κ.ἄ. τοῦ Γαβριηλίδη ἔχουν ἀνατυπωθεῖ σὲ τόμους: βλ. *Αἱ γυναῖκες*, Ἐλευθερουδάκης 1921, καὶ *Διαλέξεις*, 1924.
- 464 12 Παλαμά [...] Παπατσώνη. Ὁ Γαβριηλίδης φιλοξενοῦσε πρόθυμα στὶς στήλες τοῦ στίχου νέων ἢ καὶ ἀγνώστων ποιητῶν· κάποτε τοὺς ἀφιέρωνε καὶ κύρια ἄρθρα. 24 Κορομηλάς. ΝΕστ 44 (1948) 842 κ.έ. 35 Στάσου. *Στίχοι*, 11.
- 465 10 Δροσίνη. ΣΦΖ, 143 κ.έ. 18 Μὰ κρίμα. *Ἴστοι ἀράχνης*, 17.
- 468 2 Βασιλειάδης. *Τὰ Ἄπαντα*, τ. Δ', 435. 7 Μὰς ὠδήγησε. ΣΦΖ, 158. 13 Ἡ λαογραφία. *Τραγούδια τῆς πατρίδος μου*, 6' ἔκδ., 15'. Τὸ θέμα τοῦ τρόπου μετὸν ὁποῖο εἰσάγεται καὶ ἐπιβάλλεται στὴν Ἑλλάδα ἡ λαογραφικὴ ἀπασχόληση εἶναι ἀπὸ τὰ πολὺ σημαντικὰ γιὰ τὴν γνωριμία μετὴν νεοελληνικὴ συνείδηση: ἡ σχετικὴ ζήτηση θὰ περιλάβει Θ. Μανούση, Κ. Ἀσώπιο, ἄλλους, ἐνωρίτερα ἀπὸ τὸν Ν. Γ. Πολίτη (βλ. ἐδῶ, στὶς σ. 342 καὶ 345-346 μετὶ τις ἀντίστοιχες σημειώσεις). Πρὸς τὴν ἔρευνα τοῦ ὅλου σχετικοῦ φαινομένου, βλ. Ἀλέξης Πολίτης, *Ἡ ἀνακάλυψη τῶν ἑλληνικῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν* (βλ. ἐδῶ, 656)· τοῦ ἴδιου «Ἡ ἐνσωμάτωση τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν στὴ γραπτὴ νεοελληνικὴ παράδοση», *Σύγχρονα Θέματα*, τχ. 5 (1979) 101-108, καὶ ἐδῶ, σημειώσεις στὶς σελίδες 227, 319 καὶ 346. 18 Γούδα. Ὁ Γούδας δὲν ἔχει εἰσαχθεῖ στὸ κύκλωμα τῆς νεοελληνικῆς μελέτης· ὁμως πολλὰ τεκμήρια πείθουν γιὰ τὴν παρουσία του μέσα στὴν διαμόρφωση τῆς νεοελληνικῆς συνείδησης. 22 Λάμπρο. Βλ. τὸ τεῦχος μετὸν τίτλο *Σπυρίδων Λάμπρος*, 1920, καὶ Δ. Μπαλάνος, *Σπυρίδων Λάμπρος*, Ἰωάννινα

1929. 26 **Σάθα**. Φ. Μιχαλόπουλος, *Κωνσταντίνος Σάθας (1842-1914)*, 1949. Βλ. *ώστόσο* ἐδῶ, 486-487.
- 9 **Τόσω σέ νοιώθω**. Ἔκδ. α΄, 140. 12 **Κονεμένος**. Βλ. *Ἱστορία*, 425 καὶ τίς 469 ἀντίστοιχες σημειώσεις. 14 **Οἱ λογιώτατα. Τὸ ζήτημα τῆς γλώσσας**, Κέρκυρα 1873, 15. 23 **Κόντος**. (1835-1909). Κ. Λογοθέτης, *Τὸ φιλολογικὸν ἔργον καὶ ἡ ἔθνικὴ δραῖσις τριῶν αἰοιδίμων καθηγητῶν*, 1927. Βλ. καὶ τὴν μελέτη τοῦ Γεωργ. Α. Χριστοδοῦλου, *Κωνσταντῖνος Στ. Κόντος, 1834-1909*, 1979. 26 **Πολλῶ**. σ. 184· χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τὸν Βερναρδάκη (*Ψευδαττικισμοῦ ἔλεγχος*, 308). 31 **Τοῦ ὄχλου. Ποικιλὴ Στοά**, 1889 (1888) 338.
- 8 **ποιήματος. Ψευδαττικισμοῦ ἔλεγχος**, 461. Γιά τίς γλωσσικὲς πεποιθήσεις 470 τοῦ Βερναρδάκη ἀπαραίτητο νὰ συμβουλευθεῖ ὁ ἀναγνώστης τίς ἐργασίες τοῦ Κ. Μ. Μιχαηλίδη, *Ὁ Βερναρδάκης καὶ τὸ γλωσσικό*, 1935, *Ὁ Βερναρδάκης καὶ τὸ γλωσσικό (ἀπόσωμα)*, 1935, καὶ τοῦ Μ. Τριανταφυλλίδη, *Ἀπὸ τῆς γλωσσικῆς μας ἱστορίας, Βερναρδάκης - Κόντος - Χατζιδάκης*, 1935. 13 **Χατζιδάκης**. Α. Παπαδόπουλος, Γ. Ν. Χατζιδάκης, 1948· Δ. Β. Βαγιακάκος, *Γεώργιος Ν. Χατζιδάκης (1848-1941). Βίος καὶ ἔργον*, 1977.
- 8 **ἂν εἶμουνε. Τὸ ταξίδι μου**, 6΄ ἔκδ., 16. 11 **Γλώσσα. Στὸ ἴδιο**, 23. 471
- 6 **Θέλω. Στὸ ἴδιο**, 29. 8 **πρώτος ὁ Παλαμάς**. Βλ. Γ. Κατσιμπάλης, *Βιβλιογραφία* 472 *Κωστῆ Παλαμά*, [1943], ἀρ. 765 καὶ 766. 20 **Ροῖθης. Ἔργα**, τ. Γ΄, 106 κ.έ.
- 9 **Ἀπὸ τῆς ἐμφάνισεως. Παναθήναια 7 (1903-1904)** 357. 15 **Δημήτριος Κόκ-** 473 **κος**. Βλ. Δ. Β. Οἰκονομίδης, *Ὁ ποιητὴς καὶ κωμειδουλιογράφος Δημήτριος Κόκκος*, Βουκουρέστι 1939. 24 **Κάθε φορὰ. Γέλωτες**, 54.
- 3 **κωμειδύλλιο**. Προδρομικὴ ἐστάθηκε ἡ ἐργασία τοῦ Γ. Σιδέρη, *Τὸ κωμει-* 474 *δύλλιο*, 1933· ἀσύμμετρα πιὸ πλούσια σὲ πληροφόρηση εἶναι ἡ μελέτη τοῦ Θ. Χατζηπανταζῆ, *Τὸ κωμειδύλλιο*, ΝΕΒ, 1981· ἕνας τόμος εἰσαγωγὴ καὶ ἕνας τόμος μὲ τὰ κείμενα τριῶν κωμειδυλλίων: *Ἡ τύχη τῆς Μαρούλας, Ὁ Μπαρμπαλινάρδος, Ἡ λύρα τοῦ Γερονικόλα*. 23 **Μελισσιώτης**. Βλ. *Θέατρον*, 1897, μὲ προλεγόμενα τοῦ Ν. Λάσκαρη.
- 13 **Βράϊλα Ἀρμένη. Ἀτθίδες αὔραι**, Λονδίνο 1884, 6΄ ἔκδ., 248. 16 **ὁ καινούριος**. 475 *Ἐηρέας, ὁ.π.*, 80. 27 **Ἐπὶν' ἀπ' τὸ κεφάλι του. Ἀτθίδες αὔραι, ὁ.π., 60.**
- 1 **Ἐψές. Στὸ ἴδιο**, 96. 15 1893. Ἡ μελέτη ἐδημοσιεύθηκε σὲ τόμο στοῦ 476 *Ἐλευθερουδάκη: Ἀνὰ τὸν Ἑλικῶνα*, 1930. 21 **Καὶ ἀπ' τότε. Ποικιλὴ Στοά**, 1894, 153.
- 1 **Ἀνέδνηκα. Ἐμπρὸς στοῦ ἄπειρον**, 8. 14 **Καὶ μ' ἀρπάζει. Ποιήματα**, 1916, 32. 477
- 26 **τσακῶνικα**. Τὸ τσακῶνικο διήγημα ἐδημοσιεύθηκε ἀπὸ τὸν Φαῖδ. Μπουμπουλίδη μὲ τὸν τίτλο *Ἡ τσουράνα*, 1943, ὅπου βιογραφικὰ καὶ ἄλλα στοιχεῖα.
- 6 **Παράσχο**. Βλ. *Ἱστορία*, 399 κ.έ. 13 **Μηδὲ γυρεύω. Τὸ παλῆρὸ βιολί**, 49. 29 478 **διαγωνισμό. Φιλαδέλφειος τοῦ 1890**. βλ. *Ἔστια (1890)* 6΄ ἐξάμ., 1 κ.έ.

- 479 10 διαγωνισμό. Φιλαδέλφειος τοῦ 1892· 6λ. Ἐστία (1892) 6' ἐξάμ., 305. 17 Ὅσον ἀφορᾷ. Ἀπάντησις ἀπὸ τὸν τάφον, 1940, 25. 27 Ἡ πολλή. Κ. Κρυστάλλης, Τὰ Ἄπαντα, τ. Α' 1939, 181. 32 Τὸ βιβλιαράκι. Βλ. Μ. Ροδάς, Κ. Κρυστάλλης - Α. Μαβίλης - Π. Ροδοκανάκης, 6' ἔκδ., 1940, 30. 37 Θὰ ἤμπορούσαν. Κατσίμπαλης, Κώστας Κρυστάλλης, ὁ.π., 21. 38 ἐντὸς τῶν στίχων. Στὸ ἴδιο, 23.
- 481 19 Ἄχ ἄμποτε. Κούφια καρύδια, Λίβερπουλ 1915, 495. 30 Κανάρης. Στὸ ἴδιο, 525.
- 482 10 Τοῦ Ζορμπά. Στὸ ἴδιο, 559. 22 Κοντόπουλος. Ἡ μετάφραση, σὲ γλῶσσα ζωντανή, στὸ μέτρο τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ, σκοπὸν ἔχει τὸ ὁμηρικὸ ἔπος, συγκεκριμένα ἢ Ἰλιάδα, νὰ «καταστῆ, εἰ δυνατόν, δημῶδες». Βλ. περ. Ἐπτάλοφος 2 (Ὀκτώβριος 1863) 64. 25 Βικέλας. Ἡ Ὀδύσεια ἐπρωτοδημοσιεύθηκε στὸ Ἐθνικὸ Ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1869, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ σὲ ἀνάτυπο· ἔκτοτε ἐξαναδημοσιεύθηκε ἐπανειλημμένα. «Εἰς τὸν νοῦν», γράφεται στὴν ἀφιέρωση (ἀνάτυπο, σ. 3). Στὸν πρόλογο τῆς συναγωγῆς του, τὴν ὁποία ἐπιτιλοφόρησε Διαλέξεις καὶ ἀναμνήσεις (1893), γράφει γιὰ τὴν μετάφραση αὐτῆν: «ἐπροσπάθησα ν' ἀπομιμηθῶ τὸ ὕφος τῶν δημοτικῶν μας ἀσμάτων» (κε'). 26 Σαμαρτσίδης. Βλ. Ἡμερολόγιον τῆς Ἀνατολῆς 1879, 1885 καὶ 1886, τὶς ὁμηρικὰς του μεταφράσεις, καὶ στὸ Ἡμερολόγιον Σκόκου 16 (1901) 144 κ.ἑ. νεκρολογία του. 30 Τέτιοι. Ἰλιάδα, Λίβερπουλ 1912, 47.
- 483 9 Κύκλωπας. Κούφια καρύδια, 2. 28 Ἐπαινέθηκε. Εἶναι τὰ Τραγούδια ξενιτευμένου· 6λ. Κρίσις τῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἑλληνοδικῶν τοῦ Φιλαδελφείου ποιητικοῦ ἀγῶνος, 1889, 39 κ.ἑ. καὶ 45. 31 ποιητικὸ διαγωνισμό. Βλ. Ἐστία (1891) 6' ἐξάμ., 295 κ.ἑ. 35 Ἡ ξενιτεία. ὁ.π., 261.
- 484 6 ἄρθρων. Ἀναδημοσιεύθηκαν στὸ περ. ΑΕ 3 (1948) 342 κ.ἑ. 15 θεατρικὸ τοῦ ἔργου. Εἶναι «Ὁ βουρκόλακας», ποῦ ἐδημοσιεύθηκε σ' ἓναν τόμο μαζί μὲ διηγήματα τὸ 1900: Ἡ μαζώχτρα κι ἄλλες ἱστορίες - Ὁ βουρκόλακας, δράμα. 21 Πάρε μαχαίρι. Παλιοὶ σκοποὶ, 1909, 12.
- 485 8 Σὰν καταστάλαξε. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἀφιέρωσης.
- 486 24 1880. Σάθας, Monuments, τ. Α' 1880, στὸν Πρόλογο. Βλ. καὶ Κ. Θ. Δημαρᾶς, «Θεμελιωμένη ρίζα. Σχόλιο σ' ἓναν στίχο τοῦ Ἐρωτόκριτου», περ. Τὰ Ἱστορικά 4 (Δεκ. 1985) 347-360. 36 Ὀκτῶ χρόνια. ἐφ. Ἐφημερίς, 12 Ἰουνίου 1888. Ὁ Α.Γ.Η. παίρνει ἀφορμὴ ἀπὸ τὸν Πρόλογο τοῦ Σάθα στὸ Monuments, τ. Ζ' 1888· ὡστόσο τὸν Μάιο εἶχε πολὺ ἀσχοληθεῖ μὲ τὴν ὑπόθεσιν ἢ Ἐστία. Τὸ ζήτημα εἶχε ἐπικαιρότητα.
- 487 2 βιαιότατη. ἐφ. Ἐφημερίς, 13 Ἰουνίου 1888. 4 Τὸν ἴδιο χρόνο. Στὸ ἴδιο, 28 Ἰουλίου 1888. Λεῖπει μία συναγωγὴ τῶν ἄρθρων τοῦ Α.Γ.Η., ἢ ὁποία θὰ ἐφώτιζε καλὰ αὐτὰ τὰ ζητήματα. Βλ. Δημαρᾶς, Κοινὸς παρονομαστής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΕ΄: «ΠΕΖΑ ΘΕΛΟΥΜΕ, ΠΕΖΑ!» (σ. 488-503)

Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ

- Βικέλας.** Ὁ Λουκῆς Λάρας ἔχει ἐπανελημμένες ἐκδόσεις (καὶ ΓΑΔ) ὡς τὰ πρόσφατα χρόνια. Τὰ διηγήματά του ἔχουν ἐκδοθεῖ τὸ 1887 καὶ τὸ 1897. Βλ. ἀκόμη, *Στίχοι Δημητρίου Βικέλα*, Λονδίνο 1862, *Διαλέξεις καὶ ἀναμνήσεις*, 1893, *Ἀπὸ Νικοπόλεως εἰς Ὀλυμπίαν*, 1885, καὶ *HZM*, 1908 (φμχ. [1979]). Οἱ αὐτοβιογραφικὲς του αὐτὲς σελίδες ἀποτελοῦν πολὺτιμο μνημεῖο τῆς κοινωνικῆς καὶ πνευματικῆς ζωῆς τῆς ἐποχῆς του.
- Βιζυηνός.** Βλ. τίς σημειώσεις τοῦ προηγούμενου κεφαλαίου.
- Ἐφταλιώτης.** Βλ. τίς σημειώσεις τοῦ προηγούμενου κεφαλαίου.
- Ροῖδης.** Βλ. τίς σημειώσεις τοῦ ΚΒ΄ κεφαλαίου.
- Μητσάκης.** Γ. Κατσιμπάλης, *Βιβλιογραφία Μιχαὴλ Μητσάκη*, 1942· τοῦ ἴδιου, *Βιβλιογραφικὰ συμπληρώματα*, 1944, 7-8. Τὸ 1956 ἔγινε νέα ἐκδοσι τοῦ ἔργου του, σὲ ἓναν τόμο, ἀπὸ τὸν Μ. Περάνθη. Ἐδῶ χρησιμοποιεῖται ἡ δέτομη ἐκδοσι 1920-1922.
- Παπαδιαμάντης.** Τὸ 1954-1955 ἐβγῆκαν σὲ ἕξι τόμους τὰ Ἐπαντά του μετὴν ἐπιμέλεια τοῦ Γ. Βαλέτα. Νέα ἐκδοσι, ἐπιμέλεια Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλου (τ. Α΄ 1981 - Ε΄ 1988). Τὴν ἀλληλογραφία του ἔχει ξαναεκδόσει σὲ τόμο, μετὰ μακρὰ ἀξιόλογη εἰσαγωγή, ὁ Ἐμμ. Ι. Μοσχονᾶς, 1981. Βλ. καὶ Πηγὲς καὶ Βοηθήματα.
- Μωραϊτίδης.** Ἰω. Ν. Φραγκοῦλας, *Ἀλέξανδρος Μωραϊτίδης*, Βοστώνη 1950.

Π Η Γ Ε Σ Κ Α Ι Β Ο Η Θ Η Μ Α Τ Α

- Βικέλας.** Α. Ἀνδρεάδης, *Un hellène ami de la France, Démétrius Bikélas*, 1910· Δ. Σ. Μπαλάνος, *Δημήτριος Βικέλας*, 1945· Α. Λέτσας, *Δημήτριος Βικέλας*, 1951· Α. Οἰκονόμος, *Δημήτριος Μ. Βικέλας*, 1953· Α. Σαχίνης, *Ἡ πεζογραφία τοῦ Δημητρίου Βικέλα*, Θεσσαλονίκη 1973.
- Βιζυηνός.** Βλ. τίς σημειώσεις τοῦ προηγούμενου κεφαλαίου.
- Ἐφταλιώτης.** Βλ. τίς σημειώσεις τοῦ προηγούμενου κεφαλαίου.
- Ροῖδης.** Βλ. τίς σημειώσεις τοῦ ΚΒ΄ κεφαλαίου.
- Μητσάκης.** Βλ. Ἐκδόσεις.
- Παπαδιαμάντης.** Χρ. Β. Χειμώνας, *Συμβολὴ στὴν περὶ Παπαδιαμάντη βιβλιογραφία*, Α΄ Σκιαθὸς 1977, Β΄ Ἀθήνα 1981 (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸν τόμο *Φῶτα ὀλόφωτα. Ἐνα ἀφιέρωμα στὸν Παπαδιαμάντη καὶ στὸν κόσμον του*, ΕΛΙΑ, 1981)· Γ. Βαλέτας, *Παπαδιαμάντης*, Μυτιλήνη 1940· Γ.

Φουσάρας, *Βιβλιογραφικά στὸν Παπαδιαμάντη*, 1940. Νὰ προστεθοῦν σὲ αὐτὰ οἱ ἀκόλουθες ἐργασίες: Κ. Παπαχρίστος, *Ὁ ἄγνωστος Παπαδιαμάντης*, 1947· Μ. Μ. Παπαϊωάννου, *Ἡ θρησκευτικότητα τοῦ Παπαδιαμάντη*, 1948· Μ. Περάνης, *Ὁ κοσμοκαλόγερος*, 1948. Ἐνδιαφέρων γιὰ τὴν ψυχογραφικὴ του τοποθέτηση εἶναι ὁ πρόλογος τοῦ Ο. Merlier στὴν συλλογὴ γαλλικῶν μεταφράσεων του ἀπὸ διηγήματα τοῦ Παπαδιαμάντη: *Skiathos, Ile grecque*, 1934. Σημαντικὸ γιὰ τὴν ἀλλαγὴ προοπτικῆς ποὺ φανερώνει ἀναφορικὰ μὲ τὸν Παπαδιαμάντη εἶναι τὸ Χριστουγεννιάτικο τεῦχος *NEστ* τοῦ 1941. Πάντως ἡ ἀσφαλῆστερὴ ἔκφραση τῆς σημερινῆς κριτικῆς θρίσκεται στὴν ἐργασία τοῦ Π. Μουλλᾶ ἡ ὁποία προλογίζει ἕναν τόμο ἐκλογῆς διηγημάτων, *NEB*, Ἐρμῆς 1974, *Α. Παπαδιαμάντης αὐτοβιογραφούμενος*. Βλ. ἐπίσης, ἀπὸ τὰ νεότερα: *Φῶτα ὀλόφωτα*, ὀ.π.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

- 488 8 *Ι. Καμπούρογλου*. Ὑπογράφεται μὲ τὸ ψευδώνυμο *ΦΛΟΞ*. 16 *Ξερόπουλος*. Ἐναφέρομαι σὲ μακρὰ συζήτησή του μὲ τὸν *Μητσάκη*, 1890/1, καὶ σὲ δῆλωσή του σχετικὴ γιὰ τὴν ὁποία μιλεῖ ἡ *E. M. Edmonds*, προλογίζοντας τὴν ἀγγλικὴ μετάφρασή της τῆς *Μητριᾶς* (1897). 20 ἄλλη μετάφρασή του. Εἶναι τοῦ Ἑρ. Γάσπαρ, *Οἱ ἀδιάφοροι*.
- 489 4 *Ὁ Δροσίνης*. *ΣΦΖ*, 233. 8 τῆς *Ἑστίας*. Πβ. Γιάννης Παπακώστας, *Τὸ περιοδικὸ Ἑστία καὶ τὸ διήγημα*, 1982· πβ. ἐπίσης Ἑλ. Πολίτου-Μαρμαρινοῦ, «Τὸ περιοδικὸ “Ἑστία” καὶ τὸ διήγημα», περ. *Παρουσία* 3 (1985) 123-152.
- 493 4 *κρικογράφος*. *Ρόδα καὶ μῆλα*, Ε', α' 1908, 249. Γιὰ τὸ θέμα γενικὰ, βλ. Δημαρᾶς, *ΔΚ (= ΕΡ)*. 5 δὲν εἶναι ἡ κριτικὴ. *Κωστῆς Παλαμαῆς*, Ἄλεξανδρεια 1927, 3. 18 «χρόνια καὶ χρόνια». Ἐφ. *Πολιτεία*, 16.10.1927. 22 *Πεζὰ θέλουμε*. *Στὸ ἴδιο*. 23 εἶμαι. *Στὸ ἴδιο*. 24 ἡ κρίσιμη. *Ρόδα καὶ μῆλα*, Δ' 1907, 254. 33 *Τοὺς αἰῶνες*. *Ρωμαϊκὸ θέατρο*, Α' 1901, 93. 33 πὼς θὰ τὰ παίξουνε. *Στὸ ἴδιο*.
- 494 18 *τὸ μυθιστόρημα*. *Γράμματα*, τ. Α' 1904, 100.
- 495 3 *Ἀρχοντικό μου*. *Τὰ δύο ἀδέρφια*, 1910-1911, 144.
- 496 10 *δηκτικούς λιτέλους*. Ἔργα, τ. ζ', 21 κ.έ. καὶ *Σύντομος ἀπάντησις εἰς τὴν ἀλήθειαν περὶ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Χ. Μελετοπούλου, ὑπὸ Μιχαήλ Καρατζᾶ πρώην κλητῆρος αὐτῆς*, 1881 (δὲν ἔχει ἀναδημοσιευθεῖ στὰ Ἔργα ὑπάρχει στὰ Ἄπαντα, ἔκδ. Α. Ἀγγέλου, τ. Γ', 88 κ.έ.). 38 *Ψυχολογία*. Ἔργα, τ. Α', 1 κ.έ.
- 497 13 *Ἡ μηλιά*. Ἔργα, τ. Β', 37 κ.έ. 21 1899. «Πρόλογος εἰς τὰς Σκηνὰς τῆς Ἐρήμου τοῦ Κ. Μεταξᾶ Βοσπορίτου», Ἔργα, τ. Ε', 93 κ.έ. Τὸ χωρίο στῆ

- σ. 94. 31 1900. Τὸ κείμενο αὐτὸ τὸ ἐπρόσεξε πρῶτος ὁ Κλ. Παράσχος· βλ. Ἐμμανουήλ Ροῦθης, τ. Α', 300. Ἐδημοσιεύθηκε στὸ περ. Ἀττικὴ Ἴρις 3 (1900) 125-126, μὲ τὸν τίτλο, «Διατί δὲν ἔχει ἡ σημερινὴ Ἑλλάς ποίησιν». 34 αἰσθηματικά. Στὸ ἴδιο. 35 Οἱ νέοι. Βλ. Ἱστορία, 472. Ἕνα χαρακτηριστικὸ παράπονο τοῦ Χρ. Βαρλέντη δημοσιεύεται στὸ περ. Ἀττικὴ Ἴρις 3 (1900) 201· ἀντίθετα, βλ. τὴν κρίση τοῦ Κ. Μάνου (ἐφ. Ἄστυ, 27.3.1893). Διάφορα ἄλλα στοιχεῖα βλ. στὸν Κλ. Παράσχο, ὅ.π., πολλ.
- 9 Πάμε. Μ. Μητσάκης, Φιλολογικὰ ἔργα, τ. Α' [1920], 115. 12 Εἰς Ἀθηναίος. Ἀναδημοσιεύθηκε στὰ Φιλολογικὰ ἔργα, τ. Β' 1922, 27 κ.έ. 28 Ἐμμανουὴλ Λυκούδης. Μιὰ γενικὴ ἐντύπωση γιὰ τὸ ἔργο του σχηματίζει ὁ ἀναγνώστης ἀπὸ τὰ δύο βιβλία του: Κίμων Ἀνδρεάδης, Οἱ Νεμρωδὲς Λαυρεωτικῆς, 1920, καὶ Γύρω εἰς τὸν τόπον μας (διηγήματα), 1921. 28 Ἰωάννης Δαμβέργης. Οἱ Κρηῖτες μου ἔχουν ἀναδημοσιευθεῖ ἀναθεωρημένοι στὸν ΣΩΒ. 10 «Χρῆστος Μηλιόνης». Ὑπάρχει ἀναδημοσίευση στοῦ Ἐλευθερουδάκη. 19 500 σχεδίαζε ἀγίους. Παπαχρίστος, ὅ.π., 19 κ.έ.
- 12 [ὡς ἡγούμενος. Τὰ μετὰ θάνατον. Ἡ χολεριασμένη, ἔκδ. Φέξη 1915, 83. 502 19 Γρηγόριο Ξενοπούλου. Παναθήναια τοῦ 1911. Ξανατυπωμένη στὴν ἔκδοση τοῦ Χρήστου Μηλιόνη, στοῦ Ἐλευθερουδάκη. 21 Χατζόπουλο. Νέα Ζωή (Ἀλεξάνδρεια) 9 (1914) 174 κ.έ.
- 6 ἠργάσθη. Ἐκλογή ἀπὸ τὸ ἔργο του, τ. Α', 280. 31 φιλόπρωτος. ΝΕστ, Χρι- 503 στουγεννιάτικο τεῦχος 1941, 71 (βλ. καὶ στὸ ἴδιο, 96, 175, 182).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΣ : Ο ΠΑΛΑΜΑΣ (σ. 504-535)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ἔχουμε ἔκδοση τῶν Ἀπάντων του, σὲ δεκαεξί τόμους (1962-1969) καὶ ἓνα τόμο μὲ τὰ Εὐρετήρια (σύνταξη Γ. Κεχαγιόγλου - Γ. Π. Σαββίδης), 1984. Σ' αὐτὴν ἀποθησαύρισε ὁ Γ. Κατσίμπαλης, δίπλα στοὺς τόμους ὅσοι εἶχαν ἐκδοθεῖ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ποιητὴ, καὶ πολλὰ ἔργα ποὺ δὲν εἶχαν συγκεντρωθεῖ σὲ τόμους. Ὅμως λείπει μεγάλο μέρος, ἀπὸ τὴν ἐφημεριδογραφικὴ του, ἰδίως, δραστηριότητα. Ἀπὸ δημοσιεύσεις ἀνεκδότων, σημειώνω μόνο τὰ Γράμματα στὴ Ραχήλ, ἐπιμέλεια Γ. Κουρνούτου, 1960, καὶ τὸ βιβλίο τῆς Λιλῆς Ἰακωβίδη, Κωστῆς Παλαμᾶς. Ἡ Ἔξοδος, 1964, ὅπου περισώθηκαν ἀναμνήσεις ἀπὸ συνομιλίες μὲ τὸν ποιητὴ. Ἡ ἀλληλογραφία του γενικὰ ἔγινε ἀντικείμενο ἐκδοτικῶν φροντίδων τοῦ Κ. Γ. Κασίνη, ὀλοκληρωμένη σὲ τρεῖς τόμους: Α' 1975, Β' 1978, Γ' 1981. Οἱ παραπομπές ἐδῶ, ὅπου δὲν

υπάρχει διαφορετική μνεία, γίνονται στις πρώτες εκδόσεις τῶν ἔργων τοῦ Παλαμᾶ.

Π Η Γ Ε Σ Κ Α Ι Β Ο Η Θ Η Μ Α Τ Α

Ὁ Γ. Κ. Κασιμπάλης ἔχει δώσει, ὕστερα ἀπὸ παλαιότερα βιβλιογραφικά δοκίμια, τὰ ἀκόλουθα τεύχη *Βιβλιογραφίας Κωστῆ Παλαμᾶ*: Α' (Ἐκδόσεις) 1942: εἶναι τὰ ἴδια τὰ ἔργα τοῦ Παλαμᾶ, ὅσα ἔχουν δημοσιευθεῖ σὲ τόμο· Β' (1876-1900), 1943: εἶναι οἱ ἐπιμέρους δημοσιεύσεις τῶν ἔμμετρων καὶ πεζῶν του καὶ οἱ κριτικὲς ποὺ γράφθηκαν γιὰ τὸν ποιητὴ στὴν ἴδια περίοδο, καθὼς καὶ ἄλλες σχετικὲς πληροφορίες· Γ' (1901-1910): 1943, μὲ τὸν ἴδιο τρόπο. Τὶς ἐκδόσεις, καθὼς καὶ τὶς ἐπιμέρους δημοσιεύσεις κτλ., τὶς ξαναδίνει συμπληρωμένες ὡς τὸ 1943, μὲ τὸν τίτλο «Βιβλιογραφία Κωστῆ Παλαμᾶ», συμπλήρωμα τοῦ Χριστουγεννιάτικου τεύχους *ΝΕστ* 1943, καὶ πάλι μὲ τὸν ἴδιο τίτλο, 1943-1953, στὰ 1954, 1954-1958 στὰ 1959, καὶ 1959-1963 στὰ 1964. Συνεπῶς, μὲ τὴν σειρά αὐτὴ μᾶς λείπουν τὰ ὅσα γράφθηκαν γιὰ τὸν ποιητὴ ἀπὸ τὸ 1910 καὶ πέρα. Ὡστόσο καὶ τὸ κενὸ αὐτὸ συμπληρώνεται μερικὰ: α') ἀπὸ τὴν *Βιβλιογραφία Κωστῆ Παλαμᾶ (1911-1925)* τοῦ Κ. Κασίση, 1973, καὶ β') ἀπὸ παλαιότερη ἐργασία τοῦ Γ. Κ. Κασιμπάλη, *Παλαμικὴ βιβλιογραφία (1926-1931)*, 1932. Γιὰ τὰ ἔργα τοῦ Παλαμᾶ ὁ ἀναγνώστης μπορεῖ νὰ ἀρκεσθεῖ σὲ ὅσα μνημονεύονται στὸ κείμενο καὶ στὶς παραπομπές· ἀπὸ εἰδικὲς μελέτες τῶν ὕστερων χρόνων σημειώνω τὶς ἀκόλουθες: Bo-Lennart Eklund, *The Ideal and the Real. A Study of the Ideas in Kostis Palamas' Ὁ Δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου*, Göteborg 1972· Α. Σαχίνης, *Ἡ πεζογραφία τοῦ Παλαμᾶ*, Θεσσαλονίκη 1972· G. Emrich, *Antike Metaphern und Vergleiche im lyrischen Werk des Kostis Palamas*, Ἄμστερνταμ 1974· Ἐλένη Πολίτου-Μαρμαρινοῦ, *Ὁ Κωστῆς Παλαμᾶς καὶ ὁ γαλλικὸς παρνασσισμός*, 1976, καὶ Κ. Γ. Κασίσης, *Ἡ ἑλληνικὴ λογοτεχνικὴ παράδοση στὴ «Φλογέρα τοῦ Βασιλιᾶ»*, 1980. Ἀπὸ γενικὲς μελέτες μνημονεύω τὶς ἀκόλουθες: Κ. Τσάτσος (γ' ἔκδ. [1966])· Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος (6' ἔκδ. 1962)· Αἰμ. Χουρμούζιος (Α' 1944, Β' 1959, Γ' 1960)· Κ. Θ. Δημαρᾶς (6' ἔκδ. 1962· οἱ παραπομπές γίνονται σ' αὐτήν)· Ἄγγελος Δόξας, 1959. Πολὺ πλούσια πηγὴ γιὰ πληροφορίες εἶναι τὰ διάφορα τεύχη *Κωστῆ Παλαμᾶ*: σημειώνω τὰ κυριότερα: *Νέα Ζωή* (Ἀλεξάνδρειας) 1926· *Νέα Γράμματα* 1936· *ΝΕστ* 1943· *Ἀρχαϊκά* (Πάτρας) 1943· *Γράμματα* 1943, *Ἐκηβόλος* 1986.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

- 15 είναι από εκείνους. Σολωμού, *Ἄπαντα*, ἔκδ. Μαρασλῆ, 1901, λα'. 504
- 27 Ὁ ἀντίλογος. *Ἀσάλευτη ζωή*, 107. 35 κορεσμένη. *Ποιητική*, Α', 121. 505
- 6 Τὸ σίτι. *Ποιητική*, Β', 73. 7 ὁ διδάσκαλος. *Στὸ ἴδιο*, 15. 506
- 8 τριαδικὰ δοσμένη. Γ. Βαλέτας, περ. *Γράμματα*, 1943, 295 καὶ 314. 14 *ισό-* 507
θεη. Νύχτες τοῦ Φήμιου, 123. 15 τὰ πάντα. *Κύκλος τῶν τετράστιχων*, 121.
- 17 *Τέχνη. Βωμοί*, 81. 24 ὁ κόσμος. Ἐφ. *Ἐλεύθερον Βῆμα*, 22.6.1943. 31
- Ἐσύ, *Ἐπιστήμη. Οἱ πεντασύλλαβοι*, 19.
- 6 στοχαστικός. *Στὸ ἴδιο*, 16'. 20 Λασκαράτο. *Δημαρᾶς*, ΚΠ, 114. 20 Παπαδιαμαν- 508
τόπουλο. ΠΔ Γ', 53 κ.έ. 23 πὺν σὰν κορίτσι. *Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον*, 1876
- (1875), 422. 25 σὰν ὑπνωτισμένος. *Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης*, 1924, 55. 25 Καὶ 509
ὁ χειρότερος. *Ποιητική*, Β', 111. 27 ἡ χεῖρ μου. Ἐφ. *Ἀκρόπολις*, 6.6.1943.
- 5 *Ἐρώτων ἔπη. Δημαρᾶς*, ΚΠ, 14. 8 λογιωτάτου. *Στὸ ἴδιο*. 21 *Ἡ χασμωδία. ΠΚ*, 509
- 55, καὶ *Γράμματα*, Α', 137. 29 Νεράϊδ' ἄλλοι. *Τραγούδια τῆς Πατρίδος μου*, 19.
- 5 Καὶ θρέφ' το. *Στὸ ἴδιο*, 5. 9 Ἀχ! τοῦ πολέμου. *Στὸ ἴδιο*, 172. 15 Καὶ μέσ' 510
στη λαύρα. *Στὸ ἴδιο*, 3. 19 ἀρχόντοι. *Στὸ ἴδιο*, 4. 20 κυρά. *Στὸ ἴδιο*, 5. 20 βά-
- στα. *Στὸ ἴδιο*, 4. 30 Τόσῳ σὲ νοιώθω. *Στὸ ἴδιο*, 140.
- 4 Σὰς ἀγαπῶ. *Στὸ ἴδιο*, 69. 14 Γ' εἶνε τάχα. *Στὸ ἴδιο*, 134. 25 Σεισμός. 512
- Ἕγνος εἰς τὴν Ἀθηναῖν*, 9. 34 Μόνη ἀληθῶς. *Κρίσις Φιλαδελφείου ποιητικῷ*
ἀγῶνος, 1889, 42.
- 3 Βικέλας. Βλ. *Νέα Ἑλλάς, Ἡμερολόγιον 1 (1894)* 198. Ὁ Βικέλας χρονο- 513
λογεῖ τὸ ποίημά του 24 Μαΐου 1889. 14 ὅπως πρέπει. Ἐκδ. 6', 1920, 33. 19
- Μῆσα στὸν κόσμο. Στὸ ἴδιο*, 49. 26 πολύτροπου. *Ποιητική*, Α', 72. 30 Γρυπά-
ρης. *ΝΕστ* 32 (1942) 417 κ.έ., ὅπου καὶ βιβλιογραφία. 32 βραβευθεῖ. Τοῦ
- 1890: *Ἐστία* (1890) 6' ἐξάμ., 22 κ.έ. 36 τιμούν. Βλ. Κατσιμπαλης, *Βιβλιο-*
γραφία, Β', 26-27.
- 6 Καλοσγούρος. *Ἐστία* (1893) α' ἐξάμ., 74 κ.έ. 7 αὐτὰ τὰ ὀλίγα. *Στὸ ἴδιο*, 75. 514
- 13 Πρὸ πάντων. *Τραγούδια τῆς Πατρίδος μου*, 6' ἔκδ., κγ'. 19 δημοψήφισμα.
Τεῦχος Κωστή Παλαμᾶ ΝΕστ, 1943, 80. 23 ἡ ἀναντίρρητη. *Στὸ ἴδιο*, 33. 24
- Γ. Πώπ. Κατσιμπαλης, *Βιβλιογραφία*, Β', 32. 25 Δημητρακόπουλο. *Στὸ ἴδιο*.
- 26 Λάσκαρη. *Στὸ ἴδιο*, 33. 29 Μητσάκη. *Στὸ ἴδιο*, 29. 32 Πολέμη. *Στὸ ἴδιο*,
30. 33 ἀδικαιολογήτως. *Ποιητική*, Β', 195.
- 3 Σ' ἀγαπῶ. *Ἰαμβοὶ καὶ ἀνάπαιστοι*, 6' ἔκδ., 11. 9 Καβάλλα. *Στὸ ἴδιο*, 30. 515
- 10 Μὲ πελέκι. *Στὸ ἴδιο*, 46. 13 δήλωσι. *Ποιητική*, Β', 188. 26 τὰ πάντα. Ὁ
κύκλος τῶν τετράστιχων, 121. 28 κι ὁ Γαλιλαῖος. *Οἱ νύχτες τοῦ Φήμιου*, 87.
- 30 ὁ στίχος. ΠΔ, Α', 154. 31 στὸ μικροσκοπικόν. *Δειλοὶ καὶ σκληροὶ στίχοι*, 10.
- 8 Τὴν ἴδια. *Περάσματα καὶ χαιρετισμοί*, 32. 23 Ἦσυχα. *Τάφος*, 12. 29 τί 516

- συντριβή. *Ποιητική*, Α', 173. 35 Γεράσιμος Βώκος. Ένα πορτραίτο του Βώκου δίνει ο Βάρναλης στο βιβλίο του ΖΑ, 32 κ.έ.
- 517 3 Κάποια ρόδα. σ. 6. 7 τὰ μεγάλα ποιήματα. *Γράμματα*, Β', 24 (του 1901). 20 Καὶ τέτοιος. σ. 105.
- 518 18 Κάλδο. Διάλεξή του δημοσιευμένη στὰ ΠΚ, 18 κ.έ. 18 Σολωμό. Βλ. *Ιστορία*, 514. 19 Ψυχάρη. Βλ. *Ιστορία*, 494. 19 Καβάφη. Βλ. *Ιστορία*, 785, στὶς *Βιβλιογραφίες* τοῦ Γ. Κατσιμπάλη, τὶς σχετικὲς παραπομπές, καὶ στὶς σημειώσεις στὴν σ. 595. 20 στιχουργικὲς μορφές. *Ποιητική*, Α', 73. 27 1884. «Ὁ ὑπολοχαγός», *Ἐστία* 18 (1884) 687 κ.έ.
- 519 36 Πιστεύω. *Ἐθνολογισμοὶ ἢ μελέτη περὶ ἔθνισμοῦ*, Πάτρα 1905, 7.
- 520 3 Χαιρέτης. (1838-1919). Βλ. γι' αὐτὸν τὸ μελέτημα τοῦ Κώστα Τριανταφύλλου, *ΝΕστ* 70 (1961) 1233 κ.έ. 9 1901. Συγκεντρῶν ἑδῶ βασικὴ βιβλιογραφία σχετικὰ μὲ τὴν μετάφραση τῆς Γραφῆς, θέμα ποῦ δὲν ἔπαυσε νὰ ἀπασχολεῖ τὴν ἑλληνικὴ παιδεία ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ Λούκαρη ὡς τὶς ἡμέρες μας: Σύντομο διάγραμμα: Ἑλ. Κακουλίδη, *Γιὰ τὴν μετάφραση τῆς Καινῆς Διαθήκης*. *Ιστορία - κριτικὴ - ἀπόψεις - βιβλιογραφία*, Θεσσαλονίκη 1970. Οἱ τρεῖς ἀκόλουθες ἀκαδημαϊκὲς διατριβὲς παρέχουν πλούσια βιβλιογραφία: 1) Nomikos Michael Vaporis, «The Controversy on the Translation of the Scriptures into Modern Greek and its Effects, 1818-1843», Columbia University, 1970· 2) Γεώργιος Δημ. Μεταλληνός, «Τὸ ζήτημα τῆς μεταφράσεως τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἰς τὴν νεοελληνικὴν κατὰ τὸν 19 αἰ.», 1977· 3) Ἐμμανουήλ Ι. Κωνσταντινίδης, *Τὰ Εὐαγγελικά. Τὸ πρόβλημα τῆς μεταφράσεως τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἰς τὴν νεοελληνικὴν καὶ τὰ αἵματηρὰ γεγονότα τοῦ 1901*, 1976. Ἀπὸ τὴν βιβλιογραφία τοῦ τελευταίου αὐτοῦ, ἐξαίρω μίαν καλὴ μαρτυρία γιὰ τὴν φοιτητικὴ ἐξέγερση τοῦ 1901: Γ. Σωτηρίου / Λ. Ματλῆς / Δ. Λεονταρίτης, *Φοιτητικαὶ σελίδες τοῦ 1901. Πλήρης περιγραφή τῆς κατὰ τῶν μεταφράσεων τοῦ Ἱ. Εὐαγγελίου ἐξεγέρσεως τῶν φοιτητῶν καὶ τοῦ λαοῦ μετὰ τῶν προκαλεσάντων αὐτὴν αἰτίων*, 1902. 18 Κάτω ὁ Παλαμᾶς. Κατσιμπάλης, *Βιβλιογραφία*, Γ', 19. 19 Ὁ Νουμᾶς. Τὰ εἰκοσάχρονα τοῦ Νουμᾶ [1923]: Δ. Π. Ταγκόπουλος, *Φιλολογικὰ πορτραῖτα (1886-1922)*, 1922, 125 κ.έ.· Γ. Χ. Καλογιάννης, *Ὁ Νουμᾶς καὶ ἡ ἐποχὴ του*, 1984· W. Kellner, *Ο Νουμᾶς*, τ. Α'-Β', Ἀμβούργο 1986. 22 Ταγκόπουλος. Ένα πορτραίτο του δίνει ὁ Κ. Βάρναλης, ΖΑ, 77 κ.έ. 29 Φωτιάδης. Α. Δελμούζος, *Ὁ Φῶτης Φωτιάδης καὶ τὸ παιδαγωγικὸ του ἔργο*, χ.χ.· Γιάννης Παπακώστας, *Ὁ Φῶτης Φωτιάδης καὶ τὸ Ἀδερφότο τῆς Ἐθνικῆς Γλώσσας*. *Ἀλληλογραφία*, 1985. 35 ἐγκαινιάσθηκε. Μ. Τριανταφυλλίδης, *Μνημόσυνα*, 110.
- 521 1 Φοιτητικὴ Συντροφία. *ΝΕστ* 22 (1937) Χριστουγεννιάτικο τεῦχος, 75 κ.έ. 6 Φιλήντα. Ν. Μηλιώρης, *Μένος Φιλήντας*, 1972· Βάρναλης, ΖΑ, 18 κ.έ.

- 13 Βλαστός. Ἀπὸ τὰ ἄλλα ἔργα του σημειῶνω τὰ ἀκόλουθα: Ἡ ἑλληνική καὶ 522
μερικὲς ἄλλες παράλληλες διγλωσσίες, 1935, καὶ Παραβλάσταρα, 1937. Γιὰ
τὸν Βλαστό, βλ. Κλ. Παράσχος, ΔΕΛ, 92 κ.έ. 34 Ἑλλάδα. Ἡ Ἀργώ, 27.
- 3 Γιαννόπουλος. Τὰ χρονολογικά του προέρχονται ἀπὸ προφορικὴ ἀνακοίνωση 523
τῆς ἀδελφῆς του. Βιβλιογραφία: Γ. Κατσίμπαλης, ἔκδ. 6', 1960. Βασικὸ
βοήθημα τὸ τεῦχος πού τοῦ ἀφιέρωσε τὸ περ. Νέα Γράμματα στὰ 1939, μὲ
πολλὲς ἀναδημοσιεύσεις ἔργων του (ξανατυπώθηκε χωριστά, χ.χ.). Χρήσι-
μο τὸ μελέτημα τοῦ Φ. Δραγούμη, Περικλῆς Γιαννόπουλος, 1939. Ὁ Γιαν-
νόπουλος ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀρθρογραφία του εἶχε δημοσιεύσει καὶ δύο φυλλάδια:
Νέον Πνεῦμα, 1906, καὶ Ἐκκλησις πρὸς τὸ πανελλήνιον κοινόν, 1907.
Ἐπίσθιον ἕνα τόμος Ἀπαντα, ἐπιμέλεια Δ. Λαζογιώργου-Ἑλληνικοῦ
1963, καὶ μίᾳ καλῇ συναγωγῇ ἄρθρων του, Ἡ ἑλληνικὴ γραμμὴ, ΓΑΛ. 8
Παντοῦ φῶς. Νέα Γράμματα, 1939, 121. 21 Καὶ ὅταν. Στὸ ἴδιο, 159.
- 6 ἡ ἐμφάνισί του. Στὸ ἴδιο, 264. 14 Μοῦ φαίνεται. Φ. Δραγούμη, ὅ.π., 10. 17 524
Ἰων Δραγούμη. Βασικὸ βοήθημα τὸ βιβλίον τοῦ Κλ. Παράσχου, Ἰων Δρα-
γούμη, 1936. Νεότερες ἐκδόσεις του: Σαμοθράκη, 1926. Ὅσοι ζωντανοί,
1926. Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς, 1927. Ὁπίτυπα: Τὸ μονοπάτι (1902) στὰ 1925,
Σταμάτημα (1917) στὰ 1927, Ὁ Ἑλληνισμὸς μου καὶ οἱ Ἕλληνες (1903-
1909) στὰ 1927· δέκα ἄρθρα του στὸν Νουμᾶ συγκεντρώθηκαν σὲ τόμο
[1920]. Χρήσιμη ἐκλογή ἀπὸ τὰ λογοτεχνικά του ἔχει δώσει ὁ Κλ. Παράσχος
(ΣΩΒ, 1963). Μὲ τὸν τ. Δ', 1985, ἄρχισε ἡ ἔκδοσις τοῦ Ἡμερολογίου του.
- 14 ψευδώνυμα. Ὁ Ἀθ. Σουλιώτης Νικολαΐδης ἔχει γράψει καὶ μὲ τὸ ψευδῶ- 525
νυμο Θαλῆς, καὶ ἔχει δημοσιεύσει κείμενα χωρὶς τὸ ὄνομά του· ἄλλωστε καὶ
τὸ Νικολαΐδης εἶναι ψευδώνυμό του ἀπὸ τὸν Μακεδονικὸ Ἀγῶνα. Ὁ Ἀλέξ.
Πανταζῆς ἔχει γράψει καὶ μὲ τὰ ψευδώνυμα Κάιν, Κώστας Γαζίας καὶ Κ.
Γεωργιάδης. Γιὰ τὰ ψευδώνυμα, βλ. ἐδῶ, 651.
- 10 Ὁ δωδεκάλογος. Τὶς χρονολογικὲς διευκρινίσεις πού ἀκολουθοῦν τίς ὀφείλω 526
στὸν Γ. Π. Σαββίδη. 14 ὅταν ἄρχισε. Νουμᾶς 1 (1903) 1. 15 ἐτοίμαζε. Ti-
grane Yergate, Costis Palamas, 1932, 28.
- 12 λυρική σύνθεσις. Δημαρᾶς, ΚΠ, 104 κ.έ. 34 λιγόστιχης ἔμπνευσις. Ποιητικὴ, 527
τ. Α', 159. 36 ἀποσπασματικά. Ἡ σύγκρισις πού δίνεται ἐδῶ ἀνάμεσα στὴν
Φλογέρα καὶ στὸν Δωδεκάλογο δὲν εἶναι ἐκείνη τὴν ὁποία θὰ προσυπέγραφε ὁ
ποιητῆς· ἀντίθετα πιστεύει πῶς «εἶναι ὁ Δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου τὰ προ-
πύλαια πού μᾶς μπάζουν στὴ Φλογέρα τοῦ Βασιλιᾶ» (ΠΔ, τ. Α', γγ').
- 8 Τὰ πρώτα. Β' ἔκδ., 27. 35 Ἀνάξιος. Β' ἔκδ., 102. 528
- 9 Ὁ πεταλοῦδες. Στὸ ἴδιο, 113. 14 ἐδημοσίευσε. Στὸν Νουμᾶ. 19 Σονέττα. 529
Δεκατετράστιχα, 6' ἔκδ., 20. 28 Τὸ θησαυρό. Βλ. Ἱστορία, 311.

- 530 4 Μιά μοίρα. Οί πεντασύλλαβοι..., 108. 13 Μὲ φέρνει. σ. 75. 31 Συχνά. Οί νύχτες τοῦ Φήμιου, 89.
- 531 4 Ζῶ μὲ τὸ μέτρο. Στὸ ἴδιο, 23.
- 532 11 Γεώργιος Σουρῆς. Γιὰ τὸν Σουρῆ πρέπει κανεὶς νὰ ἔχει ὑπόψη τοῦ «Ἐγκώμιο τοῦ Σουρῆ» ποῦ ἐξεφώνησε ὁ Γρυπάρης τὸ 1920 (ΗΜΕ 1922, 325-333, ἀναδημοσιευμένο στὰ Ἐπαντα, 1967, 428-434). Βιογραφία τοῦ Σουρῆ μᾶς ἔχει δώσει ὁ γιός του Κρίτων μὲ τὸν τίτλο: Γεώργιος Σουρῆς καὶ ἡ ἐποχὴ του, 1949, χωρὶς κριτικὴ ἐπάρκεια. Βλ. καὶ τὶς σελίδες τοῦ Δροσίνη γιὰ τὸν Σουρῆ στὰ ΣΦΖ, 181 κ.έ. Ὁ Ρωμηὸς ξανατυπώθηκε: τόμοι Α'-ΙΑ' [1968-1971]. Τῶν ποιημάτων ἡ πιὸ χρηστικὴ ἔκδοσις σήμερα εἶναι ἡ ἀκόλουθη: Σουρῆς, Τὰ Ἐπαντα, πέντε τόμοι, 1966. 31 Νὰ ζῆ. Ἐπαντα, τ. Α', 199. 36 Ἡ Ριαρῶ. Στὸ ἴδιο, τ. Β', 108.
- 533 14 Τὸ πάν. Στὸ ἴδιο, τ. Α', 224. 27 Ἄν ἡ Παναγία. Στὸ ἴδιο, 137. 32 Καὶ πάλιν. Στὸ ἴδιο, τ. Β', 25.
- 534 2 Γι' αὐτό. Στὸ ἴδιο, 314. 5 Ὁ τι γενναῖο. Ρόδα καὶ μῆλα, τ. Ε', α', 251. 8 Μὲ δύναμη. Στὸ ἴδιο, 255. 9 Ὁ Σουρῆς. Στὸ ἴδιο, 257. 13 Φασουλῆδες. Οἱ καημοὶ τῆς λιμνοθάλασσας, 6' ἔκδ., 63.
- 535 4 Ἀμπελάς. Δὲν ἔχει κανεὶς παρὰ νὰ συγκρίνει τὸ νεανικὸ τοῦ δημοσίευμα Ὁ καύνειος ἔρωσ (1868) μὲ τὴν στάση του στὴν ὑπόθεσις τοῦ Παρθεναγωγείου τοῦ Βόλου (6λ. Ἡ δίκη τοῦ Ναυπλίου, 1915), γιὰ νὰ δεῖ τὸν δρόμο τὸν ὁποῖο ἀκολουθοῦσε ἡ ἐλληνικὴ ἐθιμοφροσύνη καὶ ὁ Ἀμπελάς μαζί της. 8 χυδαῖες παρωδίες. 24.12.1915.

ΜΕΡΟΣ ΕΝΑΤΟ: ΣΤΗΝ ΒΑΡΙΑ ΣΚΙΑ ΤΟΥ ΠΑΛΑΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΖ': ΜΙΑ ΦΛΟΓΑ ΠΟΥ ΑΝΑΡΡΙΠΙΖΕΤΑΙ (σ. 539-560)

Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ

- Κ. Χατζόπουλος. Παράλληλα με τις πρώτες εκδόσεις που αναφέρονται στο κείμενο και χρησιμοποιούνται εδώ στις παραπομπές, ο αναγνώστης έχει το κύριο λυρικό έργο του ποιητή σε έναν τόμο: *Ποιήματα*, 1955. Στη συνέχεια έδημοσιεύθηκαν δύο τόμοι *Απάντων* του με πεζά, 1956 και 1957. Μεινωμένα έργα του σε φροντισμένες εκδόσεις, με επίμελεια Φίλιππου Βλάχου, κυκλοφόρησαν από τις εκδόσεις Κείμενα.
- Λ. Πορφύρας. *Απαντα*, έκδ. Γ. Βαλέτας, 1956 (6' έκδ. 1983). Βλ. και Γ. Κατσιμπάλης, *Βιβλιογραφία Λάμπρου Πορφύρα*, 1956.
- Ι. Ν. Γρυπάρης. Γ. Κατσιμπάλης, *Βιβλιογραφία Ι. Ν. Γρυπάρη*, 1942, και *Βιβλιογραφικά συμπληρώματα*, 1944, 3 κ.έ. Έχουμε έκδοση του έργου του από τον Γ. Βαλέτα, *Απαντα*, 1952 (6' έκδ. 1967), στην οποία ενσωματώθηκαν σχεδόν όλα όσα περιέχονται στο ακόλουθο δημοσίευμα: *Ο άγνωστος Γρυπάρης, ανέκδοτα ποιήματα*, εισαγωγή Θ. Σπεράντσα, 1954.
- Μ. Μαλακάσης. Συμπληρώνω την απαρίθμηση των συλλογών του ποιητή: *Ωρες*, 1903· *Πεπρωμένα*, 1909· *Ασφόδελοι*, 1918· *Αντίφωνα*, 1931. Η μετάφραση των *Στροφών* έδημοσιεύθηκε στα 1920. Τα *Απαντά* του έδημοσιεύθηκαν το 1964 σε δύο τόμους από τον Γ. Βαλέτα.
- Ζαχαρίας Παπαντωνίου. Συμπληρώνω τα έκδοτικά του, αν και το μεγαλύτερο μέρος του έργου του είναι σκόρπιο σε εφημερίδες: *Πολεμικά τραγούδια*, 1898· *Διηγήματα*, 1927· *Όθων* (βιογραφία), 1934· *Το Άγιον Όρος* (ταξιδιωτικό) 1934· *Βυζαντινός όρθρος* (διηγήματα), 1936· *Η θυσία* (διηγήματα), 1937. Επίσης εξέδωσε μια συλλογή με παιδικά ποιήματα, *Χελιδόνια*, 1920. Οί *Πεζοί ρυθμοί* εγῆκαν το 1923 στοῦ Έλευθερουδάκη. *Ο όρκος του πεθαμένου*, θεατρικό έμπνευσμένο από δημοτικό τραγούδι, το 1929. Σε τόμους έδημοσιεύθηκαν μεταγενεστέρως αρκετά έργα του: *Διηγήματα*, [1954]· *Ταξίδια*, [1955]· *Παρισινά γράμματα*, 1956· *Σχεδιάσματα* (*Αίσθητικά - Λογοτεχνικά - Διάφορα*), 1962· *Κριτικά*, 1966.
- Μαρκοράς. Το έργο του έχει εκδοθεί από τον Γ. Βαλέτα, 1951.
- Μαβίλης. Τα έργα του Λορέντσου Μαβίλη, *Άλεξάνδρεια*, α' έκδ. 1915, 6' έκδ. φμχ. 1967. Βλ. και Λορέντσου Μαβίλη, *Τά σονέττα*, με εισαγωγή

- καὶ σχόλια τοῦ Γερ. Σπαταλά, 1935, καθὼς καὶ τὰ Ἄπαντα, 2 τόμοι (ἐπιμ. Μ. Μαντουβάλου), χ.χ. Τὰ σονέττα ξανακυκλοφόρησαν πρόσφατα σὲ φροντισμένη ἔκδοση (Κείμενα, 1982).
- Κονδυλάκης.** Διάφορες ἐκδόσεις Ἀπάντων του. Βλ. καὶ Πηγές καὶ Βοηθήματα.
- Καρκαβίτσας.** Γ. Βαλέτας, Φιλολογικά στὸν Καρκαβίτσα, Πάτρα 1937· Νίκη Greczynka, Βιβλιογραφικά στὸν Καρκαβίτσα, 1940· Γ. Βαλέτας, Βιβλιογραφία Ἀντρέα Καρκαβίτσα, 1940. Νὰ προστεθεῖ: Ἀντρέα Καρκαβίτσα, Διηγήματα ἀνέκδοτα, προλεγόμενα καὶ φροντίδα Νίκης Greczynka, 1944. Διάφορες ἐκδόσεις Ἀπάντων του.
- Βλαχογιάννης.** Ἄπαντα, τ. 1-7, [1965-1967]. Βλ. Πηγές καὶ Βοηθήματα.
- Θεοτόκης.** Γ. Κατσίμπαλης, Βιβλιογραφία Κωνστ. Θεοτόκη, 6' ἔκδοση, 1952. Χρήσιμο τὸ δημοσίευμα τῆς Ἑταιρείας Κερκυραϊκῶν Σπουδῶν, Κ. Θεοτόκης, ἀφιέρωμα στὰ τριάντα χρόνια ἀπ' τὸ θάνατό του, [Κέρκυρα 1954]. Κ. Δαφνῆς, Τὰ σονέττα τοῦ Κ. Θεοτόκη, 1966 (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ περ. Παρνασσός). Μεμονωμένα ἔργα του, σὲ φροντισμένες ἐκδόσεις μὲ ἐπιμέλεια Φίλιππου Βλάχου, κυκλοφόρησαν ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις Κείμενα.
- Ξενόπουλος.** Ἄπαντα, τ. 1-12, 1958-1972. Ἐκεῖ, στὸν πρῶτο τόμο, καὶ ἀξιόλογα αὐτοβιογραφικά του.
- Νιρβάνας.** Τὰ Ἄπαντα, τ. Α'-Ε', 1968, ἐπιμελήθηκε ὁ Γ. Βαλέτας.
- Χρηστομάνος.** Βλ. Πηγές καὶ Βοηθήματα.

Π Η Γ Ε Σ Κ Α Ι Β Ο Η Θ Η Μ Α Τ Α

- Κ. Χατζόπουλος.** Στρ. Χωραφᾶς, Συμβολὴ στὴ βιβλιογραφία τοῦ Κ. Χατζόπουλου, 1983· Ἄλκης Θρύλος, ΚΜ, 43 κ.έ.· τεῦχος ΝΕστ 28 (1940) 1233 κ.έ. Ἀξιοσημείωτος ὁ πρόλογος τοῦ Παλαμᾶ στὴν συλλογὴ Ἡ Ἄννιῶ, 1923.
- Πορφύρας.** Κ. Παλαμᾶς, ΠΔ, τ. Γ', 187 κ.έ.· Ἄλκης Θρύλος, ΚΜ, 199 κ.έ.· Κλ. Παράσχος, ΔΕΛ, 83 κ.έ. Βλ. ἐπίσης Κλ. Μιμίκος, Λάμπρος Πορφύρας, Αἴγιο 1936· Δ. Ο. Μητάκης, Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργον τοῦ Λάμπρου Πορφύρα, Πειραιᾶς 1938.
- Γρυπάρης.** Σημαντικὸ τὸ τεῦχος ΝΕστ (1942). Βλ. καὶ Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος, ΠΚ, τ. Α', 109 κ.έ.
- Μαλακάσης.** Ὑπάρχει τεῦχος ΝΕστ 33 (1943) 641 κ.έ.
- Παπαντωνίου.** Ὑπάρχει τεῦχος ΝΕστ 27 (1940). Βλ. ἐπίσης Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος, ΠΚ, τ. Α', 120 κ.έ.· Χρ. Κουλούρης, Ζαχαρίας Παπαντωνίου, 1955.
- Μαρκοῦρας.** Τὸ περ. Ἴονιος Ἀνθολογία ἔχει ἐκδώσει τεῦχος γιὰ τὸν Μαρκοῦρα

- (1930). Βλ. επίσης Παλαμᾶς, ΠΚ, 48 κ.έ.· Θ. Βελλιανίτης, *Γεράσιμος Μαρκοῤῥας καὶ ἡ σχολή τῆς Κερκύρας*, 1916· Ζ. Παπαντωνίου, «Γεράσιμος Μαρκοῤῥας», *Παναθηναῖα* 22 (1911) 276 κ.έ.· Διον. Καλογερόπουλος, *Ἑπτανησιακὰ σημειώματα*, 1930, 13 κ.έ., ὅπου καὶ βιβλιογραφία.
- Μαβίλης.** Α. Ἀνδρεάδης, *Ἰάκωβος Πολυλάς – Λαυρ. Μαβίλης*, 1929· Κ. Παλαμᾶς, ΠΔ, τ. Γ΄, 93 κ.έ.· Κ. Πασαγιάννης, *Μαβίλης*, [1917]· Π. Ε. Φορμύζης, *Ὁ Λορέντζος Μαβίλης ὁ πατριώτης καὶ ποιητής*, Θεσσαλονίκη 1938 (τὰ συμπεράσματά του εἶναι ἀμφίβολα)· Ν. Τωμαδάκης, *Τὰ σονέττα τοῦ Μαβίλη (Γεράσιμου ἐγκώμιο)*, Χανιά 1935 (σημειώνεται ἐπειδὴ περιέχει βιβλιογραφία). Ὑπάρχει τεῦχος Μαβίλη, τοῦ περ. Ἴονιος Ἀθολογία 12 (1938).
- Κονδυλάκης.** Ν. Τωμαδάκης, *Φιλολογικά*, 1935, ix1 κ.έ. Τὸ περ. *Κρητικὲς Σελίδες* (Ἡρακλείου Κρήτης) ἀφιέρωσε εἰδικὸ τεῦχος στὸν Κονδυλάκη τὸ 1938.
- Καρκαβίτσας.** Βλ. ἐκδόσεις· νὰ προστεθεῖ: Νίκη Greczynka, *Ἡ γυναῖκα στὸ ἔργο τοῦ Α. Καρκαβίτσα*, 1943, καὶ [τῆς ἴδιας], Νίκη Σιδερίδου-Θωμοπούλου, *Ὁ Ἀνδρέας Καρκαβίτσας καὶ ἡ ἐποχή του*, 1959 (πλούσια συγκομιδὴ ὕλικου, ἀλλ’ ὄχι πάντοτε μὲ τὴν ἀναγκαῖα κριτικὴ ἐπεξεργασία).
- Βλαχογιάννης.** Βλ. τὸ Χριστουγεννιάτικο τεῦχος ΝΕστ (1948), ὅπου καὶ βιβλιογραφία.
- Θεοτόκης.** Αἰμ. Χουρμούζιος, *Κωνστ. Θεοτόκης*, 1946 (φμχ. 1979)· Σπ. Θεοτόκης, *Τὰ νεανικὰ χρόνια τοῦ Κωνσταντίνου Θεοτόκη. Βιογραφία*, 1983.
- Ξενόπουλος.** Τὸ περ. Ἴονιος Ἀθολογία ἔχει ἐκδώσει τεῦχος γιὰ τὸν Ξενόπουλο (1939), ὅπου καὶ βιβλιογραφία. Βλ. ἐπίσης τεῦχος ΝΕστ, Χριστούγεννα 1951.
- Χρηστομάνος.** Βάρναλης, ΖΑ, 39 κ.έ. Μυρτὼ Μαυρίκου-Ἀναγνώστου, *Ὁ Κ. Χρηστομάνος καὶ ἡ Νέα Σκηνή*, 1964. Σημειώνω καὶ τὸ ἄρθρο τῆς ΜΕΕ, ἀπὸ τὸν Τέλλο Ἄγρα, ὅπου καὶ βιβλιογραφία.
- Νιρβάνας.** Ὑπάρχει τεῦχος ΝΕστ 23 (1938) 361 κ.έ.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

- 4 Βλέπω. *Φωτερὰ σκοτάδια*, 20. 25 Συνοδοιπόροι. ΗΜΕ, 1928, 502. 540
- 10 Κωνσταντίνος Μάνος. ΝΕστ 29 (1941) 320 κ.έ. 11 Γιάννης Καμπύσης. Γ. 541
- Κ. Κατσιμπαλής, *Βιβλιογραφία Γιάννη Καμπύση*, 6΄ ἐκδ. 1960. 15 Γιάννης Περγαλιτής. Γ. Καλαματιανός, *Γιάννης Περγαλιτής, ὁ Σπετσιώτης ποιητής*. 1938.

- 542 7 Ὁ Χατζόπουλος. περ. *Νουμᾶς* 8 (1910) ἀρ. 380 κ.έ. 22 Δὲ γυρεύω. *Τὰ ἐλεγεία καὶ τὰ εἰδύλλια*, 61.
- 543 33 «Οἱ δύο». *Βραδυνοὶ θρῦλοι*, 82.
- 544 22 Μὴν κλαίς. Ἄπαντα, 61 («Σκιές»).
- 545 9 Μὰ ἡ τέχνη. *Σκαρabaῖοι καὶ τερρακότες*, 91.
- 546 4 Τὴ νύχτ' ἀπόψε. *Στὸ ἴδιο*, 103.
- 547 5 Καὶ μάθε το. Ὄρες, 5. 15 «Τὸ λένε τ' ἀηδονάκια...». *Συντρίματα* [sic], 109. 29 Μακαρισμένος. *Τὰ θεῖα δῶρα*, 57.
- 548 12 Περίμενε. *Στὸ ἴδιο*, 13. 35 «Γιὰ μιὰ φωτογραφία...». *Μικρὰ ταξείδια*, 137.
- 549 7 Ρωτοῦσα ἐγώ. *Στὸ ἴδιο*, 74. 11 Ἄλλη Παλαμᾶ. *Στὸ ἴδιο*, 117. 14 «Δύο!». *Στὸ ἴδιο*, 151.
- 550 13 «ὁ Μαρκορᾶς μοῦ τὸν ἔμαθε...». *Τεῦχος Μαρκορᾶ*, σ. 71. 16 Μικέλης Ἀβλιχος. Ἄνδρ. Καλογηρᾶς, Ἡ σάτυρα στὴν Κεφαλονιά, τ. Β' 1946, 73 κ.έ. Ἔχουμε μιὰ περισυλλογὴ ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Μ. Ἀβλιχου, *Τὰ ποιήματα*, 1959, μὲ τὴν ἐπιμέλεια τοῦ Χ. Λιναρδάτου. 16 Διονύσιος Ἡλιακόπουλος. Σὲ ἐπιφυλλίδα μου στὸ *Βῆμα*, 19.4.1963, παρέχω στοιχεῖα σχετικά. Εὐφημα τὸν μνημονεύει ὁ Παλαμᾶς μέσα στὴν πλειάδα τῶν ἐλασσόνων Ζακυνθίων ποιητῶν. Βλ. Γιάννης Τσακασιάνος, Ἄπαντα, τ. Α' 1926, 11. 17 Στέφανος Μαρτζώκης. Βλ. Στέφ. Μαρτζώκης, Ἄπαντα, 1925. 19 Γιάννης Τσακασιάνος. Ἄπαντα, τ. Α' 1926. Βλ. καὶ Α. Ι. Ζῶντος, Γιάννης Τσακασιάνος, 1932. 20 Γεώργιος Μολφέτας. Α. Καλογηρᾶς, Ἡ σάτυρα στὴν Κεφαλονιά. Ὁ σατυρικός Μολφέτας, *Τὸ «Ζιζάνιον» καὶ οἱ συνεργάται του*, τ. Α' 1939. Γ. Καββαδίας, Γεώργιος Μολφέτας, 1953. 22 Στέλιος Χρυσομάλλης. Βλ. Δεντρινουῦ, ΚΣ, 83 κ.έ., καὶ τὴν ἀνθολογία *Κερκυραῖοι λυρικοί*. 24 Νικόλαος Κογεβίνας. *Τὰ ἔργα τοῦ Νικ. Κογεβίνα*, 1916. Ὁ πρόλογος τῆς συλλογῆς αὐτῆς ἔχει ἀναδημοσιευθεῖ στὸ Δεντρινουῦ, ΚΣ, 25 κ.έ. 26 Μαρίνος Σιγούρος. Ἕνας τόμος Ἐκλεκτῆς σελίδες του ἐδημοσιεύθηκε τὸ 1952.
- 551 6 Μὰ ἐγώ. *Νουμᾶς* 10 (1912) 49 (*Ποιήματα*, 36).
- 552 16 «Ἐλιά». Ἐκδ. 1915, 147. 34 Ἄλλη Παλαμᾶ. *Στὸ ἴδιο*, 134. 34 Ἰάκωβο Πολυλά. *Στὸ ἴδιο*, 133.
- 553 1 τὴν δημοτικὴ. *Στὸ ἴδιο*, 178 κ.έ. 4 «Πατρίδα». *Στὸ ἴδιο*, 143.
- 554 3 Χρηστοβασιλῆς. Ἐλένη Κουρμαντζῆ-Παναγιωτάκου, Ἡ φιλολογικὴ πενητηκονταετηρίδα τοῦ Χρήστου Χρηστοβασιλῆ, 1979 (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ περ. *Δωδώνη*). 6 Τραυλαντώνης. Βλ. τὸ τεῦχος Τραυλαντώνη, ΝΕστ 24 (1943) 969 κ.έ., ὅπου καὶ βιβλιογραφία. 9 Γρανίτσα. *Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμέρα τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ λόγγου* ἔχουν ξαναεκδοθεῖ στὸν Ἐλευθερουδάκη στὰ 1921.
- 556 9 Σκληρός. Ἐκτός ἀπὸ τὴν ἐπανέκδοση τῶν δύο βασικῶν του βιβλίων, *Τὸ κοινωνικὸν μας ζήτημα* (1971) καὶ *Τὰ σύγχρονα προβλήματα τοῦ ἑλληνι-*

- σμοῦ (1970 [α΄ ἔκδ. Ἀλεξάνδρεια 1919]), ἔχουμε δίτομη συναγωγή ἄρθρων του *Κριτικές σελίδες*, ἐπιμέλεια Β. Γ. Βανδῶρος, 1971. Τὸ 1976 ἐκδόθηκαν τὰ Ἔργα του με εἰσαγωγή Λ. Ἀξελοῦ. Βλ. ἐπίσης: Ρένα Σταυρίδου-Πατρικίου, *Δημοτικισμὸς καὶ κοινωνικὸ πρόβλημα*, ΝΕΒ, 1976· τῆς ἴδιας, *Ἀνέκδοτες ἐπιστολές τοῦ Γ. Σκληροῦ στὸν Ν. Γ. Πολίτη*, 1978 (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ περ. *Μνήμων*)· τῆς ἴδιας, *Ὁ Γ. Σκληρὸς στὴν Αἴγυπτο. Σοσιαλισμὸς, δημοτικισμὸς καὶ μεταρρύθμιση*, 1988.
- 14 Παρορίτη. Βλ. Στ. Φώτιος, *Κώστας Παρορίτης. Εἰσαγωγή στὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο του*, 1979.
- 23 *στὸ κριτικὸ ἔργο του*. Ὀλίγες κριτικές του ἔχουν συγκεντρωθεῖ σὲ τόμο: *558 Στάχυα καὶ παπαροῦνες*, τ. Α΄ 1923.
- 27 Ἴψεν. Βλ. τὴ σημαντικὴ μελέτη τοῦ Νικηφόρου Παπανδρέου, *Ὁ Ἴψεν στὴν Ἑλλάδα. Ἀπὸ τὴν πρώτη γνωριμία στὴν καθιέρωση, 1890-1910*, 1983, ὅπου πολλὰ καὶ γιὰ τοὺς Ξενόπουλο, Χρηστομάνο, Καμπύση, Ταγκόπουλο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΗ΄: Ο ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ ΠΟΥ ΤΕΛΕΙΩΝΕΙ (σ. 561-583)

Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ

- Σικελιανός. Γ. Κατσίμπαλης, *Βιβλιογραφία*, 1946, καὶ *Συμπλήρωμα*, 1952· Γ. Π. Σαββίδης, *Βιβλιογραφικά στὸν Σικελιανὸ 1909-1945*, 1966 (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ περ. *Ἡώς*)· Δ. Δασκαλόπουλος, *Βιβλιογραφικά Σικελιανοῦ (1980-1982)*, 1983. Τὸ πιὸ μεγάλο μέρος ἀπὸ τὸ λυρικό του ἔργο εἶχε συναχθεῖ με τίτλο *Λυρικός βίος* (τ. Α΄-Γ΄, 1946-1947)· ἐκεῖ παρατέμνω. Με τὸν ἴδιο τίτλο ἔχουμε τώρα λαμπρὴ ἔκδοση ἀπὸ τὸν Γ. Π. Σαββίδη, τ. Α΄-ς΄, 1965-1969. Θέατρο: *Θυμέλη*, τ. Α΄-Γ΄, 1950-1955· νέα ἔκδοση, *Θυμέλη*, τ. Α΄-Γ΄, 1971-1975. Πεζά: συναγωγή ἀπὸ τὸν Γ. Π. Σαββίδη, *Πεζὸς λόγος*, τ. Α΄-Ε΄, 1978-1985. Τὸ 1980 ἐδημοσιεύθηκε ἕνας τόμος ἐπιστολῶν του, *Γράμματα στὴν Ἄννα*.
- Καζαντζάκης. Ἐπιλογή ἀπὸ τὸ ἔργο του. Φιλοσοφία: *Ἀσκητική*, 6΄ ἔκδ. 1945. Τραγωδίες: *Νικηφόρος Φωκᾶς*, *Χριστὸς*, *Ὀδυσσεύς*, χ.χ. Μυθιστορήματα: *Βίος καὶ πολιτεία τοῦ Ἀλέξη Ζορμπᾶ*, 1946· *Ὁ καπετάν Μιχάλης*, 1953· *Ὁ Χριστὸς ξανασταυρώνεται*, 1954. Ἐπίσης εἶχε συγκεντρώσει σὲ τόμους ἐντυπώσεις ἀπὸ ταξίδια (*Ἰσπανία*, *Ἰαπωνία-Κίνα*, *Ρωσία*, *Ἀγγλία*). Ἀνθολόγησι: *Ἀπὸ τὸ ποιητικὸ ἔργο τοῦ Νίκου Καζαντζάκη*, ἐκδόθηκε τὸ 1977 στὸ Ἡράκλειο με ἐπιμέλεια Στ. Ἀλεξίου.

- Βάρναλης.** Στὰ Ἐπαντά του, τόμοι 7, 1955-1964, τὸ ποιητικὸ τοῦ ἔργου ἔχει ἐκδοθεῖ σὲ ἓναν τόμο μὲ τὸν τίτλο *Ποιητικά*. Χωριστὰ ἐκυκλοφόρησαν, μὲ τὴν ἐπιμέλεια τοῦ Κ. Παπαγεωργίου, τὰ Ἀπομνημονεύματά του, 1980. Μετὰ τὴν ἔκδοση τῶν Ἀπάντων ἐσυνεχίσθηκε ἡ φιλολογικὴ διερεύνηση τοῦ ἔργου του.
- Φῶτος Πολίτης.** Βιβλιογραφία κριτικῶν ἄρθρων Φῶτου Πολίτη (1914-1934), 1940. Ἐκλογή ἀπὸ τὸ ἔργο του, *Ἐἴκοσι χρόνια κριτικῆς*, τ. Α'-Β', 1938. Βλ. ἀκόμη, *Καραγκιόζης ὁ Μέγας* [1924] καὶ σὲ μετάφραση τὸν *Οἰδίποδα Τύραννο* τοῦ Σοφοκλῆ, 1936. Βλ. ἐπίσης *Ἐπιλογή κριτικῶν ἄρθρων*, ἐπιμέλεια Νίκου Πολίτη, τ. Α'-Β': Θεατρικά· τ. Γ': Λογοτεχνικά, 1983.
- Ἀποστολάκης.** Βλ. Πηγές καὶ Βοηθήματα.
- Βουτυράς.** Ἔχουμε σὲ δύο τόμους, 1958 καὶ 1960, μία Ἐπιλογή ἀπὸ τὰ Ἐπαντά του. Βλ. καὶ Πηγές καὶ Βοηθήματα.

Π Η Γ Ε Σ Κ Α Ι Β Ο Η Θ Η Μ Α Τ Α

- Σικελιανός.** Βλ. ἐκδόσεις. Πρόσθεσε καὶ τεῦχος ΝΕστ (Χριστούγεννα 1952), καὶ τοὺς ἀφιερωματικούς τόμους τῆς Ἑταιρείας Λευκαδικῶν Μελετῶν, 1971, 1984. Ἐπίσης: Σπυριδάκης, *GPM*· Αὐγέρης, *Ὁ Σικελιανός*, 1952· Τάκης Δημόπουλος, *Σικελιανός*, 1971· Θ. Εὐδης, *Ἄγγελος Σικελιανός*, 1973, 6' ἔκδ. 1979· Π. Πρεβελάκης, *Ἄγγελος Σικελιανός*, 1984· Ἄννα Σικελιανοῦ, *Ἡ ζωὴ μου μὲ τὸν Ἄγγελο* [1985].
- Ἐκπαιδευτικός Ὅμιλος.** Μ. Τσιφμῶκος, *Ἱστορία τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου*, 1927.
- Καζαντζάκης.** Γ. Κατσιμπαλῆς, *Βιβλιογραφία Ν. Καζαντζάκη*, τ. Α' 1906-1948, 1958· Peter Bien, «Nikos Kazantzakis (συμπληρώματα στὴ Βιβλιογραφία Κατσιμπαλῆ)», περ. *Μαντατοφόρος* (Birmingham) 4 (1974) 8-53.
- Βάρναλης.** Β. Βαρίκας, *Ὁ ποιητὴς Κώστας Βάρναλης*, 1936· Λ. Μαρκεζέλι - Λουκά, *Συμβολὴ στὴν ἐργογραφία τοῦ Κ. Βάρναλη*. Αἰσθητικά - Κριτικά, 1911-1944, 1984. Βλ. ἐπίσης *Σάτιρα καὶ πολιτικὴ*, 207-249 (Γιάννης Δάλλας).
- Φῶτος Πολίτης.** Τ. Ἀθανασιάδης, *Πῶς ἔβλεπε τὴν νεοελληνικὴ πραγματικότητα ὁ Φῶτος Πολίτης*, 1936 (ἔργο νεανικό, χαρακτηριστικὸ τοῦ ἐθνουσιασμοῦ ποὺ προκαλοῦσε σὲ μερικοὺς νέους ἢ κριτικὴ τοῦ Πολίτη). Βλ. καὶ Γιώργος Γληνός, *Φῶτος Πολίτης*, 1964· Παράσχος, *MI*, τ. Α', 131 κ.έ.
- Ἀποστολάκης.** Τεῦχος ΝΕστ (Χριστούγεννα 1947) ἀφιερωμένο στὸν Η. Ρερνот καὶ στὸν Ἀποστολάκη, ὅπου καὶ βιβλιογραφία.

Βουτυράς, Χ. Λεβάντας, *Δύο μορφές*, Πειραιάς 1952, με βιβλιογραφία: *ἀφιέρωμα ΝΕστ* (Χριστούγεννα 1958).

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

- 15 Μελαχρινός. Ὑπάρχει Ἀφιέρωμα στὸν Ἀπ. Μελαχρινό, ἔκδοση Κύκλου, 562
1948. 21 Ἀντώνης Γιαλούρης. Ἀβρ. Παπάζογλου, Ἀντώνιος Γιαλούρης,
Θεσσαλονίκη 1937. 29 Κ. Ν. Κωνσταντινίδη. Α. Α. Παπανδρέου, *Ὁ Ρόδιος*
ποιητὴς Κ. Ν. Κωνσταντινίδης, 1931, καί, ἐπιμέλεια Νίκου Βεκρῆ, *Τμη-*
τικὸν ἀφιέρωμα, Ἀλεξάνδρεια 1959. 35 Γιάννης Κλ. Ζερβός. Βλ. τὴν συλ-
λογὴ ἄρθρων ἢ ὁποῖα ἐκυκλοφόρησε τὸ 1930 μετὰ τίτλο *Ὁ ποιητὴς Γιάννης*
Κ. Ζερβός.
- 24 Μυρτιώτισσα. Τὸ κύριο λυρικό ἔργο της ἔχει περιληφθεῖ σὲ ἓναν τόμο: *Πα-* 563
ήματα, 1953. 31 Ρήγας Γκόλφης. Κρ. Ἀθανασούλης, *Ὁ ποιητὴς Ρήγας*
Γκόλφης, [1951]. 32 Καρθαῖος. Λιλὴ Ἰακωβίδη Πατρικίου, *Ὁ ποιητὴς*
Καρθαῖος, 1939. 32 Γεώργιος Δελῆς. Τὸ 1953 ἐσυγκεντρώθηκε σὲ ἓναν τόμο
τὸ κύριο λυρικό του ἔργο, μετὰ τίτλο *Τὰ λυρικά*. Βλ. καὶ Δημ. Σισυλιάνος / Ν.
Καρμίρης, *Ὁ ποιητὴς Δελῆς*, 1947.
- 10 Σωτήρης Σκίπης. Βλ. τὸ τεῦχος τοῦ περ. *Κριτικὲς Σελίδες* (Ἡρακλείου 564
Κρήτης) 2 (1937) ἀφιερωμένο στὸν ποιητὴ. 20 Χαντζάρας. Κ. Ἀγγελόπου-
λος, *Νίκος Χαντζάρας*, Πειραιάς 1944· Χ. Λεβάντας, *Δύο μορφές*, Πειραιάς
1952. 35 Πέτρα. περ. Ἀκρίτας 3-4 (1905-1906) 9.
- 1 Ποῦ ἀκούμπησα. *Στὸ ἴδιο*. 14 Τὸ στίχον. *Λυρικός Βίος*, τ. Α', 87. 21 Βοή. 566
Στὸ ἴδιο, Α', 11.
- 28 Φλογάτη. *Στὸ ἴδιο*, Α', 229. 567
- 1 Σύ, ποῦ θωρεῖς. *Στὸ ἴδιο*, Γ', 43. 23 Σὰ νὰ τοὺς σπρώχνει. *Στὸ ἴδιο*, Γ', 110. 568
- 6 Βοήθα με. *Στὸ ἴδιο*, Γ', 153. 13 Σιβύλλα. Τὸ ὄνομα τῆς Σιβύλλας διττογρα- 569
φεῖται ἀπὸ τὸν Σικελιανό: Σίβυλλα ἢ Σιβύλλα.
- 8 Κ' ἡ καρδιά μου. *Στὸ ἴδιο*, Γ', 207. 32 δὸς καὶ σ' ἐμένα. *Στὸ ἴδιο*, Γ', 313. 570
- 24 Πηνελόπη Σ. Δέλτα. Πολύτιμη συμβολὴ στὴν γνώση τοῦ προσώπου καὶ 572
τῆς ἐποχῆς ἀπετέλεσε ἡ ἔκδοση τῆς ἀλληλογραφίας της, μετὰ τὴν φροντίδα
τοῦ Ξ. Λευκοπαρίδη, 1956. Μετὰ ἐπιμέλεια τοῦ Παύλου Α. Ζάννα ἔχει ἀρχί-
σει ἡ ἔκδοση τοῦ ἀρχείου της· ἔχουν δημοσιευθεῖ: τ. Α': *Ἐλευθέριος Βενιζέ-*
λος (Ἡμερολόγιο - Ἀναμνήσεις - Μαρτυρίες - Ἀλληλογραφία), 1978· τ.
Β': *Νικόλαος Πλαστήρας* (Ἐκστρατεία Οὐκρανίας 1919 - Κίνημα 5ης
Μαρτίου 1933 - Ἀλληλογραφία), 1979· τ. Γ': *Πρῶτες ἐνθυμήσεις*, 1980· τ.
Δ': *Ἐκστρατεία στὴ μεσηβρινὴ Ρωσία 1919 [...]*, 1982· τ. Ε': *Τὸ γκρέμι-*
σμα. *Ἱστορικὸ μυθιστόρημα*, 1983· τ. ΣΤ': *Ἀναμνήσεις 1899, 1990*.

- 574 7 Μανόλη Τριανταφυλλίδη. Τεύχη: ΝΕστ, 1959, περ. *Παιδεία και Ζωή*, 1960. Τὰ ἼΑπαντά του, Θεσσαλονίκη, τ. Α'-Η', 1963-1965. Τὸ 1979 ἐδημοσιεύθηκαν στὴν Θεσσαλονίκη, μετὴν ἐπιμέλεια τοῦ Λίνου Πολίτη καὶ πρόλογο τοῦ Χρ. Χρηστίδη, *Αὐτοβιογραφικὲς σελίδες τοῦ Μ. Τριανταφυλλίδη*, ἀξιανάγνωστες. 7 Δελμούζου. Τεῦχος περ. *Παιδεία καὶ Ζωή*, 1953· ἔχουμε καὶ ἐκλογή τοῦ ἔργου του *Μελέτες καὶ πάρεργα*, τ. Α'-Β', 1958. Εὐάγγ. Παπανοῦτσος, Α. Δελμούζος, 1978. 8 Γληνοῦ. Βλ. *Στὴ μνήμη Δημήτρη Α. Γληνοῦ, μελέτες γιὰ τὸ ἔργο του καὶ κείμενά του*, 1946 (φιμχ. χ.χ.), με βιβλιογραφία. Τεῦχος περ. *Ἐπιθεώρηση Τέχνης*, 1964. Ἐκτὸς ἀπὸ ἐπιμέρους ἀνατυπώσεις δημοσιευμάτων του, ὑπάρχει συναγωγή ἔργων του σὲ τέσσερις τόμους, *Ἐκλεκτὲς σελίδες*, 1971-1975, ἐπιμέλεια Β. Γ. Βανδῶρος. Πρόσφατα ἄρχισε ἔκδοση τῶν ἸΑπάντων του μετὰ ἀψογή ἐπιμέλεια τοῦ Φ. Ἡλιοῦ: τ. Α' (1898-1910) καὶ Β' (1910-1914), 1983. 24 ἡ ἴδρυση ἑνὸς σχολείου. Γιὰ τὴν προσπάθειά του στὸν Βόλο, βλ. ἐδῶ τις σημειώσεις τῆς σ. 535, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία· βλ. ἐπίσης *Τὸ παρθεναγωγεῖο καὶ τὰ «ἀθεϊκά» τοῦ Βόλου. Ἡ ἀλληλογραφία τῶν πρωταγωνιστῶν*, ἐπιμέλεια: Χαράλαμπος Γ. Χαρίτος, Βόλος 1980. Ὡς πρὸς τὰ ἐκπαιδευτικὰ τῆς ἐποχῆς, χρήσιμα στοιχεῖα συγκεντρώνονται καὶ σχολιάζονται ἀπὸ τὸν Ἀλέξη Δημαρᾶ στὴν ἔκδοση: Μίλτος Κουντουρᾶς, *Κλειῖστε τὰ σχολεῖα (Ἐκπαιδευτικὰ ἄπαντα)*, τ. Α' 1985, τ. Β' 1986.
- 576 7 «Ἡ μάνα τοῦ Χρήστου». *Ποιητικά*, 1956 (ἀπὸ *Τὸ φῶς πού καίει*, στὴν μορφή τοῦ 1933).
- 581 33 Ροδοκανάκης. Βλ. Μ. Ροδάς, Κ. Κρυστάλλης, Α. Μαβίλης, Π. Ροδοκανάκης, 6' ἔκδ. 1940. 33 Νικολαΐδης. Σ. Καρακάσης, *Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Νίκου Νικολαΐδη*, 1953. 34 Μαγκάκης. *Τὰ λυρικά ποιήματα*, κτλ., 1920. 34 Γιοφύλλης. Χ. Πύρπασος, *Ὁ Φῶτος Γιοφύλλης*, 1935.
- 582 15 «Ἡ ἀγωνία τοῦ σταρέμπορα». *Ἀνησυχίες*, 1923, 39-40 (τοῦ 1921). 27 Οὐράνης. Μετὰ τὸν θάνατό του ἔγινε συστηματικὴ ἔκδοση τοῦ ἔργου του σὲ δώδεκα τόμους (1953-1958), ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἕνας, *Ποιήματα*, 1953, ἔχει περιλάβει ὅλες τις ποιητικὲς συλλογές του. Ἐξαντλητικὴ βιβλιογραφικὴ ἐργασία τοῦ ἀφιέρωσε ὁ Πέτρος Μαρκάκης: *Κώστας Οὐράνης, Ι, Βιβλιογραφία (1908-1961)*, 1962. 31 *Στις Φλάντρες. Ποιήματα*, 91 (*Νοσταλγίες*, 1920).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΘ': ΝΕΕΣ ΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΕΛΠΙΔΕΣ (σ. 584-608)

Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ

- Καρυωτάκης.** *Άπαντα*, 1938. Νέα έκδοση, δίτομη, επιμέλεια Γ. Π. Σαββίδης, 1965-1966· επανέκδοση, 1979. Ένας τόμος, *Ποιήματα και πεζά*, από τον ίδιο επιμελητή, υπάρχει στην ΝΕΒ, 1972· ανάπτυξη, 1975.
- Καβάφης.** Γ. Κατσίμπαλης, *Βιβλιογραφία Κ. Π. Καβάφη*, 1943, και *Βιβλιογραφικά συμπληρώματα*, 1944, 15 κ.έ.· Γ. Π. Σαββίδης, *Έκδόσεις*· D. Haas / Μ. Πιερής, *Βιβλιογραφικός οδηγός στα 154 ποιήματα του Καβάφη*, 1984. Πολύτιμα, προσωπικά και άλλα, πεζά του Καβάφη ανακοίνωσε ο Μ. Περίδης (*Ό βίος και τὸ ἔργο του Κωνσταντίνου Καβάφη*, 1948, και Κ. Π. Καβάφης, *Άνέκδοτα πεζά κείμενα παρουσιασμένα και σχολιασμένα από τον Μ. Περίδη*, 1963). Βλ. και τὰ *Πεζά του Καβάφη*, παρουσίαση και σχόλια Γ. Παπουτσάκη, 1963. Λαμπρή χρηστική, σχολιασμένη, έκδοση τῶν ποιημάτων ἔδωσε σὲ δύο τόμους ὁ Γ. Π. Σαββίδης, 1963, μὲ πολλές φμχ. επανεκδόσεις· ὁ ἴδιος ἐκδότης ἔδωσε τὸ 1968 *Άνέκδοτα ποιήματα (1882-1923)*, και τὸ 1983 *Άποκρυφμένα. Ποιήματα και μεταφράσεις (1886-1898)*. Οἱ παραπομπές ἐδῶ γίνονται στὴν δίτομη ἔκδοση τῶν ποιημάτων τοῦ Σαββίδη.

Π Η Γ Ε Σ Κ Α Ι Β Ο Η Θ Η Μ Α Τ Α

- Καρυωτάκης.** Ὁ πρόλογος τοῦ Χ. Σακελλαριάδη στὰ *Άπαντα τοῦ Καρυωτάκη*, 1938, ἔχει τυπωθεῖ και χωριστά. Βλ. και Β. Βαρίκας, Κ. Γ. Καρυωτάκης, [1938]· Τ. Μαλάνος, *Ένας ἡγησιακός, Ἀλεξάνδρεια 1938*· Κλ. Παράσχος, *Δέκα Ἑλληνες λυρικοί*, 1937, 6' ἔκδ. 1962, 232 κ.έ.· G. Relacchi, *Lessico della poesia di Kariotakis*, Πάδοβα 1971· Κώστας Στεργιόπουλος, *Οἱ ἐπιδράσεις στοῦ ἔργο τοῦ Καρυωτάκη*, 1972· *Σάτιρα και πολιτική*, 250-274 (Τίτος Πατρικίος).
- Καβάφης.** Βλ. *Έκδόσεις*. Πρόσθεσε: Γ. Λεχωνίτης, *Καβαφικά αὐτοσχόλια*, 1942· Τίμος Μαλάνος, *Ό ποιητής Κ. Π. Καβάφης*, 1957, γ' ἔκδ. 1978 (συγκεντρώνονται ἀναθεωρημένα τέσσερα παλαιότερα δημοσιεύματά του: ἓνα ὁμότιτλο τοῦ 1933, *Συμπληρωματικά σχόλια τοῦ 1935*, *Άπ' τὰ καβαφικά του τετράδια τοῦ 1953*, και *Ἡ μυθολογία τῆς καβαφικῆς πολιτείας τοῦ 1943*)· Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος, *ΠΚ*, τ. Δ'· Παπανοῦτσος, *ΠΚΣ*, 6' ἔκδ. («Ό διδακτικὸς Καβάφης», 121 κ.έ.)· Σπυριδάκης, *GRM*

Στρατῆς Τσίρκας, *Ὁ Καβάφης καὶ ἡ ἐποχὴ του*, 1958 (ἐπανέκδοση, μὲ νέο πρόλογο, 1971)· Στρατῆς Τσίρκας, *Ὁ πολιτικός Καβάφης*, 1971· I. Α. Σαρεγιάννης, *Σχόλια στὸν Καβάφη*, ἐπιμέλεια Ζήσιμος Λορεντζάτος, 1964· Γιάννης Δάλλας, *Καβάφης καὶ ἱστορία*, 1974. Βλ. ἀκόμη Γ. Σεφέρης, *Δοκιμές*, τ. Α', 324-457. Ἀπὸ μεταγενέστερα τεύχη, σημειώωνω ΝΕστ, 1963, ὅπου καὶ μελέτη τοῦ Γ. Π. Σαββίδη γιὰ «Τὸ ἀρχεῖο Κ. Π. Καβάφη» (ἀναθεωρημένη ἀνατύπωση, 1964), καὶ περ. *Ἐπιθεώρηση Τέχνης*, 1963, ὅπου καὶ χρήσιμα: «Σχεδιάγραμμα χρονολογίας τοῦ βίου» τοῦ ποιητῆ, ἀπὸ τὸν Στρατῆ Τσίρκα, καὶ «Ἀνέκδοτος χρονολογικός πίνακας σύνθεσης ποιημάτων 1891-1925», γραμμένος ἀπὸ τὸν ποιητῆ καὶ παρουσιασμένος ἀπὸ τὸν Γ. Π. Σαββίδη. Ὁ ἴδιος συγκέντρωσε σὲ δύο τόμους μελέτες του μὲ τὸν τίτλο *Μικρὰ Καβαφικά*, τ. Α' 1985, τ. Β' 1987. Ἡ ἑκατοστὴ ἐπέτειος τῆς γέννησης τοῦ Καβάφη προκάλεσε σημαντικὸ ἀριθμὸ δημοσιευμάτων, ἀφιερωμάτων περιοδικῶν (*Χάρτης*, *Λέξη*, *Journal of the Hellenic Diaspora*, *Τετράδια Εὐθύνης* κ.ἄ.) καὶ φμχ. ἀνατυπώσεων (ιδίως ἀπὸ τὸ ΕΛΙΑ: *Κύκλος*, *Ἐπιθεώρηση Τέχνης* κ.ἄ.). Βλ. ἐπίσης *Λεύκωμα Καβάφη 1863-1910*, μὲ ἐπιμέλεια Λένας Σαββίδη, 1983. Τέλος σημειώωνω ὅτι ὑπάρχει ἓνα *Lessico di Cavafis*, ἐπιμέλεια: Gina Lorando, Lucia Marcheselli, Anna Gentilini, Πάδοβα 1970, καὶ τοῦ Δημ. Δασκαλόπουλου, «Κριτικὴ Βιβλιογραφία Κ. Π. Καβάφη. Αὐτοτελεῖς ἐκδόσεις καὶ ἀνάτυπα (1912-1977)», περ. *Συλλέκτης* 4 (1978) 14-15, 62-63. Συναγωγή τῶν μελετῶν μου γιὰ τὸν Καβάφη ἔχει παράθεμα δύο στίχους του, ποὺ ἀνακοινώθηκαν ὀψίτυποι:

Ἄπ' ὅσα ἔκαμα κι ἄπ' ὅσα εἶπα
 νὰ μὴ ζητήσουνε νὰ βροῦν ποιὸς ἦμουν.
 (ΝΕστ, τεῦχος Καβάφη 1963)

[Ἡ μελέτη αὐτὴ κυκλοφόρησε μεταθανάτια, τὴν ἀνοιξή τοῦ 1992, ὡς τρίτος τόμος τῆς σειρᾶς *Σύμμικτα* τοῦ Κ. Θ. Δημαρᾶ, μὲ τὸν τίτλο *Περὶ Καβάφη*, ἐπιμέλεια Γ. Π. Σαββίδη καὶ πρόλογο τοῦ συγγραφέα γραμμένον τὸ 1991.]

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

- 585 34 *Στοὺς Δελφούς*. Ἄπαντα, τ. Α' 1965, 160.
 586 5 *Τὰ βραδυνά*. *Τὰ ποιήματα*, 1939, 46. 10 *Τέλλο* Ἄγρα. Μ. Λυγίζος, *Τέλλος Ἄγρας καὶ ὁ λυρικός λόγος*, 1941· Κ. Σπεργιόπουλος, *Ὁ Τέλλος Ἄγρας*

- καὶ τὸ πνεῦμα τῆς παρακμῆς, 1962 καὶ 6' ἔκδ. 1967· τὸ 1965, μὲ τὴν ἐπιμέ-
 λεια τοῦ ἴδιου, ἐδημοσιεύθηκε ὀψίτυπη συλλογὴ του, *Τριαντάφυλλα μιανῆς*
μέρας· ἐπίσης μὲ τὴν ἐπιμέλεια τοῦ ἴδιου ἐκυκλοφόρησαν ὡς τώρα τρεῖς τό-
 μοι, *Κριτικά*, γιὰ τοὺς ὁποίους βλ. ἐδῶ, 643.
- 4 *Στὸ σπίτι*. *Καθημερινές*, [1939], 36. 9 *Καβάφη*. Βλ. *Ἱστορία*, 595. 19 *Ἀνάμεσό* 587
μας. Ἄπαντα, ἔκδ. Λιλῆς Ζωγράφου, 1961, 231 (*Ἦχώ στὸ χάος*, 1929).
- 10 *Σύμβολα*. Ἄπαντα, τ. Α' 1965, 112. 588
- 1 *Ἄν τουλάχιστον*. *Στὸ ἴδιο*, τ. Β' 1966, 16. 13 *Ἑλιγιά*. *Ποιήματα*, Θεσσαλο- 589
νίκη 1938 (ἐπιμέλεια Γ. Ζωγραφάκη)· βλ. καὶ Γ. Πανάγου, *Ὁ ποιητῆς*
Γιοσέφ Ἑλιγιά, 1954. 26 *Περαστικό*. *Ἐκλογή Α'*, 13.
- 4 *Ἀπὸ πρῶι*. *Στὸ ἴδιο*, 22. 26 *ἔχεις τὸ θάρρος*. *Ursa minor*, 11. 590
- 18 *Ὁ Στράτης Μυριβήλης*. Γ. Κοτζιούλας, *Ὁ Στράτης Μυριβήλης κ' ἡ* 591
πολεμικὴ λογοτεχνία, 1931.
- 35 Γρ. Ξενοπούλου. *Παναθήναια* 7 (1903-1904) 97 κ.έ. 593
- 5 *Παλαμᾶς*. Ἡ ἀντίθεση τοῦ Παλαμᾶ πρὸς τὸν Καβάφη, ποὺ φαινόταν σὲ 595
 παλαιότερα δημοσιεύματά του (1924), ἐκδηλώθηκε ἰδίως σὲ μία συνέντευξή
 του τοῦ 1926 (ἀναδημοσιεύεται στὰ Ἄπαντα, τ. ΙΔ', 180). 5 *Ψυχάρης*. περ.
Κριτικὴ καὶ Τέχνη (Δεκ. 1924) 95 κ.έ. 5 *Πέτρος Βλαστός*. περ. *Ἰδέα* 1
 (1933) 154 κ.έ. (ξανατυπώθηκε στὸ βιβλίο του *Ἡ ἑλληνικὴ καὶ μερικὲς*
ἄλλες παράλληλες διγλωσσίες, 183 κ.έ.). 6 *Φῶτος Πολίτης*. ἐφ. *Πολιτεία*,
 7.9.1923. 10 *Τέλλος Ἄγρας*. (1923, *Δελτίο τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου*)·
 τώρα, στὰ *Κριτικά*, τ. Α' (βλ. ἐδῶ, τίς σημειώσεις στὴν σ. 586). 11 *I. M.*
Παναγιωτόπουλος. περ. *Μοῦσα* 2 (1922) 175 κ.έ. 11 *Ἄλκης Θρύλος*. (1924)·
 τώρα, στὸ *Θρύλος*, *ΚΜ*, 155 κ.έ. 11 *N. Λαπαθιώτης*. ἐφ. *Ἐλεύθερον Βῆμα*,
 6.5.1924. 21 τοῦ περιφρονητικοῦ. *Δελτίο τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου* 10
 (1923), 6. 22 *πιστεύει*. *Θρύλος*, *ΚΜ*, 161.
- 7 *Ἀπὸ τοῦ κόσμου*. *Τὰ Ἀποκηρυγμένα*, 17. 597
- 9 *θεματικά*. *Σαββίδης*, *Ἐκδόσεις*, πολλ. 21 *ἀπὸ τὴν μιά*. *Στὸ ἴδιο*. 25 *ἐγὼ* 598
εἶμαι. *Λεωνίτης*, ὅ.π., 21. 31 *δικές του ὑποδείξεις*. *M. Περίδης*, *Ὁ βίος*,
 ὅ.π., 167.
- 12 *«Μελαγχολία...»*. Β' 24. 26 *N' ἀγαπηθεῖ*. Β' 10. 599
- 22 *μίμος*. Βλ. σημειώσεις τῆς σ. 604. 33 *«Θάλασσα τοῦ πρῶιού»*. Α' 52. 600
- 22 *«Τέμεθος, Ἀντιοχεύς...»*. Β' 43. 601
- 2 *Δὲν πρόκειται*. *Λεωνίτης*, 23. 4 *Ὁ ποιητῆς*. *Στὸ ἴδιο*, 25. 16 *Κ' ἦπια*. Α' 602
 59. 19 *πὲς ἀπολαύσεις*. *Στὸ ἴδιο*. 20 *μὲς στὸ μονήρες*. Α' 55. 30 *Προσπάθησε*. Α'
 81. 34 *μέσα στὴν*. Β' 17.
- 3 *Ἄ, νά, ἦρθες*. Α' 69. 23 *Ὁ Καισαρίων*. Α' 35. 603
- 2 *εἰπώθηκε ... μίμος*. *T. Μαλάνος*, *Ὁ ποιητῆς Κ. Π. Καβάφης*, 1933, 153. 604

- 605 22 «Θερμοπύλες». Α' 103.
- 606 15 «Ἵπὲρ τῆς Ἀχαϊκῆς...». Β' 31. 27 λίγο καιρὸ πρὶν. Βλ. τὰ σχετικὰ στὸν Σεφέρη, *Δοκιμές*, 255.
- 608 2 Ἐἴτε συνειδητή. Τ. Μαλάνος, *Καβάφης - Ἔλιοτ*, Ἀλεξάνδρεια 1953, 22.

- 9 Γληνός. Δελτίο Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου 11 (1924) 3 κ.έ. 18 Βάρναλης. Τὸ 611
φῶς πού καίει, ἔκδ. τοῦ 1922, 67. Τὸ χωρίο δὲν ὑπάρχει στὴν ἀναθεωρημένη
ἔκδοση τοῦ 1933. 30 Οἱ πρεσβύτεροί μας. Ὁρέστης Διγενής, Ἐλεύθερο
πνεῦμα, 103· τοῦ βιβλίου ἔχει δώσει νέα ἔκδοση ὁ Ἐρμῆς, ἐπιμέλεια Κ. Θ.
Δημαρᾶ, 1973.
- 33 Ἀρχίζει στὸν τόπο μας. Σεφέρης, Δοκιμές, (= Α', 22) 173. Ὅπως σημει- 612
ώνεται στίς συντομογραφίες, οἱ παραπομπές γίνονται στὴν δεύτερη, ἀθηναϊ-
κή, ἔκδοση τοῦ 1962. Ἐχομε ὅμως μεταγενέστερες δίτομες ἐκδόσεις, 1974
καὶ 1981, μὲ πολὺ μεγαλύτερη συναγωγή ὕλης. [Τὸ 1992 ἐκυκλοφόρησε καὶ
τρίτος τόμος τῶν Δοκιμῶν: Παραλειπόμενα (1932-1971).]
- 26 Κι ἐγὼ πού τόσο. σ. 54 (τοῦ 1929). 34 Χωρὶς μανουῦδρες. Ποιήματα 1933- 620
1953, 1954, 9.
- 32 «Δίχως ἐσέ...». Τὰ ποιήματα 1929-1951, 1955, 116. 621
- 35 Μὲ ὄρτσα ψυχὴ. Ἥλιος ὁ πρῶτος, 1943, 21. 622
- 7 Ἄσμα ἡρωικό. Τετράδιο Δεύτερο (1945) 1 κ.έ. 623
- 9 Πάνω στὴν ἄμμο. Ποιήματα 1924-1946, 1950, 17. 19 Στὸν κάμπο. Στὸ ἴδιο, 624
34. 26 Ἐδῶ, στὸ χῶμα. Στὸ ἴδιο, 41.
- 3 Ἀκόμη. Στὸ ἴδιο, 50. 25 Κι' ὁ ποιητής. Στὸ ἴδιο, 91. 625
- 20 Εἶναι βαρὺ. Στὸ ἴδιο, 200. 626
- 1 στὰ δοκίμια. Βλ. Δοκιμές, 69 κ.έ. Γιὰ τὴν συζήτηση, βλ. τίς παραπομπές 627
ἐκεῖ, καθὼς καὶ Κ. Τσάτσος, Δοκίμια αἰσθητικῆς καὶ παιδείας, 1960, ὅπου σ.
93-94 τὸ ἱστορικό, καὶ στὴν συνέχεια τὰ ὑπόλοιπα κείμενα.

Περισσότερα ἀπὸ τριάντα χρόνια ἔχουν περάσει ἀπὸ τὴν πρώτη ἔκδοση
αὐτοῦ τοῦ βιβλίου. Ἡ γενεὰ τοῦ '30 μπαίνει, ἔτσι καὶ ἀλλιῶς, στὴν ἱστορία·
τὰ βοηθήματα, οἱ βιβλιογραφίες, πληθαίνουν. Νομίζω συνεπῶς ὅτι μπορεῖ νὰ
ἀποθεῖ χρησιμὴ ἢ ἀναγραφὴ ὀλίγων βιβλιογραφικῶν συμβολῶν ἀναφερομέ-
νων σ' αὐτὴν τὴν περίοδο· μὲ τὴν εὐρύτητα πού τις χαρακτηρίζει ἀποτε-
λοῦν καλὴ εἰσαγωγή στὴν ὅλη μελέτη τοῦ θέματος. Σημειῶνω: Ε. Χ.
Κάσδαγλης, Συμβολὴ στὴ βιβλιογραφία τοῦ Παντελεῆ Πρεβελάκη, τ. Α'-Β',
1967-1979. — Ἐμμ. Ι. Μοσχονᾶς, Βιβλιογραφία Γιώργου Θεοδοῦ, 1978. —
Δημήτρης Δασκαλόπουλος, Ἐργογραφία Σεφέρη (1931-1979), 1979. Μαζὶ
μὲ τὸ τιμητικὸ ἀφιέρωμα Γιὰ τὸν Σεφέρη, 1961, ἐπιτρέπει μιὰ πρώτη
ἐπαφὴ μὲ τὸ θέμα. Μεταγενέστερη, σημειῶνω μιὰ πολὺ ἀξιόλογη μελέτη:

Denis Kohler, *L'Aviron d'Ulysse. L'Itinéraire poétique de Georges Seferis*, Παρίσι 1985, με ευρύτατη βιβλιογραφική πλαισίωση. – Mario Vitti, *Ὀδυσσεάς Ἐλύτης, Βιβλιογραφία 1935-1971* (συνεργασία Ἀγγελικῆς Γαβαθᾶ), 1977. – Γ. Σαββίδης, «Σχεδιάσμα γιὰ ἓνα χρονολόγιο ἐργογραφίας τοῦ Γιάννη Ρίτσου 1930-1981» καὶ Δίκ. Μακρυνικόλα, «Ἐργογραφία τοῦ Γιάννη Ρίτσου», στὸν τόμο *Ἀφιέρωμα στὸν Γιάννη Ρίτσο*, 1981, 707-717, 719-793 (καὶ μαζί σὲ ἰδιαίτερο τεῦχος). – Ι. Μ. Βούρτσης, *Βιβλιογραφία Δ. Ι. Ἀντωνίου*, 1982. – Κ. Ντελόπουλος, *Νίκος Καββαδίας. Βιβλιογραφία (1928-1982)*, 1983. – Ι. Μ. Βούρτσης, *Βιβλιογραφία Ἀνδρέα Ἐμπειρίκου (1935-1984)*, 1984. Τέλος, γιὰ τὴν περίοδο πού ἐξετάζεται ἐδῶ, ἀναγράφω καὶ δύο γενικά βοηθήματα: Κ. Μητσάκης, *Νεοελληνικὴ πεζογραφία. Ἡ γενιὰ τοῦ '30*, 1977 καὶ Mario Vitti, *Ἡ γενιὰ τοῦ Τριάντα. Ἰδεολογία καὶ μορφή*, 1977.

ΠΙΝΑΚΕΣ

Οί πίνακες πού συνοδεύουν τὸ ἔργο εἶναι οἱ ἀκόλουθοι: α΄) Χρονολογία, β΄) Συντομογραφίες, γ΄) Ὑπόμνημα στὶς εἰκόνες, δ΄) Εὐρετήριο εἰκόνων, ε΄) Εὐρετήριο προσώπων, ἔργων, τόπων καὶ θεμάτων.

Γιὰ τὸν πίνακα α΄, τὰ ὀλίγα ἀπαραίτητα σημειώνονται στὴν μετόπη του, σ. 795.

Ὁ ἀναγνώστης θὰ πρέπει νὰ προστρέξει στὸν πίνακα β΄ (σ. 857 κ.έ.) προκειμένου νὰ πληροφορηθεῖ τὸν ἀκέριο τίτλο τῶν ἐντύπων ὅσα ἀναφέρονται στὶς σημειώσεις βραχυγραφικά, καθὼς καὶ ἄλλων τὰ ὁποῖα ξεχωρίζουν ἔτσι (μακροὶ ξενόγλωσσοι τίτλοι κ.λπ.). Στὸν ἴδιο πίνακα θὰ πληροφορηθεῖ τοὺς ἀκέριους τίτλους ἐνῶν ἀπὸ τὶς ἐργασίες πού ἐβοήθησαν τὸν συγγραφέα νὰ συνθέσει καὶ νὰ ἀναθεωρήσει τὴν Ἱστορία του· ἐθεώρησα, ἂν ὄχι ὑποχρέωσή μου, τουλάχιστον θέμα σκοπιμότητας, νὰ παραθέσω κάπου γιὰ τὸν χρήστη τοῦ ἔργου ἕναν ἔστω καὶ ἀτελὴ κατάλογο τῶν δικῶν μου ἐργασιῶν, ὅσες ἰδίως ἀναφέρονται στὸ ἀντικείμενο τῆς Ἱστορίας.

Ἐπιδιώχθηκε ὁ πίνακας γ΄ (σ. 875 κ.έ.) νὰ ἔχει τὴν ἀναγκαῖα εὐελιξία γιὰ νὰ μὴν ἐπικαλύψει ἀπλῶς τοὺς τίτλους τῶν εἰκόνων. Σκοπὸς εἶταν, πρῶτιστα, νὰ διαπιστωθοῦν ὀρισμένες ὀφειλές ἢ νὰ ἐκφραστοῦν ὀρισμένες εὐχαριστίες, καὶ ὕστερα νὰ σχολιασθοῦν μερικὲς εἰκόνες ἢ νὰ συσχετισθοῦν μὲ τὸ κείμενο τῆς Ἱστορίας. Στὸν πίνακα αὐτὸν ὁ πρῶτος ἀριθμὸς δηλώνει τὴν εἰκόνα, ἐνῶ ὁ ἀριθμὸς δεξιὰ παραπέμπει στὴν σελίδα στὴν ὁποία βρίσκεται ἡ εἰκόνα. Τέλος, ἐκρίθηκε σκόπιμο νὰ γίνῃ συνάμα, στὶς σελίδες 881-883, ἕνα μικρὸ ἀλφαβητικὸ εὐρετήριο τῶν εἰκόνων, πού νὰ διευκολύνει τὴν οὐσιαστικὴ τους ἀπόδοση.

Ὅσο γιὰ τὸν πίνακα ε΄ (σ. 885 κ.έ.), κι αὐτὸς δὲν ἔχει συνταχθεῖ μὲ μηχανικοὺς κανόνες: ἀποβλέπει στὴν ἐξυπηρέτηση τοῦ ἀναγνώστη καὶ ἐπιδιώκει συνάμα νὰ τὸν κατατοπίσει στὸν χαρακτήρα καὶ στὸ πνεῦμα τοῦ ἔργου, ἢ νὰ προκαλέσει γόνιμες συσχετίσεις καὶ προεκτάσεις, μὲ τὴν διασταύρωση τῶν παρεχομένων πληροφοριῶν. Γιὰ νὰ ἐπιτευχθοῦν οἱ σκοποὶ αὐτοί, καὶ γιὰ νὰ μὴν πάρει μιὰ ἔκταση πού θὰ τὸν καθιστοῦσε δύσχρηστο, ἔγινε μὲ αὐστηρὴ ἐπιλογή τῶν λημμάτων. Τὰ ὀνόματα τῶν συγγραφέων ἀναγράφονται ὅλα ὅσα ἀπαντοῦν στὸ κείμενο· ἀπὸ τὶς Σημειώσεις μπῆκαν μόνο ὅσα

προσέθεταν χαρακτηρισμούς και ουσιαστικές πληροφορίες. Ὁ ἀναγνώστης, ὅταν βρῖσκει τὸ ὄνομα σὲ σελίδα τοῦ κειμένου, θὰ πρέπει νὰ ἀναφερθεῖ καὶ στὶς ἀντίστοιχες σελίδες τῶν σημειώσεων: στὴν ἐνότητα «Πηγὲς καὶ Βοηθήματα», πού βρίσκεται εἰσαγωγικὰ σὲ κάθε κεφάλαιο, καὶ στὶς καθαυτὸ σημειώσεις πού ἀντιστοιχοῦν σὲ κάθε σελίδα (καὶ ἀράδα). Ὅπου τυχόν ὑπάρχουν διττογραφίες ἢ σφάλματα στὴν παράδοση τῶν ὀνομάτων, ἔγινε προσπάθεια νὰ ἀποδοθεῖ ἡ σωστὴ γραφή σ' αὐτὸν τὸν πίνακα.

Μὲ κυρτὰ σημειώνονται οἱ τίτλοι τῶν ἔργων καὶ τῶν ἐντύπων. Τὰ κύρια χωρὶα σημειώνονται μὲ μαῦρα. Τὸ κ.έ. σημαίνει ὅτι τὸ θέμα ἀπαντᾷ σὲ μιὰ ἢ περισσότερες ἐπόμενες σελίδες. Σὲ παρενθέσεις μπῆκαν οἱ ἀριθμοὶ τῶν σελίδων ὅπου ὑπάρχουν χωρὶα χωρὶς νὰ μνημονεύεται τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέα τους, ἢ ὅπου ἀναφέρονται ξένες γνώμες χωρὶς νὰ κατονομάζεται ἡ πηγή τους. Τὰ ξένα κύρια ὀνόματα περιλαμβάνονται στὸ λατινικὸ εὔρετήριο· ὡστόσο, ὅσα ἀπαντοῦν ἑλληνικὰ στὸ κείμενο τῆς Ἱστορίας καταχωρίζονται καὶ στὸ ἑλληνικὸ ἀλφάβητο.

Τὰ Περιεχόμενα ἀποτελοῦν ἓνα χρήσιμο εὔρετήριο, πού ἐκφράζει συνάμα στὸ σύνολό του περιληπτικὰ καὶ τὸ πνεῦμα, τὴν διάρθρωση, τῆς ὅλης συγγραφῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν ἱστορικὴ προοπτικὴ πού ἐπρυτάνευσε στὴν σύνταξή της.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ

Ἐλπίζεται ὅτι τὰ στοιχεῖα ὅσα παρουσιάζονται στίς οἰκείες θέσεις τῶν χρονολογικῶν πινάκων εἶναι ἄρκετὰ εὐγλωττα ὥστε σχόλια νὰ μὴν ἀπαιτοῦνται. Βέβαια ἡ διάκριση σέ πολιτική, ἄς ποῦμε, ἱστορία καὶ σέ ἱστορία παιδείας εἶναι αὐθαίρετη, ἀλλὰ καὶ συμβατική· σέ πολλά σημεῖα οἱ δύο ἔννοιες ἐπικαλύπτονται ἀπόλυτα, σέ βαθμὸ ὁποῦ ἡ προτίμηση γιὰ τὴν μία ἢ τὴν ἄλλη στήλη νὰ στηρίζεται σέ τόσο λεπτεπίλεπτο σκεπτικὸ πού νὰ μπορεῖ νὰ διαφύγει ἀπὸ τὴν κριτικὴ ἑνὸς τρίτου: γιὰ τοῦτο οἱ τέτοιες ἐργασίες ἐπεκράτησε νὰ διαμορφώνονται συνοπτικά, γιὰ νὰ γίνεται φανερὸ ὅτι οἱ στήλες, ὅλες οἱ στήλες, συμπληρώνονται μεταξύ τους καὶ ἐκφράζουν σέ κάθε στιγμή, συγχρονικά, μία καὶ μόνην ἐνότητα: τὸ θέμα τοῦ ἔργου.

Κατὰ τὰ ἄλλα, ὑπενθυμίζεται ἡ διαφορὰ τῶν δύο ἡμερολογίων, τόσο πῖο αἰσθητὴ ὅσο τὰ φαινόμενα πλησιάζουν καὶ προσφέρονται ὅλο καὶ πῖο ἀναλυτικά. Γιὰ τίς γλῶσσες τῶν ξένων κειμένων, ἐθεωρήθηκε ὅτι ὁ χρήστης τοῦ ἔργου ἔχει τὴν αἴσθηση τῶν κυρίων εὐρωπαϊκῶν· οἱ ἄλλες, ὅπου ἐχρειαζόταν, ἔγιναν μὲ κάποιον τρόπο προσιτές. Τέλος, εὐκόλα θὰ γίνει ἀντιληπτὸ ὅτι τὸ στοιχεῖο Ε, σέ παρένθεση, δηλώνει τὴν ἔκδοση, ἐνῶ τὸ Σ τὴν συγγραφὴ ἑνὸς ἔργου.

Μία γενικὴ παρατήρηση: οἱ πίνακες αὐτοὶ ἔγιναν γιὰ νὰ συνοδεύσουν ἕνα ὁρισμένο ἔργο καὶ νὰ ἐξυπηρετήσουν ἕνα συγκεκριμένο σκοπὸ· οἱ παρουσίες ἢ οἱ παραλείψεις θεμάτων εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἀνταποκρίνονται στὴν εἰδικὴ αὐτὴν περίπτωσι.

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1453	1455 Τὰ πρῶτα ἔντυπα βιβλία.
1456 Πολιορκία Βελιγραδίου ἀπὸ τοὺς Τούρκους.	1462 Villon, <i>Ballade des pendus</i> .
1463 Ὁ Μωάμεθ Β' εἰσβάλλει στὴν Βοσνία.	1468 Ἰδρυση τῆς Μαρκιανῆς Βιβλιοθήκης.
1468 Θάνατος τοῦ Σκεντέρμπεη.	1469 Τὸ πρῶτο τυπογραφεῖο στὴν Βενετία.
	1474 Valla, λατινικὴ μετάφραση τῆς Ὀδύσσειας.
1478	1478 Ficino, <i>Theologia platonica</i> . ~ Πρώτη ἔκδοση τοῦ μυθιστορήματος <i>Paris et Vienne</i> .
1480 Κατάληψη τοῦ Οτράντο ἀπὸ τὸν Μωάμεθ Β'.	1480 Sannazzaro, <i>Arcadia</i> .
	1482 Ficino, μετάφραση τοῦ Πλάτωνα.
	1490 Ἰδρυση τοῦ τυπογραφείου τοῦ Ἄλδου Μανούτιου.
1492 Ὁ Κολόμβος ἀποβιβάζεται στὴν Ἀμερική.	
1493 Ὁ Πάπας διαμοιράζει τὸν Νέο Κόσμο μετὰ τὴν Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλίας.	
1498	1498 Τὰ βιβλία σὲ λαϊκὴ γλῶσσα καίγονται στὴν Βαρκελώνη. ~ Valla, μετάφραση τῆς <i>Ποιητικῆς</i> τοῦ Ἀριστοτέλη.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
	<p>Μεταξύ 1310 και 1340 <i>Καλλίμαχος και Χρυσορρή.</i></p> <p>1364 <i>Διήγησις πεζόφραστος τῶν τετραπόδων.</i></p> <p>1419/1420 <i>Θάνατος Ντελλαπόρτα.</i></p>
1453 (29 Μαΐου) Ἐκπαλιση.	1453
<p>1456 Κατάληψη Ἀθήνας ἀπὸ τοὺς Τούρκους.</p> <p>1460 Κατάκτηση Πελοποννήσου.</p> <p>1461 Κατάλυση Αὐτοκρατορίας Τραπεζούντας.</p> <p>1462 Κατάκτηση Λέσβου ἀπὸ τοὺς Τούρκους.</p> <p>1463 Βενετοτουρκικὸς πόλεμος. ~ Ἐξεγέρσεις τῶν Ἑλλήνων.</p>	<p>1454 Ἰδρυση Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς.</p>
1470 (Ἰούλιος) Παράδοση Χαλκίδας στοὺς Τούρκους.	
1475 Κατάκτηση Σάμου ἀπὸ τοὺς Τούρκους.	<p>1476 Κ. Λάσκαρης, <i>Ἐπιτομή τῶν ὀκτῶ τοῦ λόγου μερῶν.</i> Τὸ πρῶτο ἑλληνικὸ ἔντυπο βιβλίον.</p>
	1478
1479 Εἰρήνη Βενετῶν - Τούρκων.	
1481 Ἐπανάσταση τοῦ Κλαδά στὴν Μάνη.	
1489 Ἡ Κύπρος περιέρχεται στοὺς Βενετούς.	
<p>1495 Σχέδια Καρόλου Η΄. ~ Ἐξέγερση στὴν Ἑλλάδα.</p> <p>1498-1499 Θανατικὸ τῆς Ρόδου.</p>	1498

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1499	1503 Leonardo da Vinci, <i>Gioconda</i> (τέλ. 1519).
1508 (10 Δεκεμβρίου) Ἐνωση τοῦ Καμπραί.	1505 Ἰδρυση τοῦ Christ's College στὸ Cambridge.
	1509 Erasmus, <i>Moriae encomium</i> .
	1512 Michelangelo Buonarotti, <i>Capella Sixtina</i> .
	1514 Machiavelli, <i>Il Principe</i> .
	1516 Ariosto, <i>Orlando Furioso</i> . ~ More, <i>Utopia</i> .
	1517 (31 Ὀκτωβρίου) Οἱ 95 θέσεις τοῦ Λουθήρου.
	1518 Ἰδρυση τοῦ Collège de France.
	1519 Leonardo da Vinci, βλ. 1503.
1520 Ἄνοδος Σουλεϊμάν τοῦ Μεγαλοπρεπῆ. ~ Περίπλους τοῦ Μαγγελάνου.	1520 Ὁ Πάπας ἀναθεματίζει τὸν Λούθηρο. ~ Ἰδρυση τῆς Bibliothèque Royale (Bibliothèque Nationale).
1521 Ἄλωση Βελιγραδίου ἀπὸ τοὺς Τούρκους.	1524 Ἰδρυση τῆς Λαυρεντιανῆς Βιβλιοθήκης. ~ Τελειώνει ἡ οἰκοδομὴ τοῦ Château de Chenonceaux.
1528	1528 B. Castiglione, <i>Il Cortegiano</i> .
1529 Πολιορκία τῆς Βιέννης ἀπὸ τοὺς Τούρκους.	1530 Αὐγουσταία Ὁμολογία.
1530 Κάρολος Ε' αὐτοκράτωρ τῶν Ρωμαίων.	1531 Ἐρρίκος Η', μεταρρύθμιση στὴν Ἀγγλία.
	1534 Λογιόλα, Ἰδρυση Τάγματος Ἰησουιτῶν. ~ Rabelais, <i>Gargantua</i> .
1536 Πρῶτες Διομολογήσεις.	1536 Ὁ Καλθίνος στὴν Γενεύη. ~ Sansovino, <i>Libreria Vecchia</i> .
1540	

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ	
1499 Άλωση Ναυπάκτου από τους Τούρκους.		1499
1500 Κατάληψη Μεθώνης και Κορώνης από τους Τούρκους.	1500 π. (.) Ποιήματα Σαχλίχη.	
	1514 Ίδρυση Έλληνικού Γυμνασίου Ρώμης.	
	1518 Μάξιμος ο Γραικός στην Ρωσία.	
	1519 Έκδοση Άπόκοπου.	
1522 Άλωση Ρόδου από τους Τούρκους.	1524 Πένθος θανάτου, ζωής μάταιον και προς Θεόν επιστροφή.	
	1529 Έλληνική μετάφραση τής Θησιγίδας.	1528
1537 Πολιορκία Κέρκυρας από τους Τούρκους.	1536 Καρτάνος, Άνθος και αναγκαιότατον τής παλαιᾶς τε και νέας διαθήκης.	
1540 Οί Βενετοί δίνουν στους Τούρκους τὸ Ναύπλιο και τὴν Μονεμβασία.	1539 (1 Νοεμβρίου) Θεμέλιος λίθος ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Βενετίας.	
	1540 Ἰάκωβος Τριβώλης, Ἱστορία τοῦ Ρεῖ τῆς Σκότζιας μετὴν Ρήγισσα τῆς Ἑγγλητέρας.	1540

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1541	1541 Giraldi Cinthio, <i>Orbecche</i> .
1543 Ἴβάν ὁ Δ' τσάρος.	1543 Copernicus, <i>De revolutionibus orbium caelestium</i> . ~ Vesalius, <i>De humani corporis fabrica</i> .
1558 Ἄνοδος τῆς Ἐλισάβετ τῆς Ἀγγλίας.	1549 Du Bellay, <i>Défense et illustration de la langue française</i> .
1560 Εἰσάγεται ὁ καπνὸς στὴν Εὐρώπη.	1553 Calmo, <i>Giocose e facetissime egloghe pastorali</i> .
1564 Πολιορκία Μάλτας ἀπὸ τοὺς Τούρκους.	1555 (25 Ἰουλίου) Εἰρήνη τῆς Αὐγούστης.
1567 Ἄλωση Μάλτας.	1557 Τὸ πρῶτο Index librorum prohibitorum.
1572 1572 (24 Αὐγούστου) Νύκτα τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου.	1559 Ἰδρυση Ἀκαδημίας Γενεύης. ~ Amyot, μετάφραση Πλουτάρχου (-1574).
	1560 Ronsard, <i>Oeuvres</i> .
	1572 M. Estienne, <i>Thesaurus linguae graecae</i> (συμπλ. 1573).
	1573 Tasso, <i>Aminta</i> . ~ M. Estienne, 6λ. 1572.
	1574 Amyot, 6λ. 1559.
	1575 Ἰδρυση τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Leyden.
	1576 Ἰδρυση τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βαρσοβίας. ~ Τὰ πρῶτα θεάτρα στὸ Λονδίνο.
	1578 Mercator, <i>Tabulae geographicae</i> .
	1579 North, μετάφραση τοῦ Πλουτάρχου.
	1580 Montaigne, <i>Essais</i> .
1581	1581 Tasso, <i>La Gerusalemme liberata</i> .

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ	
		1541
	1543 Μετάφραση Μύθων Αϊσώπου από τὸν Νούκιο. ~ Δεφαράνας, Λόγοι διδακτικοὶ πατρὸς πρὸς υἱόν.	
	1544 Ἐπαρχος, Θρήνος εἰς τὴν Ἑλλάδος καταστροφὴν.	
	1549 Βεντράμος, Ἱστορία τῶν γυναικῶν, τῶν καλῶν καὶ τῶν κακῶν.	
	1553 Θάνατος Ρουσάνου.	
	1560 Λόγοι Α. Ραρτούρου.	
	1560 π. Κυπριακὰ τραγούδια.	
	1561 Δαμασκηνὸς Στουδίτης, Θησαυρός.	
1566 Ἡ Χίος παραδίδεται στοὺς Τούρκους.	1567 Βεντράμος, Ἱστορία τῆς φιλαργυρίας μετὰ τῆς περηφανίας.	
	1568 Ἐμμ. Γλυζίνιος, Λογαριαστικὴ.	
1570 Ἄλωση Κύπρου ἀπὸ τοὺς Τούρκους.	1570 Χρονογραφία Μανουὴλ Μαλαξοῦ.	
1571 (7 Ὀκτωβρίου) Ναυμαχία Ναυπάκτου.	1572 Ἱερεμίας Β' Πατριάρχης.	1572
1573 Εἰρήνη Βενετῶν καὶ Τούρκων.		
	1580 Θάνατος Γεωργίου τοῦ Αἰτωλοῦ.	1581

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1582	1582 Ἀρχὴ γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου. ~ Ἰδρυση τῆς Ἀκαδημίας τῆς Κρούσκας. ~ Ongaro, <i>L'Alceo</i> .
	1583 Grotto, <i>La Calisto</i> .
	1584 M. Crusius, <i>Turcograecia</i> .
1586 Εἰσάγεται ἡ πατάτα στὴν Εὐρώπη.	1586 Tasso, <i>Il Re Torrismondo</i> . ~ Grotto, <i>Isach</i> .
1588 Καταστροφή τῆς «Ἀήττητης Ἀρμάδας».	1588 Marlowe, <i>The Tragical History of Dr. Faustus</i> .
1589 Ἰδρυση τοῦ Ρωσικοῦ Πατριαρχείου.	1589 Ἰδρυση Ἀκαδημίας Κιέβου.
	1590 Guarini, <i>Il pastor fido</i> .
	1592 Πρώτη ἔκδοση τοῦ <i>Μπερτόλδου</i> .
	1596 Sperone Speroni, <i>Dialoghi</i> (E).
	1597 F. Bacon, <i>Essays</i> . ~ Shakespeare, <i>Romeo and Juliet</i> .
1598 (13 Ἀπριλίου) Διάταγμα τῆς Νάντης.	1598 Ἰδρυση τῆς Βοδλείανῆς Βιβλιοθήκης.
1600 Ἰδρυση τῆς ἀγγλικῆς ἐταιρείας τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν.	1600 Ἐκτέλεση τοῦ Bruno.
1601 1601 Ἰδρυση τῆς ὀλλανδικῆς ἐταιρείας τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν.	1602 Campanella, <i>La città del sole</i> (I).
	1603 Ἰδρυση τῆς Accademia dei Lincei.
	1605 Cervantes, <i>Don Quixote</i> (συμπλ. 1615).
	1607 Shakespeare, <i>Macbeth</i> . ~ Ὁ Salmasius βρίσκει τὸ χειρόγραφο τῆς Ἀνθολογίας.
	1609 Οἱ πρῶτες ἐφημερίδες. ~ Ἰδρυση Ἀμβροσιανῆς Βιβλιοθήκης. ~ Ἰδρυση τράπεζας Ἀμστερνταμ.
1613 1613 (3 Μαρτίου) Οἱ Ρωμανόφ στὸν θρόνο τῆς Ρωσίας.	

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ	
	<p>1584 π. Χορτάτσης, <i>Πανώρια</i>.</p> <p>1587 Λόγοι Πηγαῖ (1549-1601) στην Πόλη.</p> <p>1588 Ἀρσένιος Ἐλασσόνος, <i>Καθίδρυσις Ρωσικοῦ Πατριαρχείου</i>.</p> <p>Μεταξύ 1595 καὶ 1600 Χορτάτσης, <i>Κατσοῦρμπος</i>.</p> <p>1596 Σχολεῖο Ἐπιφανίου στὰ Γιάννενα.</p>	1582
1601 Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὸν Ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.		1601
	1607 Γρηγόριος Παλαμίδης, <i>Ἱστορία Μιχαὴλ τοῦ Γενναίου</i> .	
1611 Ἐπανάσταση Διονυσίου τοῦ Σκυλοσόφου.	1611 Μάξιμος ὁ Πελοποννήσιος, <i>Λόγος στηλιτευτικός κατὰ Διονυσίου τοῦ ἐπικληθέντος Σκυλοσόφου (Σ)</i> .	1613

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
<p>1615</p> <p>1619 Έκρηξη τριακονταετούς πολέμου.</p> <p>1620 Το <i>May-Flower</i> στην Άμερική.</p> <p>1624 (29 Απριλίου) Ο Ρισελιέ ύπουργός.</p>	<p>1615 Cervantes, βλ. 1605. ~ Harvey, κυκλοφορία του αίματος.</p> <p>1616 Aubigné, <i>Histoire universelle</i> (συμπλ. 1620).</p> <p>1619 Kepler, <i>De cometis</i>.</p> <p>1620 Aubigné, βλ. 1616. ~ Pandimo, <i>L'amorosa fede</i>.</p> <p>1622 Congregatio de Propaganda Fide.</p> <p>1626 Collegium de Propaganda Fide.</p> <p>1631 Ambrosio Marliano, <i>Theatrum politicum</i>.</p>
<p>1633</p> <p>1648 (24 Οκτωβρίου) Συνθήκη Βεστφαλίας.</p> <p>1649 (9 Φεβρουαρίου) Έκτέλεση Καρόλου Α' Άγγλιας.</p>	<p>1633 Δίωξη Γαλιλαίου. ~ Torricelli - Viviani, εφεύρεση του βαρόμετρου.</p> <p>1635 Ίδρυση της Académie Française.</p> <p>1636 Corneille, <i>Le Cid</i>.</p> <p>1637 Descartes, <i>Discours de la méthode</i>.</p> <p>1642 Corneille, <i>Polyeucte</i>. ~ Hobbes, <i>De cive</i>.</p> <p>1648 J. Simonis, <i>Zeno</i>.</p> <p>1650 Corneille, <i>Andromède</i>.</p>
<p>1656</p>	

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ	
		1615
1620 Πρώτη πατριαρχία Κύριλλου Λούκαρη.	1619 (Αύγουστος) Ὁ Κορυδαλέας ἐκφράζει σὲ ἐπι- στολή του τὴν ἀγάπη του γιὰ τὴν Ἀθήνα.	
1622 Ἐπανάσταση τῶν Γενιτσάρων, θανάτωση Ὀσμάν Β΄.	1620 π. <i>Στάθης</i> .	
	1624 Κορυδαλέας, <i>Περὶ ἐπιστολικῶν τύπων</i> .	
	1627 Νικόδημος Μεταξᾶς, ἴδρυση τυπογραφείου στὴν Πόλη. ~ Ἐκδοση τῆς <i>Βοσκοπούλας</i> .	
1632 Κατάργηση παιδομαζώματος.	1631 Πρώτη ἔκδοση τοῦ <i>Βιβλίου ἱστορικῶν</i> .	
	1633 Ἀφιέρωση Φιλαρᾶ στὸν Ρισελιέ.	1633
	1635 (,) <i>Θυσία τοῦ Ἀβραάμ</i> .	
	1636 Μητροφάνης Κριτόπουλος Πατριαρχῆς Ἀλε- ξανδρείας.	
	1637 Ματθαῖος Κιγάλας: <i>Νέα Σύνοψις διαφορῶν Ἱστοριῶν καὶ ἔκδοση Ἐρωφίλης</i> .	
1638 Θανάτωση Κύριλλου Λούκαρη.		
1645 Ἐναρξη Κρητικῶν πολέμου.	1646 Πρώτη ἔκδοση μετάφρασης <i>Μπερτόλδου</i> . ~ Ἐκδοση <i>Εὐγένειας</i> .	
	Μεταξὺ 1646 καὶ 1669 Κορνάρος, Ἐρωτόκριτος.	
1647 Ἐπανάσταση τῶν Ἀλβανῶν τῆς Πελοπον- νήσου.	1647 Ἐκδοση τοῦ <i>Ροδολίνου</i> .	
	1648 π. <i>Ζήνων</i> .	
1651 Θανάτωση Παρθενίου Β΄.		
1656 Ὁ Παναγιώτης Νικούσιος Μεγάλος Διερ- μηνέας.		1656

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1657	1657 Pascal, <i>Lettres provinciales</i> .
1660 Παλινόρθωση τῆς βασιλείας στὴν Ἀγγλία.	1662 Bossuet, «Sermon sur les devoirs des rois». 1664 La Rochefoucauld, <i>Sentences et maximes de morale</i> . ~ Molière, <i>Le Tartufe</i> . 1665 Ἰδρυση τοῦ περιοδικοῦ <i>Journal des Sçavans</i> . ~ La Fontaine, <i>Contes et nouvelles</i> . ~ La Rochefoucauld, <i>Reflexions ou Sentences et maximes morales</i> .
1667	1667 Racine, <i>Andromaque</i> . ~ Milton, <i>Paradise Lost</i> . 1668 Ἰδρυση τοῦ <i>Giornale de' Litterati</i> . ~ La Fontaine, <i>Fables choisies</i> . ~ Molière, <i>L'Avare</i> .
	1670 Pascal, <i>Pensées sur la religion</i> . ~ Spinoza, <i>Tractatus theologico-politicus</i> . 1672 Ἰδρυση τοῦ <i>Mercure Galant</i> (ἀπὸ 1728: <i>Mercure de France</i>). 1673 Boileau-Despréaux, <i>Le Lutrin</i> . 1674 Boileau-Despréaux, <i>L'Art poétique</i> . ~ Malebranche, <i>La Recherche de la vérité</i> . 1675 Guilletière, <i>Athènes ancienne et nouvelle</i> . ~ Spon, <i>Voyage d' Italie, de Dalmatie, de Grèce, et du Levant</i> .
1679 1679 (27 Μαΐου) Habeas Corpus Act.	1676 Ἰδρυση Ἀστεροσκοπείου τοῦ Greenwich. ~ Κατασκευὴ πορσελάνης στὴν Εὐρώπη. 1677 Racine, <i>Phèdre</i> . 1678 Bunyan, <i>The Pilgrim's Progress</i> .

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1657 Ἀπαγχονισμός Παρθενίου Γ'.	<p style="text-align: right;">1657</p> <p>1658 Σουμμάκης, μετάφραση τοῦ Πιστοῦ βοσκού τοῦ Guarini. ~ Θάνατος Κωπτούνιου.</p> <p>1659 Γερ. Βλάχος, Θησαυρὸς τῆς ἐγκυκλοπαιδικῆς βάσεως τετράγλωσσος.</p> <p>1659 -1660 Νεκτάριος Ἱεροσολύμων, Ἐπιτομὴ τῆς Ἱεροκοσμικῆς Ἱστορίας (τυπ. 1677).</p> <p>1664 Φλαγγιναὸ Φροντιστήριον.</p> <p>1667 Ἰδρυση σχολῆς Ἐπιφανίου στὴν Ἀθήνα. 1667</p>
1669 Ἡ Κρήτη περιέρχεται στοὺς Τούρκους.	<p>1669 Ὁ Εὐγένιος Γιαννούλης ἀφιερώνει εἰκόνα τῆς Παναγίας στὸ μοναστήρι τῆς Μυρτιάς. ~ Οἱ καπουκίνοι ἀγοράζουν τὸ μνημεῖο τοῦ Λυσικράτη.</p> <p>1669 π. Φώσκολος, Φορτουνάτος.</p> <p>1670 Τυπογραφεῖο Γλυκῆ. ~ Διασκευὴ Διγενῆ ἀπὸ τὸν Ἱγνάτιο Πετρίτση.</p>
1673 Ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος Μεγάλος Διερχομένης.	1675 Κονταρῆς, Ἱστορίαι παλαιαὶ καὶ πάνυ ὠφέλιμοι τῆς περιφημοῦ πόλεως Ἀθῆναι.
1675 Μετανάστευση Μανιατῶν στὴν Γένοβα καὶ τὴν Κορσική.	1677 Σχολεῖο Ἐμμ. Γκιούμα στὰ Γιάννενα.
1678 Φόνος Μιχαὴλ Λίμπωνα στὴν Ἀθήνα.	1679

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
<p>1680</p> <p>1683 (Ιούλιος) Πολιορκία Βιέννης από τους Τούρκους.</p> <p>1685 (18 Οκτωβρίου) Ανάκληση Διατάγματος Νάντης.</p> <p>1687 (12 Αύγουστου) Ήττα τῶν Τούρκων στὸ Μοχάτς.</p>	<p>1680 Ἰδρυση τῆς Comédie Française. ~ Malebranche, <i>Traité de la nature et de la grâce</i>.</p> <p>1681 Bossuet, <i>Discours sur l'histoire universelle</i>.</p> <p>1682 Halley, ἀνακάλυψη τοῦ ὁμώνυμου κομήτη. ~ Newton, νόμος βαρύτητος. ~ Wheeler, <i>A Journey into Greece</i>.</p> <p>1684 Ἰδρυση τοῦ <i>Mercurie Savant</i>.</p> <p>1686 Coronelli, <i>Memorie istoriografiche de' regni della Morea</i>. ~ Fontenelle, <i>Entretiens sur la pluralité des mondes</i>.</p> <p>1687 Fénelon, <i>Éducation des filles</i>. ~ Newton (1642-1727), <i>Philosophiae naturalis principia mathematica</i>.</p>
<p>1688</p> <p>1689 Ἀνοδος Μεγάλου Πέτρου. ~ (22 Φεβρουαρίου) Διακήρυξη τῶν Δικαιωμάτων στὴν Ἀγγλία.</p> <p>1699 (26 Ἰανουαρίου) Συνθήκη Κάρλοβιτς.</p>	<p>1688 Du Cange, <i>Glossarium ad scriptores mediae et infimae graecitatis</i>. ~ La Bruyère, <i>Les Caractères</i>.</p> <p>1689 Locke, <i>On Government</i>.</p> <p>1690 Locke, <i>An Essay Concerning Human Understanding</i>.</p> <p>1693 Locke, <i>Some Thoughts Concerning Education</i>.</p> <p>1694 <i>Dictionnaire de l'Académie Française</i>.</p> <p>1697 Bayle, <i>Dictionnaire historique et critique</i>.</p> <p>1699 Society for Promoting Christian Knowledge. ~ Fénelon, <i>Les Aventures de Télémaque</i>.</p>
<p>1701 Ἰδρυση κράτους Πρωσίας.</p> <p>1702</p>	

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ	
<p>1684 Βενετοτουρκικός πόλεμος. Ήξέγευση Ἑλλήνων.</p> <p>1687 Ὁ Μοροζίνης κατακτᾷ τὴν Πελοπόννησο. Πολιορκία καὶ ἄλωση Ἀθήνας (16 Σεπτεμβρίου). Ἀνατίναξη τοῦ Παρθενώνα. ~ Ἐπανάσταση Γενιτσάρων. Ἐκθρόνιση Μωάμεθ Δ΄.</p> <p>1688 Ὁ Μοροζίνης ἐγκαταλείπει τὴν Ἀθήνα.</p> <p>1689 Γερακάρης μπέης τῆς Μάνης.</p>	<p>1681 <i>Ρητορικὴ</i> Σκούφου. ~ Πρώτη ἔκδοσι Μπουμπούλη.</p> <p>1686 Τυπογραφεῖο Σάρρου.</p> <p>1692 Δοσίθεος, <i>Τόμος καταλλαγῆς</i>.</p> <p>1696 Γέννησι Ἀθανασίου Κομνηνοῦ Ὑψηλάντη.</p> <p>1696 π. <i>Γεωγραφία</i> Μελέτιου Μήτρου.</p> <p>1697 Ι. Καρυοφύλλης, <i>Ἐγχειρίδιον περὶ τινων ἀποριῶν</i>.</p> <p>1700 Γέννησι Δαμοδοῦ (†1752).</p> <p>1701 Ι. Κομνηνός, <i>Προσκυνητάριον Ἁγίου Ὄρους</i>.</p> <p>1702 Ἰδρυσι Ἑλληνομουσείου Λάρισας καὶ σχολῆς Τυρνάβου.</p>	<p>1680</p> <p>1688</p> <p>1702</p>

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1703	
1704 (1 Αύγουστου) Κατάληψη του Γιβραλτάρ από τους Άγγλους.	1707 Lesage, <i>Le Diable boiteux</i> .
1709 (8 Ιουλίου) Μάχη Πολτάβας.	1708 B. Montfaucon, <i>Palaeographia graeca</i> .
1711 Ειρήνη του Προύθου.	1710 Berkeley, <i>Treatise Concerning the Principles of Human Knowledge</i> . ~ Leibnitz, <i>Essai de Théodicée</i> .
1713 (11 Απριλίου) Ειρήνη της Ουτρέχτης.	1711 Ίδρυση του <i>Spectator</i> .
1714 (6 Μαρτίου) Συνθήκη Ραστάττης.	1713 Addison, <i>Cato</i> .
1715 Άνάκτηση Πελοποννήσου από τους Τούρκους.	1714 Leibnitz, <i>La Monadologie</i> (τυπ. 1720).
	1715 Pope, μετάφραση της <i>Ήλιάδας</i> .
	1716 Addison, <i>The Drummer, or, the Haunted House</i> .
1718 Ειρήνη του Πασάροβιτς.	1717 Tournefort, <i>Relation d'un voyage du Levant</i> .
1719	1719 Defoe, <i>The Life and Strange Surprising Adventures of Robinson Crusoe</i> .
	1720 Leibnitz (βλ. 1714).
	1721 Montesquieu, <i>Lettres persanes</i> .
	1724 Θερμόμετρο του Fahrenheit.
	1725 Vico, <i>Principii di una scienza nuova</i> .
	1726 Swift, <i>Travels into Several Remote Nations of the World ... by Lemuel Gulliver</i> . ~ J. Thomson, <i>The Seasons</i> .
	1727 Allan Ramsay, <i>Les Voyages de Cyrus</i> .
	1730 Rollin, <i>Histoire ancienne</i> (συμπλ. 1736).
1733	1733 Metastasio, <i>Olimpiade</i> . ~ Pope, <i>Essay on Man</i> .

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ	
	1703 Αναστάσιος Γόρδιος, <i>Βίος Γιαννούλη</i> . ~ Χρονικό Γαλαξιδίου.	1703
1709 (Νοέμβριος) Ὁ Νικ. Μαυροκορδάτος ἡγέμονας τῆς Μολδαβίας.	1708 Ἔκθε Εὐλαβείας. ~ Θάνατος Ἀθ. Βαρούχα.	
	1711 Ὁ Μηνιάτης ἐπίσκοπος Κερνίκης.	
	1713 Ἰδρυση Πατιμάδας. ~ Νικ. Μαυροκορδάτος, θέατρον πολιτικόν.	
1715 Κατάκτηση τοῦ Μοριᾶ ἀπὸ τοὺς Τούρκους.	1715 Δοσίθεος, <i>Ἱστορία περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων</i> (Ε). ~ Ἰδρυση «Φροντιστηρίου ἐλληνικῶν μαθημάτων» στὴν Ἀθήνα.	
1716 Πολιορκία τῆς Κέρκυρας ἀπὸ τοὺς Τούρκους.	1716 Ἀστρονομία Χρύσανθου Νοταῶ. ~ Γέννηση Εὐγ. Βούλγαρη (†1806).	
	1719 Ἄν. Πάπας, <i>Ὁ Φωσφόρος</i> (τυπ. 1756).	1719
	1720 Κατσαΐτης, <i>Ἰριγένεια</i> .	
	1721 Καταδίκη Μεθόδιου Ἀνθρακίτη. ~ Κατσαΐτης, <i>Θυέστης</i> .	
	1723 Ἰδρυση σχολῆς στὴν Σμύρνη (ἀπὸ τὰ 1743 Εὐαγγελικὴ Σχολή).	
1730 Ἀρχίζει ἡ πρώτη ἡγεμονία τοῦ Κ. Μαυροκορδάτου.		1733

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
<p>1734</p> <p>1739 (18 και 23 Σεπτεμβρίου) Συνθήκη Βελιγραδίου.</p> <p>1740 (31 Μαΐου) Ἄνοδος Φρειδερίκου Β' Πρωσίας. ~ Ἡ Μαρία Θηρεσία αὐτοκράτειρα.</p>	<p>1734 Ἰδρυση τῆς Ἑταιρείας τῶν Dilettanti. ~ Montesquieu, <i>Considérations sur les causes de la grandeur des Romains et de leur décadence.</i></p> <p>1735 Linnaeus, <i>Systema naturae.</i></p> <p>1736 Rollin (ἔλ. 1730).</p> <p>1738 Βούλλα κατὰ ἐλευθεροτεκτόνων.</p> <p>1740 Richardson, <i>Pamela.</i></p> <p>1742 Θερμόμετρο τοῦ Κελσίου. ~ Edward Young, <i>Night Thoughts.</i></p>
<p>1745</p>	<p>1746 Condillac, <i>Essai sur l'origine des connaissances humaines.</i></p> <p>1748 Montesquieu, <i>Esprit des lois.</i></p> <p>1749 Buffon, <i>Histoire naturelle</i> (συμπλ. 1788).</p> <p>1750 Wolff, <i>Philosophia moralis</i> (συμπλ. 1753).</p> <p>1751 Ἀρχίζει ἡ ἐκδοση τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας. ~ D'Alembert, <i>Discours préliminaire à L'Encyclopédie.</i> ~ Gray, <i>An Elegy Written in a Country Churchyard.</i> ~ Hume, <i>Enquiry Concerning the Principles of Morals.</i> ~ Réal de Curban, <i>La Science du gouvernement</i> (συμπλ. 1764).</p> <p>1752 Ὁ Βενιαμὴν Φραγκλίνος ἀνακαλύπτει τὸν ἠλεκτρισμό.</p> <p>1753 Ἰδρυση τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου. ~ Goldoni, <i>La Locandiera</i> ~ Wolff (ἔλ. 1750).</p>
<p>1754</p>	<p>1754 Ἰδρύεται ἔδρα πολιτικῆς οἰκονομίας γιὰ τὸν Genovesi στὴν Νεάπολη. ~ Gesner, <i>Daphnis.</i></p>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
	1734 Γραμματική ἑλληνική τοῦ Ἄντ. Κατήφορου. 1734
	1736 Βιογραφία Πέτρου τοῦ Μεγάλου ἀπὸ τὸν Ἄθ. Σκιαδᾶ. ~ Βιογραφία Πέτρου τοῦ Μεγάλου ἀπὸ τὸν Κατήφορο.
1744 Ἐξορία Σταυράκογλου στὴν Χίο.	1742 Ἰδρυση Μαρουτσαίας σχολῆς.
	1745 Μετάφραση Βατραχομομαχίας ἀπὸ τὸν Ἄντ. Στρατηγό. 1745
	1745 π. Πρῶτες τεκτονικὲς στοῆς στὴν Ἑλλάδα.
	1746 Ἰωάννης Ρίζος Μανέ, Στοιχειομαχία.
	1748 Γέννηση Ἀδ. Κοραῆ (†1833).
	1749 Ὁ Ἀθανάσιος Κομνηνὸς Ὑψηλάντης γράφει τὰ Ἀπομνημονεύματά του.
	1750 π. Ἀγαθάγγελος Θ. Πολυεῖδη. ~ Ἰδρυση σχολῆς Ντέκα. ~ Μετάφραση τῆς Ἀρχαίας ἱστορίας τοῦ Charles Rollin ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρο Καγκελλάριο.
1751 Θανατικὸ στὴν Κωνσταντινούπολη.	
	1752 Momars, Βοσπορομαχία (τυπ. 1766). ~ Δαμοδός, βλ. 1700.
	1753 Ἰδρυση Ἀθωνιάδας.
	1754

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
<p>1755 1755 (1 Νοεμβρίου) Σεισμός Λισαβόνας. 1756 Ἐκρηξη ἑπταετοῦς πολέμου.</p>	<p>1756 Ἰδρυση τοῦ <i>Journal Encyclopédique</i>. ~ Voltaire, <i>Essai sur les mœurs</i>. ~ Voltaire, <i>Poèmes sur le désastre de Lisbonne</i>.</p>
	<p>1758 Helvétius, <i>De l'esprit</i>. 1759 Johnson, <i>Rasselas</i>.</p>
<p>1762 (28 Ἰουνίου) Αἰκατερίνης Β' Ρωσίας ἄνοδος στὸν θρόνο.</p>	<p>1762 Ἰδρυση τῆς Πανεπιστημιακῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Παρισιῦ. ~ Rousseau, <i>Émile</i>. ~ Rousseau, <i>Du contrat social</i>. ~ Stewart-Revett, <i>Antiquities of Athens</i>.</p>
<p>1763 (10 Φεβρουαρίου) Συνθήκη Παρισιῦ.</p>	<p>1763 Πρωτοεκδίδεται τὸ <i>Almanach de Gotha</i>. ~ Voltaire, <i>Sur la tolérance</i>. 1764 Beccaria, <i>Dei delitti e delle pene</i>. ~ Réal de Curban (βλ. 1751). ~ Watt, ἐφεύρεση ἀτμομηχανῆς.</p>
<p>1765 1765 (18 Αὐγούστου) Ἄνοδος Ἰωσήφ Β' στὸν θρόνο.</p>	<p>1765 Marmontel, <i>La Bergère des Alpes</i>. ~ Marmontel, <i>Contes moraux</i>. 1766 Goldsmith, <i>The Vicar of Wakefield</i>. ~ G. Lessing, <i>Laokoon</i>. ~ Wieland, <i>Agathon</i>.</p>
<p>1768 (Ὀκτώβριος) Ρωσοτουρκικὸς πόλεμος.</p>	<p>1767 Winckelmann, <i>Anmerkungen ueber die Geschichte der Kunst des Altertums</i>.</p>
<p>1774</p>	<p>1774 Chesterfield, <i>Letters Written to His Son</i>. ~ Goethe, <i>Die Leiden des jungen Werthers</i>. ~ Wieland, <i>Die Abderiten</i>.</p>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ	
		1755
<p>1759 Έπίσημος πανηγυρισμός έορτής Αγίου Ανδρέου στο Φανάρι.</p>	<p>1759 Τιμ. Κυριακόπουλος, <i>Προαγωγή τής χριστιανικής κατηχήσεως</i>.</p> <p>1760 Ίδρυση σχολείου στην Τρίπολη. ~ Ίδρυση Παλαμαίας σχολής Μεσολογγίου. ~ Γεωγραφική Γραμματική Γ. Φατσέα. ~ Αρχή περιοδειών Κοσμά του Αίτωλου. ~ Θ. Μανδακάσης, <i>Περί τών άοράτων διά τών όρατών έννοιμένων πραγμάτων</i>.</p>	
<p>1765 Έκτέλεση Σταυράκογλου.</p> <p>1769 Καταστροφή τής Μοσχόπολης.</p> <p>1769-1770 Όρλωφικά.</p> <p>1770 (Ίούνιος) Ναυμαχία Τσεσμέ.</p>	<p>1764 Ίδρυση σχολής Δημητσάνας.</p> <p>1765 Ίδρυση σχολής Ναυπλίου.</p> <p>1766 Εύγ. Βούλγαρης, μετάφραση του <i>Μέμνονα</i> του Βολταίρου. ~ Κ. Δαπόντες, <i>Καθρέπτης</i> γυναικών. ~ Έκδοση <i>Λογικής Βούλγαρη</i>.</p> <p>1767 Μετάφραση τής <i>Βυζαντίδας</i> από τον Ι. Στάνο. ~ Πρώτη έκδοση φυλλάδας Σταυράκη.</p> <p>1768 Ό Εύγ. Βούλγαρης εισάγει τον νεολογισμό <i>άνεξιθηρσκειά</i>.</p> <p>1769 Θάνατος Κ. Μαυροκορδάτου.</p> <p>1770 Σπ. Παπαδόπουλος, <i>Ίστορία του παρόντος πολέμου άναμεσαξυ Ρουσίας και Όθωμανικής Πόρτας</i> (-1773).</p> <p>1771 Ό Κοραής στο Άμστερνταμ.</p>	1765
<p>1774 (21 Ίουλίου) Συνθήκη Κιουτσούκ Καϊναρτζή.</p>	<p>1773 Έκδοση <i>Διδαχών</i> Σπ. Μήλια.</p>	1774

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1775	1775 Beaumarchais, <i>Le Barbier de Seville</i> . ~ Goethe, <i>Faust</i> .
1776 (4 Ιουλίου) Ανακήρυξη τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀνεξαρτησίας. ~ Τελευταῖο ταξίδι τοῦ Cook (-1779).	1776 Ἰδρυση Πανεπιστημίου τοῦ Ζάγκρεμπ. ~ Chandler, <i>Travels in Greece</i> . ~ Gibbon, <i>History of the Decline and Fall of the Roman Empire</i> (συμπλ. 1788). ~ Adam Smith, <i>An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations</i> .
1783 1783 (3 Σεπτεμβρίου) Συνθήκη Βερσαλλιών.	1777 Alfieri, <i>Della Tirannide</i> . ~ Sheridan, <i>The School for Scandal</i> .
1787 (27 Σεπτεμβρίου) Σύνταγμα Ἐνωμένων Πολιτειῶν. ~ (13 Αὐγούστου) Ἐκρηξη Ρωσοτουρκικοῦ πολέμου.	1780 Restif de la Bretonne, <i>Les Contemporaines</i> (συμπλ. 1783).
1788 (8 Αὐγούστου) Σύγκληση τῶν États généraux.	1781 Kant, <i>Kritik der reinen Vernunft</i> . ~ Pestalozzi, <i>Lienhard und Gertrud</i> (συμπλ. 1788).
1789 1789 (14 Ιουλίου) Ἀλωση τῆς Βασιτίλλης. ~ (26 Αὐγούστου) Διακήρυξη δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου.	1782 Ἐφεύρεση στενογραφίας. ~ Choiseul-Gouffier, <i>Voyage pittoresque de la Grèce</i> (συμπλ. 1822). ~ Rousseau, <i>Confessions</i> .
	1783 Guys, <i>Voyage littéraire de la Grèce</i> . ~ Restif de la Bretonne (6λ. 1780). ~ (5 Ἰουνίου) Τὸ ἀερόστατο τῶν ἀδελφῶν Montgolfier.
	1784 Herder, <i>Ideen zur Philosophie der Geschichte der Menschheit</i> .
	1785 Ὁ Spallanzani στὴν Κωνσταντινούπολη.
	1786 Ἐγκατάσταση φωτισμοῦ μὲ γκάζι στὸ Παρίσι.
	1787 Goethe, <i>Iphigenie</i> . ~ Monti, <i>Versi</i> .
	1788 Ἰδρυση τῆς ἐφ. <i>The Times</i> τοῦ Λονδίνου. ~ J. Barthélemy, <i>Voyage du jeune Anacharsis en Grèce</i> . ~ Buffon, 6λ. 1749. ~ Gibbon, 6λ. 1776. ~ Kant, <i>Kritik der praktischen Vernunft</i> . ~ Pestalozzi, 6λ. 1781.
	1789 Kotzebue, <i>Menschenhass und Reue</i> .

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
<p>1781 (21 'Ιουνίου) 'Εμπορική Συνθήκη Κωνσταντινούπολης.</p> <p>1786 'Ο 'Αλέξανδρος 'Υψηλάντης διαφεύγει στην Ρωσία. ~ 'Ο Νικ. Μαυρογένης ήγemonας τής Βλαχίας.</p> <p>1788 'Ο 'Αλής γίνεται πασάς τῶν 'Ιωαννίνων.</p>	<p style="text-align: right;">1775</p> <p>1776 π. Καταδίκη Βολταίρου ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο.</p> <p>1779 Μοισιόδακας, <i>Πραγματεία περὶ παίδων ἀγωγῆς</i>. ~ 'Εκτέλεση Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ.</p> <p>1780 Ἀπολογία 'Ιωσήπου Μοισιόδακα.</p> <p>1780 π. Διδασκαλία φυσικῶν ἐπιστημῶν στὶς 'Ηγεμονίες.</p> <p>1782 'Ο Κοραῆς στὸ Montpellier.</p> <p>1783 (17/29 'Ιανουαρίου) 'Ο Καταρτζῆς ἀρχίζει νὰ γράφει στὴν δημοτικὴ. ~ 'Ο 'Ιωσήφ Β' ἐπιτρέπει τὴν ἐλεύθερη κυκλοφορία τῶν ἑλληνικῶν βιβλίων. ~ Κοραῆς, <i>Κατήχηση</i>. ~ Μετάφραση 'Ηθικῆς περιήγησις Κύρου τοῦ Ramsay. 1783</p> <p>1784 Μετάφραση τῶν «Πολιτικῶν» τοῦ Réal de Curban ἀπὸ τὸν Καταρτζῆ (-1786, ἀνέκδοτη).</p> <p>1785 Γ. Ν. Σουῦτσος, «'Αλέξανδρος βόδας» (ἀνέκδοτο). ~ 'Αποφθέγματα Ἄν. Περδικάρη.</p> <p>1786 Χρ. Παμπλέκης, <i>Περὶ φιλοσόφου, φιλοσοφίας, φυσικῶν κτλ.</i></p> <p>1787 π. Γνωθὶ σαυτὸν τοῦ Καταρτζῆ (Σ).</p> <p>1788 'Εγκατάσταση Κοραῆ στὸ Παρίσι. ~ Ι. Κορνήλιος, <i>Λόγοι - 'Εγχειρίδιον Ρητορικῆς</i> (Ε). ~ Κυπριανός, <i>Ἱστορία τῆς Κύπρου</i>.</p> <p>1789 (;) Γ. Σακελλάριος, «Ρωμαῖος καὶ 'Ιουλία» 1789 (ἀνέκδοτο). ~ 'Ο «'Ανώνυμος» (;)</p>

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1790	1790 Τὸ δεκαδικὸ σύστημα.
1791 (13 Ἀπριλίου) Καταδίκη τῆς νέας γαλλικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὸν Πάπα.	
1792 (9 Ἰανουαρίου) Συνθήκη Ἰασίου. ~ (20 Ἀπριλίου) Πόλεμος Γαλλίας - Αὐστρίας. ~ (25 Ἀπριλίου) Rouget de Lisle, <i>La Marseillaise</i> . ~ (10 Αὐγούστου) «Κομμούνα τῶν Παρισίων». ~ (21 Σεπτεμβρίου) Κατάργηση τῆς βασιλείας.	1792 Florian, <i>Fables</i> .
1793 1793 (21 Ἰανουαρίου) Καρατόμηση Λουδοβίκου ΙΣΤ'. ~ (1 Φεβρουαρίου) Ἀγγλία καὶ Ὁλλανδία κηρύσσουν πόλεμο κατὰ τῆς Γαλλίας. ~ (13 Ἰουλίου) Δολοφονία τοῦ Μαρά. ~ (16 Ὀκτωβρίου) Καρατόμηση Μαρίας Ἀντουανέτας.	
1794 (5 Ἀπριλίου) Ἐκτέλεση τοῦ Δαντὼν καὶ τοῦ Δεμουλέν. ~ (28 Ἰουλίου) Ἐκτέλεση Ροβεσπιέρου. ~ Κατάργηση τῆς δουλείας στὶς γαλλικὲς ἀποικίες.	1794 Le Gendre, <i>Éléments de géométrie</i> . ~ Scrofani, <i>Viaggio in Grecia</i> . ~ Condorcet, <i>Tableau historique des progrès de l'esprit humain</i> .
1796 (19 Μαρτίου) Θεσμοθετεῖται ἡ ἐλευθερία τοῦ Τύπου στὴν Γαλλία.	1795 Wolf, <i>Prolegomena zu Homer</i> .
1797 (17 Ὀκτωβρίου) Συνθήκη τοῦ Κάμπο Φόρμιο.	1796 Laplace, <i>Exposition du système du monde</i> . 1797 Schelling, <i>Ideen zu einer Philosophie der Natur</i> .
1798 1798 (19 Μαΐου) Ἐξστρατεία στὴν Αἴγυπτο. ~ (1 Αὐγούστου) Καταστροφή γαλλικοῦ στόλου στὸ Ἄβουκίρ. ~ (9 Σεπτεμβρίου) Κήρυξη Γαλλοτουρκικοῦ πολέμου.	1798 Foscolo, <i>Ultime lettere di Jacopo Ortis</i> . ~ Malthus, <i>Essay on Population</i> .

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1790 Ναυμαχία Ἴνδρου. ~ Ἐκτέλεση Νικ. Μαυρογένη.	1790 Ἰδρυση σχολείου στὸ Ἴργος. ~ Γουζέλης, Χάσης. ~ Φυσικῆς ἀπάνθισμα τοῦ Ρήγα. ~ Ρήγας, Σχολεῖο τῶν ντελικάτων ἐραστῶν. ~ Ἐκδοσις Ἐφημερίδας Πουλίων (-1797).
	1791 Νεωτερικὴ Γεωγραφία τῶν Δημητρίων. ~ Ἄγ. Λοβέρδος, Ἱστορία τῶν δύο ἐτῶν 1787 καὶ 1788. ~ Ὁ Καταρτίζης ἀρχίζει νὰ γράφει «κατὰ τὸ ὕφος τῶν σπουδαίων».
1792 (9 Ἰανουαρίου) Συνθήκη Ἰασίου.	1792 Ἰδρυση Γυμνασίου Χίου. ~ Ἐρωτος ἀποτελέσματα.
	1793 Ἀκολουθία ἑτεροφθάλμου καὶ ἀντιχρίστου Χριστοδοῦλου (Παμπλέκη) τοῦ ἐξ Ἀκαρνανίας. ~ Ἀπάντησή του. ~ Ἀφορισμός του. ~ Πολυζῶης Κοντός, Νεκρικοὶ διάλογοι. ~ Καταδίκη Βολταίρου ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο.
	1794 Ἠθικὴ στιχομυρία Α. Κάλφογλου ~ Μετάφραση Ὀμιλῶν περὶ πληθῆος κόσμων τοῦ Fontenelle ἀπὸ τὸν Κοδριχᾶ.
	1795 Ψαλίδας, Καλοκινήματα. ~ Μετάφραση Θεοφράστου ἀπὸ τὸν Δ. Δάρβαρη.
1797 (28 Ἰουνίου) Κατάληψη τῶν Ἰονίων νήσων ἀπὸ τοὺς Δημοκρατικοὺς Γάλλους. ~ Οἱ Στεφανόπολι στὴν Μάνη.	1796 Κοραῆς, μετάφραση τοῦ Περί ἀδικημάτων καὶ ποινῶν τοῦ Βεγκαρία (ἐκδ. 1802). ~ Κυριακοδρόμο Νικ. Θεοτόκη.
	1797 «Ἠθικός Τρίπους» τοῦ Ρήγα. ~ Ἐπαναστατικὰ φυλλάδια Ρήγα. ~ Χάρτα τοῦ Ρήγα. ~ Μετάφραση τοῦ Ἀνάχαρη ἀπὸ τὸν Ρήγα καὶ τοὺς συνεργάτες του. ~ Σέργιος Μακραιῶς, Τρόπαιον ἐκ τῆς ἐλλαδικῆς πανοπλίας κατὰ τῶν ὁπαδῶν τοῦ Κοπερνίκου. ~ Ἐπιστολὴ τοῦ σοφωτάτου κυρίου Εὐγενίου, ἀπάντηση στὰ Καλοκινήματα τοῦ Ψαλίδα.
	1798 Πατρικὴ διδασκαλία. ~ Ἀδελφικὴ διδασκαλία. ~ Χριστιανικὴ ἀπολογία. ~ (24 Ἰουνίου) Ἐκτέλεση Ρήγα. ~ (Σεπτέμβριος) Ἐγκύκλιος Γρηγορίου Ε' κατὰ τῆς γαλλικῆς παιδείας.

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1799 1799 (24 Δεκεμβρίου) Ὁ Ναπολέων Ὑπάτος.	1800 Chateaubriand, <i>Atala</i> . ~ Stephanopoli, <i>Voyage en Grèce</i> .
1801 (Ὀκτώβριος) Οἱ Γάλλοι ἀποχωροῦν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο.	1801 Ἰδρυση τοῦ <i>Observer</i> .
1802 (27 Μαρτίου) Συνθήκη Ἀμιένης.	1802 Ἰδρυση τοῦ περ. <i>Edinburgh Review</i> . ~ Chateaubriand, <i>Génie du Christianisme</i> .
1804 (4 Δεκεμβρίου) Ὁ Ναπολέων στέφεται αὐτοκράτωρ. ~ Ἐπανάσταση τῶν Σέρβων.	1804 Ἰδρυση τῆς British and Foreign Bible Society. ~ Schiller, <i>Wilhelm Tell</i> .
1805 1805 (21 Ὀκτωβρίου) Ναυμαχία τοῦ Τραφάλγκαρ. ~ (2 Δεκεμβρίου) Μάχη τοῦ Ἄουστερλιτς. ~ Μεχμέτ Ἀλή πασὰς τῆς Αἰγύπτου.	1805 Bartholdy, <i>Bruchstücke zur naehern Kenntniss des heutigen Griechenlands</i> .
1807 (7 Ἰανουαρίου) Ναυτικὸς ἀποκλεισμὸς Γαλλίας. ~ (7 Ἰουλίου) Συνθήκη τοῦ Τιλσίτ. ~ Κατάργηση τοῦ δουλεμπορίου στὴν βρετανικὴ ἐπικράτεια.	1807 Foscolo, <i>I Sepolcri</i> . ~ Hegel, <i>Phaenomenologie des Geistes</i> . ~ Fulton, τὸ πρῶτο ἀτμόπλοιο.
1808 (1 Ἰανουαρίου) Οἱ Ἠνωμένες Πολιτεῖες ἀπαγορεύουν τὴν εἰσαγωγή δούλων.	1808 Datton, <i>A New System of Chemical Philosophy</i> . ~ Fichte, <i>Reden an die deutsche Nation</i> .
1809 (4 Αὐγούστου) Ὁ Μέτερνιχ ἀνακηρύσσεται καγκελάριος.	1809 W. Irving, <i>Rip van Winkle</i> .

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ	
1799 (1 Μαρτίου) Ρωσοτουρκικοί στα Έπτάνησα.	1799 Κοραΐς, <i>Χαρακτήρες Θεοφράστου</i> .	1799
1800 (21 Μαρτίου) Ίόνιος Πολιτεία.	1800 Γουζέλης, <i>Τὸ τσάκιμα τοῦ Ἁι Ρόκου</i> . ~ Κοραΐς, <i>Ἔσμα πολεμιστῆριον</i> . ~ Κοραΐς, <i>Ἱπποκράτους Περί ἀέρων, ὑδάτων, τόπων</i> .	
	1801 Κοραΐς, <i>Σάλπισμα πολεμιστῆριον</i> .	
	1801 π. <i>Μετάφραση Λογικῆς</i> τοῦ Condillac ἀπὸ τὸν Φίλιππίδη.	
	1802 Ἀντιφώνηση Πάριου.	
1803 Ὁ Ἀλή Πασάς καταλαμβάνει τὸ Σούλι.	1803 Κοραΐς, <i>Mémoire sur l'état actuel de la civilisation dans la Grèce</i> . ~ (;) Ἁγ. Χαπίτης, <i>Τὸ Φανάρι τοῦ Διογέλους</i> . ~ Περραιβός, <i>Ἱστορία σύντομος τοῦ Σουλίου καὶ Πάργας</i> .	
	1804 Ὁ Κοραΐς προτείνει τὴν λέξη πολιτισμός γιὰ τὴν ἀπόδοση τοῦ ὅρου civilisation. ~ Θάνατος τοῦ Ζαβίρα.	
	1805 Ἀπολογία χριστιανική. ~ Ἀθανάσιος Πάριος, <i>Νέος Ραψάκης</i> (Σ). ~ Κ. Σταμάτης, <i>μετάφραση τῆς Ἀταλά</i> τοῦ Chateaubriand. ~ Ἀρχίζει ἡ ἐκδοση τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης ἀπὸ τὸν Κοραΐ. ~ Κοραΐς, <i>Τί πρέπει νὰ κάμωσιν οἱ Γραικοὶ κατὰ τὰς παρούσας περιστάσεις</i> . ~ Χριστόπουλος, <i>Γραμματικὴ τῆς Αἰολοδωρικῆς</i> . ~ (;) Ρωσαγγλογάλλος (Σ).	1805
1806 (16 Ὀκτωβρίου) Ρωσοτουρκικὸς πόλεμος.	1806 Ἑλληνικὴ Νομαρχία. ~ Βουλγαρης, βλ. 1716.	
	1806 π. Περδικάρης, <i>Ἐρμηῆλος</i> (τυπ. 1817).	
1807 (19 Φεβρουαρίου) Ἀγγλικὸς στόλος στὴν Πόλη. ~ (29 Μαΐου) Ἐπανάσταση τῶν Γενιτσάρων. Ἐκθρόνιση Σελίμ Γ'. ~ (7 Αὐγούστου) Αὐτοκρατορικοὶ Γάλλοι στὰ Ἐπτάνησα.	1808 (17 Ἰουλίου) Ἐναρκτήρια συνεδρίαση Ἰονίου Ἀκαδημίας.	
1808 Ἐπανάσταση Βλαχάβα. Πυρκαγιὰ Ναοῦ Ἀναστάσεως.	1809 Ἰδρυση τῆς «Νέας Δημοσίου Σχολῆς» τῆς Σμύρνης. ~ Ζαλικογλου, <i>Λεξικὸν τῆς γαλλικῆς γλώσσης</i> .	
1809 (20 Σεπτεμβρίου) Οἱ Ἄγγλοι στὴν Ζάκυνθο.	1810 Ἀλεξ. Μαυροκορδάτος, <i>Βόσπορος ἐν Βορυσθένει</i> .	1810

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
<p>1811</p> <p>1812 (16 Μαρτίου) Συνθήκη Γαλλίας - Αυστρίας. 'Ο Ναπολέων έγγυάται τήν άκεραιότητα τής Τουρκίας. ~ (28 Μαΐου) Συνθήκη Βουκουρεστίου. ~ (24 'Ιουνίου) Έκστρατεία του Ναπολέοντα στην Ρωσία.</p> <p>1813 (16-19 'Οκτωβρίου) Μάχη τής Λευφίας.</p> <p>1814 (30-31 Μαρτίου) Οί σύμμαχοι καταλαμβάνουν τò Παρίσι. ~ (11 'Απριλίου) 'Ο Ναπολέων στην "Έλβα.</p> <p>1815 1815 (1 Μαρτίου) 'Επιστροφή του Ναπολέοντα. ~ (18 'Ιουνίου) Μάχη Βατερλώ. ~ (7 'Ιουλίου) Δεύτερη είσοδος Συμμάχων στο Παρίσι. ~ (17 Αύγουστου) 'Ο Ναπολέων στην 'Αγία 'Ελένη. ~ 'Επανάσταση τών Σέρβων.</p> <p>1817 (Νοέμβριος) Μερική άυτονομία στους Σέρβους.</p>	<p>1811 (Μάρτιος) Chateaubriand, <i>Itinéraire de Paris à Jérusalem</i>. ~ Gay / Lussac / Thénard, <i>Recherches physiques et chimiques</i>. ~ Niebuhr, <i>Roemische Geschichte</i>.</p> <p>1812 Byron, <i>Childe Harold's Pilgrimage</i>. ~ Davy, <i>Elements of Chemical Philosophy</i>.</p> <p>1813 Byron, <i>The Giaour</i>. ~ Hobhouse, <i>A Journey through Albania and other Provinces of Turkey</i>.</p> <p>1814 Stephenson, ó πρώτος σιδηρόδρομος.</p> <p>1815 Béranger, <i>Chansons</i>. ~ Holland, <i>Travels in the Ionian Isles, Albania, Thessaly, Macedonia etc. during the years 1812 and 1813</i>. ~ Manzoni, <i>Inni sacri</i>.</p>
<p>1818</p>	<p>1818 Pierre-Laurent de Jussieu, <i>Simon de Nantua</i>. ~ Keats, <i>Endymion</i>. ~ Schopenhauer, <i>Die Welt als Wille und Vorstellung</i>.</p>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
	1811 Χριστόπουλος, <i>Λυρικά</i> . ~ "Εκδοση Λογίου <i>Έρμη</i> (-1821). 1811
	1812 Βαρδαλάχος, <i>Φυσική</i> . ~ "Εκδοση <i>Έλληνικού Τηλεγράφου</i> (-1829).
1813 (Σεπτέμβριος) Σύσταση Φιλομούσου <i>Έταιρείας</i> .	1813 Βάμβας, <i>Ρητορική</i> . ~ Κ. Οικονόμος, <i>Ρητορική</i> . ~ Ι. Ρίζος Νερουλός, <i>Κορακιστικά</i> .
1814 (22 Σεπτεμβρίου) Αρχή Συνεδρίου Βιέννης. ~ "Ίδρυση Φιλικής <i>Έταιρείας</i> .	1814 Ν. Δούκας, <i>Αίσχίνου του Σωκρατικού διάλογοι τρεις</i> . ~ Βηλαράς, <i>Ρωμείκη γλώσσα</i> .
1815 (9 Ίουνίου) Λήξη Συνεδρίου Βιέννης. ~ (26 Σεπτεμβρίου) Ίδρυση <i>Έρεās Συμμαχίας</i> . ~ (5 Νοεμβρίου) <i>Άγγλική προστασία</i> στὰ <i>Έπτάνησα</i> .	1815 Ό Σολωμός στὴν Παβία (-1817). ~ Βαρδαλάχος, <i>Ρητορική</i> . ~ Κοκκινόκης, <i>μετάφραση του Ταρτούφου</i> . ~ Γ. Παλιουρίτης, <i>Άρχαιολογία Έλληνική</i> . 1815
	1816 Ι. Ρίζος Νερουλός, <i>Κούρκας άρπαγή</i> . ~ Ό Φαρμακίδης καὶ ό Κοκκινόκης <i>έπανεκδίδουν τον Λόγιο Έρμη</i> . ~ Κ. Οικονόμος, <i>μετάφραση του Φιλάργυρου του Μολιέρου</i> . ~ Άδραμώτης, <i>Alcuni cenni critici sul viaggio in Grecia... di F. R. de Chateaubriand</i> .
	1817 Περδικάρης, <i>Προδιόκησις εις τον Έρμηλον</i> . ~ Κ. Οικονόμος, <i>Γραμματικά</i> . ~ Π. Πετρίδης, <i>μετάφραση των Ώρων του Thomson</i> . ~ Γ. Σακελλάριος, <i>Ποιήματα</i> . ~ Ψήφισμα μαθητών σχολής Κυδωνιών. ~ Γουζέλης, <i>Η κρίσις του Πάριδος</i> . ~ Ρουσιάδης, <i>παράφραση της Ίλιάδας</i> (συμπλ. 1819).
1818 (1 Ίανουαρίου) Έφαρμογή <i>Έπτανησιακού Συντάγματος</i> .	1818 Νεόφυτος Βάμβας, <i>Στοιχειά της φιλοσοφικής ήθικης</i> . ~ Χαρίσιος Μεγδάνης, <i>Λύχνος του Διογένους ή Χαρακτῆρες ήθικοί</i> . ~ Δ. Φωτεινός, <i>Νέος Έρωτόκριτος</i> . ~ <i>Ίστορία της πάλαι Δακίας</i> (συμπλ. 1819). ~ <i>Έπιστροφή του Σολωμού στην Ζάκυνθο</i> . ~ Ι. Ζαμπέλιος, <i>Τιμολέων</i> . ~ <i>Μετάφραση της Ίφιγένειας του Γκαίτε από τον Ι. Παπαδόπουλο</i> . ~ Κοδρικῆς, <i>Μελέτη της έλληνικής διαλέκτου</i> . ~ <i>Παράσταση του έργου του Ν. Πίγκουλου, Ό θάνατος του Δημοσθένους, στην Ώδησσο</i> . 1818

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1819	1819 Dodwell, <i>A Classical and Topographical Tour through Greece, during the years 1801, 1805, and 1806.</i> ~ W. Scott, <i>Ivanhoe.</i> ~ (23 Μαρτίου) Δολοφονία Kotzebue.
1820 (1 Ιανουαρίου) Έπανάσταση στην Ισπανία. ~ (13 Φεβρουαρίου) Δολοφονία δουκός Du Berry. ~ (2 Ιουλίου) Έπανάσταση στην Νεάπολη. ~ (24 Αυγούστου) Έπανάσταση στην Πορτογαλία.	1820 Hughes, <i>Travels in Sicily, Greece and Albania.</i> ~ Lamartine, <i>Méditations poétiques.</i> ~ Pouqueville, <i>Voyage dans la Grèce.</i> ~ Oersted, <i>μαγνητικό πεδίο.</i> ~ Ampère, <i>Théorie mathématique des phénomènes électrodynamiques.</i>
1821 1821 (12 Ιανουαρίου - 12 Μαΐου) Συνέδριο του Λάμπαχ. ~ (5 Μαΐου) Θάνατος του Ναπολέοντα.	1821 Müller, <i>Lieder der Griechen.</i>
1822 1822 (12 Αυγούστου) Αυτόκτονία Castlereagh. ~ (20 Οκτωβρίου - 14 Δεκεμβρίου) Συνέδριο Βερόνας.	1822 Choiseul-Gouffier, 6λ. 1782. ~ Heine, <i>Gedichte.</i> ~ Iken, <i>Hellenion.</i> ~ Shelley, <i>Hellas.</i> ~ Vigny, <i>Poèmes.</i>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ	
<p>1819 Ἐπανάσταση τοῦ Ἀλή. ~ (24 Ἀπριλίου) Ἡ Πάργα παραχωρεῖται στοὺς Τούρκους.</p>	<p>1819 Παραστάσεις ἔργων Γ. Λασσάνη στὴν Ὀδησσό. ~ Κοραῆς, Διατριβὴ αὐτοσχέδιος περὶ τοῦ περιβόητου δόγματος... Νόμω καλόν, νόμω κακόν. ~ Στοχασμοὶ τοῦ Κρίτωνος. ~ (Μάρτιος) Πατριαρχικὴ ἐγκύκλιος ποὺ ἀπαγορεύει νὰ δίνονται ὀνόματα ἀρχαῖα ἑλληνικὰ στὴν βάπτισι.</p> <p>1820 Βενιαμὶν Λέσβιος, Στοιχεῖα τῆς Μεταφυσικῆς. ~ «Αἰτία καὶ τρόπος τῆς δημεγεργίας πρὸς καταδρομὴν τοῦ Οἰκονόμου» (ἀνέκδοτο).</p>	<p>1819</p>
<p>1821 (22 Φεβρουαρίου / 5 Μαρτίου) Ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης στὸ Ἰάσιο. ~ (3/15 Μαρτίου) Ὁ Γρηγόριος Ε' ἀφορίζει τὸν Ἀλέξανδρο Ὑψηλάντη. ~ (Μάρτιος - Ἀπρίλιος) Ἡ Ἐπανάσταση στὴν Πελοπόννησο καὶ τὰ νησιά. ~ (28 Μαρτίου / 9 Ἀπριλίου) Ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης στὸ Βουκουρέστι. ~ (10/22 Ἀπριλίου) Ἀπαγχονισμὸς Γρηγορίου Ε'. ~ (24 Ἀπριλίου / 6 Μαΐου) Θάνατος Διάκου. ~ (1/13 Μαΐου) Ὁ Θ. Νέγρης στὴν Ἑλλάδα. ~ (8/20 Μαΐου) Χάνι Γραβιάς. ~ (13/25 - 14/26 Μαΐου) Μάχη Βαλτετσίου. ~ (26 Μαΐου / 7 Ἰουνίου) Συνέλευση Καλτετζῶν. ~ (7/19 Ἰουνίου) Μάχη Δραγατσανίου. ~ (10/22 Ἰουλίου) Ὁ Δημ. Ὑψηλάντης στὰ Βέρβена. ~ (20 Ἰουλίου / 1 Αὐγούστου) Ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος στὸ Μεσολόγγι. ~ (23 Σεπτεμβρίου / 5 Ὀκτωβρίου) Ἄλωση Τριπολιτσᾶς. ~ (Ὀκτώβριος) Ἀποτυχία ἐπανάστασης Χαλκιδικῆς.</p>	<p>1821 Σπ. Τρικούπης, Ὁ Δῆμος. ~ Νικολόπουλος, Σάλπισμα ἑλληνοσωτηρίου.</p>	<p>1821</p>
<p>1822 (1/13 Ἰανουαρίου) «Προσωρινὸν Πολίτευμα Ἐπιδάουρου». ~ (15/27 Ἰανουαρίου) Διακήρυξη σκοπῶν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ δικαιωμάτων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. ~ (Φεβρουάριος) Ἐπανάσταση Δυτ. Μακεδονίας. ~ (5 Φεβρουαρίου) Θάνατος τοῦ Ἀλή. ~ (10/22 Ἀπριλίου) Σφαγὲς τῆς Χίου. ~ (6/18 Ἰουνίου) Πυρπόληση ναυαρχίδας στὴν Χίο. ~ (4/16 Ἰουλίου) Μάχη τοῦ Πέτα. ~ (26 Ἰουλίου / 7 Αὐγούστου) Καταστροφὴ τοῦ Δράμαλη.</p>	<p>1822 (Φεβρουάριος) Ἐπιστολὴ Στέφανου Κανέλου πρὸς Iken.</p>	<p>1822</p>

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1823 1823 (2 Δεκεμβρίου) Δόγμα Μονρόε.	1823 Thiers, <i>Histoire de la Révolution Française</i> .
1824	1824 Ἰδρυση τοῦ Globe. ~ Champollion, <i>Précis du système hiéroglyphique</i> . ~ Schot καὶ Mebold, <i>Taschenbuch fuer Freunde der Geschichte des griechischen Volkes alterer und neuerer Zeit</i> . ~ Comte, <i>Système de politique positive</i> . ~ Cl. Fauriel, <i>Chansons populaires de la Grèce moderne</i> (συμπλ. 1825). ~ Leopardi, <i>Canzoni e versi</i> .
1825 1825 (1 Δεκεμβρίου) Θάνατος Ἀλεξάνδρου Ρωσίας. Νικόλαος Α΄.	1825 Aug. Boeckh, <i>Corpus Inscriptionum Graecarum</i> . ~ Fauriel, βλ. 1824. ~ Πούσκιν, <i>Εὐγένιος Ὀνιέγκιν</i> (συμπλ. 1832). ~ Villemain, <i>Lascaris</i> .

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
<p>1823 (25 Μαρτίου) Ἡ Ἀγγλία ἀναγνωρίζει τοὺς Ἕλληνας ὡς ἐμπολέμους. ~ (18/30 Ἰανουαρίου) Ἐδρα κυβερνήσεως τὸ Ναύπλιο. ~ (τέλη Μαρτίου) Σύσταση Φιλελληνικῆς Ἐταιρείας Λονδίνου. ~ (30 Μαρτίου / 11 Ἀπριλίου) Β' Ἐθνοσυνέλευση. ~ (12/24 Ἰουλίου) Ὁ Βύρων στὸ Ἄργοςτόλι. ~ (11/23 Αὐγούστου) Θάνατος Μάρκου Μπότσαρη. ~ (Ὀκτώβριος) Συνέδριο τοῦ Τσέρνοβιτς. ~ (30 Νοεμβρίου / 12 Δεκεμβρίου) Ἀναχώρηση Ὀρλάνδου - Λουριώτη.</p>	<p>1823 Σολωμός, Ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν (τυπ. 1825).</p> <p>μεταξὺ 1823 καὶ 1825 Σολωμός, Διάλογος.</p>	<p>1823</p>
<p>1824 (Φεβρουάριος) Ἀρχὴ ἐμφυλίου πολέμου. ~ (Φεβρουάριος) Ὁ Μεχμέτ Ἄλῃ ἀναλαμβάνει τὴν καταστολὴ τῆς ἐπαναστάσεως. ~ (Ἀπρίλιος) Ὁ αἰγυπτιακὸς στόλος καταλαμβάνει τὴν Κρήτη. ~ (19 Ἀπριλίου) Θάνατος τοῦ Βύρωνα. ~ (12/24 Ἀπριλίου) Α' δάνειο φθάνει στὴν Ζάκυνθο. ~ (Ἰούνιος) Συνέδριο Πετρούπολεως. ~ (8/20 Ἰουνίου) Καταστροφή τῆς Κάσου. ~ (12/24 Ἰουνίου) Κατάπαυση ἐμφυλίου πολέμου. ~ (21 Ἰουνίου / 3 Ἰουλίου) Καταστροφή τῶν Ψαρῶν. ~ (2/14 Ἰουλίου) Γενικὴ ἀμνηστία ἐμφυλίου πολέμου. ~ (28 Αὐγούστου / 9 Σεπτεμβρίου) Ναυμαχία Γέροντα. ~ (Ὀκτώβριος) Ἄφιξη Ἰωάννου Βαρβάκη. ~ (12/24 Νοεμβρίου) Δεύτερος ἐμφύλιος πόλεμος.</p>	<p>1824 Ἰδρυση Ἰονίου Ἀκαδημίας. ~ Σολωμός, Ὡδὴ εἰς τὸν θάνατο τοῦ Λόρδου Μπάιρον. ~ Θάνατος Βενιαμίν Λεοστίου. ~ Κάλβος, Ἡ Λύρα. ~ (10/22 Ἀπριλίου) Λόγος Τρικοῦπη στὸν Βύρωνα. ~ Ψύλλας, Ἐφημερίς Ἀθηνῶν.</p>	<p>1824</p>
<p>1825 (12/24 Ἰανουαρίου) Θάνατος τοῦ Βαρβάκη. ~ (Φεβρουάριος) Φιλελληνικὴ Ἐταιρεία στὸ Παρίσι. ~ (6/18 Φεβρουαρίου) Φυλάκιση Θ. Κολοκοτρώνη. ~ (12/24 Φεβρουαρίου) Ἀποβίβαση Αἰγυπτίων στὴν Πελοπόννησο. ~ (8/20 Μαΐου) Καταστροφή τῆς Σφακτηρίας. ~ (18/30 Μαΐου) Ἀποφυλάκιση Κολοκοτρώνη. ~ (20 Μαΐου / 1 Ἰουνίου) Θάνατος τοῦ Παπαφλέσσα στὸ Μανιάκι. ~ (25 Μαΐου / 6 Ἰουνίου) Β' δάνειο φθάνει στὸ Ναύπλιο. ~ (16/28 Ἰουνίου) Θάνατος Ὁδ. Ἀνδρούτσου. ~ (24 Ἰουλίου) Ἀποστολὴ ἐγγράφου γιὰ ἀγγλικὴ προστασία.</p>	<p>1825 I. Ρίζος Ραγκαβῆς, μετάφραση τοῦ Ὁρέστη τοῦ Alfieri.</p>	<p>1825</p>

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1826 1826 (19 Ἰουνίου) Σφαγή τῶν Γενιτσάρων. ~ (7 Ὀκτωβρίου) Συνθήκη τοῦ Ἄκχερμαν.	1826 Didot, <i>Notes d'un voyage fait dans le Levant en 1816 et 1817.</i>
1827 (8 Αὐγούστου) Θάνατος τοῦ Canning.	1827 Θάνατος τοῦ Foscolo (γεν. 1778). ~ Guizot, <i>Histoire de la civilisation en Europe.</i> ~ Leopardi, <i>Operette morali.</i>
1828 1828 (26 Ἀπριλίου) Πόλεμος Ρωσίας πρὸς Τουρκία.	1828 Scott, <i>The Fair Maid of Perth.</i>
1829 (14 Σεπτεμβρίου) Συνθήκη Ἀδριανουπόλεως.	1829 Ἰδρυση τοῦ περ. <i>Revue des Deux Mondes.</i> ~ Ch. Fourier, <i>Le Nouveau Monde industriel et sociétaire.</i> ~ Hugo, <i>Les Orientales.</i>
1830 (27-29 Ἰουλίου) Ἰουλιανὴ ἐπανάσταση. ~ (4 Ὀκτωβρίου) Ἰδρυση Βασιλείου τοῦ Βελγίου.	1830 Comte, <i>Cours de philosophie positive</i> (συμπλ. 1842). ~ Fallmerayer, <i>Geschichte der Halbinsel Morea waehrend des Mittelalters</i> (συμπλ. 1836). ~ Leake, <i>Travels in the Morea.</i> ~ Mérimée, <i>Colomba.</i>
1831	1831 Stendhal, <i>Le Rouge et le Noir.</i> ~ Kind, <i>Beitraege zur besseren Kenntniss des neuen Griechenlands.</i>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
<p>1826 (4 Ἀπριλίου) Πρωτόκολλο Πετροπούλεως. ~ (6/18 Ἀπριλίου) Γ' Ἐθνοσυνέλευση. ~ (10/ 22 Ἀπριλίου) Ἐξοδος Μεσολογγίου. ~ (12/ 24 Ἀπριλίου) Θάνατος Ἰωσήφ Ρωγῶν. ~ (9/21 Αὐγούστου) Συνάντηση στὴν ναυαρχίδα τοῦ Δεριγνύ. ~ (Σεπτέμβριος) Ἡ «Καρτερία» φθάνει στὴν Ἑλλάδα. ~ (19 Νοεμ. / 1 Δεκ. - 24 Νοεμ. / 6 Δεκ.) Μάχη Ἀράχωβας. ~ (1/13 Δεκεμβρίου) Ὁ Φαβιέρος στὴν Ἀκρόπολη.</p>	<p>1826 Θάνατος Γερμανοῦ Π. Πατρῶν. ~ Σολωμός, 1826 Ἡ <i>Φαρμακομένη</i>. ~ Κάλβος, <i>Λυρικά</i>. ~ Εὐαθία Καΐρη, <i>Νικήρατος</i>. 1826 π. Σολωμός, «Ἡ γυναίκα τῆς Ζάκυθος».</p>
<p>1827 (30 Μαρτίου / 12 Ἀπριλίου) Ἐκλογή Ἰωάννη Καποδίστρια. ~ (24 Ἀπριλίου / 6 Μαΐου) Μάχη Φαλήρου. ~ (1/13 Μαΐου) «Πολιτικὸν Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος». ~ (24 Μαΐου / 5 Ἰουνίου) Παράδοση Ἀκροπόλεως. ~ (6 Ἰουνίου) Συνθήκη τοῦ Λονδίνου. ~ (16 Αὐγούστου) Ἄρνηση τοῦ σουλτάνου νὰ ἀναγνωρίσει τίς ἀποφάσεις τῆς Συνθήκης τοῦ Λονδίνου. ~ (9/ 21 Ὀκτωβρίου) Ἐκστρατεία Φαβιέρου στὴν Χίο. ~ (8/20 Ὀκτωβρίου) Ναυμαχία τοῦ Ναβαρίνου. ~ (8/12 Δεκεμβρίου) Οἱ πρεσβευταὶ τῶν Δυνάμεων φεύγουν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη.</p>	<p>1827 Θάνατος Γρηγ. Ζαλίκιογλου. ~ Ι. Ρίζος Νερούλος, <i>Cours de littérature Grecque moderne</i>.</p>
<p>1828 (8/20 Ἰανουαρίου) Ὁ Καποδίστριας στὸ Ναύπλιο. ~ (20 Ἰουλίου / 1 Αὐγούστου) Θάνατος Ἀλεξ. Ὑψηλάντη. ~ (Αὐγουστος) Γαλλικὴ ἀποστολὴ στὴν Πελοπόννησο. ~ (16 Νοεμβρίου) Πρωτόκολλο Λονδίνου.</p>	<p>1828 Ἴδρυση <i>Ζωσμιαίας σχολῆς</i>. ~ Γ. Γαζῆς, <i>Βιογραφία τῶν ἡρώων Μάρκου Μπότσαρη καὶ Καραϊσκάκη</i>. ~ Γρηγ. Ζαλίκιογλου, <i>Διάλογος περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως</i>. ~ Ι. Ρίζος Νερούλος, <i>Histoire moderne de la Grèce</i>. ~ Ὁ Σολωμός στὴν Κέρκυρα.</p>
<p>1829 (22 Μαρτίου) Πρωτόκολλο Λονδίνου (τροποποίηση Πρωτοκόλλου Νοεμβρίου 1828). ~ (11/23 Ἰουλίου) Δ' Ἐθνοσυνέλευση. ~ (12/24 Σεπτεμβρίου) Μάχη Πέτρας.</p>	<p>1830 Κούμας, <i>Ἱστορία τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων</i> (σμπλ. 1832). ~ Πραντοΐνας, <i>Ἀθῆνα ἐλευθερωμένα</i>.</p>
<p>1830 (3 Φεβρουαρίου) Πρωτόκολλο Λονδίνου. ~ (15 Φεβρουαρίου) Ἐκλογή Λεοπόλδου. ~ (1/13 Αὐγούστου) Πυρπόληση τοῦ στόλου στὸν Πόρο.</p>	<p>1830 π. Ἀπομνημονεύματα ἀγωνιστῶν (Σ). ~ Μάτεσης, <i>Βασιλικός</i> (τυπ. 1856).</p>
<p>1831 (27 Σεπτεμβρίου / 9 Ὀκτωβρίου) Δολοφονία τοῦ Καποδίστρια.</p>	<p>1831 Κοραῆς, <i>Συνέκδημος Ἱερατικός</i>. ~ Ἡ Ἑλισάβετ Μαρτινέγκου (1801-1832) τελειώνει τὴν αὐτοβιογραφία της. ~ Α. Ρίζος Ραγκαβῆς, <i>Δῆμος καὶ Ἑλένη</i>. ~ Π. Σοῦτσος, <i>Ποιήσεις</i>.</p>

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1832 1832 (10 Ἀπριλίου) Τουρκοαιγυπτιακός πόλεμος.	1832 Πούσκιν, βλ. 1825. ~ Tennyson, <i>Poems</i> . ~ Ὁ J. Zinkeisen ἀντικρούει τὸν Fallmerayer.
1833 (3 Μαΐου) Ἀναγνώριση τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Αἰγύπτου.	1833 Balzac, <i>Eugénie Grandet</i> . ~ Sand, <i>Lélia</i> .
1835	1834 Bentham, <i>Introduction to the Principles of Morals and Legislation</i> . ~ Pellico, <i>Dei doveri degli uomini</i> .
1835	1835 Andersen, <i>Eventyr og Historier</i> . ~ (Ἀπρίλιος) Lamartine, <i>Voyage en Orient</i> .
1839	1836 Fallmerayer, βλ. 1830. ~ Ν. Β. Γκόγκολ, Ὁ ἐπιθεωρητής.
1839	1837 Soulié, <i>Les Mémoires du diable</i> .
1839	1838 Dickens, <i>Oliver Twist</i> .
1839	1839 A. Karr, <i>Les Guêpes</i> (συμπλ. 1876).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ	
1832 Ε' Έθνοσυνέλευση. ~ (Μάρτιος) Ψήφισις «Ήγεμονικῶν Συντάγματος». ~ (21 Ἰουλίου / 2 Αὐγούστου) Σύμβασις Κωνσταντινουπόλεως. ~ (8 Αὐγούστου) Ἐκλογὴ τοῦ Ὄθωνος.	1832 Γεννάδιος, <i>Γραμματικὴ τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γλώσσης</i> .	1832
1833 (25 Ἰανουαρίου / 6 Φεβρουαρίου) Ὁ Ὄθων στὸ Ναύπλιο. ~ (5/17-14/26 Ἰουνίου) Ὁ Ὄθων στὴν Σμύρνη. ~ (27 Ἰουλίου) Αὐτοκέφαλο Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.	1833 (25 Μαρτίου / 6 Ἀπριλίου) Θάνατος Κοραῆ, βλ. 1748. ~ Α. Σοῦτσος, <i>Πανόραμα τῆς Ἑλλάδος</i> . ~ Σολωμός, «Ὁ Κρητικὸς» (-1834).	
1834 (31 Μαρτίου / 12 Ἀπριλίου) Οἱ Τούρκοι ἐγκαταλείπουν τὴν Ἀκρόπολη. ~ (25 Μαΐου / 6 Ἰουνίου) Καταδίκη Κολοκοτρώνη καὶ Πλαπούτα. ~ (Δεκέμβριος) Ἡ Ἀθήνα πρωτεύουσα.	1834 Δ. Αἰνιάν, <i>Ὁ Καραϊσκάκης</i> . ~ Π. Σοῦτσος, <i>Ὁ Λεάνδρος</i> . ~ Φιλῆμων, <i>Δοκίμιον ἱστορικὸν περὶ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας</i> .	
1835 Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀποδοκιμάζει τὴν μετάφραση τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. ~ (20 Μαΐου / 1 Ἰουνίου) Ἐνηλικίωσις τοῦ Ὄθωνος.	1835 Ἰδρυσις Ἀρσακείου. ~ Ἰδρυσις τοῦ ὄρφανοτροφείου τοῦ Καίφη στὴν Ἄνδρο. ~ Γ. Γαζής, <i>Τρόπαιον Δελβινακίου</i> . ~ Α. Σοῦτσος, <i>Ὁ ἐξοριστός</i> . ~ Π. Σοῦτσος, <i>Ἡ κιθάρα</i> . ~ Δ. Πανταζής, <i>μετάφρασις ποιημάτων τοῦ Young</i> . ~ Πιττάκης, <i>L'ancienne Athènes</i> . ~ Χουρμούζης, <i>Ὁ Λεπρέντης</i> . ~ <i>Τὸ Παλληκάριον</i> . ~ Παρατηρεῖται θρησκευτικὴ ἔξαρσις.	1835
1836 (Ἰανουάριος) Θεμελίωσις Ἀνακτόρων στὴν Ἀθήνα. ~ (10/22 Νοεμβρίου) Γάμος Ὄθωνος καὶ Ἀμαλίας.	1836 Ἰδρυσις «Σχολείου Τεχνῶν». ~ Βυζάντιος, <i>Βαβυλωνία</i> . ~ Ὀρφανίδης, <i>Ὁ Μένιππος</i> . ~ Ι. Ρίζος Ραγκαβῆς, <i>Ποιήματα</i> . ~ Α. Σοῦτσος, <i>Ἑλληνικὴ πλάστιγξ</i> .	
1838 Θεσμοθετεῖται ἡ Ἐθνικὴ Ἑορτή.	1837 Ἰδρυσις Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας. ~ Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς. ~ (3/15 Μαΐου) Ἐγκαινία Πανεπιστημίου. ~ [Ι. Ρίζος Νερουλόσ], <i>Ἡ ἐρωτηματικὴ οἰογένεια, Ὁ ἐφημεριδοφύβος</i> . ~ Α. Ρίζος Ραγκαβῆς, <i>Διάφορα ποιήματα</i> (συμπλ. 1840). ~ Ἀγαθάγγελος (Ε).	
	1838 Τσοπανάκος, <i>Ἄσματα πολεμιστηρία</i> (Ε). ~ Ἀγαθάγγελος (δύο ἐκδόσεις).	
	1839 Καρασούτσας, <i>Λύρα</i> . ~ Α. Σοῦτσος, <i>Ὁ περιπλανώμενος</i> . ~ Τανταλίδης, <i>Παίγνια</i> . ~ Γ. Κωζάκης-Τυπάλδος, <i>Φιλοσοφικὸν δοκίμιον περὶ τῆς προόδου καὶ τῆς πτώσεως τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος</i> . ~ Πιτσιπιός, <i>Ἡ ὄρφανὴ τῆς Χίου</i> . ~ Φραντζής, <i>Ἐπιτομὴ τῆς ἱστορίας τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος</i> (συμπλ. 1841).	1839

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1840	1840 'Ο Kopitar ἀντικρούει τὸν Fallmerayer.
	1841 Ἰδρυση τοῦ περ. <i>Punch</i> . ~ Carlyle, <i>On Heroes and Hero-Worship, and the Heroic in History</i> . ~ Dumas, <i>Le Comte de Monte-Cristo</i> . ~ Tommaseo, <i>Canti popolari toscani, corsi, illirici, greci, raccolti e illustrati</i> . ~ 'Ο I. v. Suckow ἀντικρούει τὸν Fallmerayer.
	1842 Comte, ἄλ. 1830. ~ Sue, <i>Les Mystères de Paris</i> .
1843	1843 Finlay, <i>History of Greece</i> (συμπλ. 1861). ~ Λεξικὸ Liddell καὶ Scott. ~ Thiers, <i>Histoire du Consulat et de l'Empire</i> (συμπλ. 1868).
	1844 Dumas, <i>Les Trois Mousquetaires</i> . ~ Faraday, <i>Experimental Researches in Electricity</i> (συμπλ. 1847).
	1845 Grote, <i>History of Greece</i> (συμπλ. 1856).
	1846 Proudhon, <i>Philosophie de la misère</i> .
1847	1847 Béranger, <i>Oeuvres complètes</i> . ~ Faraday, ἄλ. 1844. ~ Michelet, <i>Histoire de la Révolution française</i> (συμπλ. 1853). ~ Thackeray, <i>Vanity Fair</i> . ~ 'Ο I. von Ow ἀντικρούει τὸν Fallmerayer.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
	<p>1840 Φαρμακίδης, <i>Ἀπολογία</i>. ~ Ἀυθαζίδης, <i>Ὁ κατά φαντασίαν φιλόσοφος</i>. ~ Ἀριστίας, <i>Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων</i>. ~ Καρασούτσας, <i>Μοῦσα θηλάζουσα</i>. ~ Βυθιάκης, <i>Neugriechisches Leben</i>.</p> <p>1841 Ἰδρυση Ἐθνικῆς Τράπεζας. ~ Α. Παπαδόπουλος Βρετός, <i>Sul progresso e sullo stato attuale della pubblica istruzione in Grecia</i>. ~ Ρενιέρης, <i>Δοκίμιον φιλοσοφίας τῆς ἱστορίας</i>. ~ Σκουζές, <i>Ἀπομνημονεύματα (Σ)</i>. ~ Ἰσιδωρίδης Σκυλίτσης, <i>μετάφραση τοῦ Θανάτου τοῦ Σωκράτη τοῦ Λαμαρτίνου</i>.</p> <p>1842 Γ. Δάρβαρης Πεντάδης, <i>Δοκίμιον περὶ σπουδῆς τῆς ἱστορίας</i>. ~ Γρ. Παλαιολόγος, <i>Ὁ ζωγράφος</i>. ~ Σαλτέλης, <i>Ὁ Κυδωνιάτης</i>. ~ Σουρμελής, <i>Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων</i>.</p>
<p>1843 (3/15 Σεπτεμβρίου) Ἐπανάσταση γιὰ παραχώρηση Συντάγματος.</p>	<p>1843 Γεωργιάδης Λευκίας, <i>Ἀνατροπὴ τῶν δοξασάντων...</i> ~ Κ. Παπαρρηγόπουλος, <i>Περὶ τῆς ἐποικίσεως Σλαβικῶν τινῶν φυλῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον</i>.</p>
<p>1844 (4/16 Μαρτίου) Ψήφισμα Συντάγματος. ~ (Αὐγουστος) Κυβέρνηση Κωλέττη.</p>	<p>1844 Σολωμός, <i>τρίτη παραλλαγή τῶν «Ἐλευθέρων Πολιορκημένων»</i>. ~ Ἀναστασιάδης (Χ. Παρμενίδης), <i>Αἱ πρώται ἐμπνεύσεις</i>.</p>
	<p>1845 [Κουμανούδης], <i>Ποῦ σπεύδει ἡ τέχνη τῶν Ἑλλήνων τῆς σήμερον</i>. ~ Ξάνθος, <i>Ἀπομνημονεύματα περὶ τῆς Φιλικῆς Ἐταφείας</i>. ~ Α. Ρίζος Ραγκαβῆς, <i>Τοῦ Κουτρούλη ὁ γάμος</i>. ~ Ι. Δελγιάννης, <i>Διηγήματα</i>.</p>
<p>1847 (Ἰανουάριος) Μουσουργικά. ~ (31 Αὐγούστου / 12 Σεπτεμβρίου) Θάνατος Κωλέττη.</p>	<p>1847 Κυκλοφορία περ. <i>Εὐτέρπη</i> (-1855). ~ Τερτέτης, <i>Ἀπλὴ γλῶσσα</i>. ~ Χ. Παρμενίδης, <i>μετάφραση τοῦ Lascaris τοῦ Villemain</i>. ~ Φραγκοῦδης, <i>Ὁ Θέρσανδρος</i>.</p>

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
<p>1848 1848 (12-27 Ἰανουαρίου) Ἐπανάσταση Σικελίας. (22-24 Φεβρουαρίου) Φεβρουαριανή Ἐπανάσταση. Ἀνακήρυξη Γαλλικῆς Δημοκρατίας. ~ (4 Μαρτίου) Συντάγματα Πεδεμοντιῦ καὶ Σαρδηνίας. ~ (12-25 Μαρτίου) Ἐπανάσταση Βιέννης. Πτώση τοῦ Μέτερνιχ. ~ (15 Μαρτίου) Μεταρρυθμίσεις στὴν Οὐγγαρία. ~ (17 Μαρτίου) Ἐπανάσταση στὴν Βενετία. ~ (18-22 Μαρτίου) Ἐπανάσταση στὸ Μιλάνο. ~ (19-21 Μαρτίου) Ἐπανάσταση στὸ Βερολίνο. ~ (20 Μαρτίου) Ἐπανάσταση στὴν Πάρμα. ~ (13 Ἀπριλίου) Ἀνακήρυξη ἀνεξαρτησίας τῆς Σικελίας. ~ (25 Ἀπριλίου) Παραχώρηση συντάγματος στὴν Αὐστρία. ~ (25 Ἀπριλίου) Καταστολή ἐπανάστασης στὴν Κρακοβία καὶ (7 Μαΐου) στὴν Βαρσοβία. ~ (15 Μαΐου) Νέα ἐπανάσταση στὴν Βιέννη. ~ (18 Μαΐου) Δημιουργία Γερμανικῆς Ὁμοσπονδίας. ~ (17 Ἰουνίου) Καταστολή ἐπανάστασης στὴν Πράγα. ~ (6 Ὀκτωβρίου) Τρίτη ἐπανάσταση στὴν Βιέννη. ~ (16 Νοεμβρίου) Ἐπανάσταση στὴν Ρώμη.</p>	<p>1848 Dumas, <i>La Dame aux camélias</i>. ~ Engels / Marx, <i>Das kommunistische Manifest</i>. ~ Macaulay, <i>History of England</i> (συμπλ. 1861).</p>
<p>1849 1849 (9 Φεβρουαρίου) Δημοκρατία τῆς Ρώμης ὑπὸ τὸν Mazzini. ~ (3 Ἰουλίου) Γαλλικὰ στρατεύματα στὴν Ρώμη. Ἀποκατάσταση τοῦ Πάπα.</p>	<p>1850 Dickens, <i>David Copperfield</i>. ~ Passow, <i>Carmina popularia Graeciae recentioris</i>.</p>
<p>1851</p>	<p>1851 Comte, <i>Système de politique positive</i> (-1854). ~ Marcellus, <i>Épisodes littéraires en Orient</i>. ~ Gérard de Nerval, <i>Voyage en Orient</i>.</p>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
<p>1848 Ἐπανάσταση χωρικῶν στὴν Κεφαλληνία. ~ (23 Ἀπριλίου / 5 Μαΐου) Ἀπόπειρα δολοφονίας Μουσούρου.</p>	<p>1848 Δ.Γ.Κ., Ὁ Μισὲ Κωζῆς. ~ Μανούσης, Ὁ θάνατος τῆς τυφλῆς. 1848</p> <p>1849 Καρύδης, Ἡ Λύρα (συμπλ. 1851). 1849</p>
<p>1850 (4/16 Ἰανουαρίου) Ἀποκλεισμός τοῦ Πειραιᾶ ἀπὸ τὸν Πάρκερ. ~ (29 Ἰουνίου / 11 Ἰουλίου) Συνοδικὸς τόμος.</p>	<p>1850 Ἀσώπιος, Ἱστορία τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων. ~ Μανούσης, Τραγοῦδια ἔθνικά. ~ Κυκλοφορεῖ τὸ περ. Πανδώρα (-1872). ~ Α. Ρίζος Ραγκαβῆς, Ὁ Αὐθέντης τοῦ Μορέως. ~ Λ. Σοῦτσος, Ἡ τουρκομάχος Ἑλλάς.</p> <p>1851 Κομμανούδης, Στράτης Καλοπίχειρος. ~ Σκαρλάτος Βυζάντιος, Ἡ Κωνσταντινούπολις (συμπλ 1869). ~ Ζαλοκώστας, Τὸ Μεσολόγγιον. ~ Ράλλειος διαγωνισμὸς (-1861). 1851</p>

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1852 1852 (2 Δεκεμβρίου) Λουδοβίκος Ναπολέον αυτοκράτωρ.	1852 Comte, <i>Catéchisme positiviste</i> . ~ Gautier, <i>Émaux et camées</i> . ~ Musset, <i>Poésies</i> . ~ Ranke, <i>Franzoesische Geschichte</i> (συμπλ. 1861).
1853 (20 Μαΐου) Ἡ Ρωσία δηλώνει προστασία τῶν ραγιάδων.	1853 Hugo, <i>Les Châtiments</i> . ~ Michelet, 6λ. 1847. ~ Ὁ L. Ross ἀντικρούει τὸν Fallmerayer.
1854	1854 About, <i>La Grèce contemporaine</i> . ~ Mommsen, <i>Roemische Geschichte</i> .
1856 (18 Φεβρουαρίου) Τουρκικὴ μεταρρύθμιση.	1855 Longfellow, <i>The Song of Hiawatha</i> . ~ Whitman, <i>Leaves of Grass</i> .
	1856 About, <i>Le Roi des montagnes</i> . ~ Grote, 6λ. 1845. ~ Taine, <i>Les Philosophes français du 19ème siècle</i> .
	1857 Baudelaire, <i>Les Fleurs du mal</i> . ~ Carducci, <i>Rime</i> . ~ Curtius, <i>Griechische Geschichte</i> . ~ Flaubert, <i>Madame Bovary</i> . ~ Sainte-Beuve, <i>Causeries du Lundi</i> .
	1857-1858 Ὁ K. Hopf ἀντικρούει μὲ δύο ἄρθρα τοῦ τὸν Fallmerayer.
1858	1858 Guizot, <i>Mémoires pour servir à l'histoire de mon temps</i> (συμπλ. 1868).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
	<p>1852 Καταδίκη του Κίγκ. ~ (Ιούλιος) Θάνατος του Φλαμιάτου στην φυλακή. ~ Σ. Ζαμπέλιος, <i>Ύμνασμα δημοτικά της Ελλάδος</i>. ~ Άποθησαυρίζεται (στον Ζαμπέλιο) ο όρος <i>έλληνοχριστιανικός</i>. ~ Καταδίκη Καΐρη. ~ Κατάσχεση ποιημάτων του Α. Σούτσου. ~ Ξένος, <i>Ή ήρωϊς της Έλληνικης Έπαναστάσεως</i> (Ε 1861). ~ 'Ο Μακρυγιάννης γράφει στον Θεό. ~ Κίνημα και σύλληψη Παπουλάκου. ~ Μετάφραση Young.</p>
<p>1853 Ήκρηξη Κριμαϊκού πολέμου.</p>	<p>1853 (Ιανουάριος) Θάνατος του Καΐρη στην φυλακή. ~ Παπαρρηγόπουλος, <i>Ίστορία του έλληνικου έθνους</i> (μονότομη). ~ Ι. Ρίζος Ραγκαβής, <i>Τά έλληνικά</i> (συμπλ. 1854). ~ Κωνδάνος Ρώμας, <i>Άνθη</i>. ~ Τρικούπης, <i>Ίστορία της Έλληνικης Έπαναστάσεως</i> (συμπλ. 1857). ~ Π. Σούτσος, <i>Νέα σχολή</i>.</p>
<p>1854 Έπανάσταση στην Ήπειρο και στην Θεσσαλία. ~ (Μάρτιος) Άγγλογαλλικός στόλος στον Πειραιά. Χολέρα στην Άθήνα και τον Πειραιά.</p>	<p>1854 Καν. Δεληγιάννης, <i>Άπομνημονεύματα</i> (Σ) (συμπλ. 1858). ~ 'Ορφανίδης, <i>Άπατρις</i>. ~ <i>Τά Σούτσεια</i>.</p>
<p>1856 (18 Φεβρουαρίου) Χάττι-Χουμαγιούν. ~ (30 Μαρτίου) Συνθήκη Παρισιού.</p>	<p>1855 Καλλιγιάς, <i>Θάνος Βλέκας</i>. ~ Α. Σούτσος, <i>Άπομνημονεύματα ποιητικά επί του Άνατολικού πολέμου</i>.</p>
<p>1857 (15/27 Φεβρουαρίου) Άρση αποκλεισμού του Πειραιά.</p>	<p>1856 Δ. Βερναρδάκης, <i>Εΐκασία</i>. ~ Λασκαράτος, <i>Τά μυστήρια της Κεφαλονιάς - Καταδίκη από την Έκκλησία</i>. ~ Τυπάλδος, <i>Ποιήματα διάφορα</i>. ~ Τερτσέτης, <i>Οί γάμοι του Μεγάλου Άλεξάνδρου, Κόριννα και Πίνδαρος</i>.</p>
	<p>1857 Βαλαωρίτης, <i>Μνημόσυνα</i>. ~ Δ. Βερναρδάκης, <i>Μαρία Δοξαπατρή</i> (Ε 1858). ~ (9/21 Φεβρουαρίου) Θάνατος Σολωμού. ~ Σ. Ζαμπέλιος, <i>Βυζαντιναί μελέται περί πηγών νεοελληνικης εθνότητος</i>. ~ Συνοδινός, <i>Ή έλληνική άνοιξις</i>. ~ Πανάς, <i>Στεναγμοί</i>.</p>
	<p>1858 Μαυρογιάννης, <i>Ποιητική συλλογή</i>. ~ Λ. Μελάς, <i>Ή Γεροστάτης</i>. ~ 'Ορφανίδης, <i>Τίρι-Λίρι, Χίος δούλη</i>. ~ Φωτάκος, <i>Άπομνημονεύματα περί της Έλληνικης Έπαναστάσεως</i>.</p>

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
<p>1859 1859 Ὁ Livingstone στὴν λίμνη Νυάσα. ~ (24 Ἰουνίου) Μάχη τοῦ Σολφερίνο.</p>	<p>1859 Darwin, <i>The Origin of Species</i>. ~ Hugo, <i>La Légende des siècles</i>. ~ Mistral, <i>Mirèio</i>.</p>
<p>1861 1861 (18 Φεβρουαρίου) Ὁ Βίκτωρ Ἐμμανουήλ βασιλιάς τῆς Ἰταλίας. ~ (3 Μαρτίου) Ἀπελευθέρωση τῶν δούλων στὴν Ρωσία. ~ Ἐμφύλιος πόλεμος στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες (-1865). ~ (23 Δεκεμβρίου) Ἰδρυση τοῦ Πριγκιπάτου τῆς Ρουμανίας.</p>	<p>1861 Finlay, 6λ. 1843. ~ Macaulay, 6λ. 1848. ~ Ranke, 6λ. 1852.</p>
<p>1864</p>	<p>1862 Hugo, <i>Les Misérables</i>. ~ Τουργχένιεφ, <i>Πατέρες καὶ παιδιά</i>.</p>
	<p>1863 Mill, <i>Utilitarianism</i>. ~ Renan, <i>Vie de Jésus</i>.</p>
	<p>1864 Ἰδρυση πανεπιστημίων Βελιγραδίου καὶ Βουκουρεστίου. ~ Fustel de Coulanges, <i>La Cité antique</i>. ~ Τολστόι, <i>Πόλεμος καὶ εἰρήνη</i>. ~ Wachsmuth, <i>Das alte Griechenland im neuen</i>.</p>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

1861 (2/14 Ἀπριλίου) Ἡ Ἑλλάδα μεταξύ τῶν πρώτων ἀναγνωρίζει τὴν Ἰταλία.

1859 Ἡλεκτρικὸς τηλέγραφος. ~ Χ. Ἀνανιάδης, *Τὸ πεπρωμένον*. ~ Βαλαωρίτης, *Κυρά Φροσύνη*. ~ Λ. Μελάς, *Ἀθανάσιος Διάκος*. ~ Πολυλάς, *Προλεγόμενα στὴν ἔκδοση τοῦ Σολωμοῦ*. ~ Φιλήμων, *Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως* (συμπλ. 1861). ~ Σπ. Ζαμπέλιος, *Πόθεν ἢ κοινῇ λέξις τραγουδοῦ*.

1860 Ὁ Σπ. Ζαμπέλιος διακρίνει στὴν ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, *λαϊκὴ καὶ λογία παράδοση*. ~ Δ. Βερναρδάκης, *Κυψελίδαί*. ~ Βωτυράς, *Τὸ ὑποτιθέμενον φάντασμα*. ~ Μελισσηνός, *Τὰ μνήματα*. ~ Παπαρρηγόπουλος, *Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους* (πεντάτομη, συμπλ. 1874). ~ Περραιβός, *Σύντομος βιογραφία τοῦ αἰοίδιμου Ρήγα Φεραίου*. ~ Ράμφος, *Κατσαντώνης*. ~ Ροΐδης, *μετάφραση τοῦ Ὀδοιπορικοῦ τοῦ Chateaubriand*. ~ Τανταλίδης, *Ἰδιωτικὰ στιχογραφήματα*.

1861 Δ. Παπαρρηγόπουλος, *Σκέψεις ἐνὸς ληστοῦ ἢ Ἡ καταδίκη τῆς κοινωνίας*. 1861

1862 (1-13 Ὀκτωβρίου) Περιοδεία Ὕθωνος καὶ Ἀμαλίας. ~ (10/22 - 11/23 Ὀκτωβρίου) Ἐπανάσταση στὴν Ἀθήνα. ~ (12/24 Ὀκτωβρίου) Ἐξέωση τοῦ Ὕθωνος. ~ (10/22 Δεκεμβρίου) Ἐθνοσυνέλευση.

1863 (18/30 Μαρτίου) Ἐκλογή τοῦ Γεωργίου. ~ (18/30 Ὀκτωβρίου) Ἀφιξὴ τοῦ Γεωργίου Α΄.

1864 (21 Μαΐου / 2 Ἰουνίου) Ἐνωσις Ἑπτανήσου. ~ (16/28 Νοεμβρίου) Ψήφισι Συντάγματος.

1862 Ἰδρυσις Ἐθνικοῦ Μετσοβίου Πολυτεχνείου. ~ Βουτσινάιος διαγωνισμὸς (-1877). ~ Α. Βυζάντιος, *Σωκράτης καὶ Ἀριστοφάνης*. ~ Ξένος, *Ὁ Διάβολος ἐν Τουρκίᾳ*. ~ Ράμφος, *Τελευταῖαι ἡμέραι τοῦ Ἀλῆ πασᾶ*.

1863 Ν. Ἀργυριάδης, *Περικλῆς* (μετάφρασις).

1864 Ὁ Ἄγγελος Βλάχος μεταφράζει Heine. ~ Δ. Παπαρρηγόπουλος, *Περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ ἀνθρώπου ὡς χριστιανοῦ καὶ ὡς πολίτου*. ~ Βράϊλας Ἀρμένης, *Φιλοσοφικαὶ μελέται*. ~ Α. Ρίζος Ραγκαβῆς, *Διονύσου πλοῦς*. ~ Π. Σοῦτσος, *Ἡ Χαριτίνη*.

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1865 1865 (14 Ἀπριλίου) Δολοφονία τοῦ Λίνκολν.	1865 Carroll, <i>Alice's Adventures in Wonderland</i> .
1866 Πόλεμος Αὐστρίας - Πρωσίας.	1866 Daudet, <i>Lettres de mon moulin</i> . ~ Ντοστογιέφσκι, Ἔγκλημα καὶ τιμωρία. ~ Nobel, ἐφεύρεση δυναμίτιδας.
1867 (12 Ἰουνίου) Δυαδικὴ μοναρχία Αὐστρίας καὶ Οὐγγαρίας.	1867 Ibsen, <i>Peer Gynt</i> . ~ Marx, <i>Das Kapital</i> .
1868	1868 Guizot, ἄλ. 1858. ~ Thiers, ἄλ. 1843.
1869 (17 Νοεμβρίου) Ἐγκαίνια διώρυγας Σουέζ. ~ (Δεκέμβριος) Τὸ ἀλάθητο τοῦ Πάπα.	1869 Coppée, <i>Poèmes modernes</i> . ~ Verlaine, <i>Fêtes galantes</i> .
1870 Ἰδρυση Βουλγαρικῆς Ἐξαρχίας. ~ (19 Ἰουλίου) Κήρυξη τοῦ Γαλλοπρωσικοῦ πολέμου.	1870 Dante G. Rossetti, <i>Poems</i> . ~ Ὁ Schliemann ἀρχίζει ἀνασκαφὲς στὴν Τροία.
1871 Ὁ Stanley στὴν Ἀφρική. ~ (18 Μαρτίου) «Κομμόνα τῶν Παρισίων». ~ (10 Μαΐου) Συνθήκη τῆς Φραγκφούρτης. ~ (18 Ἰουλίου) Δημιουργία τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας.	1871 Schmidt, <i>Volksleben</i> .
1872 Kulturkampf.	1872 Daudet, <i>Tartarin de Tarascon</i> . ~ Jhering, <i>Der Kampf um's Recht</i> . ~ Sardou, <i>Rabagas</i> .
1873	

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
	1865 Βεργωτής, μετάφραση τῶν πέντε πρώτων ἀσμάτων τῆς Κόλασης. ~ Ἰδρυση Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσός. ~ Κανδιάνος Ρώμας, Καλύβη. ~ Ὁ Κλ. Ραγκαβῆς ὑποβάλλει στὸν Βουρσιναῖο τὸν Ἰουλιανὸ τὸν Παραβάτη.
1866 (2 Σεπτεμβρίου) Ἡ Κρήτη κηρύσσει ἑνωσὴ μὲ τὴν Ἑλλάδα. ~ (9/21 Νοεμβρίου) Ὁλοκαύτωμα Ἀρκαδίου.	1866 Ἐθνικὸν Μουσεῖον (συμπλ. 1869). ~ Βασιλειάδης, Εἰκόνες καὶ κύματα. ~ Δ. Παπαρρηγόπουλος, Στόνοι. ~ Ροῖδης, Πάπισσα Ἰωάννα. Καταδίκη τοῦ ἔργου ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία. ~ Εἰρηναῖος Ἀσώπιος, Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον (-1895).
1867 (14/26 Ἰουλίου) Θάνατος τοῦ Ὅθωνος. ~ (15/27 Ὀκτωβρίου) Γάμος Γεωργίου Α' - Ὀλγας.	1867 Δ. Παπαρρηγόπουλος, Ποιήσεις. ~ Βαλαωρίτης, Ἀθανάσης Διάκος, Ἀστραπόγιαννος.
1868 Διακοπὴ ἑλληνοτουρκικῶν σχέσεων.	1868 Βλάχος, Λοχαγὸς Ἐθνοφυλακῆς. ~ Μεταφράζεται ἑλληνικὰ τὸ ἔργο τοῦ Wachsmuth (βλ. 1864) Ἡ ἀρχαία Ἑλλάς ἐν τῇ νέᾳ, μεταφραστὴς ὁ Ἐμ. Γαλάνης. Ἀποδοκιμάζεται ἀπὸ τὸν Μακάριο Καρυστίας. ~ Σάθας, Νεοελληνικὴ φιλολογία (συμπλ. 1870).
1869 (6 Φεβρουαρίου) Ἡ Ἑλλάδα ὑποχρεώνεται νὰ ἐγκαταλείψει τὴν Κρήτη.	1870 Δ. Παπαρρηγόπουλος, Χαρακτῆρες. ~ Προβελέγγιος, Θησεύς. ~ Ἡ στρατιωτικὴ ζωὴ ἐν Ἑλλάδι (συμπλ. 1871).
1870 (Μάρτιος) Σφαγὴ τοῦ Δήλεσι.	1871 Ἰδρυση Ὁδείου Ἀθηνῶν. ~ Σπ. Ζαμπέλιος, Οἱ Κρητικοὶ γάμοι. ~ Πολίτης, Μελέτη περὶ τοῦ βίου τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων (συμπλ. 1874). ~ Φατσέας, Βερτόλδος. ~ Ὁ Σ. Βασιλειάδης παρουσιάζει τὴν Γαλάτεια στὸν Παρνασσό.
1872 Τὸ Πατριαρχεῖο κηρύσσει τοὺς Βούλγαρους σχισματικούς.	1872 Σπ. Βασιλειάδης, Ἔπεα πτερόεντα. ~ Π. Βράϊλας Ἀρμένης, Περὶ τῆς ἱστορικῆς ἀποστολῆς τοῦ ἑλληνισμοῦ. ~ Λασκαράτος, Στιχορρήματα διάφορα. ~ Μαρχοῤῥας, Ἀπλὴ καὶ καθαρεύουσα.
1873 «Λαυρεωτικά».	1873 Βιζυηνός, Ποιητικὰ πρωτόλεια. ~ Θάνατος Ι. Καρασούτσα καὶ Δ. Παπαρρηγόπουλου. ~ Βράβευση τοῦ ἔργου τοῦ Δ. Καμπούρογλου, Ἡ φωνὴ τῆς καρδιάς μου. ~ Κονεμένος, Τὸ ζήτημα τῆς γλώσσας.

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1874	
1875 (30 Ιανουαρίου) Ίδρυση Γ' Γαλλικῆς Δημοκρατίας.	1875 Sully Prudhomme, <i>Les Vaines Tendresses</i> . ~ M. Twain, <i>The Adventures of Tom Sawyer</i> .
	1876 Καττ, 6λ. 1839. ~ C. Lombroso, <i>L'uomo delinquente</i> . ~ Mallarmé, <i>L'Après-midi d'un faune</i> . ~ Bell, εφεύρεση τηλεφώνου.
	1877 Έφεύρεση φωνογράφου.
1878 1878 (21 Οκτωβρίου) Άντισοσιαλιστικά μέτρα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας.	
1879 (Μάρτιος) Τέλος τοῦ Kulturkampf. ~ (7 Οκτωβρίου) Συμμαχία Γερμανίας - Αὐστρίας.	1879 Spencer, <i>The Principles of Ethics</i> (συμπλ. 1893).
	1880 Zola, <i>Nana</i> .
	1881 Ibsen, <i>Gengangere</i> (Οἱ βρυκόλακες). ~ Siemens, πρῶτος ἠλεκτροκίνητος σιδηρόδρομος.
1882 Οἱ Ἕλληνοι στὴν Αἴγυπτο. ~ (20 Μαΐου) «Τριπλὴ Συμμαχία».	1882 Maupassant, <i>Une vie</i> . ~ R. Koch, βάκιλλος φυματίωσης.
	1883 Brunetière, <i>Le Roman naturaliste</i> . ~ Nietzsche, <i>Also sprach Zarathustra</i> .
1884 1884 (15 Νοεμβρίου) Διεθνὴς ἀποικιακὴ συνθήκη γιὰ τὴν Ἀφρική.	1884 Jean Moréas, <i>Les Syrtes</i> .

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1874 Χαρίλαος Τρικούπης, <i>Τίς πταίει</i> .	1874 Δραγούμης, <i>Ιστορικοί ἀναμνήσεις</i> . ~ Βίζυνης, <i>Κόδρος</i> . ~ Παπαρρηγόπουλος, βλ. 1860. ~ Πολίτης, βλ. 1871.
1875 (Ἀπρίλιος-Ὀκτώβριος) Κυβέρνηση Τρικούπη. ~ (8/20 Μαΐου) Θάνατος Ἀμαλίας.	1875 Βράϊλας Ἀρμένης, <i>Περὶ ἐνότητος τῶν λογικῶν στοιχείων</i> . ~ Μαρκοράς, <i>Ὁ ὄρκος</i> . ~ Πολυλάς, <i>μετάφραση Ὀδύσειας</i> . ~ Κονεμένος, <i>Καὶ πάλε περὶ γλώσσας</i> .
1877 (12/24 Ἀπριλίου) Ἐναρξη Ρωσοτουρκικοῦ πολέμου. ~ Ἑλληνικά στρατιωτικά σώματα στὴν Ἠπειρο καὶ τὴν Θεσσαλία.	1876 Κυκλοφορία <i>Ἐστίας</i> (-1895). ~ Μωραιτίδης, <i>Ἡ καταστροφή τῶν Ψαρῶν</i> . ~ Μανούσης, <i>Λυρικά ποιήματα</i> . ~ Παλαμᾶς, «Ἐρωτων ἔπη» (ἀνέκδοτο).
1878 (19 Φεβρουαρίου / 3 Μαρτίου) Συνθήκη Ἀγίου Στεφάνου. ~ (23 Μαΐου / 4 Ἰουνίου) Ἡ Κύπρος περιέρχεται στοὺς Ἀγγλους. ~ (1/13 Ἰουνίου - 1/13 Ἰουλίου) Συνέδριο Βερολίνου.	1877 Κλ. Ραγκαβῆς, <i>Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης</i> (Ε). ~ Μάρτιος, <i>ἀρχίζει ἡ διένηξη Ροῖδη - Βλάχου</i> . ~ (Νοέμβριος) Ὁ Βλ. Γαβριηλίδης φεύγει ἀπὸ τὴν Πόλη γιὰ νὰ ἐγκατασταθεῖ στὴν Ἀθήνα.
1878 (19 Φεβρουαρίου / 3 Μαρτίου) Συνθήκη Ἀγίου Στεφάνου. ~ (23 Μαΐου / 4 Ἰουνίου) Ἡ Κύπρος περιέρχεται στοὺς Ἀγγλους. ~ (1/13 Ἰουνίου - 1/13 Ἰουλίου) Συνέδριο Βερολίνου.	1878 Βερσῆς (;), <i>Ἡ Βασιλική</i> . ~ Παπαδιαμαντόπουλος, <i>Τρυγόνες καὶ ἔχινοι</i> . ~ Ι. Καμπούρογλου, <i>μετάφραση τοῦ Ραμππαῆ τοῦ Sardou</i> . ~ Κυκλοφορία τοῦ φύλλου <i>Ὁ Ραμππαῆς</i> .
1881 (Μάρτιος) Προσάρτηση τῆς Θεσσαλίας καὶ μέρους τῆς Ἠπείρου.	1879 Βικέλας, <i>Λουκῆς Λάρας</i> . ~ Μαρτινέλης, <i>Τὰ ἐρωτικά</i> . ~ Α. Παπαδιαμάντης, <i>Ἡ μετανάστις</i> . ~ Μελισσηνός, <i>Ἡθικός κόσμος</i> . ~ Βαλαωρίτης, <i>Φωτεινός</i> (Σ). ~ Θάνατος Ἀριστοτέλη Βαλαωρίτη.
1882 Κυβέρνηση Τρικούπη (-1885). ~ Κατασκευή σιδηροδρομικοῦ δικτύου.	1880 Δροσίνης, <i>Ἴστοι ἀράχνης</i> . ~ Καμπᾶς, <i>Στίχοι</i> . ~ Ι. Καμπούρογλου, <i>μετάφραση τῆς Νανᾶς</i> . ~ Κόκκος, <i>Γέλωτες</i> . ~ Στρατήγης, <i>Ροδοδάφνη</i> .
1881 (Μάρτιος) Προσάρτηση τῆς Θεσσαλίας καὶ μέρους τῆς Ἠπείρου.	1881 Μαρτινέγκος, <i>Ἡ μήτηρ μου</i> . ~ Ἀχ. Παράσχος, <i>Ποιήματα</i> . ~ Σπηλιωτάκης, <i>Εὐπνα, Ρωμῆ, καὶ κάτω τὸ ρουσφέτι</i> . ~ Μετάφραση Young.
1882 Κυβέρνηση Τρικούπη (-1885). ~ Κατασκευή σιδηροδρομικοῦ δικτύου.	1882 Ἰδρυση Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας. ~ Κυκλοφορία τοῦ <i>Ρωμηοῦ</i> . ~ Κόντος, <i>Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις</i> . ~ Παπαδιαμάντης, <i>Οἱ ἔμποροι τῶν ἐθνῶν</i> .
1882 Κυβέρνηση Τρικούπη (-1885). ~ Κατασκευή σιδηροδρομικοῦ δικτύου.	1883 Βίζυνης, <i>Ἀτθίδες αὔραι</i> . ~ Πανᾶς, <i>Ἔργα ἀργίας</i> . ~ Πολέμης, <i>Ποιήματα</i> .
1882 Κυβέρνηση Τρικούπη (-1885). ~ Κατασκευή σιδηροδρομικοῦ δικτύου.	1884 Χατζιδάκις, <i>Μελέτη ἐπὶ τῆς Νέας Ἑλληνικῆς</i> . ~ Δ. Βερναρδάκης, <i>Ψευδαττικισμοῦ ἔλεγχος</i> . ~ Γ. Δροσίνης, <i>Εἰδύλλια</i> .

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1885 1885 (18 Σεπτεμβρίου) Κατάληψη Ἄν. Ρωμυλίας ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους.	1885 Pasteur, ἀντιλυσσικὸ ἐμβόλιο.
	1886 Rimbaud, <i>Les Illuminations</i> .
	1887 Mallarmé, <i>Poèmes</i> .
	1888 Ἰδρυση Πανεπιστημίου Σόφιας. ~ Hamsun, <i>Sult</i> (Ἡ πείνα).
	1889 Πύργος τοῦ Ἴαιφελ. ~ Sudermann, <i>Die Ehre</i> .
1890 1890 (18 Μαρτίου) Ἀπομάκρυνση Βίσμαρκ.	1890 Lombard, <i>Byzance</i> .
	1891 Hardy, <i>Tess of the D'Urbervilles</i> . ~ Wilde, <i>The Picture of Dorian Gray</i> .
	1892 Maeterlinck, <i>Pelléas et Mélisande</i> .
	1893 Hérédia, <i>Les Trophées</i> . ~ Spencer, 6λ. 1879. ~ Wilde, <i>Salomé</i> .
	1894 Kipling, <i>The Jungle Book</i> .
	1895 Barrès, <i>Du sang, de la volupté et de la mort</i> . ~ Lumière, ὁ κινηματογράφος. ~ Marconi, ὁ ἀσύρματος τηλέγραφος. ~ W. C. Röntgen, ἀκτίνες X.
1896 1896 Σφαγές τῶν Ἀρμενίων.	1896 Maeterlinck, <i>Le Trésor des humbles</i> . ~ Τσέχωφ, Ὁ γλάρος. ~ Verhaeren, <i>Les Heures claires</i> .

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ	
1886 (14/26 Ἀπριλίου) Συμμαχικός ἀποκλεισμός τοῦ Πειραιᾶ.	1885 Α. Παπαδιαμάντης, <i>Χρῆστος Μηλιόνης</i> . ~ Ἄρχίζει ἡ ἐκδόση τοῦ <i>Ἡμερολογίου τοῦ Σκόκου</i> ("Ἔτος Α΄", 1886). 1886 Δροσίνης, <i>Ἀμαρυλλίς</i> . ~ Λασκαράτος, <i>Ἴδου ὁ ἄνθρωπος</i> . ~ Παλαμᾶς, <i>Τραγούδια τῆς πατρίδος μου</i> . ~ Ψυχάρης, <i>Essais de grammaire historique néo-grecque</i> (συμπλ. 1889). 1888 Ψυχάρης, <i>Τὸ ταξίδι μου</i> . 1889 Κόκκος - Κορομηλᾶς, <i>Ἡ τύχη τῆς Μαρούλας</i> . ~ Πάλλης, <i>Τραγουδάκια γιὰ παιδιά</i> . ~ Πολυλᾶς, <i>μετάφραση τοῦ Ἄμλετ</i> .	1885
	1890 Καλοσγοῦρος, <i>Κριτικαὶ παρατηρήσεις περὶ τῆς μεταφράσεως τοῦ Ἀλέτου, τοῦ Ἰακώβου Πολυλᾶ</i> . ~ Μαρκοῦρας, <i>Ποιητικὰ ἔργα</i> . ~ Μητσάκης, <i>Εἰς Ἀθηναῖος χρυσοθήρας</i> . ~ Πολυλᾶς, <i>μετάφραση Ἰλιάδας</i> . 1891 (;) Καβάφης, « <i>Κτίσται</i> ». ~ Κρυστάλλης, <i>Ἄγροτικά</i> . ~ Παλαμᾶς, <i>Θάνατος παλληκαριοῦ</i> . 1892 Κορομηλᾶς, <i>Ὁ ἀγαπητικὸς τῆς Βοσκοπούλας</i> . ~ Πολυλᾶς, <i>Ἡ φιλολογικὴ μας γλιῦσσα</i> . ~ Στεφάνου, <i>Σονάτες</i> .	1890
1893 Διώρυγα Κορίνθου. ~ (10/22 Δεκεμβρίου) Ὁ Τρικούπης κηρύσσει στὴν Βουλὴ χρεοκοπία.	1893 Δ. Βερναρδάκης, <i>Φαῦστα</i> . ~ Βλαχογιάννης, <i>Ἱστορίες τοῦ Γιάννη Ἐπαχτίτη</i> . ~ Ροῖδης, <i>Τὰ εἶδωλα</i> . ~ Κρυστάλλης, <i>Ὁ τραγουδιστὴς τοῦ χωριοῦ καὶ τῆς στάνης</i> . ~ Γρ. Ξενόπουλος, <i>Μαργαρίτα Στέφα</i> , πρώτη δημοσίευση. 1894 Α. Ρίζος Ραγκαβῆς, <i>Ἀπομνημονεύματα</i> (συμπλ. 1930).	
1895 (16/28 Ἀπριλίου) Ἐκλογικὴ ἀποτυχία Τρικούπη.	1895 Πρώτη παράσταση <i>Ψυχοπατέρα</i> τοῦ Γρ. Ξενόπουλου. ~ Τὰ πρῶτα τηλέφωνα στὴν Ἑλλάδα. ~ Ροῖδης, <i>Ἡ μηλιά</i> .	
1896 (25 Μαρτίου / 6 Ἀπριλίου) Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες στὴν Ἀθήνα. ~ Θάνατος Τρικούπη.	1896 Προβελέγγιος, <i>Ποιήματα</i> .	1896

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1897	1897 Gide, <i>Les Nourritures terrestres</i> . ~ Rostand, <i>Cyrano de Bergerac</i> . ~ R. Ross, βάκιλλος τῆς ἔλνοσσίας.
1899 Πόλεμος τῶν Μπόερ (-1902). ~ (18 Μαΐου) Διεθνὲς Δικαστήριον τῆς Χάγης.	1898 Wilde, <i>Ballad of Reading Gaol</i> . ~ Marie καὶ Pierre Curie, ἀνακάλυψη ραδίου.
1901 1901 (21 Ἰανουαρίου) Θάνατος Βικτωρίας.	1899 Moréas, <i>Stances</i> . ~ Τολστόι, Ἀνάστασις.
1903 (17 Δεκεμβρίου) Πρώτη πτήση τῶν ἀδελφῶν Wright.	1900 Ὁ Evans ἀρχίζει ἀνασκαφὲς στὴν Κρήτη. 1901 Ἰδρυση τῆς Βρετανικῆς Ἀκαδημίας.
1904 (8 Ἀπριλίου) Δημιουργία τῆς Entente Cordiale.	1902 D'Annunzio, <i>Francesca da Rimini</i> . ~ Gide, <i>L'Immoraliste</i> .
1905 Ἐπανάστασις στὴν Ρωσία, παροχὴ Συντάγματος. ~ (9 Δεκεμβρίου) Νόμος διαχωρισμοῦ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας στὴν Γαλλία.	1903 Conrad, <i>Typhon</i> . ~ Shaw, <i>Man and Superman</i> .
1906	1904 Rolland, <i>Jean-Christophe</i> (συμπλ. 1912).
	1905 Wilde, <i>De profundis</i> . ~ Ὁ Einstein διατυπώνει τὴν πρώτη θεωρία τῆς σχετικότητος.
	1906 Bergson, <i>L'Évolution créatrice</i> .

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ	
<p>1897 (2/14 Φεβρουαρίου) Ἐπανάσταση στὴν Κρήτη. ~ (6/18 Φεβρουαρίου) Ἡ Κρήτη διακηρύσσει τὴν ἑνωσὴ τῆς μετὴν Ἑλλάδα. ~ (Μάρτιος) Ἑλληνικὰ σώματα στὴν Μακεδονία. ~ (7/19 Ἀπριλίου) Ἡ Τουρκία κηρύσσει πόλεμο ἐναντίον τῆς Ἑλλάδας. ~ (19/31 Μαΐου) Ἀναχωχὴ. ~ (16/28 Δεκεμβρίου) Συνθήκη Κωνσταντινουπόλεως.</p>	<p>1897 Καβάφης, «Τείχη». ~ Μελισσιώτης, <i>Θέατρον</i>. ~ Παλαμᾶς, <i>Ἰαμβοὶ καὶ ἀνάπαιστοι</i>. ~ Ψυχάρης, <i>Τ' ὄνειρο τοῦ Γιαννίρη</i>.</p>	1897
	<p>1898 Ἰδρυση τοῦ Συλλόγου πρὸς Διάδοσιν Ὀφελίμων Βιβλίων. ~ Παλαμᾶς, <i>Τάφος</i>. ~ Κ. Χατζόπουλος, <i>Τραγούδια τῆς ἐρημίας, Τὰ ἐλεγεῖα καὶ τὰ εἰδύλλια</i>. ~ Δαμβέργης, <i>Οἱ Κρήτες μου</i>.</p>	
	<p>1899 Μαλακάσης, <i>Συντρίματα</i>. ~ Καρκαβίτσας, <i>Λόγια τῆς πλώρης</i>. ~ Μαρκοῦς, <i>Μικρὰ ταξείδια</i>. ~ Μεταξᾶς Βοσπορίτης, <i>Σικηναὶ τῆς ἐρήμου</i>.</p>	
<p>1904 (Ὀκτώβριος) Θάνατος Παύλου Μελά.</p>	<p>1901 Εὐαγγελικά. ~ Ἐφταλιώτης, <i>Ἱστορία τῆς Ρωμοσύνης</i>. ~ Ξενοπούλος, «<i>Στέλλα Βιολάντη</i>», δῆγημα (βλ. 1909). ~ Ἰδρυση τῆς Νέας Σικηνῆς.</p>	1901
	<p>1902 Βουτυρᾶς, <i>Ὁ Λαγκᾶς</i>. ~ Φ. Φωτιάδης, <i>Τὸ γλωσσικὸν ζήτημα καὶ ἡ ἐκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννησις</i>.</p>	
	<p>1903 Κυκλοφορεῖ τὸ περ. <i>Ὁ Νομᾶς</i>. ~ Καρκαβίτσας, <i>Ὁ ἀρχαιολόγος</i>. ~ Παλαμᾶς, <i>Τρισεύγενη</i>. ~ Α. Παπαδιαμάντης, <i>Ἡ φόνισσα</i>.</p>	
	<p>1904 Παλαμᾶς, <i>Ἡ ἀσάλευτη ζωὴ</i>. ~ Βλαστός, <i>Τῆς ζωῆς</i>. ~ Καβάφης, «<i>Περμένοντας τοὺς βαρβάρους</i>». ~ (Δεκέμβριος - ἀρχὴ 1905) Καβάφης, <i>Ποιήματα</i>.</p>	
	<p>1905 Χαϊρέτης, <i>Ἐθνολογισμοί</i>. ~ Ἰδρυση Ἑταιρείας «Ἡ Ἐθνικὴ Γλῶσσα».</p>	
	<p>1906 Γιαννόπουλος, <i>Νέον πνεῦμα</i>.</p>	1906

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
<p>1907</p> <p>1908 (24 Ἰουλίου) Ἐπανάσταση τῶν Νεοτούρκων. ~ (5 Ὀκτωβρίου) Προσάρτηση Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης.</p>	<p>1907 Μ. Γκόρκι, <i>Ἡ μάνα</i>. ~ A. de Noailles, <i>Les Éblouissements</i>. ~ M. de Unamuno, <i>Poesias</i>. ~ Προσκοπισμός.</p>
<p>1910</p> <p>1911 (Ἰανουάριος) Κατάργηση τοῦ veto τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων.</p>	<p>1911 (15 Δεκεμβρίου) Ὁ R. Amundsen στὸν Νότιο Πόλο.</p> <p>1912 Claudel, <i>L'Annonce faite à Marie</i>. ~ Durkheim, <i>Les Formes élémentaires de la vie religieuse</i>. ~ Rolland, ἑλ. 1904. ~ Shaw, <i>Pygmalion</i>. ~ Thompson, <i>Introduction to Latin and Greek Palaeography</i>.</p> <p>1913 Alain-Fournier, <i>Le Grand Meaulnes</i>. ~ Freud, <i>Totem und Tabu</i>. ~ Proust, <i>Du côté de chez Swann</i>.</p>
<p>1914 1914 (28 Ἰουνίου) Δολοφονία τοῦ Φραγκίσκου-Φερδινάνδου στὸ Σεράγεβο. ~ (28 Ἰουλίου) Ἐκρηξη Ἀ΄ Παγκοσμίου Πολέμου. ~ (15 Αὐγούστου) Διώρυγα τοῦ Παναμαῶ. ~ (5-10 Σεπτεμβρίου) Μάχη τοῦ Μάρνη.</p>	

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ	
	<p>1907 Γιαννόπουλος, <i>Ἐκκλησις πρὸς τὸ πανελλήνιον κοινόν</i>. ~ Δραγούμης, <i>Μαρτύρων καὶ ἡρώων αἷμα</i>. ~ Νιφθάνας, <i>Παγὰ λαλέουσα</i>. ~ Παλαμᾶς, <i>Ὁ δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου</i>. ~ Χρηστομάνος, <i>Τὸ βιβλίον τῆς αὐτοκράτειρας Ἐλισάβετ</i>. ~ Σικελιανός, <i>Ἀλαφροῖσκιωτος</i> (τυπ. 1909). ~ Μ. Φιλήντας, <i>Γραμματικὴ</i> (-1910). ~ Σκληρός, <i>Τὸ κοινωνικόν μας ζήτημα</i>. ~ Βλαχογιάννης, <i>ἔκδοσι ἀρχείου Μακρυγιάννη</i>.</p>	1907
1908 (12/25 Ὀκτωβρίου) Ἡ Κρήτη διακηρῶσει τὴν ἑνωσὴ τῆς μετὰ τὴν Ἑλλάδα.	1908 Γιαννίδης, <i>Γλώσσα καὶ ζωή</i> .	
1909 (Αὐγούστος) Τὸ κίνημα στὸ Γουδί.	1909 Π. Δέλτα, <i>Γὰ τὴν πατρίδα</i> . ~ Ἐφταλιώτης, <i>Παλιοὶ σκοποὶ</i> . ~ Ξενόπουλος, <i>Στέλλα Βιολάντη</i> , σκηνακὴ διασκευὴ (βλ. 1901).	
1910 Ἐργατικὴ νομοθεσία.	1910 Ἰδρυση Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου. ~ Παλαμᾶς, <i>Ἡ φλογέρα τοῦ βασιλιᾶ</i> . ~ Φοιτητικὴ Συντροφία. ~ Καβάφης, <i>Ποιήματα</i> (τὸ δεύτερο τεῦχος). ~ Φιλήντας, βλ. 1907.	1910
1911 Κυβέρνηση Ἐλευθερίου Βενιζέλου. ~ (1/14 Ἰουνίου) Ψήφισι νέου Συντάγματος.	1911 Χρηστομάνος, <i>Κερένια κούκλα</i> .	
1912 (22 Ἀπριλίου / 4 Μαΐου) Οἱ Ἴταλοι καταλαμβάνουν τὴν Ρόδο. ~ (5/18 Ὀκτωβρίου) Ἐναρξὴ πρώτου Βαλκανικοῦ πολέμου. ~ (26 Ὀκτωβρίου / 8 Νοεμβρίου) Ἀπελευθέρωση Θεσσαλονίκης.	1912 Ὁ Καβάφης κυκλοφορεῖ τὴν πρώτη χρονολογικὴ συλλογὴ του. ~ (Νοέμβριος) Θάνατος Μαιβίτη.	
1913 (21 Φεβρουαρίου / 6 Μαρτίου) Ἀπελευθέρωση Ἰωαννίνων. ~ (2/15 Μαρτίου) Ἀπελευθέρωση Σάμου. ~ (5/18 Μαρτίου) Δολοφονία Γεωργίου Α'. ~ (17/30 Μαΐου) Συνθήκη Λονδίνου. ~ (13/26 Ἰουνίου) Ἐναρξὴ δευτέρου Βαλκανικοῦ πολέμου. ~ (28 Ἰουλίου / 10 Αὐγούστου) Συνθήκη Βουκουρεστίου. ~ (1/14 Νοεμβρίου) Συνθήκη Ἀθηνῶν. ~ (1/14 Δεκεμβρίου) Προσάρτησι Κρήτης.	1913 Ψυχάρης, <i>Ἄγνή</i> .	
1914 Ἐργατικὲς ἀσφαλίσεις. ~ Ἐπανάστασι Χειμάρρας. ~ (Μάιος) Πρωτόκολλο Κέρκυρας. ~ (31 Μαΐου / 13 Ἰουνίου) Προσάρτησι Χίου καὶ Μυτιλήνης.		1914

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1915 1915 (19 Φεβρουαρίου) Συμμαχική επίθεση στα Δαρδανέλλια. ~ (22 Ἀπριλίου) Χρησιμοποίηση ασφυξιογόνων αερίων.	
1916 (21 Φεβρουαρίου - 16 Δεκεμβρίου) Μάχη τοῦ Βερντέν.	1916 Barbusse, <i>Le Feu</i> .
1917 1917 (14-23 Φεβρουαρίου) Ἐπανάσταση στὴν Ρωσία. ~ (16 Μαρτίου) Παραίτηση Νικολάου Β'. ~ (6 Ἀπριλίου) Εἴσοδος Ἠνωμένων Πολιτειῶν στὸν πόλεμο. ~ (26 Ὀκτωβρίου - 7 Νοεμβρίου) Ἐπανάσταση τῶν Μπολσεβίκων.	1917 Valéry, <i>La Jeune Parque</i> .
1918 (3 Μαρτίου) Συνθήκη Brest-Litovsk. ~ (16 Ἰουλίου) Ἐκτέλεση Νικολάου Β'. ~ (1 Νοεμβρίου) Ἀγγλογαλλικά στρατεύματα καταλαμβάνουν τὴν Κωνσταντινούπολη.	1918 Apollinaire, <i>Calligrammes</i> . ~ Papini, <i>Storia di Cristo</i> . ~ Spengler, <i>Der Untergang des Abendlandes</i> (συμπλ. 1922).
1919 (Ἰανουάριος - Μάρτιος) Συμμαχική ἐκστρατεία στὴν Οὐκρανία. ~ (1 Μαρτίου) Τρίτη Διεθνῆς. ~ (28 Ἰουνίου) Συνθήκη Βερσαλλιών. ~ (19 Σεπτεμβρίου) Συνθήκη Ἁγίου Γερμανοῦ. ~ (27 Νοεμβρίου) Συνθήκη Νεϊγύ.	1919 Gide, <i>La Symphonie pastorale</i> . ~ Mann, <i>Herr und Hund</i> . ~ Maugham, <i>The Moon and Sixpence</i> .
1920 (10 Ἰανουαρίου) Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν. ~ (4 Ἰουνίου) Συνθήκη τοῦ Τριανόν.	1920 Wells, <i>Outline of History</i> .
1921 1921 (12 Νοεμβρίου) Ἀνεξαρτησία Ἀλβανίας.	1921 Toulet, <i>Les Contrerimes</i> .

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1915 (6/19 Μαρτίου) Πτώση του Βενιζέλου. Κυβέρνηση Γούναρη. ~ (5/18 Ὀκτωβρίου) Ἀποβίβαση συμμαχικῶν στρατευμάτων στὴν Θεσσαλονίκη. ~ (Αὐγούστος) Ἐπάνοδος Βενιζέλου. ~ (5/18 - 6/19 Νοεμβρίου) Ἀνατροπὴ Βενιζέλου. Κυβέρνηση Σκουλούδη.	1915 Πάλλης, <i>Κούφια καρύδια</i> . ~ Σικελιανός, 1915 <i>Πρόλογος στὴ ζωὴ</i> (συμπλ. 1947).
1916 (6/19 Ἰουνίου) Συμμαχικὸς ἀποκλεισμός. ~ (17/30 Αὐγούστου) Κυβέρνηση Θεσσαλονίκης. ~ (16/29 Ὀκτωβρίου) Οἱ σύμμαχοι καταλαμβάνουν τὴν Ἀθήνα. ~ (19 Ὀκτωβρίου / 1 Νοεμβρίου) Ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία ἀναγνωρίζουν τὴν Κυβέρνηση τῆς Θεσσαλονίκης.	1916 Κονδυλάκης, <i>Ὅταν ἦμουν δάσκαλος</i> , <i>Ὁ Πατούχας</i> .
1917 (12/25 Ἰουνίου) Παραίτηση Κωνσταντίνου. Ἀλέξανδρος ~ (26 Ἰουνίου / 9 Ἰουλίου) Κυβέρνηση Βενιζέλου. ~ (29 Ἰουνίου / 12 Ἰουλίου) Διακοπὴ σχέσεων Ἑλλάδας καὶ Κεντρικῶν Δυνάμεων.	1917 Ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμιση. ~ Ὁ Καβάφης 1917 κυκλοφορεῖ τὴν πρώτη θεματικὴ συλλογὴ του. ~ Σικελιανός, <i>Μήτηρ Θεοῦ</i> .
1918 Τὸ πρῶτο Σοσιαλιστικὸ Συνέδριο στὴν Ἑλλάδα.	1918 Σικελιανός, <i>Τὸ Πάσχα τῶν Ἑλλήνων</i> .
1919 (Μάιος) Οἱ Ἕλληνες στὴν Σμύρνη.	1919 Γρυπάρης, <i>Σκαραβαῖοι καὶ τετρακότες</i> .
1920 (Ἰούλιος) Κατάληψη τῆς Προύσας. ~ (12/25 Ἰουλίου) Κατάληψη τῆς Ἀδριανουπόλεως. ~ (28 Ἰουλίου / 10 Αὐγούστου) Συνθήκη Σεβρῶν. ~ (12/25 Ὀκτωβρίου) Θάνατος Ἀλεξάνδρου. ~ (6/19 Δεκεμβρίου) Ἐπιστροφὴ τοῦ Κωνσταντίνου.	1920 Κ. Θεοτόκης, <i>Ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος τοῦ Καραβέλα</i> . ~ Καρυωτάκης, <i>Νηπενθῆ</i> (τυπ. 1921). ~ Πορφύρας, <i>Σκιές</i> .
1921 Ὁ Κεμάλ ἀνακόπτει τὴν ἑλληνικὴ προέλαση στὴν Μ. Ἀσία.	1921 Βλαστός, <i>Ἀργώ</i> . 1921

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1922 1922 (30 Ὀκτωβρίου) Κυβέρνηση Μουσολίνι.	1922 Eliot, <i>The Waste Land</i> . ~ Joyce, <i>Ulysses</i> . ~ Lewis, <i>Babbitt</i> . ~ Rilke, <i>Sonette an Orpheus</i> . ~ Zweig, <i>Amok</i> .
1923 (1 Ἰανουαρίου) Ἰδρυση τῆς ΕΣΣΔ. ~ (13 Αὐγούστου) Ὁ Κεμάλ πρόεδρος τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας.	1923 Brecht, <i>Trommeln in die Nacht</i> . ~ Croce, <i>Poesia e no poesia</i> . ~ Shaw, <i>Saint Joan</i> .
1924 (21 Ἰανουαρίου) Θάνατος τοῦ Λένιν.	1924 Th. Mann, <i>Der Zauberberg</i> . ~ O'Neill, <i>Desire under the Elms</i> . ~ Ὑπερρεαλιστικὸ μανιφέστο.
1925 (25 Ἀπριλίου) Ὁ Χίντεμπουργκ πρόεδρος τῆς Γερμανίας. ~ (5-16 Ὀκτωβρίου) Συνθήκη τοῦ Λοκάρνο.	1925 Dewey, <i>Democracy and Education</i> . ~ Gide, <i>Les Faux-monnayeurs</i> . ~ Hitler, <i>Mein Kampf</i> . ~ Unamuno, <i>L'Agonie du Christianisme</i> .
1926 1926 (25 Σεπτεμβρίου) Διεθνῆς συνθήκη γιὰ τὴν κατάργηση τῆς δουλείας.	1926 Éluard, <i>Capitale de la douleur</i> . ~ Kafka, <i>Das Schloss</i> (E). ~ T. E. Lawrence, <i>Seven Pillars of Wisdom</i> .
1929 (Ὀκτώβριος) Οἰκονομικὴ κρίση στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες.	1927 Heidegger, <i>Sein und Zeit</i> . ~ Russell, <i>Analysis of Matter</i> .
1934 1934 (19 Αὐγούστου) Ὁ Χίτλερ Φύρερ.	1928 Lanson, <i>L'Idéal français en littérature</i> . ~ Lawrence, <i>Lady Chatterley's Lover</i> . ~ Lorca, <i>Romancero gitano</i> . ~ Yeats, <i>The Tower</i> . ~ Fleming, ἀνακάλυψη πενικιλίνης.
	1929 Claudel, <i>Le Soulier de satin</i> . ~ Hemingway, <i>A Farewell to Arms</i> . ~ Moravia, <i>Gli indifferenti</i> . ~ Remarque, <i>Im Westen nichts neues</i> .
	1930 Eliot, <i>Ash-Wednesday</i> . ~ Quasimodo, <i>Acque e terre</i> .
	1931 Dewey, <i>Philosophy and Civilization</i> . ~ Valéry, <i>Regards sur le monde actuel</i> . ~ Dujardin, <i>Le Monologue intérieur</i> .
	1932 Romains, <i>Les Hommes de bonne volonté</i> (συμπλ. 1947).
	1933 Malraux, <i>La Condition humaine</i> . ~ Τρότσκι, <i>Ἱστορία τῆς Ρωσικῆς Ἐπαναστάσεως</i> .
	1934 Priestley, <i>Eden End</i> . ~ Σολίχωφ, Ὁ ἤρεμος Δόν.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
1922 (27 Αυγούστου / 9 Σεπτεμβρίου) Οί Τοῦρκοι καταλαμβάνουν τὴν Σμύρνη. ~ (Σεπτέμβριος) Ἐπανάσταση Χίου - Μυτιλήνης. ~ (17/30 Σεπτεμβρίου) Παραίτηση Κωνσταντίνου. ~ (1/14 Νοεμβρίου) Δίκη τῶν Ἔξι καὶ ἐκτέλεσή τους (15/28 Νοεμβρίου).	1922 Βάρναλης, <i>Τὸ φῶς ποὺ καίει</i> . ~ Δροσίνης, <i>Ἔρση</i> . 1922
1923 (24 Ἰουλίου) Συνθήκη τῆς Λωζάνης. ~ (31 Αυγούστου) Οἱ Ἴταλοι καταλαμβάνουν τὴν Κέρκυρα. ~ (19 Δεκεμβρίου) Ἀπομάκρυνση Γεωργίου Β'. ~ (Δεκέμβριος) Ἐκλογικὴ νίκη Βενιζέλου.	1923 (16 Φεβρουαρίου / 1 Μαρτίου) Ἀρχίζει ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου. ~ Παπαντωνίου, <i>Πεζοὶ ρυθμοί</i> . ~ Ἀποστολάκης, <i>Ἡ ποίηση στὴ ζωὴ μας</i> .
1924 (24 Μαρτίου) Ἀνακήρυξη Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας.	1924 Φ. Πολίτης, <i>Καραγκιόζης ὁ Μέγας</i> . ~ Μυριβήλης, <i>Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ</i> (λεσβιακὴ ἔκδοσις).
1925 (25 Ἰουνίου) Δικτατορία Πάγκαλου.	1925 Ἰδρυσιμὸς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.
1928 (31 Μαΐου) Ὁ Βενιζέλος πρωθυπουργός. ~ (23 Σεπτεμβρίου) Ἑλληνοἰταλικὴ συνθήκη φιλίας.	1926 (7 Ἀπριλίου) Λειτουργία Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. 1926
1930 (5-12 Ὀκτωβρίου) Βαλκανικὸ Συνέδριο στὴν Ἀθήνα. ~ (30 Ὀκτωβρίου) Ἑλληνοτουρκικὴ συνθήκη φιλίας.	1927 Καζαντζάκης, <i>Ἀσκητικὴ</i> . ~ Σικελιανός, <i>Δελφικὸς λόγος</i> .
1932 (4 Νοεμβρίου) Κυβέρνηση Παναγιώτη Τσαλδάρη. 1933 (16 Ἰανουαρίου) Κυβέρνηση Βενιζέλου. ~ (10 Μαρτίου) Κυβέρνηση Τσαλδάρη.	1929 [Θεοτοκάς], <i>Ἐλεύθερο πνεῦμα</i> .
1934 (9 Φεβρουαρίου) Βαλκανικὸ Σύμφωνο.	1930 Μπεράτης, <i>Διασπορά</i> . ~ Ξεφλούδας, <i>Τὰ τετράδια τοῦ Παύλου Φωτεινοῦ</i> . ~ Μυριβήλης, <i>Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ</i> (ἀθηναϊκὴ ἔκδ.). ~ Κ. Πολίτης, <i>Λεμονοδάσος</i> . 1931 Παπαντωνίου, <i>Τὰ θεῖα δῶρα</i> . ~ Σεφέρης, <i>Στροφή</i> . ~ Βενέζης, <i>Τὸ νοῦμερο 31-328</i> . 1932 Τερζάκης, <i>Ἡ παρακμὴ τῶν Σκληρῶν</i> . 1933 Θεοτοκάς, <i>Ἀργώ</i> . ~ Καββαδίας, <i>Μαραμπού</i> . ~ Μπάρας, <i>Συνθέσεις</i> . ~ Πετσάλης, <i>Ὁ προσρισμὸς τῆς Μαρίας Πάρνη</i> . 1934 Παπατσώνης, <i>Ἐκλογὴ Α'</i> . 1934

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
<p>1935 1935 (13 Ἰανουαρίου) Ἐνωση τοῦ Σάαρ μετὰ τὴν Γερμανία. ~ (2 Ὀκτωβρίου) Ἰταλικὴ ἐπίθεση κατὰ τῆς Αἰθιοπίας.</p>	<p>1935 Eliot, <i>Murder in the Cathedral</i>.</p>
<p>1936 (18 Ἰουλίου) Ἐπανάσταση τοῦ Φράνκο. Ἀρχὴ ἰσπανικοῦ ἐμφυλίου πολέμου.</p>	<p>1936 Mitchell, <i>Gone with the Wind</i>. ~ Ἰδρυση τῶν Penguin Books.</p>
<p>1937 (18 Μαρτίου) Παπικὴ ἐγκύκλιος κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ.</p>	<p>1937 Huxley, <i>Ends and Means</i>. ~ Steinbeck, <i>Of Mice and Men</i>.</p>
<p>1938 1938 (13 Μαρτίου) Προσάρτηση Αὐστρίας. ~ (29 Σεπτεμβρίου) Συνθήκη Μονάχου.</p>	<p>1938 Anouilh, <i>Le Voyageur sans bagages</i>. ~ Sartre, <i>La Nausée</i>.</p>
<p>1939 (15 Μαρτίου) Προσάρτηση Βοημίας καὶ Μοραβίας. ~ (28 Μαρτίου) Ὁ Φράνκο καταλαμβάνει τὴν Μαδρίτη. Τέλος τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. ~ (7 Ἀπριλίου) Ἰταλικὴ εἰσβολὴ στὴν Ἀλβανία. ~ (1 Σεπτεμβρίου) Εἰσβολὴ στὴν Πολωνία. (3 Σεπτεμβρίου) Ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία κηρύσσουν πόλεμον κατὰ τῆς Γερμανίας.</p>	<p>1939 Dewey, <i>Culture and Freedom</i>. ~ Steinbeck, <i>The Grapes of Wrath</i>.</p>
<p>1940</p>	<p>1940 Greene, <i>The Power and the Glory</i>. ~ O'Neill, <i>Long Day's Journey into Night</i>.</p>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ	
1935 (1 Μαρτίου) Φιλοβενιζελικό κίνημα. ~ (3 Νοεμβρίου) Δημοψήφισμα. ~ (25 Νοεμβρίου) Έπιστροφή Γεωργίου Β΄.	1935 Σεφέρης, <i>Μυθιστόρημα</i> . ~ Μπεράτης, <i>Αυτοτιμαρούμενος</i> .	1935
1936 (4 Αυγούστου) Δικτατορία Ίωάννη Μεταξά.	1936 Άμποτ, <i>Γῆ καὶ νερό</i> .	
1937 (15-18 Φεβρουαρίου) Βαλκανικό Συνέδριο στην Αθήνα.		
1938 (27 Ἀπριλίου) Ἑλληνοτουρκικὴ συνθήκη φιλίας. ~ (31 Ἰουλίου) Βαλκανικό Σύμφωνο.	1938 Πρεβελάκης, <i>Τὸ χρονικὸ μιᾶς πολιτείας</i> . ~ Καζαντζάκης, <i>Ὀδύσεια</i> . ~ Τερζάκης, <i>Ἡ Πριγκιπέσσα Ἰζαμπώ</i> .	1938
1939 (13 Ἀπριλίου) Ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία ἐγγυῶνται τὴν ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδας καὶ τῆς Ρουμανίας.	1939 Βενέζης, <i>Γαλήνη</i> . ~ Βλαχογιάννης, ἔκδοση <i>Στρατιωτικῶν Ἐνθυμημάτων τοῦ Κασομούλη</i> (συμπλ. 1942).	
1940 (15 Αυγούστου) Τορπιλισμός τῆς Ἑλλης. ~ (28 Ὀκτωβρίου) Ἰταλικὸ τηλεσίγραφο. ~ (3 Νοεμβρίου) Ἀγγλικά στρατεύματα στὴν Κρήτη.	1940 Σικελιανός, <i>Σίβυλλα</i> (τυπ. 1944).	1940

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΑ	Ἀπομνημονεύματα Ἀγωνιστῶν τοῦ Εἰκοσιένα, ἐκυκλοφόρησαν εἴκοσι τόμοι μεταξύ 1955 καὶ 1958. Βλ. ἐδῶ, 650 καὶ 653.
Ἄγγελου, Locke	Α. Ἄγγελου,* Πῶς ἡ νεοελληνικὴ σκέψη ἐγνώρισε τὸ «Δοκίμιο» τοῦ John Locke (ἀνάτυπο ἀπὸ ΑΕ 7 [1954] 128-149).
Ἄγγελου, Πλάτωνος τύχαι	Α. Ἄγγελου, Πλάτωνος τύχαι (Ἡ λόγια παράδοσι στὴν Τουρκοκρατία), 1963 (φμχ. 1985). Ἀγγλοελληνικὴ Ἐπιθεώρηση (περ.).
ΑΕ	Κ. Ἄμαντος, Ἀνέκδοτα ἔγγραφα περὶ Ρήγα Βελεστινλή, 1930.
Ἄμαντος, ΑΕΡΒ	Κ. Ἄμαντος, Ἄρθρα καὶ λόγοι, 1953.
Ἄμαντος, ΑΔ	Κ. Ἄμαντος, Τὰ γράμματα εἰς τὴν Χίον κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν 1566-1822, Πειραιᾶς 1946 (φμχ. 1976).
Ἄμαντος, ΓΧ	Κ. Ἄμαντος, Μικρὰ μελετήματα, 1940.
Ἄμαντος, ΜΜ	Γεωργίου Γενναδίου βίος, ἔργα, ἐπιστολαὶ ὑπὸ Ξενοφῶντος Ἀναστασιάδου, τόμοι Α'-Β', Παρίσι 1926.
Ἀναστασιάδης, ΓΓ	Γ. Ἀποστολάκης, Τὰ δημοτικὰ τραγοῦδια, μέρος Α': Οἱ συλλογές, 1929.
Ἀποστολάκης, ΔΤ	Γ. Ἀποστολάκης, Τὸ κλέφτικο τραγοῦδι, τὸ πνεῦμα κα' ἡ τέχνη του, 1950.
Ἀποστολάκης, ΚΤ	Γ. Ἀποστολάκης, Ἡ συλλογὴ τοῦ Ἀραβαντινοῦ, Τὸ κλέφτικο τραγοῦδι, 1941.
Ἀποστολάκης, ΣΑ	Παναγιώτης Ἀραβαντινός, Βιογραφικὴ συλλογὴ λογίων τῆς Τουρκοκρατίας, Εἰσαγωγὴ, ἐπιμέλεια Κ. Θ. Δημαρᾶ, Ἰωάννινα 1960.
Ἀραβαντινός, ΒΣΛ	Δόγος ἐκφωνηθεὶς τὴν 20 Μαΐου 1850 κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτῆν τοῦ Πανεπιστημίου, παρὰ τοῦ Κ. Π. Ἀργυροπούλου, 1850.
Ἀργυρόπουλος, Λόγος 1850	Ch. Astruc / M. L. Concasty, Catalogue des manus-
Astruc-Concasty, Κατάλογος	

* Βλ. ἐδῶ καὶ Καλοκινήματα καὶ Κοδρικᾶς, Ἐφημερίδες.

- crits grecs (de la Bibliothèque Nationale), 3me partie, Le Supplément grec, Paris 1960.*
- Ἀφιέρωμα Λ. Πολίτη Ἀφιέρωμα στὸν Καθηγητὴ Λίνο Πολίτη, Θεσσαλονίκη 1979.
- Βάρναλης, ΖΑ Κ. Βάρναλης, *Ζωντανοὶ ἄνθρωποι*, 1939. (Ἔχει περιληφθεῖ μαζί με ἄλλα στὸν τόμο τῶν Ἀπάντων, Ἄνθρωποι, 1958. Οἱ παραπομπές ἐδῶ γίνονται στὴν πρώτη ἔκδοση.)
- BB Βασικὴ Βιβλιοθήκη 1951 κ.έ. Βλ. ἐδῶ, 652.
- Βέης, ΚΧΜΣ Ν. Βέης, *Κατάλογος τῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς ἐν Πελοποννήσῳ μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου*, τ. Α' (καὶ μόνος) 1915.
- Βέης, Χρησμολόγιον Ν. Βέης, *Περὶ τοῦ ἱστορημένου χρησμολογίου τῆς κρατικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Βερολίνου καὶ τοῦ θρήνου τοῦ μαρμαρωμένου βασιλιᾶ*, 1938 (ἀνάτυπο ἀπὸ ΒΝJ).
- Βικέλας, ΗΖΜ Δ. Βικέλας, *Ἡ ζωὴ μου*, 1908 (ΣΩΒ).
- Βουτιερίδης, Ἱστορία Ἡλίας Βουτιερίδης, *Ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας*, τ. Α'-Β', 1924-1927.
- Βουτιερίδης, ΝΣ Ἡλίας Βουτιερίδης, *Νεοελληνικὴ στιχομυθία*, 1929.
- Βουτιερίδης, Σολωμὸς Ἡλίας Βουτιερίδης, *Ὁ Σολωμὸς κι οἱ Ἕλληνες*, 1937.
- Βουτιερίδης, Σύντομη Ἱστορία Ἡλίας Βουτιερίδης, *Σύντομη Ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας*, 1933, 6' ἔκδ. 1966, συμπληρωμένη ἀπὸ τὸν Δ. Γιάκο.
- Βρανούσης, ΒΨ Λ. Βρανούσης, *Κείμενα καὶ χειρόγραφα τοῦ Βηλαρᾶ καὶ τοῦ Ψαλίδου*, 1973 (ἀνάτυπο ἀπὸ ΝΕστ).
- Βρετὸς Ἀνδρέας Παπαδόπουλος Βρετὸς, *Νεοελληνικὴ Φιλολογία*, τ. Α'-Β', 1854-1857 (φμχ. χ.χ.).
- Βροκίνης Λ. Α. Βροκίνης, *Βιογραφικὰ σχεδάρια τῶν ἐν τοῖς γράμμασιν, ὠραίαις τέχναις καὶ ἄλλοις κλάδοις τοῦ κοινωνικοῦ βίου διαλαμφάντων Κερκυραίων*, Κέρκυρα, Α' 1877, Β' 1884. Ἐπανεκδόθηκε στὸ Κερκ. Χρ. 16 (1972).
- Baud-Bovy, *La Chanson* Sam. Baud-Bovy, *La Chanson populaire grecque du Dodécanèse, I: Les Textes*, 1936.
- Baud-Bovy, *PGM* Sam. Baud-Bovy, *Poésie de la Grèce moderne*, 1946.
- BM *Byzantina Metabyzantina* (περ.), Νέα Ἰόρκη.
- BNJ *Byzantinisch-neugriechische Jahrbücher* (περ.), Βερολίνο, Ἀθήνα.
- Bouchard, *Lettres fictives* J. Bouchard, *Les Lettres fictives de Nicolas Mavro-*

- cordato à la manière de Phalaris: une apologie de l'absolutisme*, Βουκουρέστι 1975 (ανάτυπο από το περ. *Revue des Études Sud-Est Européennes*).
- BS
Bursian
BS
Γαζής, Λεξικό
ΓΑΚ
ΓΑΛ
ΓΓΠ / ΓΑ
Γεδεών, ΑΕΙ
Γεδεών, ΠΚίν.
Γεδεών, ΠΠ
Γεδεών, Φανάριον
Γεδεών, ΧΠΑ
Γεννάδιος, Μπενιζέλοι
Γιαννούλης, Ἐπιστολαί
Γκίνης / Μέξας
Γόρδιος, ΒΕ
Γούδας
Camariano, Académies
- Balkan Studies* (περ.), Θεσσαλονίκη.
Conrad Bursian, *Erophile, Vulgärgriechische Tragödie von Georgios Chortatzes aus Kreta*, Λευψία 1870.
Byzantinische Zeitschrift (περ.) Λειψία.
Γεώργιος Γαζής, *Λεξικόν τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ἄλλα ἔργα...*, ἐκδοτικὴ ἐπιμέλεια Λ. Βρανούσης, Ἰωάννινα 1971.
Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους
Βιβλιοθήκη Ἑλλήνων καὶ Ξένων Συγγραφέων, ἐκδόσεις Γαλαξία.
Γ. Γ. Παπαδόπουλος / Γ. Π. Ἀγγελόπουλος, *Τὰ κατὰ τὸν Γρηγόριον τὸν Ε΄*, τ. Α΄ 1865, Β΄ 1866.
Μαν. Γεδεών, περ. Ἀρχεῖον Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, τ. Α΄ (καὶ μόνος), Κωνσταντινούπολη 1911.
Μαν. Γεδεών, *Ἡ πνευματικὴ κίνησις τοῦ Γένους κατὰ τὸν ΙΗ΄ καὶ ΙΘ΄ αἰῶνα*, 1976.
Μαν. Γεδεών, *Πατριαρχικοὶ πίνακες*, Κωνσταντινούπολη (1890).
Μαν. Γεδεών, «Φανάριον καὶ αἱ περὶ αὐτὸ συνοικίαι», στὸ περ. *Βιβλιοθήκη Ὁφελίμων Γνώσεων* (Κωνσταντινούπολης) 1 (1920).
Μαν. Γεδεών, *Χρονικὰ τῆς Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας*, Κωνσταντινούπολη 1883.
Ι. Γεννάδιος, *Ὁ οἶκος τῶν Μπενιζέλων καὶ ἡ ὁσία Φιλοθέη*, 1929.
Εὐγενίου Ἰωαννουλίου τοῦ Αἰτωλοῦ, *Ἐπιστολαὶ ἐκδιδόμεναι ὑπὸ Σωφρονίου Εὐστρατιάδου*, 1937.
Δημ. Γκίνης / Βαλ. Μέξας, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800-1863*, Α΄ (1800-1839), 1939, Β΄ (1840-1855), 1941, Γ΄ (1856-1863 καὶ εὐρετήριο), 1957.
Ἀναστασίου Γορδίου, «Βίος Εὐγενίου τοῦ Αἰτωλοῦ», στὸ Κ. Σάθας, ΜΒ, Γ΄, Βενετία 1872, 423 κ.έ.
Ἀναστ. Γούδας, *Βίοι παράλληλοι τῶν ἐπὶ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος διαπρεφάντων ἀνδρῶν*, τ. Α΄-Η΄, 1869-1876 (φμχ. 1971). Βλ. ἐδῶ, 650.
Ariadna Camariano-Cioran, *Les Académies princières de Bucarest et de Jassy et leurs professeurs*, Θεσσαλονίκη 1974.

- Coutelle I L. Coutelle, *Formation poétique de Solomos 1815-1833* (διατριβή, Παρίσι 1968). Νέα παρουσίαση: Ἀθήνα 1977.
- Coutelle II L. Coutelle, *Οἱ μεταφράσεις τοῦ Ν. Λούντζη γιὰ τὸν Σολωμὸ (οἱ κώδικες τῆς Ζακύνθου)*, 1965 (ἀνάτυπο ἀπὸ Ἑρανοστή).
- Δεντρινοῦ, ΚΣ Εἰρήνη Δεντρινοῦ, *Ἡ Κερκυραϊκὴ Σχολή*, Κέρκυρα 1953.
- Δημαρᾶς, ΑΕΚ Κ. Θ. Δημαρᾶς, * «Ἕνα ἀνέκδοτο ἔργο τοῦ Δ. Καταρτζῆ», περ. *Παιδεία* 1 (1947) 383 κ.έ.
- Δημαρᾶς, Ἀνώνυμος Κ. Θ. Δημαρᾶς, «Ἐο "Ἀνώνυμος τοῦ 1789"» (περιέχεται στὸ *Διαφωτισμός*: κυκλοφόρησε καὶ σὲ ἀνάτυπο, 1977).
- Δημαρᾶς, ΑΠ Κ. Θ. Δημαρᾶς, *Ἀθανάσιος Πάριος. Ἀνέκδοτα κείμενα*, 1967 (ἀνάτυπο ἀπὸ Ἑρανοστή).
- Δημαρᾶς, ΒΒ, ἀρ. 9 Ὁ Κοραῆς καὶ ἡ ἐποχὴ του, ἐπιμέλεια Κ. Θ. Δημαρᾶ, 1953 (ἡ εἰσαγωγή περιέχεται στὸ *Διαφωτισμός*).
- Δημαρᾶς, ΒΒ, ἀρ. 12 *Ποιηταὶ τοῦ 18' αἰώνα*, ἐπιμέλεια Κ. Θ. Δημαρᾶ, 1954 (ἡ εἰσαγωγή περιέχεται στὸ *ΕΡ*).
- Δημαρᾶς, Βενετία Κ. Θ. Δημαρᾶς, *Βενετία 1477-1828, ἀνέκδοτα κείμενα*, Βενετία 1962 (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ περ. *Θησαυρίσματα*).
- Δημαρᾶς, ΒΙ Κ. Θ. Δημαρᾶς, *Bibliographie Ionienne (Συμπλήρωμα στὴν ΒΙ τοῦ Legrand)*, 1977.
- Δημαρᾶς, Βοσκοπούλα Κ. Θ. Δημαρᾶς, Βλ. *Φροντίσματα*.
- Δημαρᾶς, ΓΘΚ Κ. Θ. Δημαρᾶς, *Ἡ γλωσσικὴ θεωρία τοῦ Δ. Καταρτζῆ*, 1940 (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ περ. Ἀθηνᾶ).
- Δημαρᾶς, Γιούγκ Κ. Θ. Δημαρᾶς, *Οἱ Νύχτες τοῦ Γιούγκ στὴν Ἑλλάδα τοῦ 1817*, 1944. Σήμερα *ΕΡ*.
- Δημαρᾶς, Correspondance Κ. Θ. Δημαρᾶς, *La Correspondance de Coray. Documents inédits*, Παρίσι 1962 (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ περ. *Revue de Littérature Comparée*).
- Δημαρᾶς, Δαμοδός Κ. Θ. Δημαρᾶς, *Χρονολογικὰ τοῦ Βικεντίου Δαμοδοῦ*, 1969 (ἀνάτυπο ἀπὸ τὰ *Πρακτικὰ τοῦ Γ' Παιονίου Συνεδρίου*).
- Δημαρᾶς, ΔΒ Κ. Θ. Δημαρᾶς, «Ἀπὸ τὴν ἀλληλογραφία Δούκα -

* Βλ. ἐδῶ καὶ Ἀραβαντινός, ΒΣΛ· Καταρτζῆς· Κοδρικᾶς, Ἐφημερίδες Κοραῆς, *Τρεῖς Διάλογοι* ΝΕΚ· Παπαρρηγόπουλος, *Ἱστορία Παπαρρηγόπουλος, Προλεγόμενα*· Σουλιώτης. Ὑπάρχει καί: Ἐργογραφία Κ. Θ. Δημαρᾶ, 1980 (ἀνάτυπο ἀπὸ Ἑρανοστή 11, 1974).

- Βάμβα» περ. *Φιλολογική Πρωτοχρονιά 1950, 1949, 46 κ.έ.*
- Δημαράς, *Διάλογος* Κ. Θ. Δημαράς, *Σημειώσεις γύρω στον Διάλογο [του Σολωμού]*, (1948). Σήμερα ΕΡ.
- Δημαράς, *Διαφωτισμός* Κ. Θ. Δημαράς, *Νεοελληνικός Διαφωτισμός, 1977, δ' έκδ. 1985.*
- Δημαράς, *ΔΚ* Κ. Θ. Δημαράς, *Δημοτικισμός και κριτική* (1939). Σήμερα ΕΡ.
- Δημαράς, *ΕΑΕ* *Είσαγωγικά στην μελέτη της Συλλογής «Ἄνθη Εὐλαβείας» (ανάπτυπο ἀπὸ τὸν Τόμο Ἀντωνιάδη, σ. 336-349).*
- Δημαράς, *Ἐγκώμιο* Δ. Καταρτζής, *Ἐγκώμιο τοῦ φιλοσόφου, μακαρισμός τοῦ ὀρθοδόξου, φόγος τοῦ ἄθεου, ταλάνισμα τοῦ δεισιδαίμων, 1955 (ἔκδοση καὶ σχόλια Κ. Θ. Δημαρά)* (ανάπτυπο ἀπὸ ΑΕ, 1955, ἐμπλουτισμένο μὲ σχόλια καὶ γλωσσάριο).
- Δημαράς, *ΕΕΑΚ* *Ἐκλογή Ἐπιστολῶν Ἀδαμαντίου Κοραῆ, Σχόλια καὶ ἐπιμέλεια Κ. Θ. Δημαρά, 1952.*
- Δημαράς, *Ἐπαφές* Κ. Θ. Δημαράς, *Ἐπαφές τῆς νεώτερης ἐλληνικῆς λογοτεχνίας μὲ τὴν ἀγγλική (1780-1821)*, (1947-48). Σήμερα ΕΡ.
- Δημαράς, *ΕΡ* *Ἑλληνικός Ρωμαντισμός, 1982, 6' έκδ. 1985.*
- Δημαράς, *ΕΣ* Κ. Θ. Δημαράς, *Ἡ ἐλληνικὴ σκέψη καὶ τὸ θέμα τοῦ ρωμαντισμοῦ στὰ χρόνια 1829-1839*, (1945). Σήμερα ΕΡ.
- Δημαράς, *Θεοφάνης* Κ. Θ. Δημαράς, *Θεοφάνους τοῦ ἐξ Ἀγράφων, Βίος Διονυσίου τοῦ ἐκ Φουρνᾶ, 1938 (ανάπτυπο ἀπὸ ΕΑΛ).*
- Δημαράς, *Κάλβος* Κ. Θ. Δημαράς, *Οἱ πηγές τῆς ἔμπνευσης τοῦ Κάλβου*, (1946). Σήμερα ΕΡ.
- Δημαράς, *Καταρτζής* Κ. Θ. Δημαράς, *Δημήτριος Καταρτζής (Σχεδιάσμα βιογραφίας)*, 1965.
- Δημαράς, *ΚΒ* Κ. Θ. Δημαράς, *Δύο φίλοι, Κοραῆς καὶ Βάμβας, μὲ ἀνέκδοτα κείμενα*, 1953.
- Δημαράς, *ΚΚΟΔ* Κ. Θ. Δημαράς, *Γύρω στὸν Κάλβο καὶ τὸν Κοδρικᾶ, σχολιασμένα κείμενα* (1954). Σήμερα ΕΡ.
- Δημαράς, *Κοινός παρονομαστής* Κ. Θ. Δημαράς, *Ἄφιερωμα στὸν Ψυχάρη*, 1980 (ανάπτυπο ἀπὸ ΝΕστ, Ἀφιέρωμα στὸν Ψυχάρη).
- Δημαράς, *ΚΠ* Κ. Θ. Δημαράς, *Κωστής Παλαμᾶς, 1947, 6' έκδοση, 1962.*
- Δημαράς, *Λεξικογραφία* Κ. Θ. Δημαράς, *Λεξικογραφία καὶ ἰδεολογία, 1980.* Πρόκειται γιὰ τὰ Προλεγόμενα στῆ φμχ. ἐπανέκ-

- δοση τοῦ ἔργου τοῦ Στ. Α. Κουμανούδη, *Συναγωγή νέων λέξεων* (βλ. ἐδῶ, 636), τὰ ὅποια ἐκυκλοφόρησαν καὶ σὲ ἀνάτυπο.
- Δημαρᾶς, *Lumières* Κ. Θ. Δημαρᾶς, *La Grèce au temps des Lumières*, Γενεύη 1969.
- Δημαρᾶς, *MI* Κ. Θ. Δημαρᾶς, «*Τῆς Μεγάλης ταύτης Ἰδέας*». *Σχεδιάσμα φιλολογικό*, (1970). Σήμερα *EP*.
- Δημαρᾶς, *Mavrocordato* Κ. Θ. Δημαρᾶς, «*Alexandre Mavrocordato, Machiavel et La Rochefoucauld*», *Ἐρανιστής* 4. (1966). Περιλαμβάνεται στὸ *Lumières*.
- Δημαρᾶς, *NXK* Κ. Θ. Δημαρᾶς, *Τὰ νεανικά χρόνια τοῦ Κοραῆ*, 1940 (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ Ἀφιέρωμα εἰς Κωνσταντῖνον Ἄμαντον).
- Δημαρᾶς, *Παπαρρηγόπουλος I* Κ. Θ. Δημαρᾶς, *Τὸ Ὑπόμνημα τοῦ Κ. Παπαρρηγόπουλου (1849) καὶ ἡ ἀπάντησις τοῦ Ε. Καστόρχη (Ἀθησαύριστα κείμενα)*, 1966 (ἀνάτυπο ἀπὸ Ἐρανιστή).
- Δημαρᾶς, *Παπαρρηγόπουλος II* Κ. Θ. Δημαρᾶς, *Οἱ πρῶτες ἐκδόσεις τῆς Ἱστορίας τοῦ Κ. Παπαρρηγόπουλου*, 1967 (ἀνάτυπο ἀπὸ Ἐρανιστή).
- Δημαρᾶς, *Παπαρρηγόπουλος III* Κ. Θ. Δημαρᾶς, «*Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους*», 1969 (ἀνάτυπο ἀπὸ Ἐρανιστή).
- Δημαρᾶς, *Παπαρρηγόπουλος IV* Κ. Θ. Δημαρᾶς, *Ὑστερες κρίσεις γιὰ τὸν Κ. Παπαρρηγόπουλο*, 1971.
- Δημαρᾶς, *Παπαρρηγόπουλος V* Κ. Θ. Δημαρᾶς, *Ἡ ἀνάσχεσις τοῦ Διαφωτισμοῦ καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Παπαρρηγόπουλος*, 1977. Σήμερα *Διαφωτισμός*.
- Δημαρᾶς, *Παρμενίδης* Κ. Θ. Δημαρᾶς, *Χρῖστος Α. Παρμενίδης* (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ *Δελτίον τῆς Ἀναγνωστικῆς Ἐταιρείας Κερκύρας*, 17, Κέρκυρα 1980).
- Δημαρᾶς, *Πάτρα* Κ. Θ. Δημαρᾶς, *Ἡ Πάτρα ἰδιότυπο κύτταρο παιδείας*, 1967 (ἀνάτυπο ἀπὸ *NEστ*).
- Δημαρᾶς, *Πλαισίωσις* Κ. Θ. Δημαρᾶς, *Πλαισίωσις τοῦ 1872*, 1979 (ἀνάτυπο ἀπὸ *NEστ*, Ἀφιέρωμα στὸν Α. Βαλαωρίτη).
- Δημαρᾶς, *Papadiamantopoulos* *Ad. Papadiamantopoulos, Vers de jeunesse, 1836, choisis et présentés par C. Dimaras*, 1940.
- Δημαρᾶς, *Προϋποθέσεις* Κ. Θ. Δημαρᾶς, *Προϋποθέσεις καὶ δοκιμὲς τοῦ ἑλληνικοῦ ρωμαντισμοῦ*, (1947). Σήμερα *EP*.
- Δημαρᾶς, *Patras* Κ. Θ. Δημαρᾶς, «*Patras - Point de jonction de deux cultures helléniques*», 1975 (περιέχεται στὸν τόμο *Structure sociale*, σ. 153-162).

- Δημαρᾶς, Ρωσσαγγλογάλλος I Ἀδήλου, Ρωσσαγγλογάλλος, ἔκδοση καὶ σχόλια Κ. Θ. Δημαρᾶ, 1948.
- Δημαρᾶς, Ρωσσαγγλογάλλος II Κ. Θ. Δημαρᾶς, Τὸ κείμενο τοῦ «Ρωσσαγγλογάλλου», 1960 (ἀνάτυπο ἀπὸ ΕΛΛ).
- Δημαρᾶς, Ρωσσαγγλογάλλος III Κ. Θ. Δημαρᾶς, Δύο ἀκόμη ἀθησαύριστα ἀπόγραφα τοῦ «Ρωσσαγγλογάλλου», 1965 (ἀνάτυπο ἀπὸ Ἑρανιστή).
- Δημαρᾶς, Σαμουήλ Κ. Θ. Δημαρᾶς, Ἐνας διώκτης τοῦ Νεοφύτου Δούκα, Σαμουήλ ὁ Ἄνδριος, 1955 (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ Ἀφιέρωμα εἰς τὴν Ἑπειρον, Εἰς μνήμην Χρίστου Σούλη).
- Δημαρᾶς, Σολωμὸς Κ. Θ. Δημαρᾶς, Στίχοι τοῦ Σολωμοῦ καὶ ἄλλα κείμενα σχετικά, 1963 (ἀνάτυπο ἀπὸ Ἑρανιστή).
- Δημαρᾶς, Στρατηγὸς Κ. Θ. Δημαρᾶς, Ἀντώνιος Στρατηγός, 1967 (ἀνάτυπο ἀπὸ Ἑρανιστή).
- Δημαρᾶς, Συμποσιακὰ Κ. Θ. Δημαρᾶς, «Συμποσιακὰ (Συμπώσεις - γλώσσα - γενιές)», Ἐποχές 1965.
- Δημαρᾶς, Φαναριῶτες Κ. Θ. Δημαρᾶς, Περὶ Φαναριωτῶν, (1969). Σήμερα ΕΡ.
- Δημαρᾶς, Φευγαλέα Κ. Θ. Δημαρᾶς, Φευγαλέα ποίηση, 1977 (ἀνάτυπο ἀπὸ Ἑρανιστή).
- Δημαρᾶς, ΦΙΚΑ Κ. Θ. Δημαρᾶς, Ὁ φιλελευθερισμὸς τοῦ Δ. Καταρτζῆ, μὲ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ ἀνέκδοτο «Γνώθι σαυτὸν», 1964.
- Δημαρᾶς, Φροντίσματα Κ. Θ. Δημαρᾶς, Φροντίσματα: Πρῶτο μέρος: Ἀπὸ τὴν Ἀναγέννηση στὸν Διαφωτισμὸ, 1962.
- Δημαρᾶς, Χάινε Κ. Θ. Δημαρᾶς, Ἡ δεξίωση τοῦ Heine στὸν χῶρο τῆς ἐλληνικῆς Παιδείας, [Ἀθήνα 1972]. Σήμερα ΕΡ.
- Δημαρᾶς, Χαπίτης Κ. Θ. Δημαρᾶς, Βιογραφικὰ τοῦ Ἀγαπίου Χαπίτη, Θεσσαλονίκη 1953 (ἀνάτυπο ἀπὸ ΕΛΛ).
- Δημαρᾶς, Χρησμοὶ Κ. Θ. Δημαρᾶς, «Οἱ χρῆσμοι στὴν νέα μας ἱστορία», περ. Ἐκλογή 3 (1947) 196 κ.έ.
- Δημαρᾶς, ΨΥΠΙΑ Κ. Θ. Δημαρᾶς, Ψυχολογικοὶ παράγοντες τοῦ Εἰκοσιένα, Λόγος πανηγυρικός, 1957 (ἀνάτυπο ἀπὸ περ. Σπουδαὶ τῆς ΑΣΒΣ).
- Δημαρᾶς, Voltaire Κ. Θ. Δημαρᾶς, La Fortune de Voltaire en Grèce, 1951. Lumières. Σήμερα Διαφωτισμὸς.
- Δημητρακόπουλος, ΠΑ Ἄνδρόν. Δημητρακόπουλος, Προσθήκαι καὶ διορθώσεις εἰς τὴν Νεοελληνικὴν Φιλολογίαν Κωνσταντίνου Σάβα, Λειψία 1871 (φμχ. 1965).

- ΔΙΕΕ
 Δροσίνης, ΣΦΖ
 Δωδώνη
 Diehl, FB
 ΕΑ
 ΕΒΕ
 ΕΕΒΣ
 ΕΕΚΣ
 ΕΗ
 Ellissen, *Ανάλεκτα*
 ΕΛΛ
 Έλληνισμός
 ΕΠ
 Époque Phanariote
 Έραριστής
 Έρμης
 ΕΦ
 ΕΦΣΠΑ
 Fauriel
 Follieri
 Ζώρας / Μπουμπουλίδης
- Δελτίον Ιστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας (περ.).
 Γ. Δροσίνης, *Σκόρπια φύλλα τῆς ζωῆς μου*, 1940. Τώρα καὶ τόμοι Β'-Γ' (ἐπιμέλεια Γ. Παπακώστας), 1982-1983 (ΣΩΒ).
 Δωδώνη (περ.), Ἰωάννινα.
 Charles Diehl, *Figures byzantines*, Παρίσι, Α' 1906, Β' 1908.
 Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια (περ.), Κωνσταντινούπολη.
 Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη Ἑλλάδος.
 Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν (περ.).
 Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν (περ.).
 Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον (περ.).
 A. Ellissen, *Analekten der mittel- und neugriechischen Literatur*, τ. Α'-Ε', Λειψία 1855-1862.
 Ἑλληνικά (περ.), Ἀθήνα, Θεσσαλονίκη.
 J. Irmscher / Marika Mineemi (ἐπιμ.), *Ὁ ἑλληνισμὸς εἰς τὸ Ἐξωτερικόν. Über Beziehungen des Griechentums zum Ausland in der neueren Zeit*, Βερολίνο 1968.
 Ἐπετηρὶς Παρνασσῶ (περ.).
 Symposium. L'Époque Phanariote, 21-25 octobre 1970. A la mémoire de Cléobule Tsourkas. Thessaloniki 1974.
 Ὁ Έραριστής (περ.) 1963 κ.έ.
 Ἐκδοτικὸς Οἶκος (ιδίως γιὰ τὴν σειρά του Ν[έα] Ἑ[λληνική] Β[ιβλιοθήκη]).
 Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος (περ.), Ἀλεξάνδρεια.
 Ἐπετηρὶς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (περ.).
 C. Fauriel, *Chansons populaires de la Grèce moderne*, Παρίσι, Α' 1824, Β' 1825. Ἑλληνικὴ ἐπανέκδοση, μὲ τὸν σημαντικὸ πρόλογο καὶ τὰ ἐπιμέρους σχόλια ἑλληνικά, 1956.
 Enrica Follieri, «Su alcuni libri greci stampati a Venezia nella prima metà del cinquecento», στὸν σύμμιετο τόμο *Contributi alla storia del libro italiano*, Φλωρεντία 1969, σ. 119-164.
 Γ. Θ. Ζώρας / Φ. Κ. Μπουμπουλίδης, *Ἑπτανήσιοι προσολωμικοὶ ποιηταί*, 1953.

- Ζολώτας / Σάρρου Γ. Ζολώτας, *Ίστορία τῆς Χίου συνταχθεῖσα ἐπιμελεία τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Αἰμιλίας Σάρρου*, τ. Α' 1923, Β' 1924, Γ', Μέρος α' 1926, Μέρος β' 1928.
- Gemert, Ἀπόκοπος Α. F. van Gemert, «Μερικὲς παρατηρήσεις στὸν "Ἀπόκοπο" τοῦ Μπεργαδῆ», στὸ *Ἀφιέρωμα Πολίτη*.
- Gemert, *Falieros* Α. F. van Gemert, *The Cretan Poet Marinos Falieros*, 1977 (ἀνάτυπο ἀπὸ *Θησαυρίσματα*).
- Gidel I Ch. Gidel, *Études sur la littérature grecque moderne*, Παρίσι 1866.
- Gidel II Ch. Gidel, *Nouvelles études sur la littérature grecque moderne*, Παρίσι 1878.
- Grégoire, ΔΑ Henri Grégoire, *Ὁ Διγενὴς Ἀκρίτας*, Νέα Ὑόρκη 1942.
- HE *Ἡπειρωτικὴ Ἔστια* (περ.), Ἰωάννινα.
- Ἡλιοῦ, Προσθήκες Α' Ἡλιοῦ Φ., *Προσθήκες στὴν ἑλληνικὴ βιβλιογραφία. Α': Τὰ βιβλιογραφικὰ κατάλοιπα τοῦ E. Legrand καὶ τοῦ H. Pernot (1515-1799)*, 1973.
- Ἡλιοῦ, Σταμάτης Σταμάτης Πέτρου, *Γράμματα ἀπὸ τὸ Ἄμστερνταμ*, ἐπιμέλεια Φίλιππος Ἡλιοῦ, NEB 1976.
- Ἡλιοῦ, Τύφλωσον Σταμάτης Πέτρου, «*Τύφλωσον Κύριε τὸν Λαόν σου*». *Οἱ προεπαναστατικὲς κρίσεις καὶ ὁ Ν. Σ. Πίκκολος* (ἀνάτυπο ἀπὸ *Ἐρανιστῆ* 11 [1974]): ἐπεξεργασμένη ἐπανεκδόση 1988.
- HME *Ἡμερολόγιον τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος* (περ.).
- HX *Ἡπειρωτικὰ Χρονικὰ* (περ.), Ἰωάννινα.
- Haxthausen Karl Schulte Kemminghausen / Gustav Soyter (ἐπιμ.), *Neugriechische Volkslieder gesammelt von Werner von Haxthausen. Urtext und Übersetzung*, Münster i. W. 1935.
- HP, Φτωχοπροδρομικά D. C. Hesseling / H. Pernot, *Poèmes Prodromiques en grec vulgaire*, Ἄμστερνταμ 1910.
- Hurmuzaki Eud. Hurmuzaki, *Documente privitoare la Istoria Românilor*, Βουκουρέστι.
- Θεοτόκης, ΚΕ Νικηφ. Θεοτόκης, *Κυριακοδρόμιον (Εὐαγγέλια)*, ἔκδ. δ', τ. Α'-Β', 1854.
- Θερειανός Δ. Θερειανός, *Ἀδαμάντιος Κοραῆς*, τ. Α'-Γ', Τριῆστι 1889-1890 (φμχ. 1977).
- Θησαυρίσματα περ., Βενετία.
- Θρύλος, ΚΜ Ἄλκης Θρύλος, *Κριτικὲς μελέτες*, τ. Γ', 1925.
- Καλλιγᾶς, ΜΑ Π. Καλλιγᾶς, *Μελέται καὶ λόγοι*, τ. Α'-Β', 1899.

- Καλοκινήματα [Αθ. Ψαλίδας], *Καλοκινήματα, ἤτοι ἐγχειρίδιον κατὰ φθόνου καὶ κατὰ τῆς Λογικῆς τοῦ Εὐγενίου [Βουλγάρεως]*, Βιέννη 1795. Ἀνατύπωση τοῦ ἔργου ἔγινε (ἀπὸ τὸν Ἄλκη Ἀγγέλου) στὸ Trogen τῆς Ἑλβετίας τὸ 1951.
- Καλονάρος, ΒΔΑ Π. Καλονάρος, *Βασίλειος Διγενῆς Ἀκρίτας*, τ. Α'-Β', 1941 (φμχ. 1970).
- Κάλφογλου, ΗΣ Ἐπιστολαὶ Γ. Π. Κρέμου καὶ Ἠθικὴ Στιχουργία Α. Κ. Βυζαντίου, ἐκδιδόμενα ὑπὸ Γ. Π. Κρέμου, Λειψία 1870.
- Καμπάνης, ΙΝΑ Ἔρ. Καμπάνης, *Ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας*, ε' ἔκδ. 1948.
- Καμπούρογλου, Ἀθήναι Δ. Γρ. Καμπούρογλου, *Αἱ Ἀθήναι κατὰ τὰ ἔτη 1775-1795*, 1931.
- Καταρτζῆς, Δοκίμια Κ. Θ. Δημαρᾶς (ἐπιμ.), Δ. Καταρτζῆς, *Δοκίμια, Ἐρμῆς*, 1974.
- Καταρτζῆς, ΝΕΚ Κ. Θ. Δημαρᾶς (ἔκδ.), *Δημήτριος Καταρτζῆς, Τὰ Εὐρισκόμενα*, ΝΕΚ, 1970.
- Καταρτζῆς, ΠΦ *Παράλληλον φιλοσοφίας καὶ χριστιανισμοῦ, ἀθεισμοῦ καὶ δεισιδαιμονίας* (διασκευὴ καὶ ἔκδοσις Ν. Λογάδη), Κωνσταντινούπολι 1830. Βλ. ἐδῶ Καταρτζῆς, ΝΕΚ.
- Κατραμῆς, ΦΑΖ Ν. Κατραμῆς, *Φιλολογικὰ ἀνάλεκτα Ζακύνθου, Ζάκυνθος* 1880.
- Κερκ. Χρ. *Κερκυραϊκὰ Χρονικὰ* (περ.), Κέρκυρα.
- Κοδρικᾶς, Ἐφημερίδες Π. Κοδρικᾶς, *Ἐφημερίδες*, ἔκδοσις Α. Ἀγγέλου, πρόλογος Κ. Θ. Δημαρᾶ, ΝΕΚ 1963.
- Κοδρικᾶς, Μελέτη *Μελέτη τῆς Κοινῆς Ἑλληνικῆς Διαλέκτου, παρά Παναγιωτάκη Καγκελλαρίου Κοδρικᾶ, τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν...*, τόμος Α' (καὶ μόνος), Παρίσι 1818. ΝΕΚ τ. Α'-ς, 1964-1984 (ἑλ. ἐδῶ, 721).
- Κοραῆς, Ἀλληλογραφία *Βίος Ἀδαμαντίου Κοραῆ, συγγραφεὶς παρά τοῦ ἰδίου*, Παρίσι 1833.
- Κοραῆς, Ἀυτοβιογραφία *Ἐκδοσις Ν. Δαμαλᾶ* (ἑλ. ἐδῶ, 721).
- Κοραῆς, Ἐπιστολές Ἀδ. Κοραῆς, *Τρεῖς Διάλογοι, Εἰσαγωγή καὶ ἐπιμέλεια Κ. Θ. Δημαρᾶ*, 1960.
- Κοραῆς, Τρεῖς Διάλογοι *Lettres inédites de Coray à Chardon de la Rochette* (1790-1796), Παρίσι 1877.
- Κοραῆς, Lettres *Λίχ. Κουμαριανοῦ, Θ. Φαρμακίδης - Κ. Ἀσώπιος, Ἀλληλογραφία 1819-1832*, Κέρκυρα 1980 (ἀνάτυπο ἀπὸ τὸν Α' τόμο τῶν Πρακτικῶν τοῦ Δ')
- Κουμαριανοῦ, ΦΑ

- Κούμας
Κ. Κούμας, *Ίστορία των ἀνθρωπίνων πράξεων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἕως τῶν ἡμερῶν μας*, τ. Α'-ΙΒ', Βιέννη 1830-1832.
- Κυριακίδης, Ἀκρίτας
Κυριακίδης, ΔΤ
Στ. Κυριακίδης, *Ὁ Διγενὴς Ἀκρίτας*, ΣΩΒ, χ.χ.
Στ. Κυριακίδης, *Τὸ δημοτικὸ τραγούδι. Συναγωγή μελετῶν, ἐκδοτικὴ φροντίδα: Ἄλκη Κυριακίδου-Νέστορος*, 1978.
- Κυριακίδης, ΕΙ
Στ. Κυριακίδης, *Ἑλληνικὴ Λαογραφία*, Α' 1923, 6' ἔκδ. 1965.
- Κυριακίδης, Ἡ γένεσις
Στ. Κυριακίδης, *Ἡ γένεσις τοῦ διστίχου καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσομετρίας*, Θεσσαλονίκη 1947.
- Κυριακίδης, ΙΑ
Στ. Κυριακίδης, *Αἱ ἱστορικαὶ ἀρχαὶ τῆς δημόδου νεοελληνικῆς ποιήσεως*, Θεσσαλονίκη. Ἀνατύπωση μετ' ἐπιμέτρου, 1954. (α' ἔκδοση 1934.)
- ΚΧ
Κrumbacher
Κρητικὰ Χρονικὰ (περ.), Ἡράκλειο Κρήτης.
Κ. Κρουμβάχερ, *Ίστορία τῆς βυζαντινῆς λογοτεχνίας, μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Γεωργίου Σωτηριάδου*, τ. Α'-Γ', 1897-1900 (φμχ. 1974).
- Λαδάς / Χατζηδῆμος Ι
Γ. Λαδάς / Α. Χατζηδῆμος, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία. Συμβολὴ στὸ δέκατο ὄγδοο αἰῶνα*, Α' 1964, Β' 1976.
- Λαδάς / Χατζηδῆμος ΙΙ
Γ. Λαδάς / Α. Χατζηδῆμος, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία τῶν ἐτῶν 1791-1795*, 1970.
- Λαδάς / Χατζηδῆμος ΙΙΙ
Γ. Λαδάς / Α. Χατζηδῆμος, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία τῶν ἐτῶν 1796-1799*, 1973. Συμπλήρωμα στὰ ΙΙ καὶ ΙΙΙ: Γ. Λαδάς / Α. Χατζηδῆμος, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία τῶν ἐτῶν 1791-1799. Προσθήκες καὶ Συμπληρώσεις. Σειρὰ πρώτη. Ἐπιμέλεια Μάγδας καὶ Λάμπρου Κωστακιώτη*, 1976.
- Λαδάς / Χατζηδῆμος ΙV
Γ. Λαδάς / Α. Χατζηδῆμος, *Προσθήκες, Διορθώσεις καὶ Συμπληρώσεις στὴν Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία τοῦ Ἐ. Legrand. Γιὰ τοὺς αἰῶνες XV, XVI, XVII*, 1976.
- Λάμπρος, ΜΣ
Λάμπρος, ΙΙΙ
Σπ. Λάμπρος, *Μικταὶ σελίδες*, 1905.
Σπ. Λάμπρος, *Παλαιολόγια καὶ Πελοποννησιακά*, τ. Α'-Δ', 1923-1930 (φμχ. 1972).
- Λάμπρος, Romans
Σπ. Λάμπρος, *Collection de romans grecs en langue vulgaire et en vers*, Παρίσι 1880.
- Λάσκαρης, ΙΝΘ
Ν. Λάσκαρης, *Ίστορία τοῦ νεοελληνικοῦ θεάτρου*, τ. Α'-Β', 1938-1939.

- ΛΕ
 Λιβαδάς, Μαυροκορδάτος
 Legrand, BGV
 Legrand, BH
 Legrand, BI*
 Legrand, CM
 Legrand, RPH
 Μαζαράκης
 Μανούσακας, Ζητήματα
 Μανούσακας, ΚΒΚΘ
 Μανούσακας, ΚΛογ.
 Μαυροφρύδης
 ΜΕΕ
 Μέρτζιος, ΘΦ
 Μηλιαράκης
 Μνήμων
 Μοισιόδακας, Ἀπολογία
 ΝΕ
 ΝΕΒ
 ΝΕΚ
- Ἐρμῆς ὁ Λόγιος (περ.), Βιέννη 1811-1821 (ὑπάρχει τώρα φμχ. ἐπανεκδόση στὴ σειρά τοῦ ΕΛΙΑ).
 Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ ἐξ ἀπορρήτων ἐπιστολαί Ρ'. Ἐκδίδονται ἐπιστασία Θ. Λιβαδά, Τεργέστη 1879.
 É. Legrand, *Bibliothèque grecque vulgaire*, τ. Α'-Ι', Παρίσι 1880-1913 (φμχ. 1974).
 É. Legrand, *Bibliographie Hellénique ιε' και ις' αἰ.* (τ. Α'-Δ'), *ιζ' αἰ.* (τ. Α'-Ε'), *ιη' αἰ.* (τ. Α'-Β'), Παρίσι 1885-1928 (φμχ. χ.χ.).
 É. Legrand, *Bibliographie Ioniennne*, τ. Α'-Β', Παρίσι 1910 (φμχ. χ.χ.).
 É. Legrand, *Collection de monuments pour servir à l'étude de la langue néohellénique*.
 É. Legrand, *Recueil de poèmes historiques en grec vulgaire*, Παρίσι 1877.
 Βιογραφίαι τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τῆς νήσου Κεφαλληνίας συγγραφεῖσαι ὑπὸ Ἀνθίμου Μαζαράκη..., Βενετία 1843.
 Μ. Ι. Μανούσακας, *Ζητήματα τοῦ «Κρητικοῦ Θεάτρου»*, 1947 (ἀνάτυπο ἀπὸ ΚΧ).
 Μ. Ι. Μανούσακας, *Κριτικὴ βιβλιογραφία τοῦ κρητικοῦ θεάτρου*, 6' ἔκδ. συμπληρωμένη, 1964.
 Μ. Ι. Μανούσακας, *Ἡ κρητικὴ λογοτεχνία κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς Βενετοκρατίας*, Θεσσαλονίκη 1965.
 Δ. Μαυροφρύδης, *Ἐκλογή μνημείων τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης*, 1866.
 Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια.
 Κ. Δ. Μέρτζιος, *Θωμᾶς Φλαγγίνης καὶ ὁ Μικρὸς Ἑλληνομνήμων*, 1939.
 Ἄντ. Μηλιαράκης, *Βασίλειος Διγενῆς Ἀκρίτας*, 1881.
 (περ.) 1971 κ.έ.
 Ἰωσήπου τοῦ Μοισιόδακος Ἀπολογία, μέρος πρῶτον, Βιέννη 1780. Τώρα, ἐπιμέλεια Α. Ἀγγέλου, 1976, Ἐρμῆς.
 Νέος Ἑλληνομνήμων (περ.).
 Βλ. ἐδῶ, Ἐρμῆς.
 Ὅμιλος Μελέτης τοῦ Ἑλληνικοῦ Διαφωτισμοῦ,

* Βλ. ἐδῶ καὶ Δημαρᾶς, ΒΙ: Pierris, ΒΙ.

- Νέα Ἑλληνικά Κείμενα. Ἐπιστοασία Κ. Θ. Δημαρᾶ.
 Νερουλός, *CLGM* *Cours de littérature grecque moderne, par Jacovaky Rizo Néroulos*, Γενεύη 1828. (Ἡ α' ἔκδοσις, Γενεύη 1827.)
- ΝΕστ
 Ξανθουδίδης, *Μελετήματα* Νέα Ἐστία (περ.).
 Ortiz, «Importanza» Σ. Ξανθουδίδης, *Μελετήματα*, Ἡράκλειο 1980.
 R. Ortiz, «Sulla importanza della dominazione fanariota in Rumania come determinatrice dei contatti linguistici e letterari italo-rumeni attraverso la lingua e la letteratura neoellenica», *Πρακτικά τοῦ Ε' Βυζαντινολογικοῦ Συνεδρίου*, Α', Ρώμη 1939, σ. 252 κ.έ. περίπου
- π.
 ΠΑΑ *Πρακτικά τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* (περ.).
 Παλαμᾶς, Ἄπαντα Κ. Παλαμᾶς, Ἄπαντα, τ. Α'-Ιε', 1962-1969.
 Παλαμᾶς, Ἀλληλογραφία Κ. Παλαμᾶς, Ἀλληλογραφία, Α' 1975, Β' 1978, Γ' 1981, Ἐπιμ. Κ. Γ. Κασίνης.
- Παλαμᾶς, Γράμματα Κ. Παλαμᾶς, *Γράμματα*, Α' 1904, Β' 1907.
 Παλαμᾶς, ΠΔ Κ. Παλαμᾶς, *Πεζοὶ Δρόμοι*, Α'-Γ', 1929-1934.
 Παλαμᾶς, ΠΚ Κ. Παλαμᾶς, *Τὰ πρῶτα κριτικά*, 1913. Ἐδῶ ἐχρησιμοποιήθηκε ἡ ἔκδοσις τῶν Ἀπάντων (τ. Β'), ὅπου ἔχουν περιληφθεῖ καὶ ἄλλες κριτικὲς ἐργασίες τοῦ Παλαμᾶ, ἀθησαύριστες ὡς τώρα.
- Παλαμᾶς, Ποιητικὴ Κ. Παλαμᾶς, *Τὰ χρόνια μου καὶ τὰ χαρτιά μου*, Ἡ ποιητικὴ μου, τ. Α'-Β' 1933-1940.
- Παναγιωτόπουλος, ΠΚ Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος, *Τὰ πρόσωπα καὶ τὰ κείμενα*, τ. Α'-ΣΤ', 1943-1955. (Ἔχει ἀρχίσει καὶ φμχ.)
- Παπανοῦτσος, ΠΚΣ Ε. Π. Παπανοῦτσος, *Παλαμᾶς - Καβάφης - Σικελιανός*, 1949, δ' ἔκδ. 1977.
- Παπαρρηγόπουλος Κ. Παπαρρηγόπουλος, *Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους*, τ. Α'-ς' (καὶ παράρτημα), ἔκδ. Ἐλευθεροδάκη 1932.
- Παπαρρηγόπουλος, Ἱστορία Κ. Παπαρρηγόπουλος, *Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους*: ἡ πρώτη μορφή: 1853. Ἐπιμέλεια Κ. Θ. Δημαρᾶς, Ἐρμῆς, 1970.
- Παπαρρηγόπουλος, Προλεγόμενα Κ. Παπαρρηγόπουλος, *Προλεγόμενα*. Ἐπιμέλεια Κ. Θ. Δημαρᾶς, Ἐρμῆς, 1970.
- ΠΕ Ν. Πολίτης, *Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὰ τραγούδια τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ*, 1914.
- περ. περιοδικὸ

- Περραιβός, ΣΒΡ Χρ. Περραιβός, *Σύντομος βιογραφία τοῦ αἰοδίδμου Ρήγα Φερραίου τοῦ Θετταλοῦ*, 1860 (φμχ. 1973).
- ΠΕΦΣΚ Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικός Φιλολογικός Σύλλογος. *Σύγγραμμα περιοδικόν*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1863-1911.
- Πλουμίδης, Θεοδοσίου Γ. Πλουμίδης, *Τὸ βενετικόν τυπογραφεῖον τοῦ Δημητρίου καὶ τοῦ Πάνου Θεοδοσίου (1755-1824)*, 1969.
- Πολίτης, ΓΣΣ Λ. Πολίτης*, *Γύρω στὸ Σολωμό. Μελέτες καὶ ἄρθρα (1938-1958)*, 1958 (6' ἔκδ. ἐπανεξεμένη 1985).
- Πολίτης, ΘΑ, 1 Λ. Πολίτης, *Θέματα τῆς λογοτεχνίας μας*, 1947, 6' ἔκδ. Θεσσαλονίκη [1976].
- Πολίτης, ΘΑ, 2 Λ. Πολίτης, *Θέματα τῆς λογοτεχνίας μας. Δεύτερη σειρά*, Θεσσαλονίκη [1976].
- Πολίτης, ΔΣ Ν. Γ. Πολίτης, *Λαογραφικὰ σύμμεικτα*, τ. Α'-Γ', 1920-1931.
- Πολιτικός Στοχασμός Ὁ πολιτικός στοχασμὸς τῶν Νεοελλήνων συγγραφέων, 1977 (Σύμμεικτος τόμος: Γ. Τενεκίδης, Αἰκ. Κουμαριανοῦ, Α. Δεσποτόπουλος, Κ. Θ. Δημαρᾶς, Κ. Δαφνῆς, Γ. Π. Σαββίδης).
- Ποῦχγερ, Ζήνων Β. Ποῦχγερ, *Θεατρολογικὲς ἐρευνες γιὰ τὸ πρότυπο τοῦ «Ζήωνα»*, 1980 (ἀνάτυπο ἀπὸ Θησαυρίσματα).
- Πρωτοπαπᾶ-Μπουμπουλίδου, Θέατρον Γλυκερία Πρωτοπαπᾶ-Μπουμπουλίδου, *Τὸ θέατρον ἐν Ζακύνθῳ, ἀπὸ τοῦ 12' μέχρι τοῦ 18' αἰῶνος*, 1958.
- Passow Α. Passow, *Carmina popularia Graeciae recentioris*, Λειψία 1850 (φμχ. Ἀθήνα 1959).
- Pernot, CPG *Chansons populaires grecques des XVe et XVIIe siècles*, publiées et traduites par Hubert Pernot, Παρίσι 1931.
- Pernot, ELGM Η. Pernot, *Études de littérature grecque moderne*, Παρίσι τ. Α' 1916, Β' 1918.
- Pierris, BI Nakis Pierris, *Bibliographie Ionienne* (Συμπλήρωση τοῦ BI τοῦ Legrand), 1966.
- Probleme *Probleme der neugriechischen Literatur*, Βερολίνο I 1959, II, III 1960, IV 1959.
- Ροῦσσοσ, Studii D. Russo, *Studii istorice grecoromâne*, Βουκουρέστι τ. Α'-Β', 1939.

* Βλ. ἐδῶ καὶ Σολωμός, Ἄπαντα, Ἀφιέρωμα.

- Rangabé, *HLGM* A. R. Rangabé, *Histoire littéraire de la Grèce moderne*, τ. Α'-Β', Παρίσι 1877.
- REB *Revue des Études Byzantines* (περ.), Βουκουρέστι, Παρίσι.
- Σαββίδης, *Ἐκδόσεις* Γ. Π. Σαββίδης, *Οἱ καθαφικὲς ἐκδόσεις (1891-1932). Περιγραφή καὶ σχόλιο. Βιβλιογραφικὴ μελέτη*, 1966.
- Σάθας, *MB* Κ. Σάθας, *Μεσαιωνικὴ βιβλιοθήκη*, τ. Α'-Γ', Βενετία 1872-73, τ. Δ'-Ζ', Παρίσι 1874-94 (φμχ. 1972).
- Σάθας, *ΝΦ* Κ. Σάθας, *Νεοελληνικὴ φιλολογία*, 1868 (φμχ. 1969).
- Σάθας, *TE* Κ. Σάθας, *Τουρκοκρατουμένη Ἑλλάς*, 1869 (φμχ. 1985).
- Σάθας, *Documents* Κ. Σάθας, *Documents inédits relatifs à l'histoire de la Grèce au Moyen Age*, τ. Α'-Θ', Παρίσι 1880-1890 (φμχ. 1972).
- Σάτιρα καὶ Πολιτικὴ *Σάτιρα καὶ πολιτικὴ στὴ νεώτερη Ἑλλάδα ἀπὸ τὸν Σολωμὸ ὡς τὸν Σεφέρη*, 1979 (Σύμμεικτος τόμος: Ε. Τσαντσάνογλου, Π. Μουλλάς, Σ. Δ. Σπάθης, Ν. Τζουγανάτος, Α. Ἀγγέλου, Τ. Βουρνᾶς, Ξ. Κοκόλης, Γ. Δάλλας, Τ. Πατρίκιος, Γ. Π. Σαββίδης, Κ. Θ. Δημαρᾶς).
- Σεφέρης, *Δοκιμὲς* Γ. Σεφέρης, *Δοκιμὲς*, [Καίρο] 1944· 6' ἔκδοση, αὐξημένη, Ἀθήνα 1962. Νέα ἔκδοση αὐξημένη, τ. Α'-Β', 1974. (Οἱ παραπομπὲς γίνονται στὴν 6' ἔκδοση).
- Σολωμός, *Ἄπαντα* Διονυσίου Σολωμοῦ, *Ἄπαντα*, Α', *Ποιήματα*, ἐπιμέλεια - σημειώσεις Λίνου Πολίτη, 1948, Β', *Πεζὰ καὶ ἰταλικά*, ἔκδοση-σημειώσεις Λίνου Πολίτη, 1955, Β' (Παράρτημα), *Ἰταλικά (ποιήματα καὶ πεζά)*, μετάφραση Λ. Πολίτη μὲ συνεργασία Γ. Ν. Πολίτη, 1960.
- Σολωμός, *Τὰ εὕρισκόμενα* Διονυσίου Σολωμοῦ, *Τὰ εὕρισκόμενα*, ἔκδ. Ἄντ. Τερζάκη, Κέρκυρα 1859 (εἶναι ἡ ἔκδοση τοῦ Πολυλά).
- Σουλιώτης Ἄθ. Σουλιώτης Νικολαΐδης, *Γράμματα ἀπὸ τὰ βουνὰ - Σημειωματᾶριον*. Πρόλογος καὶ ἐπιμέλεια Κ. Θ. Δημαρᾶς, 1971.
- Σπυριδάκης, *GPM* G. Spyridaki, *La Grèce et la poésie moderne*, Παρίσι 1954.

- Στεφανίδης, ΦΕ
 ΣΩΒ
 Σωτηράκης, Συμβολή
 Spadaro, Ariosto
Structure sociale
 Sturdza, Dictionnaire
 Τόμος Ἀντωνιάδη
 Τριανταφυλλίδης, Μνημόσυνα
 Τσίτερ, ΛΕΜΑ
 Τσίτερ, ΤΜΔΓ
 Τσιτσέλης, ΚΣ
 Ὑψηλάντης, ΜΤΑ
 Veloudis, Fallmerayer
 Veloudis, Glikis
 Φιλαδέλφους, ΙΑ
- Μ. Κ. Στεφανίδης, *Αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι ἐν Ἑλλάδι πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως*, 1926.
 Σύλλογος πρὸς Διάδοσιν Ὀφελίμων Βιβλίων.
 Ν. Σωτηράκης, *Συμβολὴ στὴν ἔρευνα τοῦ νεοελληνικοῦ διαφωτισμοῦ. Τὰ μαθηματικά ἐπὶ τουρκοκρατίας*, 1962.
 G. Spadaro, *Ἐπιδράσεις τοῦ Ariosto στὸν Ἐρωτόκριτο. Ὁ Tasso ἄγνωστος στὸν Κορνάρο*, 1966 (ἀνάτυπο ἀπὸ Ἐραριστή).
 Πρακτικὰ τοῦ Colloque: *Structure sociale et développement culturel des villes Sud-Est Européennes et Adriatiques aux XVIIe-XVIIIe siècles*, 1971, Βουκουρέστι 1975.
 Mihail Dimitri Sturdza, *Grandes familles de Grèce, d'Albanie et de Constantinople; Dictionnaire historique et généalogique*, Παρίσι 1983.
 Μνημόσυνον Σοφίας Ἀντωνιάδη, Βενετία 1974.
 Μ. Τριανταφυλλίδης, *Μνημόσυνα. Ψυχάρης, Πάλλης, Φωτιάδης*, 1946.
 Χ. Τσίτερ, *Λόγιοι Ἑλληνας μετὰ τὴν Ἄλωσιν*, 1935.
 Χ. Τσίτερ, *Τρεῖς μεγάλοι διδάσκαλοι τοῦ Γένους*, 1934.
 Ἡλ. Τσιτσέλης, *Κεφαλληνιακὰ σύμμεικτα*, τ. Α', 1904, Β' 1960 (φμχ. χ.χ.).
 Ἀθανασίου Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν τῶν εἰς δώδεκα, βιβλίον Η', Θ' καὶ Ι', ἧτοι Τὰ μετὰ τὴν Ἄλωσιν (1453-1789), ἔκδ. Γερμανοῦ Ἀφθονίδη, Κωνσταντινούπολη 1870. (Ὑπάρχει φμχ. 1973, πληρέστερη ἀπὸ τὴν πρώτη ἔκδοσιν.)
 G. Veloudis, «Jacob Phillip Fallmerayer und die Entstehung des neugriechischen Historismus», *Südostforschungen* 29 (1970) 43-90. Ἑλληνικὴ μετάφρασις: *Ὁ Jacob Phillip Fallmerayer καὶ ἡ γένεσις τοῦ ἑλληνικοῦ ἱστορισμοῦ*, 1982.
 G. Veloudis, *Das griechische Druck- und Verlagshaus «Glikis» in Venedig (1670-1854)*, Wiesbaden 1974 (Ἑλληνικὴ μετάφρασις 1987).
 Θ. Ν. Φιλαδέλφους, *Ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ Τουρκοκρατίας (1400-1800)*, τ. Α'-Β', 1902.

- φμχ.
Χατζηγιακουμῆς I Φωτομηχανική ἐπανεκδόση.
Ε. Χατζηγιακουμῆς, *Νεοελληνικαὶ πηγαὶ τοῦ Σολωμοῦ*, 1968.
- Χατζηγιακουμῆς II Ε. Χατζηγιακουμῆς, *Σύγχρονα σολωμικά προβλήματα*, 1969 (ἀνάτυπο ἀπὸ περ. Παρνασσός).
- Χατζηγιακουμῆς III Ε. Χατζηγιακουμῆς, *Τὰ μεσαιωνικὰ δημῶδη κείμενα*, Α' 1977.
- Χρυσόστομος, *Χρονογραφία* Χρυσόστομος Α. Παπαδόπουλος, *Περὶ τῆς ἐλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς χρονογραφίας τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος, Ἀλεξάνδρεια* 1912.
- Wagner, *CGM* Gulielmus Wagner, *Carmina graeca medii aevi*, Λειψία 1874 (φμχ. 1961).
- Wagner, *TPG* W. Wagner, *Trois poèmes grecs du moyen âge*, Βερολίνο 1881.
- Yemeniz, *Grèce* Eugène Yemeniz, *La Grèce moderne*, Παρίσι 1852.
- Yemeniz, *Indépendance* Eugène Yemeniz, *Scènes et récits des guerres de l'Indépendance*, Παρίσι 1869.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΣΤΙΣ ΕΙΚΟΝΕΣ

Τὸ παράθεμα πὸ ἀνοίγει τὴν σειρά τῶν εἰκόνων (σ. 3) εἶ-
ναι βγαλμένο ἀπὸ τὸ κείμενο τῆς Ἱστορίας, σ. 253. Δια-
τυπωμένο ἀπὸ τὸν ὀλιγογράμματο Ἰωάννη Πρίγκο, ἐκ-
φράζει ἐπιγραμματικά τὸν παλμὸ τοῦ νέου ἑλληνισμοῦ
στὴν πιὸ ἀποφασιστικὴ φάση τῆς νέας ἑλληνικῆς ἱστορίας.

- 1 Ἡ χαλκογραφία ἔχει σχολιασθεῖ ἀπὸ τὸν Γ. Λάιο, *Οἱ χάρτες τοῦ Ρήγα*, 1960, ἀνάτυπο ἀπὸ ΔΙΕΕ. Τὴν φωτογραφία ὀφείλω στὴν εὐγενικὴ προ-
θυμία τοῦ Λ. Βρανούση. Βλ. καὶ Ὀλγα Γκράτζιου, «Τὸ μονόφυλλο τοῦ
Ρήγα τοῦ 1797. Παρατηρήσεις στὴ νεοελληνικὴ εἰκονογραφία τοῦ Με-
γάλου Ἀλεξάνδρου», περ. *Μνήμων* 8 (1980) 130-149. 4
- 2 Ἡ συσχέτιση ἐγένε ἀπὸ τὴν Ἀμερικανίδα ἀρχαιολόγο A. Frantz στὸ
Byzantion 15 (1940-1941), ἰδίως στὶς 90-91 (εἶναι ὁ τόμος τοῦ περ. ὁ ὁ-
ποῖος ἐτυπώθηκε στὴν Νέα Ὑόρκη). Βλ. ἐπίσης, τῆς ἰδίας, περ. *Hesperia* 10 (1941) 9-13 καὶ James Notopoulos, στὸ ἴδιο 33 (1964) 108 κ.έ. Τὴν
φωτογραφία ὀφείλω στὴν εὐγενικὴ προθυμία τοῦ διευθυντῆ τῆς Ἀμερι-
κανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς καθηγητῆ Henry Robinson. 30
- 3 Λάμπρος, *Romans* (στοὺς πίνακες τοῦ τέλους τοῦ βιβλίου). 35
- 4 Ὁ Φυσιολόγος μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ καὶ σὰν εἶδος τῆς γραμματείας. Ἡ
εἰκόνα ἐδῶ, ἡ ὁποία ἱστορεῖ ἓνα χειρόγραφο ἀρχαίου κειμένου τοῦ Φυσιο-
λόγου, εἶναι παρμένη ἀπὸ τὴν ἐργασία τῆς Μαρίας Σ. Θεοχάρη, *Τεχνο-
κριτικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰς μικρογραφίας τοῦ Φυσιολόγου τοῦ Μιλά-
νου*, 1960, ἀνάτυπο ἀπὸ ΠΑΑ. 51
- 5 Μαρκιανή, Man. Gr. 791. Βλ. γιὰ τὴν ταύτιση: Aubrey Diller, «The auto-
graphs of Georgius Gemistus Pletho», περ. *Scriptorium* 10 (1956) 27-41. 58
- 6 Μέσα στὴν σαρκοφάγο ἐβρέθηκε «un involto di ossa tutte confusamente le-
gate in un tappeto di lana rossa, il quale con una canna urtato si apri e sciolse, ed
allora si videro le ossa del cadavere dove si noto il teschio di una non vulgare
grandezza, di tutti li suoi denti adorno, unito alla mandibola inferiore. Si trovò
inoltre in questo involto certo taffetà di color fosco che fu creduto la cappa del
defonto». (Ἀπὸ ἔκθεση τοῦ π. Francesco Antonio Righini, ὁ ὁποῖος περιέ-

- λαβε σ' αὐτὴν καὶ τὸ σχέδιο, δημοσιευμένη ἀπὸ τὸν Corrado Ricci, *Il Tempio Malatestiano*, Μιλάνο-Ρώμη [1925], σ. 291.) 58
- 7 Τὴν φωτογραφία ὀφείλω στὴν εὐγενική φροντίδα τοῦ G. E. Ferrari, καὶ στὴν ἔγχεση τῆς Μαρξιανῆς Βιβλιοθήκης. 60
- 8 *Collectanea de Cyrillo Lucario ... Authore Thoma Smitho ...*, Λονδίνο 1707. 71
- 11 Φωτογραφία Κ.Θ.Δ. (1938). Βλ. ἐδῶ, 80 καὶ τὶς ἀντίστοιχες σημειώσεις. 78
- 13 Ἀπὸ τὴν ἔκδοση τοῦ Mario Vitti. 91
- 15 Ἀπὸ τὴν παρουσίασή της ἀπὸ τὴν Μπάμπη Οἰκονόμου. 98
- 17 Ἀπὸ τὴν μεγάλη ἔκδοση Ξανθουδίδη. 105
- 18 Ἀπὸ Legrand, *BH*, ιε' καὶ ις' αἰ., τ. Α', 1885, ἀπέναντι στὴν σ. ссхх. 114
- 19 Ἀπὸ τὴν ἔκδοση τοῦ Mario Vitti, *Nicola Sofianos*, Νεάπολη 1966 (βλ. ἐδῶ, σ. 686-687). 115
- 21 Τὸ πρωτότυπο βρίσκεται στὸ Ἑλληνικὸ Ἴνστιτούτο Βενετίας. Παραχωρημένη εὐγενικά ἀπὸ τὸν διευθυντὴ τοῦ Ἴνστιτούτου Μ. Ι. Μανούσακα. 120
- 23 Συλλογὴ Κ.Θ.Δ. 122
- 26 EBE, κῶδ. 2188. 139
- 27 Ἐγὼ ὅμως τὸ κνῶδαλο γιὰ νὰ μὲ ζωγραφίσουν
σ' ἓνα πανὶ ἐπλήρωσα, ἄξιος νὰ μὲ φτύσουν...
Καισάριος Δαπόντες, *Κῆπος Χαρίτων*, ἔκδ. Σοφοκλέους, 195 (ἔκδ. Legrand *BGV*, Γ', 1881, 187). Ἡ φωτογραφία τῆς εἰκόνας εἶναι παρμένη ἀπὸ τοῦ Μ. Γεδεών, *Πατριαρχικαὶ Ἐφημερίδες*, 1936, 267. Περιγραφή τῆς εἰκόνας βλ. σὲ ἔργασία Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως (ἡ ὁποία ὑπάρχει στὴν Γεννάδειο), *Δύο κατάλογοι ἑλληνικῶν κωδίκων ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς καὶ τοῦ Ζωγραφείου*, 1909, ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ περ. *Izvestija Russkago Archeologicescago Instituta v Konstantinopole*: εἶναι στὸν κώδικα 32 τοῦ Ζωγραφείου. Ὁ Παπαδόπουλος ἐδιάβασε ἐπάνω στὴν εἰκόνα τὴν χρονία 1730, ἡ ὁποία φαίνεται ὀρατὴ καὶ στὶς φωτογραφίες· σύμφωνα μὲ τὶς παραδομένες χρονολογίες, θὰ ἔπρεπε ὁ Δαπόντες νὰ ἱστορεῖται ἐδῶ σὲ ἡλικία 16-17 ἐτῶν. 154
- 28 Ἀπὸ τὰ Ἄνθη *Εὐλαβείας*. 156
- 29 Δημοσιεύεται μὲ τὴν εὐγενική συγκατάθεση τοῦ κατόχου του, τοῦ λογίου καὶ ἀρχαιοπώλη Γ. Πατριαρχέα. Ἀξίζει ἐδῶ νὰ ἐξαρθοῦν δύο σημεῖα ἀναφορικά μὲ τὴν εἰκόνα: α) πρόκειται γιὰ βιβλιοθήκη φαναριώτικη· «ἐκ τῶν τῆς αὐθεντικῆς βιβλιοθήκης βίβλων τοῦ ὑψ. αὐθ. Κωνσταντίνου Βοεβόδα Χαντζερῆ»· συνεπῶς τοποθετεῖται μὲ ἀκρίβεια ἀνάμεσα στὰ 1797 καὶ 1799· β) συνέπεσε νὰ στολίζει ἓνα βιβλίον τοῦ D'Alembert: *Esprit, maximes et principes de d'Alembert*, Γενεῦη / Παρίσι 1789. 157
- 31-32 Ἀπὸ Λαδᾶς / Χατζηδῆμος I, τ. Α', κζ'. 158
- 35 Φωτογραφία Κ.Θ.Δ. «Βροντὴ νεμέσεως ἐπέπεσε καὶ ἐσκόρπισε διδάσκοντας καὶ διδασκόμενους, καὶ ἡ οἰκοδομὴ ἐκείνη, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ὁ τοσοῦτος θροῦς ἐν τῇ Βασιλευούσῃ καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι, κατήντησεν

- (οἴμοι!) ἡ κατοικία, ἡ φυλεὰ τῶν κοράκων». Μοισιόδακας, Ἐπολογία, 1780, 128 (κείμενο, καθὼς νομίζω, τοῦ 1765). 179
- 36 Ἡ εἰκόνα πρέπει νὰ ἔγινε περίπου στὰ 1764. 181
- 37 Συλλογὴ Κ.Θ.Δ. 198
- 38 Ὁ Δανιὴλ ἱερομόναχος, ὁ Φιλιππίδης καὶ ὁ Γρηγόριος ἱεροδιάκονος ὁ Κωνσταντῆς. 201
- 39 Ἀπὸ τὴν Ἀκολουθία ἑτεροφθάλμου καὶ ἀντιχρίστου Χριστοδούλου τοῦ ἐξ Ἀκαρνανίας, 1793. 205
- 45 Βλ. Δημαρᾶς, Ρωσσαγγλογάλλος 1. 258
- 46 Συλλογὴ Κ.Θ.Δ. Τὸ κείμενο, καθὼς σημειώνει καὶ ἡ γραμμένη παραπομπή, εἶναι ἀπὸ τὸν Πλούταρχο, Πῶς ἂν τις διακρίνει τὸν κόλακα τοῦ φίλου. Τὸ παράθεμα ἀναφέρεται στὶς περιπτώσεις ὅπου, γιὰ κάποιον λόγο, δὲν θέλει κανεὶς νὰ ἀποδοκιμάσει ἕναν συγγραφέα, χωρὶς ὅμως νὰ εἰπεῖ καὶ καλὸ γι' αὐτόν: «Καὶ σύγγραμμα κελευσθεὶς ἄθλιον διελθεῖν αἰτιᾶσθαι τὸ Χαρτίον ὡς δασύ· καὶ τὸν γραφέα μιᾶρὸν καὶ ὀλίγων ἀποκαλεῖν». Πρόκειται γιὰ τὰ Στοιχεῖα Γεωγραφίας τοῦ Θεοτόκη (1804), τῶν ὁποίων τὴν ἔκδοση κατεδίκαζε ὁ Κοραῆς σὲ ἰδιωτικὴ ἐπιστολὴ τοῦ τὸν Μάρτιο τοῦ 1805: «Αὕτη, φίλε, ἡ Γεωγραφία μ' ἐπροξένησε καὶ λύπην καὶ φόβον». Ἀλληλογραφία, ΝΕΚ, Β', 244. 259
- 50 Τὸ γράμμα, τῆς 26 Ὀκτωβρίου 1833, στὴν συλλογὴ Κ.Θ.Δ. Μόλις ἔξι μῆνες μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Κοραῆ, ὁ παλαιὸς ὁπαδὸς του εἶχε εὐθυγραμμισθεῖ μὲ τὸν σφοδρὸ ἀντίπαλο τοῦ Χίου σοφοῦ. Βλ. Δημαρᾶς, ΔΒ. 269
- 59 Βιβλιοθήκη Τυπάλδων Ἰακωβάτων στὸ Ληξούρι. 284
- 60 Γενάδειος Βιβλιοθήκη. 285
- 61 Συλλογὴ Κ.Θ.Δ. Βλ. Δημαρᾶς, ΚΚΟΔ. 288
- 67 Ἔχει πρωτοδημοσιευθεῖ στὸν τόμο Α' τῶν Στρατιωτικῶν ἐνθυμημάτων, προμετωπίδα. 332
- 75 Προμετωπίδα στὸ Νερουλός, CLGM, ἔκδ. α', 1827. 353
- 76 «Τὴν λίαν δυσεῦρετον αὐτοῦ εἰκόνα ὀφείλομεν εἰς τὴν εὐγένειαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, κυρίου Ἀλεξάνδρου Ρ. Ραγκαβῆ, τοῦ ἡμετέρου ἐν Βερολίῳ πρεσβευτοῦ». Ἀπὸ τὴν ἀνθολόγησιν ποιημάτων, παράρτημα τοῦ περ. Ἐσπερος, Λειψία, χ.χ., σ. 88, κείμενο τοῦ ἀνθολόγου Ι. Περβάνογλου. 354
- 78 Ἡ εἰκόνα ἔχει δημοσιευθεῖ, ὅσο γνωρίζω, καὶ ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸ παράθεμα ποὺ ἀκολουθεῖ ἐδῶ, πρώτη φορά στὸ περ. Μέντωρ (Σμύρνης) 5 (1873) 17, μαζί μὲ ἄρθρο τοῦ Μ. Δ. Σ(εῖζανη). Ἐκτοτε, ξαναδημοσιεύθηκε. «Ὀλίγον πρὶν ἢ ἡ πλάξ ἀποκρύψη αὐτὸν διὰ παντὸς ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Κόσμου, ὁ καλλιτέχνης Ἐμμ. Πραξίας ἐπέτυχεν νὰ λάβῃ τὸ ἐκμαγεῖόν του, ποιήσας μετὰ ταῦτα τὴν γνωστὴν ἐκείνη τοῦ ποιητοῦ προτομήν, ἣτις ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν Ὀλυμπίων κατὰ τὸ 1871 ἐν τῇ α' συναγωγῇ καὶ α' κλάσει τῶν ἔργων τῆς γλυπτικῆς οὐ μόνον ἐβραβεύθη διὰ χαλκίνου νομισματοσήμεου α' τάξεως, ἀλλὰ καὶ τὸ χιλιόδραχμον

- βραβείον τοῦ ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ ἔλαβε μὴ ἐγκριθέντος ἀξίου τούτου οὐδενὸς τῶν κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἀποσταλέντων ποιημάτων, ἐπὶ τῆς πρυτανείας τοῦ κ. Κ. Βουσάκη. Εἰκὼν πιστὴ τῆς ἐν λόγῳ προτομῆς εἶναι ἢ παροῦσα ξυλλογραφία τοῦ κ. Μ. Νικολαΐδου» (στό ἴδιο, 19). 364
- 79 Προμετωπίδα στὰ Ἐπαντά του, τ. Α' (καὶ μόνος) 1851. 366
- 80 Συλλογὴ Κ.Θ.Δ. 368
- 84 Συλλογὴ Κ.Θ.Δ. Ἀφιέρωση γραμμένη στό βουδὸ ἐξώφυλλο μιᾶς πλακέτας: «Ὁ γάμος τῆς Μαρίας. Στιχοῦργημα Η. Τανταλίδου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύποις Ι. Α. Βρετοῦ». Τὸ ποίημα εἶναι χρονολογημένο στό τέλος, 2 Ἰουνίου 1868· ἡ χειρόγραφη ἀφιέρωση εἶναι «Τῇ ἐριτίμῳ φίλῃ Κ. Ἐλένη Πάλλῃ μετὰ τῶν συγχαρητηρίων μου». 374
- 85 Τὴν φωτογραφία ὀφείλω στὴν εὐγενικὴ προσφορά τοῦ Κώστα Δαφνῆ. 375
- 93 Συλλογὴ Κ.Θ.Δ. 401
- 101 Τὴν εἰκόνα αὐτὴν ἐπαρουσίασε ὁ Δ. Σ. Λουκάτος στὴν ἐργασία του Ὁ ὀρθολογισμὸς τοῦ Λασκαράτου ἀπὸ κεφαλληνιακὴ σκοπιά, 1961, ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ περ. Παρνασσός. 423
- 105 Ἰδιωτικὴ συλλογὴ. 431
- 107 Ἰδιωτικὴ συλλογὴ. 432
- 108 Συλλογὴ Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. 436
- 110 Συλλογὴ Κ.Θ.Δ. Εἶναι τὸ Τίρι-λίρι. Βλ. καὶ τὸν ἀρ. 111. 443
- 111 Βλ. τὸν ἀρ. 110. 445
- 113 Ἰδιωτικὴ συλλογὴ. 457
- 120 Ἰδιωτικὴ συλλογὴ. 467
- 124 Ἰδιωτικὴ συλλογὴ· 1921, καλοκαίρι: στό βάθος ὁ χάρτης τῆς μεγάλης Ἑλλάδας. 480
- 125 Συλλογὴ Κ.Θ.Δ. Ἐπιστολὴ ἀπὸ 19 Φεβρουαρίου 1940. 491
- 127 Φωτογραφία γύρω στὰ 1900, πιθανότατα καμωμένη ἀπὸ τὸν Η. Ρεμποτ (Ἄρχεῖο Νεοελληνικοῦ Ἰνστιτούτου Σορβόννης). 506
- 129 Συλλογὴ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Ὁ Παρνασσός». Τὴν φωτογραφία ὀφείλω στὴν εὐγενικὴ συμπαράσταση τοῦ Μαρίνου Καλλιγᾶ. Ξεκινημένος ἀπὸ βιβλιογραφικὰ ἐνδείξεις τίς ὁποῖες μοῦ παρέσχε ὁ Γ. Κατσίμπαλης, μπόρεσα νὰ ξεκαθαρίσω μερικὰ στοιχεῖα γιὰ τὸ ἔργο αὐτό: πρωτοπαρουσιάστηκε σὲ προσωπικὴ ἔκθεση τοῦ Γ. Ροῖλου τὸ φθινόπωρο τοῦ 1919· εἶταν ὅμως γνωστὸ καὶ σχολιασμένο, πρὶν ἀκόμη τελειώσει, ἀπὸ ἀνώνυμο σημείωμα στὴν ἐφ. Ἐστία, 14.4.1917. «Ἐνα ἔργον τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἰδοῦν καὶ ἄλλαι γενεαί», γράφει ὁ Π. Νιρβάνας (ἐφ. Ἐστία, 12.5.1917). «Ἡ ἀποτύπωσις τῆς ἑλληνικῆς σκέψεως καὶ τοῦ πνεύματος», γράφει ὁ πρῶτος ἀνώνυμος· «καμμία ἐνότης ψυχικῆς ἀτμοσφαιρας» γράφει ὁ Φῶτος Πολίτης (ἐφ. Πολιτεία, 31.10.1919), στὸν ὁποῖο ἀπαντᾷ ὁ Παῦλος Νιρβάνας (ἐφ. Ἐστία, 5.11.1919). Δύο φορές, ἐκεῖ καὶ στό ἴδιο, 27.10.1919, ὁ Νιρβάνας βεβαιώνει ὅτι ὁ ζωγρά-

- φος ἐδούλευε δέκα χρόνια τὸν πίνακα αὐτόν· οἱ προσωπογραφίες ὅμως, ὅπως τις ἔχουμε σήμερα, θὰ εἶταν δύσκολο νὰ χρονολογηθοῦν πολὺ πρὶν ἀπὸ τὸ 1916. 511
- 131 Ἴδιωτικὴ συλλογὴ. 523
- 132 Ἴδιωτικὴ συλλογὴ. 524
- 133 Συλλογὴ Κ.Θ.Δ.: «Στὸν [Παλαμᾶ] – στὸν μόνον Ἕλληνα ποὺ ἤ κρίση του γιὰ τὸ βιβλίο τοῦτο ἐνδιαφέρει τὸ συγγραφέα». 525
- 134 Συλλογὴ Κ.Θ.Δ. 545
- 137 Συλλογὴ Κ.Θ.Δ. Στις 3 Μαρτίου 1893 ἔγραφε ὁ Κρυστάλλης στὸν Μαρκορά: «Τὰ Ἰδιωτικὰ ἔργα' σας, μὲ τὴν ἰδιόχειρην ἀφίερυσή σας τώρα, εἶναι γιὰ μένα πολυτιμότερο ἀπόκτημα» (Ἡμερολόγιο Ποικίλη Στοά 12 [1896] 63). Ἴσως ὁ νέος ποιητὴς νὰ τὴν εἶχε ζητήσει ἀπὸ τὸν σεβάσιμον ὁμότεχνό του. 550
- 140 Ἐπιστολικὸ δελτάριο ποὺ εἶχε κυκλοφορήσει στὸ ἐμπόριο μαζί μὲ ἄλλων λογιῶν (πάντως Μπάμπης Ἄννινος, Στέφ. Μαρτζώκης) τις προσωπογραφίες. Συλλογὴ Κ.Θ.Δ. 557
- 144 Ἴδιωτικὴ συλλογὴ. 573
- 146 Ἴδιωτικὴ συλλογὴ. 577
- 148 Ἴδιωτικὴ συλλογὴ. 579
- 150 Συλλογὴ Κ.Θ.Δ. 586
- 151 Δημοσιευμένο στὰ ἸΑπαντα, τ. Β', 1966, στοὺς πίνακες ποὺ κλείνουν τὸν τόμο. 588
- 152 Εὐγενικὴ παραχώρηση τοῦ Γ. Π. Σαββίδη. 594
- 154 Εὐγενικὴ παραχώρηση τοῦ Γ. Π. Σαββίδη. 607

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΚΟΝΩΝ

Τὸ ἀκόλουθο εὐρετήριο ἔχει συγχωνεύσει τρεῖς πίνακες λέξεων οἱ ὅποιοι ἀναφέρονται στὴν εἰκονογράφηση: α' ὀνόματα Ἑλλήνων λογίων, β' τίτλοι ἔργων καὶ δημοσιευμάτων· καὶ οἱ δύο κατηγορίες ἔχουν ἐξαχθεῖ ἀπὸ τὰ σχόλια πού συνοδεύουν τὶς εἰκόνες κυρίως, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὶς εἰκόνες τὶς ἴδιες ἢ καὶ ἀπὸ τὸ ὑπόμνημα (βλ. ἐδῶ, 875 κ.έ.). Μία τρίτη ὁμάδα ἀποτελεῖται ἀπὸ μερικές ἔννοιες πού ἐκρίθηκε ὅτι ἐξυπηρετοῦν τὴν γνώση τῆς νέας ἑλληνικῆς παιδείας: αὐτόγραφα, ἀφιερώσεις, ἐκδότες κτλ. Σημειώνονται μὲ μαύρα στοιχεῖα οἱ ἀριθμοὶ τῶν εἰκόνων ὅσες ἐξετάζονται κάπως πλατύτερα στὸ ὑπόμνημα.

Ἄγρας, Τέλλος	150	Βράιλας, Ἀρμένης Π.	96
Ἀκρίτας Διγενῆς	2	Γεμιστός, Γεώργιος	5, 6
Ἄννινος, Μπάμπης	140	Γιαννόπουλος, Περικλῆς	131
Ἀποστολάκης, Ι.	148, 149	Γιαννούλης, Εὐγένιος	11
Ἀσώπιος, Κ.	112	Γλυκῆς (τυπογρ.)	32
Ἀυθαζίδης, Νικ.	81, 82	Γόρδιος, Ἀναστάσιος	26
αὐτόγραφα	5, 9, 10, 19, 37, 40, 46, 50, 60, 63, 68, 93, 99, 110, 125, 126, 133, 134, 137, 150, 151, 154	Γρυπάρης, Ἰωάννης	134
ἀφιερώσεις	61, 128, 13	Δαπόντες, Καισάριος	27
Βαλαωρίτης, Ἀριστοτέλης	99, 100	Δεληγιάννης, Κανέλλος	72
Βάμβας, Νεόφυτος	50, 66	Δέλτα, Π. Σ.	144, 145
Βαρδαλάχος, Κ.	54	Δούκας, Νεόφυτος	49, 50
Βασιλειάδης, Σπ.	91	Δραγούμης, Ἰων	132, 133
Βασιλεὺς ὁ Ροδολίνος	14	Δροσίνης Γ.	(118), (119), 125, 129
Βελεστινλῆς, Ρήγας	1, 40	ἐκδότες	βλ. τυπογράφοι
Βηλαρᾶς, Ἰωάννης	42	Ἐρμῆς ὁ Λόγιος	47
Βησσαρίων	7	Ἐρωτόκριτος	17
βιβλία καὶ περιοδικὰ (τίτλοι)	13, 14, 16, 20, 24, 38, 47, 94, 95, 114, 115, 116	Ἐρωφίλη	16
Βικέλας, Δημήτρης	109	Εὐγένια	13
Βλάχος, Ἄγγελος	113	Ἐφταλιώτης, Ἀργύρης	126
Βούλγαρης, Εὐγένιος	34	ex-libris	29, 30

Ζαλοκώστας, Γεώργιος 97,98
Ζαμπέλιος, Ἰωάννης 59,60

Θεοτόκης, Κωνσταντῖνος Μ. 139
Θεοτόκης, Νικηφόρος 36,46

Ἰμπέριος καὶ Μαργαρώνα 3
Ἰωάννου, Φίλιππος 111

Καβάφης, Κ. Π. 152,153,154
Καΐρη, Εὐανθία 58
Καΐρης, Θεόφιλος 56,57
Κάλβος, Ἀνδρέας 60,61
Καλλιγᾶς, Παῦλος 104,105
Καμπᾶς, Νίκος (114),(115)
Καρυωτάκης, Κώστας 151
Κασομούλης, Νικόλαος 67
Καστόρχης, Εὐθ. 111
Καταρτζῆς, Δημήτριος 37
Κοκκινάκης, Κωνσταντῖνος 48
Κόκκος, Δημ. (116),(117)
Κοραῆς, Ἀδαμάντιος 43,44,45,46
Κορέσσιος, Γεώργιος 9
Κορομηλᾶς, Ἀνδρέας 114-119
Κορυδαλέας, Θεόφιλος 10
Κουμανούδης, Στέφανος 111
Κούμας, Κωνσταντῖνος 51,52
Κρυστάλλης, Κωνσταντῖνος 137
Κωνσταντᾶς, Γρηγόριος (38)
Κωττούσιος, Ἰωάννης 22

Λασκαράτος, Ἀνδρέας 101,102
Λούκαρης, Κύριλλος 8

Μαβίλης, Λορέντζος 138
Μακρυγιάννης, Ἰωάννης 68
Μαλακάσης, Μιλτιάδης 135
Μαρκοῦρας, Γεράσιμος 136,137
Μαρτζώκης, Στέφανος 140
Μαυροκορδάτος, Νικόλαος 25
Μελᾶς, Λέων 106,107
Μεταξᾶς, Νικόδημος 20

Μοισιόδακας, Ἰώσηπος 35

Νερουλός, Ἰάκωβος 75

Ξενοπούλος, Γρηγόριος 140,141
Ξένος, Στέφανος 108

Ὀρφανίδης, Θ. 88,89,110,(111)

Παλαμᾶς, Κωστῆς 127,128,129,133
Πάλλης, Ἀλέξανδρος 124
Παμπλέκης, Χριστόδουλος 39
Πανδώρα 95
Πανώρια 15
Παπαρρηγόπουλος, Δημήτριος 90
Παπαρρηγόπουλος, Κωνσταντῖνος 73,
74,111

Παράσχος, Ἀχιλλεὺς 92,93
περιοδικά βλ. βιβλία
Πολέμης, Ἰωάννης 129
Πολίτης, Ν.Γ. 120,121
Πολίτης, Φῶτος 147,148
Πολυείδης, Θεόκλητος 33
Πολυλᾶς, Ἰάκωβος 87
Πρίγκος, Ι. (3), παράθεμα
Προβελέγγιος, Ἀριστομένης 129

Ραγκαβῆς, Ἀλέξανδρος Ρίζος 77
Ραγκαβῆς, Ἰάκωβος Ρίζος 76
Ροῖδης, Ἐμμανουήλ 108
Ρουσόπουλος, Ἄθαν. Σ. 111
Ρώμας, Γεώργ. Κανδιάνος 86

Σάρρος (τυπογράφος) 31
Σικελιανός, Ἄγγελος 142,143
Σκουῖφος, Φραγκίσκος 24
Σολωμός, Διονύσιος 62,63,64
Σουρῆς, Γεώργιος 129
Σοῦτσος, Ἀλέξανδρος 78
Σοῦτσος, Παναγιώτης 79,80
Σοφιανός, Νικόλαος 19
Στρατήγης, Γεώργιος 129

Τανταλίδης, Ἡλίας 83,84	Φλαγγίνης, Θωμᾶς 21
Τερτσέτης, Γεώργιος 69	Φυσιολόγος 4
Τρικούπης, Σπυρίδων 70,71	Χαντζερῆς, Κωνσταντῖνος 29
Τσοπανάκος, Παναγιώτης 65	Χριστόπουλος, Ἀθανάσιος 41
τυπογράφοι & ἐκδότες 19,30,31,114-119	Χρυσάλλης 94
Φαρμακίδης, Θεόκλητος 53	
Φιλαρᾶς, Λεονάρδος 23	Ψαλίδας, Ἀθανάσιος 55
Φιλιππίδης, Δανιήλ *38	Ψυχάρης, Γιάννης 122,123

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ
ΠΡΟΣΩΠΩΝ, ΕΡΓΩΝ, ΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΩΝ

- Ἄβλιχος, Μικέλης 550, 551, 780
 Ἀβράμιος, Ἰωάννης 691
 ἀγαθαγγελισμός βλ. Ἀγαθάγγελος·
 χρησιμολογία
 Ἀγαθάγγελος 160-162, 174, 227, 228,
 694, 695
 Ἀγάπη στό χωριό βλ. Χατζόπουλος, Κ.
 Ἀγάπιος Λάνδος βλ. Λάνδος, Ἀγάπιος
 Ἀγγλία 61, 102, 278, 288, 289, 290,
 300, 314, 480, 483, 542, 582, 595,
 596
 Ἁγία Γραφή 62, 72, 102, 104, 116, 150,
 774
 Καينὴ Διαθήκη 62, 116, 150, 483,
 520, 533
 Παλαιὰ Διαθήκη 62, 69, 116, 156
 Ἁγιον Ὄρος 152, (170), 173, 174, 177-
 178, 500
 Ἁγιος Μηνᾶς βλ. Ὀρφανίδης, Θ.
 Ἁγκυρα 24
 Ἁγνή βλ. Ψυχάρης, Γιάννης
 Ἁγρας, Τέλλος (ψευδ. τοῦ Εὐάγγελου
 Ἰωάννου) 585, 586-587, 595, 645,
 647, 654
 Ἁγραφα 165
 Ἁγροτικά βλ. Κρυστάλλης, Κ.
 Ἁγροτικά ἐπιστολαί βλ. Δροσίνης, Γ.
 Ἁγώνας βλ. Ἐπανástαση τοῦ 1821
 Ἀδελφικὴ διδασκαλία βλ. Κοραΐς, Α.
 ἀδιαφορισμός 194
 Ἀδριανούπολη 63, 450
 ἀδύνατο (θέμα τοῦ ~) 13, 89, 91, 94,
 109, 657-658
 Ἀθάνας, Γ. (ψευδ. τοῦ Γ. Ἀθανασιάδη-
 Νόβα) 563, 644
 Ἀθανάσιος Διάκος βλ. Βαλαωρίτης,
 Ἀριστοτέλης.
- Ἀθανασιάδης, Κ. 563
 Ἀθανασιάδης-Νόβας Γ. βλ. Ἀθάνας, Γ.
 Ἀθανάσιος Διάκος βλ. Μελάς, Λέων
 ἄθεια 74, 269, 271
 Ἀθέσθης 159, 699
 Ἀθήνα 30, 75, 76-77, 106, 119, 121,
 122, 210, 213, 230, 271, 316, 320,
 327, 328, 350, 351-375 πολλ., 385,
 392, 407, 411, 414, 440, 469, 561-
 562, 618· βλ. καὶ ἀθηναϊκὴ σχολή
 Ἀθῆναι ἐλευθερωμένοι βλ. Πραντούνας,
 Γ.
 ἀθηναϊκὴ σχολή βλ. σχολές λογοτεχνι-
 κῆς
 Ἀθῆναιον (σύλλογος) 455
 Ἀθωνιάδα βλ. Ἁγιον Ὄρος· σχολές
 Ἄθως βλ. Ἁγιον Ὄρος
 Αἰ Ἀθῆναι (ἐφ.) 535
 Αἰγαῖο 82
 Αἴγινα 276
 Αἴγυπτος 99, 435, 497, 595
 Αἰκατερίνη Β' Ρωσίας 161, 174, 176,
 177, 180, 182, 183, 212
 Αἰνιάν, Δημήτριος 338, 741
 Αἰνιάνες (ἀδελφοί, θ' αἰ.) 650
 Αἰολικὴ γῆ βλ. Βενέζης, Ἡλίας
 αἰσθαντικός 195, 221
 αἰσθητικὴ 274, 411, 447, 448, 579
 αἰσθητικός (= αἰσθαντικός, εὐαίσθητος)
 216
 Αἰ σκιαί τοῦ Ἄδου βλ. Κρυστάλλης, Κ.
 Αἰσχύλος 76, 259
 Αἴσωπος 67, 116, 159, 257
 Βίος 159
 Μύθοι 159
 Αἰ τελευταῖαι ἡμέραι τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ
 βλ. Ράμφος, Κ.

- «Αίτια καὶ τρόπος τῆς δημεγερσίας πρὸς καταδρομὴν τοῦ Οἰκονόμου» 713
- Αἰτωλία 80
- Αἰτωλικὸ 77, 79
- Αἰτωλός, Γεώργιος 66-67, 647, 668, 669
- Αἰτωλός, Εὐγένιος βλ. Γιαννούλης, Εὐγένιος
- Ἀκαδημία, Πατριαρχικὴ βλ. Πατριαρχικὴ Ἀκαδημία
- Ἀκολουθία ἑτεροφθάλμου καὶ ἀντιχρίστου Χριστοδούλου τοῦ ἐξ Ἀκαρνανίας 709
- ἀκολουθία τοῦ Κύριλλου Λούκαρη 77
- Ἀκολουθία τοῦ σπανοῦ 44, 664
- Ἀκρίτας (περ.) 564
- Ἀκρίτας, Λουκῆς 616, 645, 647
- Οἱ ἀρματωμένοι 616
- Ἀκρίτης, Διγενῆς 6, 24 κ.ε., 31, 32, 33, 38, 69, 98, 107, 469, 659
- ἀκριτικός κύκλος ιε', 6, 15, 24 κ.ε., 27-28, 84
- Ἀκρόπολις (ἐφ.) 463
- ἀκροστιχίδες 246, 666
- Ἀλαφροῖσκωτος βλ. Σικελιανός, Α.
- Ἀλβανία 322
- Ἀλεξάνδρεια 562, 595, 596· βλ. καὶ πατριαρχεῖα
- Ἀλεξανδροβόδας ὁ ἀσυνεΐδητος βλ. Μαυροκορδάτος, Ἄλ. (ὁ Φιραρῆς)
- Ἀλέξανδρος Μέγας 227, 253· βλ. καὶ Βίος Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου· Μεγαλέξανδρος· Φυλλάδα τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου
- Ἀλεξάνδρου, Δημήτριος (ψευδ.) βλ. Γληνός, Δημήτρης
- Ἄλῃ πασάς 214, 240, 303
- Ἀλιθέρης, Γλαῦκος 595
- Ἄλκαϊος, Θεόδωρος 323
- Ἄλλάτιος, Λέων 112-113, 685
- Ἑλλάς 112
- ἀλληγορία 17, 418· βλ. καὶ παρομοίωση
- ἀλληλογραφία (καὶ ἐπιστολμαῖο εἶδος) 75, 77, 78, 116, 117, 124, 125, 127, 132, 138, 140, 156, 179-180, 279, 369, 674
- ἀλληλοδιδασκτικὴ 262
- ἀλφάβητοι 46, 86, 666
- ἔρωτικὲς ~ 46, 246
- Ἄλφερης, Β. βλ. Alfieri, Vittorio
- Ἄλωση ια', ιβ', 46, 57, 58, 59, 63, 65
- Ἄμαντος, Κ. 572, 645
- Ἀμαρτωλοῦ παράκλησις 45, 664
- Ἀμαρτωλῶν σωτηρία βλ. Λάνδος, Ἀγάπιος
- Ἀμαρυλλίς βλ. Δροσίνης, Γ.
- Ἄμηνος 28, 29
- Ἄμορι 24
- Ἄμπελᾶς, Τιμολέων 449, 534, 535, 776
- Ἡ δίκη τοῦ Ναυπλίου 776
- Ἄμποτ, Γ. Ν. 615, 645
- Γῆ καὶ νερό 615
- Δημήτριος Γαβριήλ 615
- Ἄμστερνταμ 253-255, 723
- Ἀναγέννηση 67, 75, 96, 104, 113, 115, 127, 177, 279
- ἀναγνώριση (θέμα τῆς ~) 23
- Ἀναγνωστόπουλος, Παναγιώτης 326, 338, 650, 741
- Ἀνακρέοντας 240, 244
- ἀνακρέοντεια 376
- Ἀνακρέοντεια βλ. Ζαμπέλιος, Ι.
- ἀναμνήσεις βλ. ἀπομνημονεύματα
- Ἀναμνήσεις καὶ ἐλπίδες βλ. Κόκοκς, Δημήτριος
- Ἀνανιάδης, Χαρίτ. 758
- Τὸ πεπρωμένον 758
- Ἀνάπλι βλ. Ναύπλιο
- Ἀναστασιάδης, Χρῆστος βλ. Παρμενίδης, Χ. Α.
- Ἀνατολή / ἀνατολικά στοιχεῖα ιγ', 24, 30, 36, 37, 56, 60, 107, 115, 131, 374, 592, 625, 669
- Ἀνάχαρσης βλ. Barthélemy, abbé: Βελεστινιῆς, Ρήγας· Σακελλάριος, Γ.
- Ἀνδραγαθίης τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἀνδρειστάτου Μιχαῆλ Βοεβόδα 159
- Ἀνδρέοπουλος, Ἀνδρέας (ψευδ. τοῦ Κ. Ἄσωπίου) 728
- Ἀνδρίτσανα 319
- Ἀνδρόνικος (τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτη) βλ. Δούκας, Ἀνδρόνικος

- Ἀνδρόνικος, Παναγιώτης 319
 ἄνδρος 30, 277
 Ἀνδρουῦτσος, Ὀδυσσεύς 320
 ἀνεξιθρησκεία 176
 ἄνθη βλ. Ρώμας, Γ. Κ.
 ἄνθη Ἐλλαβείας 147-149, 647, 694, 695
 ἀνθολογίες 223, 225, 240
 Ἀνθολογία Παλατινὴ 149
 ἄνθος τῶν Χαρίτων 159
 Ἀνθρακίτης, Μεθόδιος 138
 Θεωρίαί χριστιανικαί 138
 ἄνθρωποι τοῦ μύθου βλ. Ξεφλούδας, Στέλιος
 ἄννινος, Μπάμπης 498, 534
 ἀνταλλαγές πολιτισμικές βλ. ἐπιδράσεις
 Ἀντιγόνη (Σοφοκλέους) 99, 480
 ἀντιγραφεῖς 158, (160)
 ἀντίθεση 292, 305, 355, 416
 Ἀντιόπη βλ. Βερναρδάκης, Δ.
 Ἀντιόχεια 137
 Ἀντίσταση 619
 Ἀντιφώνησις βλ. Πάριος, Ἀθανάσιος
 Ἀντωνιάδη, Σοφία 620
 Ἀντωνιάδης, Ἄντ. Ι. 449, 453, 541
 Ἀντωνιάδης, Ἐμμ. 741
 Ἀντωνῖνοι 11
 Ἀντωνίου, Δ. Ι. 622, 645, 647, 648
 ἀνώνυμα / ἄδηλα ἔργα
 ἄνωνυμος τοῦ 1789 203, 221, 704·
 βλ. καὶ Δ.Γ.Κ.: Διήγησις πεζόφρα-
 στος τῶν τετραπόδων ζώων Ἑλλη-
 νικῆ Νομαρχία Ζήνων Στάθης·
 Στοχασμοὶ τοῦ Κρίτωνος
 ἄξιον ἐστὶ βλ. Ἐλύτης, Ὀδυσσεύς
 Ἀπάνθισμα ποιητικὸν βλ. Καρασού-
 τσας, Ι.
 ἀπαρνημένη (θέμα τῆς ~) 18, 89
 Ἀπλὴ γλῶσσα βλ. Τερτσέτης, Γ.
 Ἀπλὴ καὶ καθαρῆουσα βλ. Μαρκοῦρας,
 Γεράσιμος
 Ἀπλοὶ τρόποι βλ. Χατζόπουλος, Κ.
 Ἀποκάλυψη (ἐρμηνεία τῆς ~) 140
 Ἀπόκοπος βλ. Μπεργαδῆς
 Ἀπόκουρο 170
 ἀποκριάτικο τραγούδι βλ. τραγούδι, δη-
 μοτικὸ
- Ἀπολογία βλ. Μοισιόδακας, Ι.
 ἀπολογητικὰ ἔργα 112
 ἀπομμήσεις 215
 ἀπομνημονεύματα 68, 77, 174, 325-348,
 356, 410, 446, 559, 739
 Ἀπομνημονεύματα βλ. Μακρυγιάννης,
 Ἰωάννης
 Ἀπομνημονεύματα περὶ τῆς Φιλικῆς
 Ἐταιρείας βλ. Ξάνθος, Ἐμμ.
 Ἀπομνημονεύματα ποιητικὰ ἐπὶ τοῦ
 Ἀνατολικοῦ πολέμου βλ. Σούτσος,
 Ἀλέξανδρος
 Ἀποστολάκης, Γιάννης 15, 63, 480,
 576, 577, 578-580, 782
 Ἀποστολίδης, Πέτρος (ψευδ.) βλ. Νιρ-
 βάνας, Παῦλος
 Ἀποφθέγματα βλ. Περδικάρης, Α.
 ἀποφθεγματογραφία 136
 Ἀραβία / Ἄραβες 24 25, 26
 Ἀράχνη (ψευδ.) βλ. Δροσίνης, Γ.
 Ἀρβανίτες 328
 Ἀργολίδα 655
 Ἀργυριάδης, Δ. 731
 Ἀργυριάδης, Ν. 371, 432, 758
 Περικλῆς, ἔθνικὸν μυθιστόρημα 432
 Ἀργυρόπουλος, Ἰωάννης 77
 Ἀργυρόπουλος, Μιχ. 541
 Ἀργῶ βλ. Θεοτοκάς, Γ.
 Ἀρέθας 27
 ἀρετὴ 214, 244, 262, 291
 ἀριθμητικὴ 116, 160, 189
 Ἀριστίας, Κωνσταντῖνος Κυριακὸς 323,
 731, 739
 ἀριστοκρατία 125, 159, 303· βλ. καὶ
 ἄρχοντες· εὐγενεῖς· κοτζάμπασης·
 προεστοί· Φαναριῶτες
 Ἀριστοτέλης ιδ', 74, 77, 143, 190, 192,
 255, 257, 261
 Ἀριστοφάνης 255, 371, (453)
 Ἀρμενία 24
 Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων βλ. Λασ-
 σάνης, Γ.
 Ἀρμούρης (τραγούδι τοῦ ~) 12, 25
 Ἀρσένιος Ἐλασσόνος 67, 68, 69, 173.
 174, 668, 669
 ἄρτα 23, 77

- ἀρχαία ἑλληνική γραμματεία 56, 268,
 275, 282, 480, 562
 ἀρχαιολογία 240, 572, 620
 Ἀρχαιολογία βλ. Παλιουρίτης, Γρηγό-
 ριος
 Ἀρχαιολογική Ἑταιρεία 354
 ἀρχαιότητα 14, 22, 23, 26, 32, 36, 37,
 51, 94, 102, 109, 115, 127, 184, 185,
 193, 200, 213, 231-232, 282, 316,
 340-342, 351, 398, 448, 486, 497,
 512, 526, 575· βλ. καὶ ἀρχαϊσμός
 ἀρχαϊσμός (καὶ ἀρχαϊκή γλώσσα) 48,
 171, 270, 275, 306, 318, 346, 347,
 357, 359, 381· βλ. καὶ γλώσσα,
 ἀρχαία· ἑλληνισμοῦ συνείδηση συ-
 νοχῆς· πρόγονοι
 Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀστραχανίου 181
 Ἀρχιεπισκοπὴ Σλαβινίου καὶ Χερσῶνος
 (Οὐκρανία) 176, (177), 181
 ἄρχοντες / ἄρχουσα τάξη 141 197, 206,
 210, 270
 Ἀσθενεῖς καὶ ὀδοιπόροι βλ. Θεοτοκάς,
 Γιώργος
 Ἀσία 37, 38
 Ἀσίτζες 85, 675
 Ἀσκησις στὸν Ἄθω βλ. Παπατσῶνης,
 Τάκης
 Ἀσκητικὴ βλ. Καζαντζάκης, Ν.
 ἄσκησις ἐρώτημα (θέμα τοῦ ~) 13
 Ἄσμα ἥρωικὸ καὶ πένθιμο γιὰ τὸν χαμέ-
 νο ἀνθυπολοχαγὸ τῆς Ἀλβανίας βλ.
 Ἐλύτης, Ὀδυσσεάς
 Ἄσμα πολεμιστήριον βλ. Κοραῆς,
 Ἄδαμάντιος
 Ἀσμοδαῖος (περ.) 455, 459
 Ἀσπασία βλ. Νερουλός, Ι. Ρ.
 ἀστική τάξη 130
 Ἀστράπογιαννος βλ. Βαλαωρίτης, Α.
 ἀστρονομία 116, 140
 Ἀσώπιος, Εἰρηναῖος 447, 459, 534, 535,
 763
 Ἀσώπιος, Κωνσταντῖνος 215, 272, 275,
 317, 347, 446-448, 451, 452, 457,
 467, 650, 759-760
 Ἱστορία τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ
 συγγραφέων 447
- Τὰ Σούτσεια 347, 446, 447, 452,
 742
 Ἄτακτα βλ. Κοραῆς, Α.
 Ἀτθίδες αἶφραι βλ. Βιζυηνός, Γ.
 Ἀττική 394
 Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον (περ.) 459, 508
 Ἀυθαζίδης, Ν. 371, 747
 Ὁ κατὰ φαντασίαν φιλόσοφος 371
 Αὐγέρης, Μάρκος (ψευδ. τοῦ Γ. Παπα-
 δόπουλου) 507, 577, 648, 654
 Αὐστρία 206, 218, 221, 263, 274
 αὐτοβιογραφία 279, 280, 282, 283, 286,
 326, 327, 424, 436, 518, 573· βλ. καὶ
 ἀπομνημονεύματα
 αὐτόματη γραφή 613
 αὐτοσχέδιασμός 20, 220, 246, 308, 312,
 317, 336
 Αὐτοσχέδιοι στοχασμοὶ βλ. Κοραῆς, Α.
 ἀφομοιωτικὴ δύναμη 34, 95, 107, 246,
 322
 Ἀχέλης, Ἀντώνης 95, 676
 Μάλτας πολιορκία 95
 Ἀχιλλέας 32
 Ἀχιλλεΐδα 32, 659, 660
- Βαβρίας 67
 Βαβυλώνα 24
 Βαβυλωνία βλ. Βυζάντιος, Δ.
 βαΐτικο βλ. τραγοῦδι, δημοτικὸ
 βακχικὰ 239
 Βαλαβάνης Δ. 392-393, 458, 750, 751
 Βαλαωρίτης, Ἀριστοτέλης 384, 387,
 399, 414-421, 456, 458, 478, 508,
 509, 518, 579, 644, 753, 754
 Ἀθανάσης Διάκος 415, 416, 417
 Ἀστράπογιαννος 415, 418
 Ἡ κυρὰ Φροσύνη 415, 417
 Μνημόσυνα 415
 Στιχοουργήματα 415
 Φωτεινός 416, 417
 Βάλβη, Μαρία βλ. Παλαμᾶ, Μαρία
 Βαλέτας, Γ. 620
 Βαλκάνια 22
 βαλλίσματα 476
 Βάμβας, Νεόφυτος 272, 275, 317, 318,

- 328, 329, 361, 643, 650, 739-740
 Βαρδαλάχος, Κωνσταντῖνος 275, 318, 728
 Ρητορική 275
 Φυσική 275
 Βάρδας Καλλέργης βλ. Μωραϊτίδης, Α.
 Βαρίκας, Βάσος 619
 Βαρλαάμ και Ἰωάσαφ 36, 660
 Βαρλέντης, Χρ. 771
 Βάρναλης, Κώστας, 575-576, 611, 644, 646, 649, 782
 Ζωντανοὶ ἄνθρωποι 576
 Ἡ ἀληθινὴ ἀπολογία τοῦ Σωκράτη 576
 Ὁ λαὸς τῶν μουνούχων 576
 Ὁ Σολωμὸς χωρὶς μεταφυσικὴ 576
 Σκλάβοι πολιορκημένοι 576
 Τὸ ἡμερολόγιο τῆς Πηνελόπης 576
 Τὸ φῶς ποὺ καίει 576
 Φιλολογικὰ ἀπομνημονεύματα 576
 Βαρούχας, Ἀθανάσιος 123, 685
 Βασιλειάδης, Σπ. 392, 395, 397-399, 402, 438, 455, 468, 596, 645, 646, 750
 Γαλάτεια 398
 Εἰκόνες καὶ κύματα 397, 438
 Ἔπεα πτερόεντα 398
 Βασίλειος Βουλγαροκτόνος 527
 Βασίλειος ὁ Μέγας βλ. Μέγας Βασίλειος
 Βασίλειος ὁ Ροδολίνος βλ. Τρίλιος, Ι. Α.
 Βασιλικός, Πέτρος (ψευδ.) βλ. Χατζόπουλος, Κώστας
 Βασιλόπουλος, Μπαλάνος 174
 Βατάτζης, Βασίλειος 173
 Βατραχομουμαχία 150
 Βαυαρία / Βαυαροὶ 341, 357
 βαυκαλήματα / καταβαυκαλήσεις 12
 Βαφόπουλος, Γ. Θ. 621, 622, 645
 Βέης, Ν. 572
 Βεκκαρίας βλ. Beccaria, C. Bonesana di
 Βελεστινλῆς, Ρήγας 62, 156, 162, 171, 191, 202, 203, 204, 206, 213, 216, 219-229, 234, 241, 256, 269, 319, 326, 378, 643, 644, 646, 650, 694, 710, 711
 Ἐγκόλπιον στρατιωτικὸν 227
 Ἡθικὸς τρίπους 156, 226
 Θούριος 228, 234, 241, 269
 Νέα πολιτικὴ διοίκησης 204, 227
 Φυσικῆς ἀπάνθισμα 225, 710
 βλ. καὶ Ἡ βοσκοπούλα τῶν Ἄλπεων Σχολεῖον τῶν ντελικάτων ἐραστῶν
 Βελεστῖνο 202, 220
 Βελῆς (γιὸς τοῦ Ἄλῃ Πασᾶ) 240
 Βέλθανδρος καὶ Χρυσάντζα βλ. μυθιστόρημα, βυζαντινὸ
 Βελιγράδι 450
 Βενέζης, Ἡλίας 616, 617, 644, 645, 648, 649
 Αἰολικὴ γῆ 617
 Γαλήνη 617
 Ὠκεανὸς 617
 Βενέριος, Λαυρέντιος 149
 Βενετία 19, 47, 49, 57, 75, 76, 81, 86, 87, 88, 90, 94, 95, 101, 106, 111-125, 138, 145, 147, 148, 150, 156, 209, 224, 254, 301, 374, 439, 450, 451, 678, 687· βλ. καὶ Φλαγγινανὸ Φροντιστήριον
 Βενετοκρατία βλ. Βενετία
 Βενιαμὴν Λέσβιος βλ. Λέσβιος, Βενιαμίν
 Βενιζέλος, Ἐλευθέριος 526, 583, 616
 Βεντότης, Γεώργιος 715
 Βεντράμος, Τζάνες 94
 Ἱστορία τῆς φιλαργυρίας μετὰ τῆς περφηανίας 94
 Ἱστορία τῶν γυναικῶν, τῶν καλῶν καὶ τῶν κακῶν 94
 Βερανζέρος βλ. Béranger, Pierre Jean de
 Βεργωτῆς, Παναγιώτης 425-426
 Βέρθερος βλ. Goethe, J. W. von
 Βερναρδάκης, Δημήτριος 267, 420, 421, 446, 451-453, 469-470, 527, 645, 646, 647, 648, 760, 767
 Ἀντιόπη 452
 Γρακομουμαχία 452
 Εἰκασία 451
 Εὐφροσύνη 452
 Κυψελίδαί 452
 Μαρία Δοξαπατρῆ 452

- Μερόπη 452
 Νικηφόρος Φωκάς 452
 Τὸ τρωγάλιον τοῦ δοκησιόφου 452
 Φαῦστα 452
 Ψευδαττικισμοῦ ἔλεγχος 469
 Βερναρδάκης, Δ. (ἐθνικὸς εὐεργέτης) 452
 Βέροια 121
 Βερσαλλίαι 271
 Βερσῆς, Κ. 439, 453· βλ. καὶ Ἡ Βασιλική
 Βερτόλδος 453
 Βηλαρᾶς, Ἰωάννης 225, 235, 240-247, 276, 303, 304, 306, 330, 409, 448, 453, 456, 645, 648, 717-718
 Ρωμείκη γλῶσσα 240, 243
 Βησσαρίων 57, 59, 111
 βιβλιογραφία 198, 450
 βιβλιογραφικὰ ἔργαστήρια 87
 βιβλιοθήκες 75, 158, 264, 319, 496, 698
 μοναστηριακῆς ~ 62
 βιβλιολογικὰ 125, 139, 155-159, 697, 698· βλ. καὶ ἐκδότες· τυπογράφοι
 Βιβλίον ἱστορικόν βλ. Δωρόθεος Μονεμβασίας
 Βιέννη 178, 192, 218, 219, 220, 226, 227, 254, 263, 273, 276, 278, 326, 345
 Βιζυηνός, Γεώργιος 374, 411, 449, 475-476, 490, 645, 646, 648, 649, 764, 765, 769
 Ἀπθίδες αὔραι 475
 Κόδρος 475
 Ποιητικὰ πρωτόλεια 278
 Βικέλας, Δημήτριος 363, 440, 449, 482, 489, 490, 513, 644, 645, 648, 769
 Λουκῆς Λάρας 440, 489
 βιογραφία ιε', 326, 338, 438
 βίοι ἁγίων 44
 Βίοι παράλληλοι τῶν ἐπὶ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος διαπρεφάντων ἀνδρῶν βλ. Γούδας, Α.
 Βίος Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου 33
 Βιργίλιος 177
 Βλαστάρης 698
 Βλαστός, Μελέτιος 87
 Βλαστός, Πέτρος 522, 591, 595, 647
 Ἡ Ἀργὼ 522
 Κριτικὰ ταξίδια 522
 Στὸν ἥσχιον τῆς συκιάς 522
 Συνώνυμα καὶ συγγενικά 522
 Τῆς ζωῆς 522
 Βλαχία βλ. Μολδοβλαχία
 Βλαχογιάννης, Γιάννης (ψευδ. Ἐπαχτίτης) 554-556, 644, 645, 646, 648, 778, 779
 Ἱστορίες τοῦ Γιάννη Ἐπαχτίτη 555
 Βλάχοι 106
 Βλάχος, Ἄγγελος 364, 453, 455-456, 474, 479, 483, 644, 647, 760, 762
 Λοχαγὸς ἐθνοφυλακῆς 453
 Βλάχος, Γεράσιμος 123, 124, 685
 Βοιωτία 11, 655
 Βοκάκιος βλ. Boccaccio, Giovanni
 Θρησίδα 33-34
 Βολταίρος βλ. Voltaire, F. M. Arouet
 Βολωνία 121, 180
 Βοσπορίτης Μεταξᾶς βλ. Μεταξᾶς Βοσπορίτης, Κ.
 Βοσπορομαχία 150-151, 176
 Βόσπορος 356
 Βόσπορος ἐν Βορουσθένει βλ. Μαυροκορδάτος, Ἄλ. (ὁ Φιραρῆς)
 Βουκουρέστι 137, 152, 192, 202, 215, 228, 235, 254, 270, 271, 323, 355, 698
 Βούλγαρης, Εὐγένιος 75, 146, 151, 155, 160, 161, 170, 174-180, 181, 182, 183, 184, 189, 191, 193, 194, 226, 233, 271, 276, 280, 326, 504, 650, 701, 703
 Καλοκινήματα 703
 Λογικὴ 155, 175, 176, 178, 179, 182, 233
 Σχεδιάγραμμα περὶ ἀνεξίθρησκείας 176
 Βούλγαροι 527, 573
 Βουλησιμᾶς, Δωρόθεος 709
 Βουστρώνιος 85, 675
 Βουτιεριδης, Ἡλίας 563
 Βουτσιναιὸς διαγωνισμὸς βλ. διαγωνισμοὶ

- Βουτυράς, Δημοσθένης 554, 580-581, 645-649 πολλ., 782, 783
- Βραγκοβάνος, Κωνσταντίνος Ἴω. Βασσαράβας 137
- Βραδωνοὶ θρύλοι βλ. Χατζόπουλος, Κ.
- Βραΐλα 438
- Βραΐλας Ἀρμένης, Π. 290, 408, 411, 475, 753, 754
- Βρανιανά 77, 139
- βραχεία χρονικά 165· βλ. καὶ χρονογραφία
- Βρετός, Ἀνδρέας Παπαδόπουλος βλ. Παπαδόπουλος-Βρετός, Ἀνδρέας
- Βρεττάκος, Νικηφόρος 621-622, 646, 647
- Βρέννιος, Ἰωσήφ 87
- Βυβιάκης, Ἐμμ. 742
- Βυζαντιναὶ μελέται (342), 741
- βυζαντινὰ μυθιστορήματα βλ. μυθιστόρημα
- βυζαντινὰ τραγούδια 22· βλ. τραγούδια
- Βυζάντιο α', 11, 13, 14, 22-37 πολλ., 38-51 πολλ., 55, 56, 57, 62, 63, 69, 75, 87, 90, 102, 106, 117, 118, 127, 155, 165, 210, 342, 343, 398, 435, 440, 451, 486, 487, 500, 510, 512, 526, 527, 562, 572, 573, 592, 596, 618, 620
- Βυζάντιος, Ἀλέξανδρος 449
- Σωκράτης καὶ Ἀριστοφάνης 449
- Βυζάντιος, Δημήτριος (ψευδ. τοῦ Δ. Κ. Χατζησπύργου) 323-324, 453
- Ἡ Βαβυλωνία 323-324, 371-372
- Ὁ Σινάνης 324
- Βυζάντιος, Δημ. Σκαρλάτου 751
- Βυζάντιος, Σκαρλάτος Δ. 267-268
- Βυζαντίς 209
- Βύρων / βυρωνισμός βλ. Byron, Lord
- Βύρων (σύλλογος) 455
- Βῶκος, Γεράσιμος 516, 644
- Βωμοὶ βλ. Παλαμᾶς, Κ.
- Βωμός (περ.) 595
- Βωτυράς, Νικόλαος 432
- Τὸ ὑποτιθέμενον φάντασμα 432
- Γαβριήλ, Δημ. (ψευδ.) βλ. Γληνός, Δ.
- Γαβριηλίδης, Βλάσης 463, 464, 479, 498, 513, 516, 648, 766
- Γαδάρου, λύκου καὶ ἀλεπούς διήγησις χαρῆς 159, 645, 694
- Γαζής, Ἄνθιμος 263, 318, 644, 650
- Γαζής, Γεώργιος 322, 338, 741
- Γαζής, Θεόδωρος 77
- Γαζίας, Κώστας (ψευδ.) βλ. Πανταζής, Ἀλέξ.
- Γαλάτεια βλ. Βασιλειάδης, Σπ.
- Γαλήνη βλ. Βενέζης, Ἡλίας
- Γαλιλαῖος 72
- Γαλλία 33, 34, 56, 57, 61, 76, 104, 106, 122, 136, 150, 203, 204, 207, 214, 221, 223, 227, 238, 244, 246, 255, 256, 257, 262, 265, 266, 279, 287, 290, 300, 301, 306, 351, 352, 353, 358, 361, 369, 411, 414, 427, 437, 450, 459, 464, 465, 470, 483, 498, 525, 544, 564, 580, 596, 597, 612, 624, 713· βλ. καὶ γλώσσα, γαλλικὴ Διαφωτισμός· ἐγκυκλοπαιδεία· ἐπανάσταση Γαλλικὴ
- Γάσπαρ, Ἐρ. 770
- Οἱ ἀδιάφοροι 770
- Γέλωτες βλ. Κόκκος, Δ.
- Γεμιστός, Γεώργιος α', 57, 77
- Γεννάδιος, Γεώργιος 318, 650
- Γεννάδιος Σχολάριος 55, (56), 61
- Γένοβα 112, 435
- Γένος 212-213, 375, 712
- διδάσκαλος τοῦ Γένους 212
- τυπογραφία τοῦ Γένους 212
- Γεράρδης, Φραγκίσκος 148
- Γερμανία 176, 210, 256, 274, 278, 300, 311, 341, 385, 435, 448, 450, 452, 456, 470, 475, 525, 542, 543, 551, 556, 578
- Γερμανὸς Παλαιῶν Πατρῶν 328, 331-332, 650, 740
- Γέροντας, Ἄγγελος 327, 328, 739
- γεωγραφία θ', γγ'-ιδ', 116, 153, 155, 173, 181, 193, 200, 201, 208, 274, 744
- Γεωγραφία βλ. Μήτρου, Μ.
- Γεωπονικόν βλ. Λάνδος, Ἀγάπιος

- Γεωργιάδης, Κ. (ψευδ.) βλ. Πανταζής, Άλέξ.
- Γεωργιάδης Λευκίας, Άναστ. 341, 342
- Γεωργιλάς, Έμμανουήλ 86, 645, 675
Ίστορική ἐξήγησις περὶ Βελισσαρίου 86
- Γεώργιος Α΄ 444
- Γεώργιος ὁ μοναχὸς 48
- Γῆ καὶ νερό βλ. Ἄμποτ, Γ. Ν.
- Γιαλούρης, Άντώνης 562
- Γιανίδης, Έλισαῖος (ψευδ. τοῦ Σ. Σταματιάδου) 522, 562
Γλώσσα καὶ ζωὴ 522
Στοιχεῖα Γεωμετρίας 522
Τὸ μεγάλο πρόβλημα 522
- Γιάννενα βλ. Ἰωάννηνα
- Γιαννόπουλος, Άλκιβιάδης 618, 645, 646, 647, 649
- Γιαννόπουλος, Περικλῆς 392, 464, 503, 520, 523-524, 525, 561, 567, 646-649 πολλ., 775
- Γιαννόπουλος Ἡπειρώτης, Άγησίλαος 486, 487, 768
- Γιαννοῦκος, Ι. βλ. Περγαλιτῆς, Γιάννης
- Γιαννούλης, Εὐγένιος 77-80, 81, 139, (140), 668, 671
- Γιὰ τὴν πατρίδα βλ. Δέλτα, Π. Σ.
- γιατροὶ 132, 155, 210, 234, 255, 520
- γιατροσοφικά κτλ. βλ. ἱατροσόφια
- Γίββων βλ. Gibbon, Edward
- Γιοφύλλης, Φῶτος (ψευδ. τοῦ Σπύρου Μουσοῦρη) 581, 582, 654
- Γκίκας, Γρηγόριος 184
- Γκινάκας, Ἰωσήφ 371, 453, 747, 761
- Γκιούνμας, Έμμανουήλ 138
- Γκόλφης, Ρήγας (ψευδ. τοῦ Δ. Δημητριάδου) 563, 644
- Γκόρας, Μιχαὴλ τοῦ βλ. Μιχαὴλ τοῦ Γκόρας
- Γληνός, Δημήτρης 574, 611, 784
- Γλυζώνιος, Έμμ. 116, 121, 160, 189, 684, 685
Λογαριαστικὴ 116, 160, 189, 685
- Γλυκάς, Μιχαὴλ 42, 48, 664, 665
- Γλυκῆδες 121, 156-158, 697, 698
- Γλυκός, Γιούστος Ι. 88, 675
- Πένθος θανάτου, ζωῆς μάταιον καὶ πρὸς Θεὸν ἐπιστροφή 88, 675
- γλώσσα ἰ'-ια΄, 175, 197, 201, 202, 224, 226, 236, 264-267, 269-271, 276, 284, 288-289, 292-295, 300, 306, 342, 346-348, 367, 386, 425, 426, 448, 469-473, 476, 481, 485-487, 494-499 πολλ., 508, 519, 520-522, 529, 541, 553, 590
- ἀπλή / δημοτικὴ / κοινὴ / λαϊκὴ 32, 38, 47, 48, 49, 54, 59, 61-62, 66-79 πολλ., 85, 116-127 πολλ., 132-155 πολλ., 179, 183, 192, 193, 197, 199, 202, 209, 227, 230, 236, 238, 241, 244, 265, 267, 275, 276, 284, 289, 291-292, 295, 296, 301, 302, 303, 307, 308, 309, 327, 332, 347, 352, 356-359, 384, 393, 394, 395, 400, 407, 408, 410, 412, 415, 438, 444, 445, 448, 451, 453, 454, 456, 458, 467, 469, 475, 478, 479, 484, 489, 494, 508, 509, 513, 518, 555, 563, 564, 572, 591, 687
- ἀρχαία ἰ΄, 59, 67, 76, 112, 119, 122, 125, 126, 144, 175, 191, 192, 197, 213, 226, 252, 264-269, 341, 347
- ἀρχαῖζουσα ἰ΄, 47, 48, 61, 74, 77, 79, 116, 117, 123, 132, 144, 196, 202, 210, 211, 226, 229, 230, 268, 270, 277, 284, 292, 302, 326, 329, 393, 414, 486,
- γαλλικὴ 76, 191, 202, 203, 266, 271, 278, 303, 318
- ἐκκλησιαστικὴ 592
- ἰδιωματικὴ 274, 324
- ἰταλικὴ 48, 76, 145, 173, 203, 209, 265, 284, 290, 298, 299, 311, 312, 314, 387
- καθαρεύουσα ἰα΄, 199, 271, 371, 372, 373, 384, 392, 393, 408, 411, 413, 415, 438, 439, 444, 445, 452, 465, 489, 490, 502, 508, 509, 518, 534, 554, 555, 585, 587
- λατινικὴ 76, 111, 112, 122, 135, 175, 192, 299
- πολίτικη 151

- ρομανική 141
 σανσκριτική 551
 τουρκική 48, 76, 151, 211, 223, 265
 φαναριώτικη 202, 210, 223, 226
 βλ. και ἀρχαϊσμός: γλωσσικό ζήτημα
 Γλώσσα και ζωή βλ. Γιαννίδης, Ἐλι-
 σαῖος
 Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις βλ. Κόντος,
 Κωνσταντῖνος
 γλωσσικό ζήτημα 193, 197, 264-267,
 346-348, 377, 469-470, 485, 564,
 574, 592
 Γνώθι σαυτὸν βλ. Καταρτζής, Δ.
 γνωμικά / γνωμική ποίηση / γνωμικό
 στοιχείο 14, 21, 47, 91, 103, 109,
 150, 153, 319
 Γνωμολογικόν βλ. Χρυσολωρᾶς, Μα-
 νουήλ
 Γοδδελᾶς, Δημ. 709
 Γοργίας (ψευδ.) βλ. Πώπ, Κ.
 Γόρδιος, Ἀναστάσιος 78, 138-140, 160,
 165, 689, 690
 Γούδας, Ἀναστάσιος 468, 766
 Βίοι παράλληλοι τῶν ἐπὶ τῆς ἀναγεν-
 νήσεως τῆς Ἑλλάδος διαπρεψάν-
 των ἀνδρῶν 468
 Γουδι 561
 Γουζέλης, Δημήτριος 301, 302-303,
 319, 646
 Ἡ κρίσις τοῦ Πάριδος, πόνημα μυ-
 θολογικόν, ἐρωτικόν καὶ ἠθικόν
 319
 Ἡ μεγαλοφιλία Φιντίου καὶ Δάμω-
 νος ἢ Διονύσιος ὁ τύραννος τῶν
 Συρακουσῶν 319
 Ὁ Χάσης 302-303
 Σάλπισμα πολεμιστήριον 319
 γραμματική 116, 132, 139, 144, 184,
 185, 192, 197, 236, 240, 265, 274,
 574
 Γραμματική βλ. Καταρτζής, Δ.
 Γραμματική βλ. Οἰκονόμος, Κ.
 Γραμματικὴ τῆς Αἰολοδωρικῆς βλ.
 Χριστόπουλος, Α.
 Γραμματοφόρος βλ. Σκουφός, Φ.
 Γρανίτσας, Στέφανος 554, 644
 Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμέρα τοῦ βουνοῦ
 καὶ τοῦ λόγγου 554
 Γραμομομαχία βλ. Βερναρδάκης, Δ.
 Γρηγόριος Ε΄ 214, 264, 347, 712, 728
 Ἐγκύκλιος 712, 713, 728
 Γρίβας, Θεοδωράκης 322
 Γρυπάρης, Θ. 749
 Ἡ Σαπφῶ 749
 Γρυπάρης, Ἰωάννης Ν. 513, 541, 544-
 546, 562, 643, 645, 646, 647, 649,
 650, 777, 778
 Σκαραβαῖοι καὶ τετρακότες 544
 γυναῖκες 8, 17, 19, 31, 46, 83, 92, 94,
 143-144, 159, 168, 196, 238, 286,
 322, 513, 656, 666-667, 687, 719· βλ.
 καὶ Κατὰ γυναικῶν παρθενῶνες
 Γύπαρης βλ. Χορτάτσης, Γεώργιος:
 Πανώρια
 γυρισμός τοῦ ξενιτεμένου (θέμα τοῦ ~)
 23· βλ. καὶ ξενιτιά
 Δαβὶδ (ἀνωνύμου) 149
 Δαβὶδ, Ἰούλιος 726
 Δαμασκηνός, ἱερομόναχος 76
 Δαμβέργης, Ἰωάννης 499
 Οἱ Κρήτες μου 499
 Δαμοδός (ἢ Δαμωδός), Βικέντιος 140,
 141, 143-144, 146, 175, 689, 691
 Δαυελάκης, Θωμᾶς 225, 243, 301
 Δανιὴλ Τριπόλεως 738
 Δάντης βλ. Dante Alighieri
 Δαούτης, Ζήσης 225, 666
 Δαπόντες, Καισάριος ιστ΄, 44, 141,
 151-155, 156, 160, 162, 173, 176,
 189, 194, 666, 695
 Ἱστορικὴ Γεωγραφία 152
 Καθρέπτῃς γυναικῶν 155
 Δάρβαρης, Δημήτριος 215, 218, 714
 Δάρβαρης, Γεώργιος Πεντάδης 341
 Δοκίμιον περὶ σπουδῆς τῆς ἱστορίας
 341
 Δασκαλάκης, Β. 591
 Οἱ ξεριζωμένοι 591
 Δασκαλογιάννης 163
 δάσκαλοι 125, 138, 140, 172, 173, 180,

- 184, 191, 193, 194, 210, 213, 225,
301, 306, 327, 374, 505· βλ. και
εκπαίδευση
- Δάφνη, Αιμιλία (ψευδ. τῆς Αἰμιλίας Ζω-
ιπούλου) 563, 648
- Δάφνης, Στέφανος (ψευδ. τοῦ Θρασύβου-
λου Ζωιόπουλου) 563, 649
- Δ.Γ.Κ. 371
- Ὁ Μισέ Κωζῆς 371, 747
- Δε Βιάζης, Σπυρίδων 290, 749
- Δειλοί και σκληροί στίχοι βλ. Παλαμᾶς,
Κωστής
- δαισιδαμονία 190, 191, 194, 224, 253,
708
- δεκαπεντασύλλαβος 31, 33, 34, 45-50
πολλ., 62, 68, 76, 85-99 πολλ., 104,
106, 113, 150, 152, 159, 166, 173,
226, 231, 245, 283, 285, 292, 302,
311, 313, 351, 357, 378, 384, 386,
402, 412, 416, 417, 479, 509, 512,
527, 566, 567, 624
- ιαμβικός ~ 34
- τροχαϊκός ~ 226
- δεκατρισύλλαβος 483
- ιαμβικός ~ 386
- Δεληγιάννηδες 650
- Δεληγιάννης, Ἰωάννης Ἀναγνώστη 428,
758
- Δεληγιάννης, Κανέλλος 338, 339, 650,
741
- Δελῆς, Γεώργιος 563, 564, 645, 783
- Δέλιος, Γ. 618
- Δελμούζος, Ἀλέξανδρος 574, 784
- Δέλτα, Πηνελόπη Σ. 572-573, 649, 783
- Γιὰ τὴν πατρίδα 572
- Ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ 572
- Παραμῦθι χωρὶς ὄνομα 572
- Τὰ μυστικά τοῦ βάλτου 572, 573
- Τὸν καιρὸ τοῦ Βουλγαροκτόνου 572
- Δελφικὲς ἑορτές 585
- Δελφικὴ προσπάθεια 568-569
- Δελφικός λόγος βλ. Σικελιανός, Α.
- Δελφοὶ 569, 585, 624
- Δελφός, Ἡβός (ψευδ.) βλ. Τσάτσος, Κ.
- Δενδρινός, Ἱερόθεος 191, 204, 251, 270
- Δεσποτάτο τῆς Ἠπείρου 55
- Δεσποτάτο τοῦ Μορέως 55
- Δεφαράνας, Μάρκος 94, 95, 676
- Ἱστορία τῆς Σωσάννης 94, 159
- Λόγοι διδακτικοὶ πατρὸς πρὸς υἱὸν
94
- Δημητρακόπουλος, Πολύβιος 514, 534
- Δημητρακοπούλου, Εἰρήνη 580
- Δημητριάδης, Δ. βλ. Γκόλφης, Ρήγας
- Δημητριάδης, Ἐπιφάνιος 218
- Δημήτριος Γαβριήλ βλ. Ἄμποτ, Γ. Ν.
- Δημήτριος ὁ Πολιορκητῆς βλ. Μωραϊτί-
δης, Α.
- Δημόπουλος, Χ. 438
- Δημοσθένης 267
- δημοσιογραφία 384, 449, 455, 463, 464,
498, 529, 542, 548, 554
- Δῆμος και Ἐλένη βλ. Ραγκαβῆς, Α.
Ρίζος
- δημοτικισμός 30, 197, 202, 269, 270,
272, 346, 420, 421· βλ. και γλώσσα,
δημοτικὴ· γλωσσικὸ ζήτημα
- δημοτικὸ τραγοῦδι βλ. ἀκριτικὸς κύ-
κλος· τραγοῦδι, δημοτικὸ
- Διαβάτης (ψευδ.) βλ. Κονδυλάκης,
Ἰωάννης
- διαγωνισμοὶ πανεπιστημιακοί, ποιητικοί
390, 392, 411, 414, 437, 442-446,
448-456 πολλ., 478, 479, 483, 759
- Βουτσινάιος 398, 402-403, 453, 455,
509, 759
- Λασσάνειος 759
- Μιστριώτειος 759
- Παντελίδειος 759
- Ράλλειος 410, 442, 449, 759
- Ροδοκανάκειος 448, 467, 468, 759
- Φιλαδέλφειος 512, 513, 759
- Διακρούσης, Ἄνθιμος 69, 95, 666, 676,
679
- διάλογος 90, 142, 168, 191, 204, 213,
225, 257, 260, 279, 358
- Διάλογος βλ. Σολωμός, Δ.
- διαμαρτυρόμενοι βλ. Ἐκκλησία, Προ-
τεσταντικὴ
- διασκευές 69, 93, 95, 102· βλ. και πα-
ραφράσεις
- διασπορά ιγ', 54, 70, 111-127, 131, 148,

- 218, 219, 250, 253, 446, 595 κ.έ., 685
- Διασπορά βλ. Μπεράτης, Γιάννης
- Διαφωτισμός 61, 75, 131, 136, 145, 146, 150, 185, 190, 193, 194, 196, 202, 241, 244, 247, 262, 300, 306, 343, 420, 447, 704-705, 715
- Διγενής Ἀκρίτης βλ. Ἀκρίτης, Διγενής
- Διγενής, Ὁρέστης (ψευδ.) βλ. Θεοτοκάς, Γ.
- διδασκισμός 46, 50, 94, 118, 132, 150, 199, 278
- διδασκαλία βλ. δάσκαλοι· ἐκπαίδευση
- διδαχές βλ. Κοσμάς ὁ Αἰτωλός· Μηλιάτης, Ἡλίας
- Διδαχές βλ. Μηλιάτης, Ἡλίας
- διήγημα 356, 359, 386, 427, 474, 477, 484, 485, 489, 490, 491, 492, 496, 499, 500, 501, 503, 518, 522, 543, 554, 555, 580
- Διηγήματα καὶ ἀναμνήσεις βλ. Δροσίνης, Γ.
- Διηγήματα τῶν ἀγρῶν καὶ τῆς πόλεως βλ. Δροσίνης, Γ.
- Διήγησις διὰ στίχων ὠραίων, περὶ τοῦ βοσκοῦ ὅπου ἐφανερώθη εἰς τὸν Μορέαν βλ. Σποντής, Ἰωάννης
- Διήγησις πεζοφραστοῦ τῶν τετραπόδων ζώων 49-50, 645, 664, 667
- Διήγησις πολυπαθοῦς Ἀπολλωνίου τοῦ Τύρου 33, 659
- Διήγησις συμβάντων τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς βλ. Κολοκοτρώνης, Θ.
- Δικανικὴ τέχνη βλ. Καταρτζής, Δ.
- δικαστικοὶ 505
- Διομήδης, Ἄλ. 668
- Διομολογήσεις 207
- Διονύσιος Δ΄ Κων/πόλεως 141
- Διονύσιος ἐκ Φουρνᾶ 80, 700
- Ἐρμηνεία τῆς ζωγραφικῆς τέχνης 80
- Διονύσιος ὁ Σκυλόσοφος 165
- Διονύσιος Πλαταμῶνος 709
- δίστιχο 85, 109
- διχόνοια 236, 329, 719
- Δίχως Θεοῦ βλ. Τερζάκης, Ἄγγελος
δοκίμιο 559, 615, 617 κ.έ.
- Δοκίμιον ἱστορικὸν καὶ κριτικὸν περὶ τῶν διχονοιῶν τῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Πολωνίας 176· βλ. καὶ Voltaire, F. M. Arouet· Βούλγαρης, Εὐγένιος
- Δοκίμιον ἱστορικὸν περὶ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας βλ. Φιλήμων, Ι.
- Δοκίμιον ἱστορικὸν περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως βλ. Φιλήμων, Ι.
- Δοκίμιον περὶ σπουδῆς τῆς ἱστορίας βλ. Δάρβαρης, Γεώργιος Πεντάδης
- Δοκίμιον φιλοσοφίας τῆς ἱστορίας βλ. Ρενιέρης, Μ.
- Δὸν Κιχῶτης βλ. Ξεφλούδας, Στ.
- Δοσίθεος Ἱεροσολύμων 137, 140, 690
- Δούγκας, Στέφανος 206
- Δούκας, Ἀνδρόνικος (στρατηγός) 25
- Δούκας, Νεόφυτος 171, 202, 213, 228, 268-269, 270, 318, 650
- Δούκας (Βυζ. ἱστορικός) 48, (56)
- Δούκας, Στρατῆς 591
- Ἱστορία ἐνὸς αἰχμαλώτου 591
- Δουμάς, Ἄλ. βλ. Dumas, Alexandre
- Δούρας, Γεώργιος 589
- Δραγούμης, Ἰων (ψευδ. Ἰδας) 524-526, 561, 645, 646, 647, 649, 775
- Μαρτύρων καὶ ἥρώων αἷμα 524-525
- Ὅσοι ζωντανοὶ 525
- Σαμοθράκη 525
- Δραγούμης, Νικόλαος 329-331, 409, 740
- Δρακοπούλου, Θεωνῆ βλ. Μυρτιώτισσα
- δράμα, κοινωνικὸ 378
- δραματικὴ ποίηση 432, 452, 474, 519
- δραματικὸ εἰδύλλιο βλ. δραματικὴ ποίηση
- Δρίβας, Ἀναστάσιος 585
- Δροσίνης, Γεώργιος (ψευδ. Ἀράχνη) 360, 463, 465-467, 468, 473, 478, 489, 490-491, 509, 514, 532, 539-541, 542, 643, 645, 646, 647, 654, 764, 765
- Ἄγροτικαὶ ἐπιστολαὶ 490
- Ἄμαρυλλίς 490
- Διηγήματα καὶ ἀναμνήσεις 490

- Δηγήματα τῶν ἀγρῶν καὶ τῆς πόλε-
 ως 490
 Εἰδύλλια 465, 468, 490
 Ἔρση 490
 Ἴστοι ἀράχνης 465
 Κλειστά ἐλέφαρα 540
 Σταλακτῖται 465
 Τρεῖς ἡμέραι ἐν Τήνῳ 490
 Φωτερά σκοτάδια 540
 Δύση / δυτικά στοιχεῖα γ', 32-37 πολλ.,
 54-73, 82, 83, 89, 106, 107, 115, 118,
 120, 122, 125, 126, 131, 134, 137,
 138, 189-207 πολλ., 270, 324, 351,
 450, 514, 518, 521, 542, 567, 571,
 572, 574, 575, 613, 669· βλ. καὶ
 Φράγχοι / Φραγκοκρατία
 Δωδεκάνησα 31, 82, 85-86, 677
 δωδεκασύλλαβος 510
 Δωρόθεος Μονεμβασίας 70, 647, 670
 Βιβλίον ἱστορικόν 69-70
 ἐβραῖοι 61, 65, 163
 Ἐγγονόπουλος, Ν. 622, 645
 Ἐγκόλιον στρατιωτικόν βλ. Βελε-
 στινῆς, Ρήγας
 ἐγκύκλιοι, πατριαρχικὲς βλ. πατριαρ-
 χεῖα
 Ἐγκυκλοπαιδεῖα Γαλλικὴ 196, 198,
 199, 217
 Ἐγκώμιον τοῦ φιλόσοφου, μακαρισμὸς
 τοῦ ὀρθοδόξου, ψόγος τοῦ ἄθεου, τα-
 λάνισμα τοῦ δεσιδαίμων βλ. Κα-
 ταρτζῆς, Δ.
 «Ἐγχειρίδιον ἀπολογητικόν» βλ. Πά-
 ρριος, Ἀθανάσιος
 ἐθιμογραφία βλ. λαογραφία
 Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη 496
 Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη (περ.) 407
 ἐθνολογία 177
 Εἰδύλλια βλ. Δροσίνης, Γ.
 εἰδύλλιο 96, 98, 104, 376
 ~ δραματικὸ βλ. δραματικὴ ποίηση
 Εἰκασία βλ. Βερναρδάκης, Δ.
 Εἰκόνες καὶ κύματα βλ. Βασιλειάδης,
 Σπ.
 Εἰρήνη Ἀθηναία (ψευδ.) βλ. Δημητρα-
 κοπούλου, Εἰρήνη
 εἰρωνεία 17, 41, 42, 430, 495· βλ. καὶ
 σάτιρα
 ἐκδότες / ἐκδόσεις 121, 147, 155-159,
 164
 Ἐκκλησία
 Ἀνατολικὴ 32, 54, 59, 60, 61, 87,
 111-123 πολλ., 131, 165, 181, 182,
 184, 188, 190, 192, 195, 204, 206,
 220, 229, 234, 270, 275, 422, 424
 Δυτικὴ 87, 111, 112, 125, 131, 145,
 147, 149, 192,
 Προτεσταντικὴ 61, 68, 70, 72, 147,
 428
 Ρωσικὴ 68
 Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν βιβλία
 δώδεκα βλ. Κομνηνὸς Ὑψηλάντης,
 Ἀθανάσιος
 Ἐκλογή Α' βλ. Παπατσώνης, Τ.
 Ἐκλογή Β' βλ. Παπατσώνης, Τ.
 ἐκπαίδευση 87, 192, 197, 277, 318, 329,
 784· βλ. καὶ δάσκαλοι
 ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμιση 521, 548,
 574
 Ἐκπαιδευτικὸς Ὀμιλὸς 521, 574, 782
 Ἐλβετία 288, 289, 414
 Ἐλβέτιος 255
 Ἐλεγεία καὶ σάτιρες βλ. Καρυωτάκης,
 Κώστας
 Ἐλεύθερο πνεῦμα βλ. Θεοτοκάς, Γ.
 Ἐλεύθεροι πολιορκημένοι βλ. Σολωμὸς,
 Διονύσιος
 ἐλεύθερος στίχος 513, 566, 569, 621,
 624
 ἐλευθεροφροσύνη 175, 182, 203, 247,
 451
 Ἐλιγά, Γιωσέφ 589, 645
 Ἐλιοτ, Θ. Σ. βλ. Eliot, T. S.
 Ἐλληνικὴ Ἀρχαιολογία βλ. Σακελλά-
 ριος, Γ.
 Ἐλληνικὴ Βιβλιοθήκη βλ. Κοραῆς, Α.
 Ἐλληνικὴ Νομαρχία 206, 704
 ἑλληνικὸ πρόβλημα 208-229, 572, 608
 Ἐλληνικὸς ὄρθρος βλ. Πετσάλης, Θ.
 Ἐλληνικὸς Τηλέγραφος (περ.) 219

- ἑλληνικότητα 570, 585
 ἑλληνισμοῦ συνείδηση συνοχής 32, 148, 153, 173, 342, 445· βλ. καὶ ἀρχαϊσμός· ἱστορία· πρόγονοι· φιλελληνισμός
 Ἑλληνόγλωσσο Ξενοδοχεῖο (ὀργάνωση) 220, 318, 737
 ἑλληνιστές 111
 ἑλληνολατρία 502, 567
 Ἑλληνοφράγχοι 112
 ἑλληνοχριστιανικός (ὄρος τοῦ Σπ. Ζαμπέλιου) 342
 Ἑλλήνων ὄνομα καὶ γένος βλ. Χριστόπουλος, Α.
 Ἑλύτης, Ὀδυσσεάς 614, 622-623, 645, 646, 647, 648
 Ἄξιον ἐστὶ 623
 Ἄσμα ἥρωικὸ καὶ πένθιμο γιὰ τὸν χαμένο ἀνθυπολοχαγὸ τῆς Ἀλβανίας 623
 Ἑμμανουήλ (ποιητῆς 19 αἰ.) 747
 Ἑμπειρικός, Α. 622, 645
 ἐμπειρισμός, ἀγγλικός 262
 ἐμπόριο / ἔμποροι 76, 130, 131, 172, 182, 207, 210, 212, 220, 252, 253, 254, 288
 Ἑμπρός στό ἄπειρον βλ. Προβελέγγιος, Ἀριστομένης
 ἐνδεκασύλλαβος 85, 96, 310, 417, 510· βλ. καὶ τερτσίνες
 ἐνθυμήσεις 141, 164
 ἔντυπο βλ. ἐκδόσεις
 Ἑνύπνιο βλ. Κοραῆς, Α.
 Ἐξηνταβελώνης 453· βλ. Molière· Οἰκονόμος, Κ.
 ἐπανάσταση
 Γαλλικὴ 182, 204, 219, 269
 Κρητικὴ 505
 τοῦ 1821 16', 17', 27, 62, 133, 240, 249-316 πολλ., 317-324, 325-355 πολλ., 370, 440, 506
 τοῦ 1848 451
 Ἑπαρχος, Ἀντώνιος 59, 116
 Θρηῖνος εἰς τὴν Ἑλλάδος καταστροφήν 59
 Ἑπαχτίτης, Γ. (ψευδ.) βλ. Βλαχογιάννης, Γιάννης
 Ἑπεα πτερόεντα βλ. Βασιλειάδης, Σπ.
 ἐπίγραμμα 109, 127, 149, 419, 482
 ἐπιδράσεις ιστ', 32, 34, 44, 87, 107, 115, 131, 148, 211, 351, 352, 360, 390, 441, 512, 525, 543, 612
 ἐπιθεώρηση 534
 ἐπικολυρικό εἶδος 391, 476
 Ἑπίκουρος 77
 Ἐπισκοπόπουλος, Νικόλαος 498, 542, 646
 ἐπιστῆμες, θετικές 145, 526
 Ἐπιστολαὶ ἐνός Ἀγρινιώτου βλ. Ροΐδης, Ἐμμ.
 ἐπιστολάριο / ἐπιστολὴ βλ. ἀλληλογραφία
 Ἐπιτομή τῆς Ἱεροκοσμικῆς Ἱστορίας βλ. Νεκτάριος, Πατριάρχης Ἱεροσολύμων
 Ἐπιφάνιος Ἡγούμενος βλ. Ἡγούμενος
 Ἐπιφανίου Σχολῆ βλ. σχολές
 ἔπος, ἀραβικὸ 26
 Ἐπτάνησα 95-124 πολλ., 145, 170, 174, 179, 204, 207, 219, 225, 278, 301, 302, 303, 306, 311, 315, 316, 317, 329, 350, 374, 375, 389, 403-421 πολλ., 448, 451, 469, 548-553, 562, 564, 614, 646, 650-651
 ἐπτανησιακὴ σχολὴ βλ. σχολές λογοτεχνικές
 ἐπτασύλλαβος 150, 295
 ἐπύλλιο 33, 478
 Ἔργα ἀργίας βλ. Πανᾶς, Παναγιώτης
 ἐργατικὸ δημοτικὸ τραγοῦδι βλ. τραγοῦδι, δημοτικὸ
 Ἐρείπια βλ. Πολέμης, Ι.
 Ἐρμῆλος ἢ Δημοκριθιθράκλειτος βλ. Περδικάρης, Μιχαήλ
 Ἐρμηνεία τῆς ζωγραφικῆς τέχνης βλ. Διονύσιος ἐκ Φουρνᾶ
 Ἐρμῆς ὁ Λόγιος (περ.) 212, 219, 262, 263-264, 271, 278, 320, 345
 Ἐρμόδωρος βλ. Λήσταρχος
 Ἐρμονας (ψευδ.) βλ. Βλαστός, Πέτρος
 Ἐρμονιακός, Κωνσταντῖνος 32, 659
 Ἐρμούπολη 370
 Ἔρση βλ. Δροσίνης, Γ.

- έρωτικό δημοτικό τραγούδι βλ. τραγούδι, δημοτικό
 έρωτικοί άρχαιοι συγγραφείς 26, 33
 Έρωτόκριτος βλ. Κορνάρος, Βικέντιος
 Έρωτόκριτος, Νέος βλ. Φωτεινός, Διονύσιος
 Έρωτοπαίγνια 647
 Έρωτος άποτελέσματα, ήτοι ιστορία ήθικοερωτική με πολιτικά τραγούδια 203, 223, 233
 Έρώτων έπη βλ. Παλαμᾶς, Κ.
 Έρωφιλη βλ. Χορτάσης, Γ.
 Έσκοριάλ 30
 Έσμε ή Τουρκοπούλα βλ. Περεσιάδης, Σπ.
 Έστία (βιβλιοπ. & εκδ.) 467
 Έστία (περ.) 463, 467, 484, 489, 514, 518
 Έσύ, ό Κύριος Χ. κ' ένας Μικρός Πρίγκηπας βλ. Ξεφλούδας, Στ.
 έσωτερικός μονόλογος 613, 618
 Έταιρεία των Φίλων του Λαού (σύλλογος) 455
 Έταιρεία Φιλική βλ. Φιλική Έταιρεία
 Έταιρεία Φιλομούσων βλ. Φιλομούσων Έταιρεία
 εύαγγέλια βλ. Άγία Γραφή
 Εύαγγελισμός (σύλλογος) 455
 εύαισθησία βλ. αισθητικός
 Εύβοια 327, 655
 Εύγένια βλ. Μοντζελέζε, Θεόδωρος
 εύγενείς 270, 298· βλ. και άριστοκρατία· άρχοντες· προεστοί· Φαναριώτες
 Εύγένιος Αϊτωλός βλ. Γιαννούλης, Εύγένιος
 Εύελπίδων Σχολή βλ. σχολεία / σχολές
 Εύθύμιος 165
 Χρονικό του Γαλαξιδιού 69, 164-165, 694
 εύθυμογραφία 459, 473, 528, 534-535· βλ. και σάτιρα
 Εύθύφρων (ψευδ.) βλ. Λάτρης, Ίκέσιος
 Εύριπίδης 76, 255, 483
 Εύτέρπη (περ.) 380, 407, 414
 Εύφροσύνη βλ. Βερναρδάκης, Δ.
 εύχη (στα δημοτικά τραγούδια) 19, 103
 έφημερίδες (= ήμερολόγια) 77, 173, 674· βλ. και Καρσοφύλλης, Ίωάννης
 Έφημερίς (περ.) 219
 Έφταλιώτης, Άργύρης 387, 475, 483-485, 491, 522, 542, 645, 647, 764, 766, 769
 Ιστορία της Ρωμοσύνης 484, 485
 Νησιώτικες ιστορίες 491, 764
 Οί φυλλάδες του Γεροδήμου 485
 Παλιοί σκοποί (484), 768
 Έωθινάι μελωδία βλ. Καρασούτσας, Ι.
 Ζαβίρας, Γ. 210, 714
 Νέα Έλλάς 210
 Ζαγορά 151, 220, 224, 698
 Ζαγοροχώρια 240
 Ζαΐμης, Άνδρέας 362
 Ζάκυνθος 88, 94, 116, 117, 144, 163, 164, 179, 284, 286, (287), 295-312
 πολλ., 376, 377, 382, 407, 409, 651, 655
 Ζαλίκογλου, Γρηγόριος 318, 319, 737
 Ζαλοκώστας, Γ. 348, 380, 412-414, 448, 458, 470, 648, 753, 754
 Ζαμπέλιος, Ίωάννης 215, 282-285, 288, 311, 377, 648
 Άνακρεόντεια 283
 Τιμολέων 283
 Ζαμπέλιος, Σπυρίδων 13, 311, 342-343, 382, 385, 439, 644, 741, 759
 Πόθεν ή κοινή λέξις τραγουδᾷ, 385
 Οί κρητικοί γάμοι 439
 Ζάνος, Π. Δ. 453
 Ζάχος, Άριστοτέλης 572
 Ζερβός, Γιάννης Κλ. 562
 Ζερβός, Ι. 575
 Ζερζούλης, Νικ. 160
 Ζήνος, Δημήτριος 687
 Ζήνων 96, 101-102, 677, 680
 Ζητούνι 157
 Ζητουναίτης, Πέτρος 541
 Ζολά βλ. Zola, Émile
 Ζωή (περ.) 562
 Ζωή κι αγάπη στη μοναξιά βλ. Ψυχάρης, Γ.

- Ζωηρός, Ἀλέξανδρος 372, 751
 Ζωιόπουλος, Θρασύβουλος βλ. Δάφνης,
 Στέφανος
 Ζωιοπούλου Αἰμιλία βλ. Δάφνη, Αἰμιλία
 Ζωνάρας 48
 Ζωντανοὶ ἄνθρωποι βλ. Βάρναλης, Κ.
 Ζώρας, Γ. 620
 Ζωσιμάδες, ἀδελφοὶ 257, 287
- Ἡ ἄκρη τοῦ δρόμου βλ. Θεοδοκᾶς, Γ.
 Ἡ ἀληθινὴ ἀπολογία τοῦ Σωκράτη βλ.
 Βάρναλης, Κ.
 Ἡ Ἀργῶ βλ. Βλαστός, Πέτρος
 Ἡ ἀσάλευτη ζωὴ βλ. Παλαμᾶς, Κ.
 Ἡ Βαβυλωνία βλ. Βυζάντιος, Δ.
 Ἡ Βάρβιτος βλ. Καρασούτσας, Ι.
 Ἡ Βασιλικὴ 439-440, 453
 Ἡ Βοσκοπούλα 96-98, 159, 298, 301,
 647, 676, 679
 Ἡ βοσκοπούλα τῶν Ἄλπεων 226
 Ἡ Γάμπα (περ.) 588
 Ἡ Γκόλφω βλ. Περεισιᾶδης, Σπ.
 Ἡγούμενος, Ἐπιφάνιος 121, 138 βλ.
 καὶ σχολῆς
 Ἡ γυναικὴ τῆς Ζάκυθος βλ. Σολωμός,
 Διονύσιος
 Ἡ γυφτοπούλα βλ. Παπαδιαμάντης,
 Ἀλέξανδρος
 Ἡ δίκη τοῦ Ναυπλίου βλ. Ἀμπελάς,
 Τιμολέων
 Ἡ Ἐθνικὴ Γλώσσα (σύλλογος) 520-
 521
 Ἡ Ἑλλάς καὶ ὁ Ξένος βλ. Λασσάνης,
 Γεώργιος
 Ἡ ἐλληνικὴ ἄνοιξις βλ. Συνοδινός, Π.
 Ἡ ἐρωτηματικὴ οἰκογένεια βλ. Νερου-
 λός, Ι. Ρ.
 Ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος τοῦ Καραβέλα
 βλ. Θεοτόκης, Κ.
 Ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ βλ. Δέλτα, Π. Σ.
 Ἡ ἡραὶς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσε-
 ως βλ. Ξένος, Στ.
 Ἡθῆ, ἔθιμα καὶ δοξασίαι τῆς Κεφαλο-
 νιάς βλ. Λασκαράτος, Α.
 ἠθικὴ 214, 219, 226
- Ἠθικὴ περιήγησις Κύρου βλ. Ramsay,
 Α. Μ.
 Ἠθικὴ στιχογραφία βλ. Κάλφουλου,
 Ἀλέξανδρος
 ἠθικολογία 203, 217, 218
 Ἠθικὸς κόσμος βλ. Μελισσηνός, Σπ.
 Ἠθικὸς τρίπους βλ. Βελεστινλῆς, Ρή-
 γας
 ἠθογραφία 44, 47, 359, 474, 488, 489,
 490, 497, 500, 554, 581, 584, 615
 ἠθολογία 47, 203, 215, 397, 421
 ἠθοπλασία 45, 47, 88-95 πολλ., 193
 Ἡ Θυσία τοῦ Ἀβραάμ 96, 102-104,
 647, 677
 Ἡ ἱστορία τοῦ ρέ τῆς Σκότζιας μετὰ τὴν
 ρήγισσα τῆς Ἑγγλητέρας βλ. Τρι-
 βώλης, Ι.
 Ἡ ἱστορία τοῦ Ταγιαπιέρα βλ. Τριβώ-
 λης, Ι.
 Ἡ καλύβη βλ. Ρώμας, Γ. Κ.
 Ἡ καταστροφή τῶν Ψαρῶν βλ. Μω-
 ραϊτιδῆς, Α.
 Ἡ κερνία κουκλα βλ. Χρηστομάνος,
 Κωνσταντῖνος
 Ἡ κεφαλὴ τῆς Μεδούσας βλ. Πρεβε-
 λάκης, Π.
 Ἡ κιβδηλεία βλ. Ξένος, Στ.
 Ἡ κιθάρα βλ. Σοῦτσος, Π.
 Ἡ Κλεονίκη βλ. Καρασούτσας, Ι.
 Ἡ κρίσις τοῦ Πάριδος, πόνημα μυθολο-
 γικόν, ἐρωτικόν καὶ ἠθικόν βλ. Γου-
 ζέλης, Δ.
 Ἡ κυρὰ Φροσύνη βλ. Βαλαωρίτης, Α.
 Ἡ λεηλασία μιᾶς ζωῆς βλ. Τραυλαντώ-
 νης, Α.
 Ἠλεία 655
 Ἠλιάδης, Μανασσῆς (190), 706
 Ἠλιακόπουλος, Διονύσιος 550, 780
 Ἠλιόδωρος 257
 Ἡ λύρα βλ. Κάλβος, Α.· Καρασού-
 τσας, Ι.
 Ἡ λύρα τοῦ Γερονικόλα βλ. Κόκκος,
 Δημήτριος
 Ἡ μεγαλοφιλία Φιντίου καὶ Δάμωνος ἢ
 Διονύσιος ὁ τύραννος τῶν Συρα-
 κουσῶν βλ. Γουζέλης, Δ.

- ἡμερολόγιο 173, 272, 742
 Ἡμερολόγιο καταστρώματος βλ. Σεφέ-
 ρης, Γ.
 Ἡμερολόγιο καταστρώματος Β' βλ.
 Σεφέρης, Γ.
 Ἡ μεταβολὴ τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου
 βλ. Σούτσος, Α.
 Ἡ μετανάστις βλ. Παπαδιαμάντης,
 Ἀλέξανδρος.
 Ἡ ὄρφανὴ τῆς Χίου βλ. Πιτσιπιός, Ι.
 Ἡ πάπισσα Ἰωάννα βλ. Ροῖδης, Ἐμμ.
 Ἡ παρακμὴ τῶν Σκληρῶν βλ. Τερζά-
 κης, Α.
 Ἡπειρος 32, 163, 170, 171, 240, 412,
 425, 446, 480, 552, 553, 554, 655
 Ἡ πολιτεία βλ. Πρεβελάκης, Π.
 Ἡ πολιτεία καὶ ἡ μοναξιά βλ. Πα-
 λαμᾶς, Κ.
 Ἡ Πριγκηπέσσα Ἰζαμπὴ βλ. Τερζά-
 κης, Α.
 Ἡ πρώτη λυτεριά βλ. Πρεβελάκης,
 Παντελῆς
 Ἡράκλειο 89, 90
 Ἡρόδοτος 76, 240
 Ἡ Σαφῶ βλ. Γρυπάρης, Θ.
 Ἡ στρατιωτικὴ ζωὴ ἐν Ἑλλάδι 438
 Ἡ συμφορὰ τῆς Κρήτης ἐν ἧς γέγονε
 τοῦ μεγάλου σεισμοῦ βλ. Σκλάβος,
 Μανόλης
 Ἡ Τέχνη (περ.) 542, 543, 544
 Ἡ τιμὴ καὶ τὸ χρῆμα βλ. Θεοτόκης,
 Κωνσταντῖνος
 Ἡ τουρκομάχος Ἑλλάς βλ. Σούτσος,
 Ἀλέξανδρος
 Ἡ τύχη τῆς Μαρούλας βλ. Κορο-
 μηλάς, Δ.
 Ἡ φιλολογικὴ μας γλῶσσα βλ. Πο-
 λυλάς, Ι.
 Ἡ φλογέρα τοῦ βασιλιᾶ βλ. Παλαμᾶς,
 Κωστής
 Ἡ φόνισσα βλ. Παπαδιαμάντης, Α.
 Ἡ φωνὴ τῆς καρδιάς μου βλ. Καμπού-
 ρογλου, Δ. Γρ.
 Ἡ Χαριτίνη ἢ Τὸ κάλλος τῆς χριστια-
 νικῆς θρησκείας βλ. Σούτσος, Π.
 ἠχολογία 224-225
 Θαλῆς (ψευδ.) βλ. Σουλιώτης Νικο-
 λαΐδης, Ἄθ.
 Θάνατος καλλιηκαριῶ βλ. Παλαμᾶς, Κ.
 Θάνατος Βλέικας βλ. Καλλιγᾶς, Παῦλος
 θέατρο 88, 89, 96, 98, 101, 104, 214-
 215, 219, 230, 236, 283, 302, 317,
 323, 355, 359, 364, 371, 397, 440,
 449, 452, 453, 455, 474, 476, 484,
 488, 493, 503, 517, 518-519, 548,
 558, 559, 564, 569, 576, 578, 580,
 584, 588, 592, 618, 620, 676, 679,
 696, 711, 713· βλ. καὶ ἐπιθεώρηση·
 κωμωδία· τραγωδία
 Θέατρον πολιτικὸν 135· βλ. καὶ Μαυ-
 ροκορδάτος, Ν· Marliano, Α.
 Θέμελης, Γ. 619
 Θεόγνης 11
 Θεοδωρακόπουλος, Ι. 620
 Θεοδωρόπουλος, Σπύρος (ψευδ. Ἅγις
 Θέρος) 572
 θεολογία 123, 143, 160, 177, 181, 198,
 275
 Θεοτοκᾶς, Γιώργος 612, 617-618, 645,
 647, 648, 649, 650
 Ἄργῶ 618
 Ἄσθενεῖς καὶ ὁδοιπόροι 618
 Ἐλεύθερο πνεῦμα 618
 Ἡ ἄκρη τοῦ δρόμου 618
 Ἰερὰ ὁδὸς 618
 Λεωνῆς 618
 Ταξίδι στὴν Μέση Ἀνατολὴ καὶ στὸ
 Ἅγιον Ὄρος 618
 Τετράδια ἡμερολογίου 618
 Τὸ δαυμόνιο 618
 Τὸ παιγνίδι τῆς τρέλας καὶ τῆς φρο-
 νιμάδας 618
 Θεοτόκης, Κωνσταντῖνος 554, 556-557,
 643, 644, 645, 647, 649, 778, 779
 Ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος τοῦ Καραβέλα
 557
 Ἡ τιμὴ καὶ τὸ χρῆμα 557
 Κατάδικος 557
 Οἱ σκλάβοι στὰ δεσμά τους 557
 Θεοτόκης, Νικηφόρος 160, 177, 180-
 181, 182, 183, 184, 217, 650, 701
 Κυριακοδρόμιο 183

- Θεόφραστος 215, 256, 687
Χαρακτήρες 215, 687
 Θερειανός, Δ. (360), 746
 Θέρος, Άγιος (ψευδ.) βλ. Θεοδωρόπου-
 λος, Σπύρος
 Θεσσαλία 220, 240
 Θεσσαλονίκη 138
 Θεωρητική Γεωγραφία βλ. Μοισιόδα-
 κας, Ι.
 θεωρία του ρυθμού 177
 θεωρίες χριστιανικαί βλ. Άνθρακίτης,
 Μεθόδιος
 Θήβη βλ. Περβάνογλος, Ι.
 Θησαυρός βλ. Στουδίτης, Δαμασκηνός
 Θησεύς βλ. Προβελέγγιος, Α.
 Θησηίδα 659· βλ. Βοκάκιος
 Θουκυδίδης 47, 76, 201, 244
 θούριοι 319-321, 395
 Θούριος βλ. Βελεστινλής, Ρήγας
 Θράκη 170, 475, 490, 655
 θρήνοι 63-64, 669, 672
 Θρήνος εἰς τὴν Ἑλλάδος καταστροφὴν
 βλ. Ἐπαρχος, Ἄντωνιος
 θρησκεία / θρησκευτικότητα / θρησκευ-
 τική φιλολογία ια', 43, 45, 47, 51,
 88, 102, 105, 124, 193, 194, 261,
 262, 314, 434, 499, 500, 501, 503,
 568, 589, 590, 592, 622
 θρησκευτικὲς παρωδιὲς βλ. παρωδία
 θρησκευτικὸ δρᾶμα 102· βλ. καὶ *Θυσία*
 τοῦ Ἀβραάμ
 θρησκευτικὸς οὐμανισμὸς 54, 73, 131,
 137, 144, 181
 Θρύλος, Ἄλκις (ψευδ. τῆς Ἑλένης
 Οὐράνη) 584, 595, 645, 649
 Θυέστης βλ. Κατσαϊτής, Π.
 Θωμόπουλος, Ι. (221), 715

 Ἰακωβίνος 272
 ιαμβικὸς δεκαπεντασύλλαβος βλ. δεκα-
 πεντασύλλαβος
 ιαμβικὸς δεκατρισύλλαβος βλ. δεκατρι-
 σύλλαβος
 Ἰαμβοὶ καὶ ἀνάπαιστοι βλ. Παλαμᾶς,
 Κωστής

 Ἰαμβος 85, 96, 150, 173, 283, 451, 510
 Ἰάσιο 137, 181, 192, 215
 ιατρικὴ 138, 139, 240· βλ. καὶ *γιατροὶ*
ιατροσόφια 49
 Ἰγνάτιος Ναζιανζοῦ 174
 ἰδανισμὸς 311, 385, 448, 456, 486, 578
 Ἴδας (ψευδ.) βλ. Δραγούμης, Ἴων
 ἰδεολογία (idéologues) 202, 262, 280
 Ἰδιωτικὰ στιχομυθία βλ. Τανταλί-
 δης, Ἡλίας
 Ἰδοῦ ὁ ἄνθρωπος βλ. Λασκαράτος, Α.
 Ἰερά ὁδὸς βλ. Θεοτοκάς, Γ.
 Ἰερεμίας Β' ὁ Τρανός 67-68
 Ἰερεὺς τῶν Φιλικῶν καὶ Ἰωάννα Γρέυ
 βλ. Μελισσηνός, Σπ.
 Ἰερόθεος Δενδρινός βλ. Δενδρινός, Ἰε-
 ρόθεος
 Ἰεροσόλυμα 70, 137, 164· βλ. καὶ *πα-*
τριαρχεία
 ἰησοῦτες 102, 696
 ~ Χίου 112, 149
 Ἰθάκη 735
 Ἰλαρίων Συναΐτης ὁ Κρής 212, 712
 Ἰλιάδα 32, 156, 240, 257, 280, 290
 Ἰμπέριος καὶ Μαργαρώνα βλ. μυθιστό-
 ρημα, βυζαντινὸ
 Ἰμπραήμ 334
 Ἰνδοευρωπαῖοι 22
 Ἰόνιος Ἀκαδημία 290, 317, 374, 644,
 736-737
 ἰουδαϊσμὸς 589· βλ. καὶ *ἑβραῖοι*
 Ἰούλιος Καῖσαρ 210
 Ἰπποκράτης 256, 257
 ἰπποσύνη / ἰπποτισμὸς 34, 83
 Ἰσοκράτης 45, 191, 192, 257, 666
Πρὸς Δημόνικον 45
 ἰσομετρία 166
 Ἰστοὶ ἀράχνης βλ. Δροσίνης, Γ.
 ἱστορία / ἱστορικοὶ θ', 47, 49, 70, 94, 95,
 177, 202, 208, 212, 219, 226, 274,
 326, 338, 340 κ.έ., 395, 439, 440,
 448, 449, 468, 484, 526, 555, 556,
 564, 568, 572, 597, 598, 600, 665
 ἱστορία ἔμμετρη βλ. ριμάδες
 Ἱστορία ἐνὸς αἰχμαλώτου βλ. Δούκας,
 Στρατῆς

- Ἱστορία ἱερά, ἦτοι τὰ Ἰουδαϊκά βλ. Μαυροκορδάτος, Ἄλ. (ὁ ἐξ ἀπορρήτων)
- Ἱστορία συνοπτικὴ τοῦ ρωσικοῦ βασιλείου 209
- Ἱστορία τῆς Κύπρου βλ. Κυπριανός, Ἀρχιμανδρίτης
- Ἱστορία τῆς νέας ἑλληνικῆς λογοτεχνίας βλ. Καμπάνης, Α.
- Ἱστορία τῆς πάλαι Δακίας βλ. Φωτεινός, Δ.
- Ἱστορία τῆς Ρωμοσύνης βλ. Ἑφταλώτης, Α.
- Ἱστορία τῆς Σωσάννης βλ. Δεφαράνας, Μάρκος
- Ἱστορία τῆς φιλαργυρίας μετὰ τῆς περηφανίας βλ. Βεντράμος, Τζάνες
- Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους βλ. Παπαρηγόπουλος, Κ.
- Ἱστορία τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πνεύματος βλ. Κανελλόπουλος, Π.
- Ἱστορία τοῦ παρόντος πολέμου ἀναμεταξὺ Ρουσίας καὶ τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας 209
- Ἱστορία τοῦ ρε τῆς Σκότζιας μετὰ τὴν ῥήγισσα τῆς Ἑγγλητέρας βλ. Τριβώλης, Ἰάκωβος
- Ἱστορία τοῦ Σουλίου καὶ τῆς Πάργας βλ. Περραιβός, Χ.
- Ἱστορία τοῦ Ταγιαπιέρα βλ. Τριβώλης, Ἰάκωβος
- Ἱστορία τῶν Ἀθηῶν βλ. Σουρμελῆς, Δ.
- Ἱστορία τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων βλ. Κούμας, Κ.
- Ἱστορία τῶν γυναικῶν, τῶν καλῶν καὶ τῶν κακῶν βλ. Βεντράμος, Τζάνες
- Ἱστορία τῶν δύο ἐτῶν 1787 καὶ 1788 βλ. Λοβέρδος, Ἀγάπιος
- Ἱστορία τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων βλ. Ἀσώπιος, Κ.
- Ἱστορίες τοῦ Γιάννη Ἐπαχτίτη βλ. Βλαχογιάννης, Γ.
- Ἱστορικὴ Γεωγραφία βλ. Δαπόντε, Καισάριος
- Ἱστορικὴ ἐξήγησις περὶ Βελισσαρίου βλ. Γεωργιλᾶς, Ἐμμ.
- ἱστορικὸς ὕλισμὸς 576
- ἱστοριοκρατία 212, 343
- ἱστορισμὸς 208-209
- Ἰταλία 33, 56, 57, 70, 75, 84, 85, 88, 94, 95, 96, 101, 104, 105, 111-116 πολλ., 121, 122, 124, 140, 142, 143, 148, 149, 159, 161, 164, 174, 180, 183, 192, 207, 214, 240, 246, 282, 283, 286-292 πολλ., 297-304 πολλ., 310, 376, 387, 409, 412, 414, 497, 569, 679, 713 βλ. καὶ Βενετία γλῶσσα: ἰταλική
- Ἰριγένεια βλ. Κατσαϊτης, Π.
- Ἰψεν βλ. Ibsen, H. J.
- Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος 141
- Ἰωάννινα 76, 77, 121, 138, 173, 174, 206, 240, 243, 244, 245, 246, 272, 276, 303, 304, 687 βλ. καὶ σχολές
- Ἰωάννου, Εὐάγγελος βλ. Ἄγγρας, Τέλλος
- Ἰωάννου, Μάνθος 163, 666
- Συμφορὰ καὶ αἰχμαλωσία Μορέως
- Ἰωβ (πατριάρχης Ρωσικῆς Ἐκκλ.) 68
- Ἰωνία 394, 625
- Ἰωσήφ Β' / ἰωσηφισμὸς 218, 714
- Καβαδίας, Μακάριος (189), 705
- Καβάφη, Χαρίκλεια 595
- Καβάφης, Κ. Π. ιστ', 518, 538, 562, 583, 587, 593-608, 614, 620, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 654, 785-786
- Καβάφης, Πέτρος 595
- Καββαδίας, Νίκος 620, 646, 649
- Μαραμποῦ 620
- Καρχελλάριος, Ἀλέξανδρος 209
- Καζαντζάκης, Νίκος 575, 644-649 πολλ., 781, 782
- Ἀσκητικὴ 575
- Ὀδύσεια 575
- καθολικισμὸς βλ. Ἐκκλησία, Δυτικὴ
- Καθρέπτης γυναικῶν βλ. Δαπόντες, Κ.
- Κάν (ψευδ.) βλ. Πανταζής, Ἄλ.
- Καινὴ Διαθήκη βλ. Ἁγία Γραφή καινουργιογλωσσίτες 267

- Καίρη, Εὐανθία 278, 323, 729
Νικήρατος 278
- Καίρης, Θεόφιλος 213, 272, 276-278,
 318, 434, 645, 729
- Κακαβέλας, Γεράσιμος 141
- Κακλαμάνος, Δημήτριος 513
- Κακριδής, Ι. Θ. 13, 620
- Καλαμάτα 467
- Καλαμογδάρτης, Ἀντώνιος 408, 751
- Καλαμογδάρτης, Ἡλίας 407
- κάλαντα 14
- καλθινισμός 70, 74
- Κάλβος, Ἀνδρέας *ιστ'*, 6, 248, 250,
 281, 285, 286-296, 297, 315, 317,
 318, 387, 421, 518, 579, 614, 626,
 644, 645, 646, 647, 648, 729-730
Ἡ Λύρα 289, 290
- καλεντάρια 66
- Κάλλας, Παναγιώτης *βλ.* Τσοπανάκος,
 Παναγιώτης
- Καλλιγᾶς, Παῦλος 430, 644, 645, 649,
 741, 756, 757
Θάνος Βλέκας 430, 556
- Καλλιμάχος καὶ Χρυσορρόη *βλ.* μυθι-
 στόρημα, βυζαντινὸ
- Καλλίνικος Γ' Κωνσταντινουπόλεως 151
- Καλλιόπη παλινοστοῦσα *βλ.* Μεγδά-
 νης, Χαρίσιος
- Καλλονᾶς, Γαβριήλ 706
- Καλόγιαννος / Καλογιάννος (ψευδ.) *βλ.*
Ἐφταλιώτης, Α.
- Καλοκινήματα *βλ.* Βούλγαρης, Ε.
- Καλονάρος, Π. (26), 662
- Καλοσγούρος, Γεώργιος 387-388, 514,
 644, 646, 748
- Κάλυμνος 562
- Κάλφογλου, Ἀλέξανδρος 196, 203, 218,
 220, 223
Ἡθικὴ στιχογραφία 196
- Καμαράσης, Γεωργιάκης 225
- Καμπάνης, Ἄριστος 564
*Ἱστορία τῆς νέας ἐλληνικῆς λογοτε-
 χνίας* 564
- Καμπᾶς, Νίκος 463, 464-465, 467, 473,
 509, 512, 532, 541, 646, 765
Στίχοι 464
- Καμπούρογλου, Δημήτριος Γρ. 402,
 449, 454-455, 555-556, 646
Ἡ φωνὴ τῆς καρδιάς μου 454
- Καμπούρογλου, Ι. 486, 488
- Καμπύσης, Γιάννης 541, 542, 543,
 645, 647, 648, 781
- Κανάλε, Γ. 735
- Κανανός, Ἰωάννης 48
- Κανδάκι 24
- Κανδύλης, Γρηγόριος 372, 429, 747
*Ὁ ἐρωτομανῆς ἢ τὰ ἐν Κωνσταντι-
 νουπόλει ἐκ τοῦ ἔρωτος συμβάντα
 του* 372
- Κανελλόπουλος, Παναγιώτης 619, 649,
 745
Ἱστορία τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πνεύματος
 619
- Κανέλλος, Στέφανος 236, 319-320, 737
- Κάντ *βλ.* Kant, Immanuel
- Καντούνης, Ἰωάννης 301, 646
- Καπετανάκης, Δ. 619, 648
- Καπετανάκης, Ἡλ. 474
Ὁ γενικὸς γραμματεὺς 474
- Καπλαναία Σχολή *βλ.* σχολεῖα / σχολές
- Καπλάνης, Ζώης 276
- Καποδίστριας, Αὐγουστίνος 362
- Καποδίστριας, Ἰωάννης 260, 276, 318,
 327, 329, (330), 362, 650
- Καπουδὰν Πασάς 81
- καπουκίνοι 76
- Καππαδοκία 24, 624
- Καράβας, Ἀργύριος 348, 743
- Καράβας, Ἀριστείδης 562
- Καράβιας, Ἀναστάσιος 306, 735
- Καραβίδας, Κώστας 572
- Καραγάτσης, Μ. 616, 645, 647, 648,
 649, 650
- Καραγκιώζης 322-323, 738
- Καραθεοδώρης, Σ. 345
- Καραϊσκάκης, Γεώργιος 27, 326, 333,
 338
- Καραμανίτες 32, 106
- Καραντώνης, Α. 619, 644
- Καρασούτσας, Ι. 358, 389, 392, 393-
 394, 399, 442, 455, 508, 527, 596,
 647, 750, 751

- Ἀπάνθισμα ποιητικόν 750
 Ἐωθιναὶ μελωδίαι 750
 Ἡ Βάρβιτος 750
 Ἡ Κλεονίκη 750
 Ἡ Λύρα 393
 Μοῦσα θηλάζουσα 393
 Καρατζῆς (Φαναριώτης, 1745) 150
 Καρατζῆς, Μιχαήλ (ψευδ.) βλ. Ροῖδης, Ἴμμ.
 καρβοναρισμὸς 289, 645
 Καρβούνης, Νίκος 576, 646, 649
 Καρζῆς, Λίνος 584, 645, 646, 647
 Καρθαῖος, Κ. (ψευδ. τοῦ Κλ. Λάκωνος) 563, 649
 Καρίνες 12
 Καρκαβίτσας, Ἀνδρέας 514, 554-555, 556, 557, 573, 591, 645, 646, 647, 649, 778, 779
 Λόγια τῆς πλώρης 555
 Ὁ ἀρχαιολόγος 555, 557, 573
 Ὁ ζητιάνος 555
 Καρλάυλ, Θωμᾶς βλ. Carlyle, Thomas
 Καρμπονάροι βλ. καρβοναρισμὸς
 Καρόης 25
 Καρούζος, Χρ. 620
 Κάρπαθος 12
 Καρπενήσι 77
 Καρτάνος, Ἰωαννίκιος 116-117, 684, 686
 Καρτέσιος βλ. Descartes, René
 Καρύδης, Σοφοκλῆς 443
 Καρυοφύλλης, Ἰωάννης 77, 160, 648, 668
 Καρυοφύλλης, Ματθαῖος 112, 686
 Καρύταινα 392
 Καρυωτάκης, Κώστας 585, 587-589, 605, 620, 621, 645, 646, 647, 649, 785
 Ἐλεγεία καὶ σάτιρες 587
 Νηπενθῆ 587
 Ὁ πόνος τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν πραγμάτων 587
 Κασμοῦλης, Νικόλαος 328, 332-334, 338, 555, 740
 Στρατιωτικὰ ἐνθυμήματα 332-334
 Καστανάκης, Θράσος 592, 645, 647, 649
 Καστοριά 80, 138, 155, 235
 Καστοριανός, Μανολάκης 80, 120, 121
 καταβαυκαλήσεις 12
 Κατὰ γυναικῶν βλ. Φωτεινός, Δ.
 Κατάδικος βλ. Θεοτόκης, Κ.
 Κατὰ ἡγουμένων βλ. Φτωχοπρόδρομος
 Κατακουζηνός, Ἀλέξανδρος 392, 481
 καταλόγιμαν 13
 καταλόγιν 13
 καταλογίτισιν 13
 κατάρρα (στὰ δημοτικὰ τραγοῦδια) 19, 89
 Καταρτζῆς (ἢ Φωτιάδης), Δημήτριος 195, 196-200, 201, 202, 203, 217, 223, 236, 244, 306, 704, 705
 Γνωθὶ σαυτὸν 197, 198, 208
 Γραμματικὴ 197
 Δικανικὴ τέχνη 197
 Ἐγκώμιο τοῦ φιλόσοφου, μακαρισμὸς τοῦ ὀρθοδόξου, ψόγος τοῦ ἄθεου, ταλάνισμα τοῦ δεισιδαίμων 197
 Νεοελληνικὴ στιχοιουργικὴ 197
 Συμβουλὴ στοὺς νέους πῶς νὰ ὠφελουῖνται καὶ νὰ μὴ βλάπτουνται ἀπ' τὰ βιβλία τὰ φράγκικα καὶ τὰ τούρκικα, καὶ ποιά νὰ 'ναι ἡ καθ' αὐτὸ τους σπουδὴ 198
 Σχέδιο τῆς μετὰ λόγου ἀγωγῆς τῶν παιδιῶν 199
 Κατὰ ψευδοφιλελλήνων βλ. Περδικάρης, Μ.
 Κατήφορος, Ἀντώνιος 144-145, 146, 175, 301, 691
 Κατήχηση βλ. Οἰκονόμος, Κ.
 Κατήχηση 255
 Κατοχή 570
 Κατσαίτης, Πέτρος 88, 124, 163, 685, 686
 Θεέστης 124
 Ἰφιγένεια 124
 Κλαθμὸς Πελοποννήσου 124
 Κατοσαντώνης βλ. Ράμφος, Κ.
 Κατσιμπαλῆς, Γ. 619
 Κατσούρμπος βλ. Χορτάτσης, Γ.
 Κατσώνης, Λάμπρος 163

- Καυσοκαλυβίτης, Νεόφυτος βλ. Νεό-
φυτος Καυσοκαλυβίτης
- Κέρκυρα (113), 115, 116, 121, 144, 174,
180, 224, 290, 309, 310, 314, 317,
378, 380, 385, 421, 425, 446, 548,
550, 556, 655, 687, 736
- Κεῦνος, Β. βλ. Keun, Β.
- Κεφαλλονιά 120, 124, 143, 145, 233,
383, 384, 424, 550
- Κιγάλας, Ματθαῖος 70, 670
Νέα σύνοψις διαφόρων Ἱστοριῶν 70
- Κίνημα 1916-1917 574
- Κιουτσούκ Καϊναρτζή (συνθήκη) ἰδ' *Κίχλη* βλ. Σεφέρης, Γ.
- Κλαθμός Πελοποννήσου βλ. Κα-
τσαΐτης, Π.
- κλασικισμός / νεοκλασικισμός 97, 98,
107, 123, 230-236 πολλ., 255, 261,
269, 281, 283, 291-300 πολλ., 310,
319, 324, 341, 350, 351, 352, 355,
358, 359, 372, 377, 409, 414, 435,
449, 453, 486, 488, 564, 584, 724,
745
- Κλειστά βλέφαρα βλ. Δροσίνης, Γ.
- Κλεάνθης, Γεώργιος 320
- Κλεόβουλος 11
- κλέφτες 14, 15, 27, 164
- κλέφτικο δημοτικό τραγούδι βλ. τρα-
γούδι, δημοτικό
- κλήρος 43, 73, 76, 79, 92, 111, 125,
137, 141, 159, 161, 166, 172, 175,
180, 184, 194, 206, 207, 233, 270,
280, 347
- Κλονάρης, Χ. 331, 725
- Κογεβίνας, Νικόλαος 550, 644
- Κοδρικᾶς, Παναγιώτης 141, 153, 191,
202, 270, 271-272
Μελέτη τῆς κοινῆς ἑλληνικῆς διαλέ-
κτου 271
Ἵμιλία περὶ πληθῶς κόσμων (μτφρ.)
191
- Κόδρος βλ. Βιζυηνός, Γ.
- Κοζάνη 174, 233, 245
- Κοκκινάκης, Κ. 263, 264, 282, 320
- Κόκκινος, Διονύσιος 580, 649
- Κόκκος, Δημήτριος 473-474, 512, 532
- Ἀναμνήσεις καὶ ἐλπίδες 473
- Γέλωτες 473
- Ἡ λύρα τοῦ Γερονικόλα 474
- Μπαρμπαλινάδος 474
- Οἱ μαργαρίται 473
- Ποιήσεις 473
- Κοκονδρῆς, Νικόλαος 164, 301
- Κολοκοτρωναῖοι 650
- Κολοκοτρώνης, Θ. 322, 337-338, 409,
410, 646
Διήγησις συμβάντων τῆς ἑλληνικῆς
φυλῆς 337
- Κολομπῆς, Φρ. 149
- κολυμπητής (θέμα τοῦ ~) 23
- Κομνηνοὶ (αὐτοκράτορες) 39
- Κομνηνός, Ἀνδρόνικος (λόγιος) 37
- Κομνηνός, Ἰωάννης (αὐτοκράτορας)
39, (40)
- Κομνηνός, Ἰωάννης (δεσπότης Ἠπει-
ρου) 32
- Κομνηνός, Ἰωάννης (λόγιος) 160, 173
- Κομνηνός, Μανουὴλ (αὐτοκράτορας)
40, 41, 42
- Κομνηνός Ὑψηλάντης, Ἀθανάσιος 162,
210-211
Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν δι-
ετία δώδεκα 210
- Κονδυλάκης, Ἰωάννης (ψευδ. Διαβάτης)
554, 644, 645, 648, 649, 778, 779
- Ὁ Πατούχας 554
- Ὅταν ἤμουν δάσκαλος 554
- Κονεμένος, Νικόλαος 425, 469, 645
- Κονταρῆς, Γεώργιος 76
- Κόντε Σπουργίτης βλ. Τσακασιάνας,
Γιάννης
- Κόντογλου, Φώτης 591-592, 647, 649,
650
- Κοντόπουλος, Ν. 482
- Κόντος, Κωνσταντῖνος 469
- Κοντός, Πολυζῶης 204, 217
Νεχρικοὶ διάλογοι 204
- Κοπέρnikov 140, 191
- Κοραῆς, Ἀδαμάντιος 6, 45, 75, 155,
156, 171, 180, 185, 191, 194, 204,
206, 213, 215, 216, 217, 219, 229,
236, 238, 244, 248, 250, 251-281,

- 282, 283, 289, 302, 306, 307, 317,
318, 329, 345, 346, 347, 348, 361,
411, 446, 494, 643, 644, 648, 721-
723, 742, 758
Ἀδελφική διδασκαλία 229, 256, 271
Ἀλληλογραφία 279
Ἄσμα πολεμιστήριον 156, 256
Ἄτακτα 266
αὐτοβιογραφία 279, 280, 306
αὐτοσχέδιοι στοχασμοί 257
Ἑλληνική Βιβλιοθήκη 156, 257
Ἐνύπνιο 279
Παπατρέχας 279, 280
Προλεγόμενα 280
Σάλπισμα πολεμιστήριον 256
Τί πρέπει νὰ κάμωσιν οἱ Γραικοὶ
κατὰ τὰς παρούσας περιστάσεις...
257
Υπόμνημα γιὰ τὴν κατάστασιν τοῦ
ἐλληνισμοῦ 256, 261
Κοραῆς, Ἀντώνιος 253
Κοραῆς, Ἰωάννης 252
Κοραῆς, Σωφρόνιος, Μητροπολίτης Βε-
λγγραδίου 253
Κορακιστικά βλ. Νερουλός, Ι. Ρ.
Κορέσσιος, Γεώργιος 73, 74, 674
Κορινθία / Κορινθιακός 170, 655
Κόριννα καὶ Πίνδαρος βλ. Τερτσέτης,
Γεώργιος
Κορνάρος, Βικέντιος (88), 96, 101, 102,
104-110, 232, 301, 645, 647, 648
Ἐρωτόκριτος ἰστ', 32, 96, 102, 104
-110, 233, 448, 453, 626, 677, 680
βλ. καὶ Θυσία τοῦ Ἀβραάμ
Κορνήλιος, Ἰωάσαφ 195
Κορομηλᾶς, Δημήτριος 473-474, 648
Ἡ τύχη τῆς Μαρούλας 474 βλ.
καὶ Κόκκος, Δ.
Ὁ ἀγαπητικὸς τῆς Βοσκοπούλας
474
Φίλου ἐντολή 474
Κορομηλᾶς, Λάμπρος 464, 465, 473-
474
Κορυθαλέας, Θ. / κορυθαλισμός 73, 74-
75, 76-78, 127, 138, 140, 141, 143,
175, 668, 671, 674
Κορώνη 88, 106
Κορωνιός, Ἀντώνης 226
Ὁ πρῶτος ναύτης (μτφρ.) 226
Κοσμάς ὁ Αἰτωλός 164, 170-171, 694,
695
κοτζάμπασης 207
Κουκούλας, Δ. 584
Κουμανούδης, Στέφανος Α. 266, 447,
450-451, 452, 741, 760
Σπράτης Καλοπίχειρος 450, 451,
760
Συναγωγή νέων λέξεων ὑπὸ λογίων
πλασθεῖσῶν ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως
μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων
(266), 450, 760
Κούμας, Κωνσταντῖνος 216, 272-274,
644, 650, 728
Ἱστορίαι τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων
274
Κουνάδης, Ἀνδρέας 121
Κουνάδης, Πέτρος 121
Κουντουριώτες 362
Κουντουριώτης, Λάζαρος 329
Κούπας, Δ. Γ. 747
Κούρκας ἀρπαγή βλ. Νερουλός, Ι. Ρ.
Κουτούζης, Νικόλαος 301, 646
Κρεστενίτης, Λυκοῦργος 214
Κρήτη ιε', 32, 33, 37, 54, 57, 68, 70,
73, 76, 80-81, 86-89, 90-124 πολλ.,
148, 149, 150, 163, 164, 214, 288,
301, 302, 304, 311, 425, 452, 552,
614, 616, 620, 647, 655, 667, 672,
676, 679, 734
Κριαρᾶς, Μ. 620
Κριμαϊκὸς πόλεμος βλ. πόλεμοι
Κριτίας (συλλέκτης βιβλίων) 698
Κριτικά ταξίδια βλ. Βλαστός, Πέτρος
κριτική / κριτικὴ διάθεσις ἰστ', 269 330,
356, 376, 384-387, 390, 398, 406,
414, 436, 438, 442-459, τη', 493-502
πολλ., 513, 517-518, 529, 558, 564,
576-595, 619
Κριτόπουλος, Μητροφάνης 73, 674
Κρυπτοφέρη 30
Κρυστάλλης, Κώστας 478-480, 580,
644, 645, 646, 647, 649, 764, 765

- Ἀγροτικά 478
 Αἴσκιαί τοῦ Ἄδου 478
 Ὁ Καλόγηρος τῆς Κλεισούρας τοῦ
 Μεσολογγίου 478
 κυβισμός 612
 Κυδωνίες βλ. σχολεῖα / σχολές
 Κύθηρα 240
 Κυπριανός, Ἀρχιμανδρίτης 209
 Ἱστορία τῆς Κύπρου 209
 Κύπρον οὐ μ' ἐθέσπισεν βλ. Σεφέρης,
 Γιώργος
 Κύπρος 31, 37, 70, 82, 83, 84-85, 102,
 106, 655, 672, 675, 677
 Κυρά Φροσύνη 163
 Κυρά Φροσύνη βλ. Βαλαωρίτης, Α.
 Κυριαζής, Ἀθ. 562, 644, 649
 Κυριακίδης, Στίλπων 13, 14, 25, 572
 Κυριακοδρόμιο βλ. Θεοτόκης, Ν.
 Κυριακόπουλος, Τιμόθεος 145, 643
 Προαγωγή τῆς χριστιανικῆς κατη-
 χήσεως 145
 Κύριλλος μοναχός (ἐναντίον Ρήγα καί
 Δούκα) 228, 269, 702
 Κύριλλος μοναχός (περιγραφή Ρωσίας)
 173, 702
 Κυφελίδαί βλ. Βερναρδάκης, Δ.
 Κωζάκης-Τυπάλδος Γ. 341
 Φιλοσοφικόν δοκίμιον περί τῆς προό-
 δου καί τῆς πτώσεως τῆς παλαιᾶς
 Ἑλλάδος 341
 Κωλέττης, Ἰωάννης 348, 391, 650
 Κωλέττης, Λιβέριος 62, 150
 κωμειδύλλιο 474, 767
 κωμωδία 96, 100, 101, 236, 302, 324,
 354
 μουσική ~ βλ. κωμειδύλλιο
 ποιμενική ~ 98, 230, 445, 453
 Κωσταντᾶς, Γρ. 200-202, 318, 650,
 705· βλ. καί Φιλιππίδης, Δανιήλ
 Κωνσταντινίδης, Κ. Ν. 562, 595
 Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος 58
 Κωνσταντινούπολη ια', 19, 38, 55, 57,
 58, 59, 63, 65, 66, 70, 71, 73, 77, 80,
 117, 118, 120, 131, 141, 150, 152,
 175, 177, 180, 189, 196, 203, 204,
 206, 207, 212, 213, 220, 224, 232,
 233, 234, 271, 272, 323, 347, 351-
 375 πολλ., 432, 463, 470, 475, 505,
 513, 520, 562, 596, 618· βλ. καί
 Ἄλωση
 Κωπτούνης, Ἰωάννης 121-122
 λαϊκά ἀναγνώσματα / φυλλάδια 47, 113,
 117
 Λάκων, Κλ. 563
 Λαμαρτίνος βλ. Lamartine, A. M. L. de
 Λάμπρος βλ. Σολωμός, Δ.
 Λάμπρος, Σπ. 449, 468
 Λάνδος, Ἀγάπιος 160, 699
 Ἄμαρτωλῶν σωτηρία 160
 Γεωπονικόν 160
 λαογραφία 9, 13, 33, 94, 95, 342, 345-
 346, 450, 453, 465, 467-468, 476,
 477, 478, 484, 488, 490, 500, 501,
 502, 510, 518, 519, 526, 527, 553,
 554, 572, 656, 766
 λαογραφισμός 486
 Λαπαθιώτης, Ναπολέον 585, 586, 595,
 605, 647
 Λάρισα 273
 Λασκαράτος, Ἀνδρέας 421-424, 425,
 434, 455, 458, 469, 508, 551, 646,
 647, 648, 649, 753, 754
 Ἦθη, ἔθιμα καί δοξασίες τῆς Κεφα-
 λονιάς 424
 Ἰδοῦ ὁ ἄνθρωπος 423
 Ὁ Λύχνος 423
 Σοβαρά κάποια 423
 Στιχοουργήματα διάφορα 422
 Στοχασμοί 424
 Τά μυστήρια τῆς Κεφαλονιάς 423,
 434
 Τέχνη τοῦ δημηγορεῖν καί συγγρά-
 φειν 424
 Λάσκαρης, Ἴανος 57, 59
 Λάσκαρης, Νικόλαος 514, 534, 648
 Λασσάνειος διαγωνισμός βλ. διαγωνι-
 σμοί· Λασσάνης, Γεώργιος
 Λασσάνης, Γεώργιος 215, 713
 Ἀρμόδιος καί Ἀριστογείτων 215
 Ἡ Ἑλλάς καί ὁ Ξένος 215

- λατινική γραμματεία 56, 450· βλ. και
 γλώσσα: λατινική
 Λάτρης, Ἰκέσιος 734
 Λαύρας (ψευδ.) βλ. Πετιμεζᾶς, Ν.
 Λαύριο 499
 Λειγούδη, ἀδελφοὶ 174
 Λειψία 150, 155, 175, 176, 180, 206,
 254
 λεξικογραφία 123, 208, 265, 267, 274,
 318, 356, 447, 522, 742
 Λέσβιος, Βενιαμίν 206, 318, 709
 Λευκάδα 282, 283, 414, 415, 417, 564
 Λευκίας, Ἀναστ. Γεωργιάδης βλ. Γε-
 ωργιάδης Λευκίας, Ἀναστ.
 Λεωνῆς βλ. Θεοτοκᾶς, Γ.
 Ληξούρι 140
 Λήσταρχος Ἐρμόδωρος 116
 Λιβαδειά 541
 Λίβιστρος καὶ Ροδάμνη βλ. μυθιστόρη-
 μα, βυζαντινὸ
 Λιβόρνο 287, 288
 Λιγαριδῆς, Παῖσιος 160, 174
 Λίμπονας, Μιχαήλ 76
 Λοβέρδος, Ἀγάπιος 209
 Ἱστορία τῶν δύο ἐτῶν 1787 καὶ 1788
 209
 Λογάδης, Ν. 707
 Λογαριαστική βλ. Γλυζώνιος, Ἐμμ.
 Λόγια τῆς πλώρης βλ. Καρκαβίτσας,
 Ἀνδρέας
 Λογική βλ. Βούλγαρης, Ε.
 Λόγιος Ἐρμῆς βλ. Ἐρμῆς ὁ Λόγιος
 Λογοθέτης, Νικόλαος 301
 λόγοι βλ. ρητορική
 Λόγοι βλ. Μηλιάτης, Η.
 Λόγοι διδακτικοὶ πατρὸς πρὸς υἱὸν βλ.
 Δεφαράνας, Μάρκος
 Λόγος παρηγορητικὸς περὶ Δυστυχίας
 καὶ Εὐτυχίας 47, 664
 Λονδίνο 120, 475, 596
 Λουδοβίκος τῆς Βαυαρίας 356
 Λούκαρης, Κύριλλος 70-73, 76, 77, 87,
 112, 118, 120, 147, 670, 673
 Λουκῆς Λάρας βλ. Βικέλας, Δ.
 Λουκιανὸς 134, 275
 Λούκιος 234
 Λουκόπουλος, Δ. 572
 Λούντζης, Ἐρμάννος 306, 311
 Λούντζης, Νικόλαος 311
 Λοχαγὸς Ἐθνοφυλακῆς βλ. Βλάχος, Α.
 Λυκούδης, Ἐμμανουήλ 499, 771
 Λυκοῦργος (ρήτορας) 257
 λυπομανία βλ. πενθισμὸς
 Λυρικά βλ. Χριστόπουλος, Α.
 Λυρικά ποιήματα βλ. Μανούσης, Α.
 λυρισμὸς 151, 613
 Λυσικράτη, μνημεῖο 76
 Λῶτος, Δημήτριος (Πρωτοψάλτης)
 255, 279
 Μαβίλης, Λορέντζος 550, 551-552, 556,
 643, 644, 645, 647, 648, 777, 779
 Μαγκάκης, Μανώλης 581, 582
 μαθηματικά 160, 175, 181, 189, 192,
 193, 274, 356, 522
 Μακεδονία 76, 170, 210, 233, 234, 519
 Μακεδονικὸς ἀγὼνας 27, 525, 527, 573
 Μακιαβέλης βλ. Machiavelli, Niccolò
 Μακραῖος, Σέργιος 191
 Τρόπαιον ἐκ τῆς ἐλλαδικῆς πανοπλί-
 ας κατὰ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Κοπερ-
 νίκου 191
 Μακρῆς, Νικόλαος Ε. 439· βλ. καὶ Ἡ
 Βασιλική
 Μακρῆς (ὄπλαρχηγός) 333
 Μακρυγιάννης, Ἰωάννης 308, 322, 326,
 328, 334-336, 338, 555, 626, 645,
 648, 740
 Ἀπομνημονεύματα 334 κ.έ.
 Ὅραματα καὶ θάματα 740
 Μαλακάσης, Μιλτιάδης 514, 541, 546-
 547, 643, 645, 646, 647, 649, 777,
 778
 Συντρίματα 546
 Τὸ ἐρωτικὸ 546
 Μαλάλας, Ἰωάννης 48
 Μαλᾶνος, Τίμος 595
 Μαλαξὸς, Μανουήλ 69, 70, 668, 670
 Μάλτα 95
 Μάλτας πολιορκία βλ. Ἀχέλης, Α.
 Μამέλης, Ἀπόστολος 541

- Μανδακάσης, Θωμάς 155, 254
Περὶ τῶν ἀοράτων διὰ τῶν ὁρατῶν ἐννοουμένων πραγμάτων 155
- Μανέ, Ἰωάννης Ρίζος βλ. Ρίζος Μανέ, Ἰωάννης
- Μάνη 209
- Μάνος, Κωνσταντῖνος 437, 541, 698
- Μάνου, οἰκογένεια 698
- Μανούσης, Ἀντώνιος 379-380
Λυρικά ποιήματα 380
Ὁ θάνατος τῆς τυφλῆς 379-380
Στεναγμοὶ 380
- Μανούσης, Θ. 447
- Μάξιμος Καλλιουπολίτης 62
- Μάξιμος ὁ Πελοποννήσιος 118-119, 685, 686
- Μαραμποῦ βλ. Καββαδίας, Νίκος
- Μάργαρης, Διονύσιος 550
- Μαργούνης, Μάξιμος 70, 118-119, 644, 685, 686
- Μαρία Δοξαπατρῆ βλ. Βερναρδάκης, Δ.
- Μαρκοῦς, Γεράσιμος 425, 548-550, 644, 646, 648, 777, 778-779
Ἀπλή καὶ καθαρεύουσα 425
Μικρὰ ταξίδια 548
Ὁ ὄρκος
Ποιητικά ἔργα 548
- Μάρκος Αὐρήλιος 257
- Μαρμαριάδης, Γιάννης βλ. Χάρης, Πέτρος
- Μάρξ, Κάρολος / μαρξισμὸς 575-576, 577
- Μαρουτσαῖα σχολή βλ. σχολεῖα / σχολές
- Μαρτελάος, Ἀντώνιος 301-302, 646
- Μαρτζώκης, Στέφανος 550, 644, 648
- Μαρτινέγκος, Ἐλισαβέτιος 383, 749
- Μαρτινέγκου, Ἐλισάβετ βλ. Μουτζάν-Μαρτινέγκου, Ἐλισάβετ
- Μαρτινέλης, Γεώργιος 383, 749
- Μαρτύρων καὶ ἡρώων αἷμα βλ. Δραγούμης, Ἴων
- Μάτσης, Ἀντώνιος 267, 303, (304), 309, 346, 376-378, 409, 734, 747, 748
Ὁ Βασιλικὸς 377-378
- Ματθαῖος, Μυρέων 66, 68, 69, 163, 174, 647-648, 668, 669
- Μαυροειδῆς, Νικόλαος 145, 694
- Μαυρογιάννης, Γεράσιμος 383, 458, 510
- Μαυροκορδάτοι (οἰκογένεια) 650, 690, 698
- Μαυροκορδάτος, Ἀλέξανδρος (ὁ ἐξ ἀπορρήτων) 131-133, 137, 140, 217
Ἱστορία ἱερά, ἦτοι τὰ Ἰουδαϊκὰ 132, 137
Φροντίσματα 132-133
- Μαυροκορδάτος, Ἀλέξανδρος (πρωθυπουργός) 133, 270, 333, 338, 354, 648
- Μαυροκορδάτος, Ἄλ. (ὁ Φιραρῆς) 184, 224, 230-232
Ἀλεξανδροβόδας ὁ ἀσυνειδήτος 230, 713
Βόσπορος ἐν Βορυσθένει 230, 231
Ὀνειρον 231
- Μαυροκορδάτος, Ἰωάννης (132)
- Μαυροκορδάτος, Κωνσταντῖνος 135-137, 173
- Μαυροκορδάτος, Νικόλαος (132), 133-135, 140
Περὶ καθηκόντων 134
Φιλοθέου πάρεργα 134, 221
βλ. καὶ Θεάτρον πολιτικόν
- Μαυροκορδάτου, Ρωζάνη 719
- Μαυρομιχάλης, Πετρόμπεης 337-338
- Μαχαιρᾶς, Λεόντιος 85, 675, 677
- Μεγαλέξανδρος 33, 227, 659, 660-661· βλ. καὶ Ψευδοκαλλισθένης· *Φυλλάδα τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου*
- Μεγάλη Ἴδέα 348, 402, 434, 468, 506, 519, 743
- Μέγας Βασίλειος 198
Πῶς δεῖ τοὺς νέους 198
- Μεγδάνης, Χαρίσιος 215, 216, 233
Καλλιόπη παλινοστούσα 233
Χαρακτῆρες 233
- Μεθόδιος Ἀνθρακίτης βλ. Ἀνθρακίτης, Μεθόδιος
- μελαγχολία 216, 221, 369, 390
- Μελᾶς, Λέων 430-432, 756, 757
Ἀθανάσιος Διάκος 432
Ὁ Γερσοστάθης 430

- Μελᾶς, Παῦλος 525, 534
 Μελᾶς, Σπύρος 580, 644, 649
 Ὁ Γέρος τοῦ Μωριᾶ 580
 Ὁ Ναύαρχος Μιαούλης 580
 Μελαχρινός, Ἀπόστολος 562, 644, 646, 647
 Μελέτη ἐπὶ τῆς Νέας Ἑλληνικῆς ἢ Βάσανος τοῦ Ἐλέγχου τοῦ ψευδαττικισμοῦ βλ. Χατζιδάκις, Γ.
 Μελέτη περὶ τοῦ βίου τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων βλ. Πολίτης, Νικόλαος
 Μελέτη τῆς κοινῆς ἑλληνικῆς διαλέκτου βλ. Κοδρικᾶς, Π.
 Μελετόπουλος, Χ. 770
 Μελισσηνιώτης, Θεόδωρος 663
 Μέλισσα (περ.) 207, 710
 Μελισσηνός, Σπ. 381-382, 748
 Ἡθικός κόσμος 748
 Ἱερεὺς τῶν Φιλικῶν καὶ Ἰωάννα Γρέυ 748
 Τὰ μνήματα 382
 Μελισσιώτης, Πανάγος 474
 Χαίδω ἢ λυγερή 474
 Μέμνων βλ. Πανᾶς, Παναγιώτης
 Μενάγιας, Ἰωάννης 311, 426, 736
 Μερόπη βλ. Βερναρδάκης, Δ.
 Μεσολόγγι 77, 162, 260, 413, 463, 505, 508, 509, 547, 554, 307, 309, 310, 333
 Μεσσηνία 650, 655
 μετακένωση 725-726
 Μεταξᾶς Βοσπορίτης, Κ. 497, 646
 Μεταξᾶς, Κωνσταντῖνος 328
 Μεταξᾶς, Νικόδημος 120
 Μεταστάσιος βλ. Metastasio, Pietro
 μεταφράσεις 33, 49, 62, 69, 72, 75, 85, 95, 116, 119, 135, 137, 141, 145, 150, 161, 173, 176, 177, 182, 190, 191, 194, 197, 198, 200, 202, 208-226 πολλ., 234, 244, 246, 262, 266, 271-278 πολλ., 282, 289, 290, 319, 355, 356, 371, 385, 386, 387, 409, 425, 427, 432, 437, 449, 453, 456, 457, 458, 476, 480-488 πολλ., 500, 517, 520, 522, 533, 546, 550, 562, 563, 574, 575, 578, 582, 584, 589, 591, 623, 687, 711-712, 715, 729, 748, 768, 774· βλ. καὶ Ἁγία Γραφή μετζμουάδες 223
 μετρικά 1, 288, 290, 301, 304, 359, 417, 478, 509 - 510, 515, 527, 563, 590·
 στροφικὰ συμπλέγματα 509, 515 βλ. καὶ ἀκροστιχίδες, ἀλφάβητος, δεκαπεντασύλλαβος, δεκατρισύλλαβος, δίστιχο, ἐλεύθερος στίχος, ἐνδεκασύλλαβος, ἐπίγραμμα, ἐπτασύλλαβος, ἠχολογία, ἴαμβος, ἰσομετρία, ὀκτάβα, ὀκτάστιχα, ὀκτασύλλαβος, ὁμοιοκαταληξία, πολύτροπος στίχος, σονέτο, συνίζηση, τερτίνα, τροχάιος, τρακίσματα
 Μετρικὴ βλ. Σταύρου, Θ.
 Μέτσοβο 674
 Μηλιάδης, Γ. 663
 Μήλιας, Σπ. 144, 145
 Μηνιάτης, Ἡλίας 126, 127, 131, 140-143, 144, 149, 689, 690-691
 Δίδαχές 141
 Λόγοι 141
 Πέτρα σκανδάλου 141
 Μήτηρ Θεοῦ βλ. Σικελιανός, Α.
 Μητρόπολη Φιλαδελφείας (= Βενετίας) 147
 Μήτρου, Μελέτιος 140, 155, 173, 701
 Γεωγραφία 155
 Μητσάκης, Μιχαήλ 464, 479, 498-499, 514, 645, 646, 648, 769
 Μὴ Χάνεσαι (ἐφ.) 464, 473, 509
 Μιαούλης, Α. 368
 Μικρά Ἀσία 82, 541, 617
 Μικρασιατικὴ Καταστροφή 530, 606, 608, 611, 612, 617, 618
 Μικρὰ ταξείδια βλ. Μαρκοράς, Γ.
 Μικρούλης, Στασινός 322
 μίμηση 113, 213, 291, 352, 360, 454·
 βλ. καὶ ἐπιδράσεις
 μισμαγὰ 223
 Μιστράς 57
 Μιστριώτειος διαγωνισμός βλ. διαγωνισμοί· Μιστριώτης, Γ.
 Μιστριώτης, Γ. 445, 454, 456, 761
 Μιχαήλ, Ἀναστάσιος 174

- Μιχαήλ Γ' 25
 Μιχαήλ ο Γενναῖος 68
 Μιχαήλ ο Παλαιολόγος βλ. Περβάνο-
 γλος, Ι.
 Μιχαήλ του Γκόρας 160, 163
 Μιχαλόπουλος, Φάνης 584, 585
 Μνημόσυνα βλ. Βαλαωρίτης, Α.
 Μνημοσύνη (περ.) 414
 μόδα 217
 μοιρολόγι 12, 14, 20, 510
 μοιρολογίστρα 12
 Μοισιόδακας, Ίωσηπος 75, 184, 191-
 196, 200, 202, 208, 254, 255, 704,
 705
 Ἀπολογία 191, 192, 194
 Θεωρητική Γεωγραφία 191
 Παιδαγωγική 191
 Μολδαβία βλ. Μολδοβλαχία
 Μολδοβλαχία 68, 132, 141, 152, 175,
 190, 191, 193, 195, 196, 202, 220,
 230, 232, 255, 271, 355, 356· βλ. και
 Βουκουρέστι· Ίασιο
 Μολιέρος βλ. Molière
 Μολφέτας, Γεώργιος 550
 μοναστήρια / μοναχοί 39, 40, 43, 62, 80,
 117, 140, 152, 194
 Μόναχο 356, 452
 Μοντζελέζε, Θεόδωρος 88
 Εὐγένεα 88
 Μόντι βλ. Monti, V.
 Μοριάς βλ. Πελοπόννησος
 Μορμόρης, Γεώργιος 683
 Μόσχα 68, 137, 181, 230
 Μοσχολούρι 157
 Μοσχόπολη 699
 Μουρούζης 190
 Μούσα (περ.) 595
 Μούσα θηλάζουσα βλ. Καρασούτσας, Ι.
 μουσική 10, 11
 Μουσούρης, Σπύρος βλ. Γιούφυλλης,
 Φῶτος
 Μουσοῦρος, Μάρκος 87
 Μουτζάν-Μαρτινέγκου, Ἐλισάβετ 286,
 383, 646, 730
 Μπαλαναία Σχολή βλ. σχολεῖα / σχολές
 Μπαλάνοι (οἰκογένεια) 138, 276
 Μπαλάνος, Κωνσταντῖνος 703
 μπαλάντα 476
 Μπάρας, Ἀλέξανδρος 620-621
 Συνθέσεις 620
 Μπαρλᾶς, Τάκης 589
 Μπαρμπαλινάρος βλ. Κόκκος, Δ.
 μπαρόκ 142, 149
 Μπαστιᾶς, Κωστής 592, 649
 Παπουλάκος 592
 Μπεκές, Ὀμηρος 562
 Μπενιζέλος, Ἰωάννης Ἀγγέλου Παλαιο-
 λόγος 210, 327
 Μπεράτης, Γιάννης 618, 619, 646, 647,
 648
 Διασπορά 618
 Ὀδοιπορικό τοῦ 43 619
 Στρόβιλος 619
 Τὸ πλατύ ποτάμι 619
 Μπεργαδῆς 91, 92-93, 94, 647, 676, 679
 Ἀπόκοπος 91-93, 94, 679
 Μπερτολδῖνος 159
 Μπερτόλδος 159, 666
 Μπόγγρης, Δ. 584
 Μπόεμ (ψευδ.) βλ. Χατζόπουλος, Δ.
 Μπότσαρη (οἰκογένεια) 409
 Μπότσαρης 338
 Μπουγιουκλῆς, Σπύρος 320, 352, 352,
 745
 Μπουκουβάλας 165
 Μπουμπούλης, Ἀντώνιος 76
 Μπουνιαλῆς, Μαρίνος Τζάνε 95, 163,
 648, 679
 Μπουφίδης, Νίκος Χάγερ βλ. Χάγερ
 Μπουφίδης, Νίκος
 Μπρουσός βλ. Πάλλης, Ἀλέξανδρος
 μυθιστόρημα ιβ', 24-37 πολλ., 221, 369,
 370, 371, 427, 428, 429, 433, 436,
 440, 488, 492, 493, 494, 495, 496,
 500, 502, 558, 614, 616
 ἀρχαῖο 32
 βυζαντινὸ 24-37, 86, 661· βλ. και
 Ἀκρίτης, Διγενῆς
 Βέλθανδρος και Χρυσάντζα 33,
 34, 36, 38, 660, 661, 662
 Ἰμπέριος και Μαργαρώνα 33, 34,
 159, 659, 661

- Καλλίμαχος καὶ Χρυσορρόη 33, 36, 37, 38, 660, 661
 Αἰδίστρος καὶ Ροδάμη 33, 34, 35, 36, 660, 661, 662
 Φλώριος καὶ Πλατζιαφλώρα 33, 34, 36, 660, 661
 ἔμμετρο 33-37· ~ ἐρωτικό 107
 ἵπποτικό 32, 106
 βλ. καὶ Βοκάκιος, Θησηίδα
 Μυθιστόρημα βλ. Σεφέρης, Γ.
 μῦθος 246
 μυλικά τραγοῦδι 11
 Μυριβήλης, Στράτης 591, 644, 645, 647, 648, 649
 Μυρτιάς μονή 80
 Μυρτιώτισσα (ψευδ. τῆς Θεώνης Δρακοπούλου) 563, 647, 648
 μυστήριο 104
 Μυστική ζωή βλ. Τερζάκης, Α.
 Μυτιλήνη 452, 483
 Μωάμεθ ὁ Πορθητής 58
 μωαμεθανισμός 26, 28
 Μωραϊτίδης, Ἀλέξανδρος 499, 503, 643, 645, 649, 769
 Βάρδας Καλλέργης 503
 Δημήτριος ὁ Πολιορκητής 503
 Ἡ καταστροφή τῶν Ψαρῶν 503
 Μωρεάς, Ι. βλ. Παπαδιαμαντόπουλος, Ι.

 Ναβαρίνο 259, 324
 Νάκου, Λιλίκα 616, 645, 647, 648
 Νανά βλ. Zola, Émile
 ναουρίσματα 11, 12, 14, 19
 Νάξος 49
 νατουραλισμός 456, 474, 477, 486, 488, 499, 555, 558, 580
 Ναύπακτος 163
 Ναύπλιο 94, 106, 392, 409, 323, 324, 329, 330, 363
 νέα ἀθηναϊκή σχολή βλ. σχολές λογοτεχνικές
 Νέα Ἑλλάς βλ. Ζαβίρας, Γ.
 Νέα Ἔσθια (περ.) 559, 585
 Νέα πολιτική διοικήσις βλ. Βελεστινλής, Ρήγας
 Νέαρχος, Κ. (ψευδ.) βλ. Οὐράνης, Κώστας
 Νέα Σκηνή 559
 Νέα σύνοψις διαφόρων Ἱστοριῶν βλ. Κιγάλας, Ματθαῖος
 Νέα σχολή τοῦ γραφομένου λόγου βλ. Σοῦτσος, Π.
 Νέα Τέχνη (περ.) 595
 Νεκρικοὶ διάλογοι βλ. Κοντός, Πολυζῶης
 Νεκτάριος, Πατριάρχης Ἱεροσολύμων 70, 670
 Ἐπιτομή τῆς Ἱεροκοσμικῆς Ἱστορίας 70
 Νεοελληνική στιχουργική βλ. Καταρτζής, Δ.
 νεοκλασικισμός βλ. κλασικισμός
 νεολογισμοὶ 176, 212, 217, 266, 342· βλ. καὶ Κουμανούδης, Στ.
 Νέο Μαρτυρολόγιο 171
 Νέος Ραψάκης βλ. Πάριος, Ἀθανάσιος
 Νεόφυτος (ἐπιτηρητής πατριαρχικοῦ θρόνου) 70
 Νεόφυτος, ἱερομόναχος (1692) 713
 «Τὸ ἀχούρι» 713
 Νεόφυτος Καυσοκαλυβίτης 703
 Νερουλός, Ι. Ρίζος 215, 225, 236, 244, 269-270, 319, 346, 352-354, 377, 650, 741, 744, 745
 Ἀσπασία 352
 Ἡ ἐρωτηματικὴ οἰκογένεια 354
 Κορακιστικά 236, 269-270, 346, 352
 Κούρκας ἀρπαγή 352
 Ὁ ἐφημεριδοφόβος 354
 Πολυξένη 352
 Νεύτων 190, 193, 194, 706
 Νηπενθή βλ. Καρυωτάκης, Κ.
 Νησιώτικες ἱστορίες βλ. Ἐφταλιώτης, Ἀργύρης
 νησιώτικη παιδεία 82-110, 150, 162, 197· βλ. καὶ Δωδεκάνησα· Ἐπτάνησα· Κρήτη· Κύπρος
 Νηφάκης, Νικήτας 738
 Νικηράτος βλ. Καῖρη, Εὐανθία
 Νικηφόρος, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως 48

- Νικηφόρος Φωκάς βλ. Βερναρδάκης, Δημήτριος
 Νίκη, Ἀγγελική 297, 298, 299
 Νικοκάβουρας, Σπ. 550
 Νικολαΐδης, Μύρων 392, 751
 Νικολαΐδης, Νίκος 581, 582
 Νικολαΐδης Σουλιώτης, Ἀθ. βλ. Σουλιώτης, Ἀθ. Νικολαΐδης
 Νικολόπουλος, Κωνσταντῖνος 318, 319, 737
 Προτροπή παραινετική 318
 Σάλπισμα ἑλληνοσωτήριον 318-319
 Νικούσιος, Παναγιώτης 77, 81, 131
 Νιρβάνας, Παῦλος (ψευδ. τοῦ Πέτρου Ἀποστολίδη) 554, 559-560, 643-649
 πολλ., 778, 779
 Νίτσε βλ. Nietzsche, F.
 νομικά 197, 240, 298, 395, 465, 587
 Νομπέλ, βραβεῖο 623, 624
 Νοταράς, Χρῦσανθος βλ. Χρῦσανθος Ἱεροσολύμων
 Νούκιος, Νικάνδρος 116
 Περιγηγητικό 116
 ντανταΐσμός 612
 Ντελλαπόρτας, Λεονάρδος 90, 676, 678
 νυφιάτικο (δημοτικό τραγούδι) βλ. τραγούδι, δημοτικό
 Νύχτες βλ. Σακελλάριος, Γ. Young, Edward

 Ξανθόπουλος, Στέφανος 301
 Ξάνθος, Ἐμμ. 326, 327, 650, 739
 Ἀπομνημονεύματα περὶ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας 327
 Ξανθουδίδης, Στέφ. 667
 Ξεντιά (θέμα τῆς ~) 14, 19-20, 45-46, 664 βλ. καὶ γυρισμός τοῦ Ξενιτεμένου
 Ξενόπουλος, Γρηγόριος 473, 488, 495, 502, 514, 554, 558-559, 585, 593, 644-648 πολλ., 649, 778, 779, 781
 Ξένος, Στέφανος 429, 756, 757
 Ἡ ἥρωϊς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως 429
 Ἡ κιβδηλεία 757

 Ὁ Διάβολος ἐν Τουρκίᾳ 429, 757
 Ξενοφῶν 257
 Ξεφλούδας, Στέλιος 618, 647, 649
 Ἄνθρωποι τοῦ μύθου 618
 Δὸν Κιχώτης 618
 Ἐσὺ, ὁ Κύριος Χ. κ' ἕνας Μικρός Πρίγκηπας 618
 Τὰ τετράδια τοῦ Παύλου Φωτεινοῦ 618
 Ξύδης, Θ. 619
 Ξυδιάς, Σπυρίδων 382
 Ξυλόσοφος 190, 706
 Ξύπνα, Ρωμῆ, καὶ κάτω τὸ ρουσφέτι βλ. Σπηλιωτάκης, Ι.

 Ὁ ἀγαπητικὸς τῆς Βοσκοπούλας βλ. Κορομηλάς, Δ.
 Ὁ ἄπατρις βλ. Ὁρφανίδης, Θ.
 Ὁ ἀρχαιολόγος βλ. Καρκαβίτσας, Α.
 Ὁ ἄστωτος βλ. Σοῦτσος, Α.
 Ὁ ἀτίθασος ποιητῆς βλ. Σοῦτσος, Α.
 Ὁ Αὐθέντης τοῦ Μορέως βλ. Παγκαβῆς, Α. Ρ.
 Ὁ Βασιλιάς Ἀνήλιαγος βλ. Πολέμης, Ἰωάννης
 Ὁ Βασιλικὸς βλ. Μάτσης, Α.
 Ὁ γενικὸς γραμματεὺς βλ. Καπετανάκης, Η.
 Ὁ Γέρος τοῦ Μωριᾶ βλ. Μελάς, Σπ.
 Ὁ Γεροστάθης βλ. Μελάς, Λ.
 Ὁ Δαίδαλος στὴν Κρήτη βλ. Σικελιανός, Α.
 Ὁ Δῆμος, ποίημα κλέφτικον βλ. Τρικούπης, Σπ.
 Ὁδησὸς 215, 323, 356, 470
 Ὁ Διάβολος ἐν Τουρκίᾳ βλ. Ξένος, Στέφανος
 Ὁ Διόνυσος (περ.) 542-544 πολλ., 564
 Ὁδοιπορικὸ τοῦ '43 βλ. Μπεράτης, Γιάννης
 Ὁδύσεια βλ. Καζαντζάκης, Ν.
 Ὁδυσεῖας 76
 Ὁδύσεια (μτφρ.) βλ. Ἐφταλιώτης, Α.
 Ὁ δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου βλ. Παλαμᾶς, Κ.

- Ὁ ἐξόριστος βλ. Σοῦτσος, Α.
 Ὁ ἐρωτομανής βλ. Κανδύλης, Γ.
 Ὁ ἐφημεριδοφόβος βλ. Νερούλος, Ι. Ρ.
 Ὁ ζητιάνος βλ. Καρκαβίτσας, Α.
 Ὁ ζωγράφος βλ. Παλαιολόγος, Γ.
 Ὁ ἥλιος τοῦ θανάτου βλ. Πρεβελάκης, Παντελής
 Ὁ θάνατος τῆς τυφλῆς βλ. Μανούσης. Ἀντώνιος
 Ὁ θάνατος τοῦ Δημοσθένους βλ. Πίχ-
 κολος, Ν. Σ.
 Ὁ θάνατος τοῦ Διγενῆ βλ. Σικελιανός, Ἄγγελος
 Ὁ Θέρσανδρος βλ. Φραγκοῦδης, Ἐπ.
 Ὁ θρίαμβος τοῦ ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ βλ. Τερτσέτης, Γ.
 Ὁθων 276, 363, 410, 447, 777
 Οἱ ἀδιάφοροι βλ. Γάσπαρ, Ἐρ.
 Οἱ ἀρματουμένοι βλ. Ἀκρίτας, Λουκῆς
 Οἱ γάμοι τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου βλ. Τερτσέτης, Γ.
 Οἱ ἐμποροὶ τῶν ἐθνῶν βλ. Παπαδιαμάν-
 τος, Α.
 Οἱ καημοὶ τῆς λιμνοθάλασσης βλ. Πα-
 λαμᾶς, Κ.
 Οἰκονομόπουλος, Ι. βλ. Φιλύρας, Ρῶμος
 Οἰκονόμος, Κωνσταντῖνος 156, 272,
 274, 275, 347, 369, 650, 742
 Γραμματικὴ 274
 Ἐξηγταβελώνης 371, 453
 Κατήχηση 156
 Ρητορικὴ 274
 Οἰκονόμος, Στέφανος 272
 Οἰκονόμου, Ζήσης 621, 644
 Οἰκονόμου, Μ. 338, 650
 Οἱ Κρήτες μου βλ. Δαμβέργης, Ι.
 Οἱ κρητικοὶ γάμοι βλ. Ζαμπέλιος, Σπ.
 Οἱ λύκοι βλ. Παλαμᾶς, Κ.
 Οἱ μαργαρίται βλ. Κόκκος, Δ.
 Οἱ Μαυρόλυκοι βλ. Πετσάλης, Θ.
 Οἱ μουσικὲς φωνές βλ. Πορφύρας, Α.
 Οἱ νύχτες τοῦ Φήμιου βλ. Παλαμᾶς, Κ.
 Οἱ ξεριζωμένοι βλ. Δασκαλάκης, Β.
 Οἱ πεντασύλλαβοι... βλ. Παλαμᾶς, Κ.
 Οἱ σκλάβοι στὰ δεσμά τους βλ. Θεοτό-
 κης, Κ.
- Οἱ φυλλάδες τοῦ Γεροδήμου βλ. Ἐφτα-
 λιώτης, Α.
 Οἱ χαιρετισμοὶ τῆς Ἡλιογέννητης βλ.
 Παλαμᾶς, Κ.
 Ὁ καλόγηρος τῆς Κλεισούρας τοῦ Με-
 σολογγίου βλ. Κρυστάλλης, Κ.
 Ὁ κατάδικος βλ. Θεοτόκης, Κ.
 Ὁ κατασκευτικὸς ἀλφάβητος 664
 Ὁ κατὰ φαντασίαν φιλόσοφος βλ. Ἀυ-
 βαζίδης, Ν.
 Ὁ Κρητικὸς βλ. Πρεβελάκης, Π.· Σο-
 λωμός, Δ.
 ὀκτάβα 84
 ὀκτάστιχο 34
 ὀκτασύλλαβος 85, 113
 Ὀκτώηχος 157
 Ὁ Κυδωνιάτης βλ. Σαλτέλης, Ν.
 Ὁ κύκλος τῶν τετράστιχων βλ. Πα-
 λαμᾶς, Κ.
 Ὁ λαὸς τῶν μουνούχων βλ. Βάρναλης,
 Κώστας
 Ὁ Λεάνδρος βλ. Σοῦτσος, Π.
 Ὁ Λεπρέντης βλ. Χουρμούζης, Μ.
 Ὀλίγαι λέξεις εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑπ'
 ἀριθ. 5688 ἐγκυκλίου τῆς Ἱεράς Συ-
 νόδου βλ. Ροῖδης, Ἐμμ.
 Ὀλλανδία 253, 255, 262
 Ὀλυμπιάδα βλ. Metastasio, Pietro
 Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες 514
 Ὁ Λύχνος (περ.) 423· βλ. καὶ Λασκα-
 ράτος, Α.
 Ὁ Μένιππος βλ. Ὀρφανίδης, Θ.
 Ὁ Μεσσίας βλ. Σοῦτσος, Π.
 Ὁμηρος (177), 233, 292, 297, 386, 452,
 482
 Ὁμιλίαι περὶ πληθῶς κόσμων βλ. Fon-
 tenelle, B. le Bovier de· Κοδρικᾶς,
 Παναγιώτης
 Ὁμιλος Ἐκπαιδευτικὸς βλ. Ἐκπαι-
 δευτικὸς Ὁμιλος
 Ὁ Μισὲ Κωζῆς βλ. Δ.Γ.Κ.
 ὁμοιοκαταληξία 34, 83, 84-86 πολλ.,
 245, 282, 283, 285, 289, 292, 313,
 351, 357, 377, 379, 679
 Ὁ Ναύαρχος Μιαούλης βλ. Μελάς,
 Σπύρος

- ὄνειρο (θέμα τοῦ ~) 92, 93, 94, 682
 ὄνειροκρίτες 140
 ὄνειρον βλ. Μαυροκορδάτος, Α. (ὁ Φι-
 ραρῆς)
 Ὀνήσανδρος 257
 Ὀ Νουμᾶς (περ.) 520, 522, 556, 563
 Ὀ ὄδοιπόρος βλ. Σοῦτσος, Π.
 Ὀ ὄρκος βλ. Μαρκοῦρας, Γ.
 Ὀ Πατούχας βλ. Κονδυλάκης, Ι.
 Ὀ περιπλανώμενος βλ. Σοῦτσος, Α.
 Ὀ πιστός βοσκός βλ. Guarini G. B.:
 Σουμμάκης, Μ.
 Ὀ πόλεμος τῆς Τρωάδος 33, 659
 Ὀ πολυπαθῆς βλ. Παλαιολόγος, Γ.
 Ὀ πόνος τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν πραγμά-
 των βλ. Καρυωτάκης, Κ.
 Ὀ πρωθυπουργός βλ. Σοῦτσος, Α.
 Ὀ πρῶτος ναύτης βλ. Gessner, S.: Κο-
 ρωνιός, Ἀντώνης
 Ὀ πύργος τοῦ ἀκροπόταμου βλ. Χα-
 τζόπουλος, Κ.
 Ὀ Ραμπαγᾶς βλ. Sardou, V.
 Ὀρέστεια 520, 533· βλ. καὶ Σωτηριά-
 δης, Γ.
 Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία βλ. Ἐκκλησία,
 Ἀνατολική
 ὀρθός λόγος 216, 222, 265, 306, 625
 Ὀρλωφικά 162, 177, 183, 359, 504,
 505
 Ὀρφάνιδης, Θεόδωρος 389, 390-392,
 445, 450, 509, 541, 648, 750
 Ὁ ἅγιος Μηνᾶς 391
 Ὁ ἄπατρις 391
 Ὁ Μένιππος 390
 Τίρι-Λίρι 391
 Χίος δούλη 391
 Ὁ Ρωμῆος (περ.) 532, 533
 Ὁ Σινάνης βλ. Βυζάντιος, Δ.
 Ὁσοι ζωντανοί βλ. Δραγοῦμης, Ἰων
 Ὁ Σολωμός χωρὶς μεταφυσική βλ.
 Βάρναλης, Κ.
 Ὁ συμβολαιογράφος βλ. Ραγκαβῆς, Α.
 Ρίζος
 Ὁταν ἤμουν δάσκαλος βλ. Κονδυλά-
 κης, Ι.
 Ὁ τάφος βλ. Παλαμᾶς, Κ.
 Ὁ τελευταῖος ὀρφικός διθύραμβος ἢ ὁ δι-
 θύραμβος τοῦ ρόδου βλ. Σικελιανός,
 Ἄγγελος
 Ὁ Τοξότης (περ.) 391
 Ὁ τραγουδιστὴς τοῦ χωριοῦ καὶ τῆς
 στάνης βλ. Κρυστάλλης, Κ.
 Ὁ τυχοδιώκτης βλ. Χουρμούζης, Μ.
 Οὐγγαρία 210
 Οὐγγροβλαχία βλ. Μολδοβλαχία
 Οὐκρανία 176, (181)
 οὐμανισμός 48, 82, 254, 261· βλ. καὶ
 θρησκευτικὸς οὐμανισμός
 Ὁ ὑπάλληλος βλ. Χουρμούζης, Μ.
 Οὐράνη, Ἑλένη 584-585
 Οὐράνης, Κώστας (ψευδ. τοῦ Κ. Νεάρ-
 χου) 581, 582-583, 620, 645, 646,
 647, 648, 649, 784
 Ὁ χαρτοπαίκτης βλ. Χουρμούζης, Μ.
 Ὁ Χάσης βλ. Γουζέλης, Δ.
 Ὁ Χριστὸς στὴ Ρώμη βλ. Σικελιανός,
 Ἄγγελος
 Παβία (πανεπιστήμιο) 298
 Παγανέλης, Σπυρίδων 534
 Πάδοβα 70, 121, 122
 Παδοῦδας, Κάρολος 301, 733-734
 Παίγνια βλ. Τανταλίδης, Ἡλίας
 Παιδαγωγία 157
 Παιδαγωγική βλ. Μοισιόδακας, Ι.
 παιδαγωγική / παιδαγωγικά ἐνδιαφέρον-
 τα 191, 192, 193, 199, 219, 226, 430,
 481, 572, 574
 παιδιά (ἔργα γιὰ ~) 14, 392, 481, 572,
 573
 παιδικὸ δημοτικὸ τραγούδι βλ. τραγού-
 δι, δημοτικὸ
 Παλαιὰ Διαθήκη βλ. Ἁγία Γραφή
 Παλαιολόγοι (αὐτοκράτορες) 48, 87
 Παλαιολόγος, Γρηγόριος 428, 758
 Ὁ ζωγράφος 428
 Ὁ πολυπαθῆς 428
 Παλαιολόγος, Θωμᾶς 59
 Παλαιολόγος, Κωνσταντῖνος ΙΑ' ια',
 58, 61
 Παλαμᾶ, Μαρία 516, 549

- Παλαμᾶς, Ἄλκης 549, 552
 Παλαμᾶς, Ἰωάννης 504-505
 Παλαμᾶς, Κωστής (57), 86, 228, 278, 296, 350, 379, 387, 388, 424, 450, 454, 458, 462-469 πολλ., 472, 473, 478, 483, 484, 490, 493, 494, 498, 503, 504-535, 537-608 πολλ., 612, 614, 621, 643-649 πολλ., 654, 741, 762, 771-772, 787
 Βωμοὶ 528
 Δειλοὶ καὶ σκληροὶ στίχοι 529, 530
 Ἐρώτων ἔπη 450
 Ἡ ἀσάλευτη ζωὴ 517, 534
 Ἡ πολιτεία καὶ ἡ μοναξιά 528
 Ἡ φλογέρα τοῦ βασιλιᾶ 519, 526, 527
 Θάνατος παλληκαριοῦ 518
 Ἰαμβοὶ καὶ ἀνάπαιστοι 514-515
 Ὁ δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου 526-527
 Οἱ καημοὶ τῆς λιμνοθάλασσης 528
 Οἱ νύχτες τοῦ Φήμιου 529, 530, 531
 Οἱ πεντασύλλαβοι... 529
 Οἱ χαιρετισμοὶ τῆς Ἡλιογέννητης 516
 Ὁ κύκλος τῶν τετράστιχων 529, 530
 Περᾶσματα καὶ χαιρετισμοὶ 529
 Τὰ δεκατετράστιχα 528, 529
 Τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου 513-514
 Τὰ παράκαιρα 528-529
 Τὰ σατιρικά γυμνάσματα 528
 Τὰ χρόνια μου καὶ τὰ χαρτιά μου 529
 Τραγούδια τῆς πατρίδος μου 467, 468, 469, 509-512, 513, 531
 Τρισεύγενη 519
 Ὕμνος εἰς τὴν Ἀθηναῖν 512-513
 Παλαμᾶς, Λεάνδρος 663
 Παλαμᾶς, Παναγιώτης 174, 504, 703
 Παλαμῆδης, Γρηγόριος 68, 69, 163, 668, 670
 Παλατινὴ Ἀνθολογία 149
 Παλιοὶ σκοποὶ βλ. Ἐφταλιώτης, Α.
 Παλιουρίτης, Γρηγόριος 345
 Ἀρχαιολογία 345
 Παλλάδας, Γεράσιμος 123-124, 685
 Πάλλης, Ἀλέξανδρος 386, 475, 480-483, 484, 485, 520, 522, 645, 646, 647, 764, 765-766
 Μπροσὸς 483
 Παναγία 143
 Παμπλέκης, Χριστόδουλος 206, 708-709
 Ἀπάντησις Ἀνωνύμου πρὸς τοὺς ἄφρονας αὐτοῦ κατηγοροῦς, ἐπινομασθεῖσα Περὶ Θεοκρατίας, ὅτι ἅπας ὁ λόγος περὶ αὐτὴν στοχεύει 709
 Περὶ φιλοσόφου, φιλοσοφίας, φυσικῶν... 708
 Παναγιωτόπουλος, Ι. Μ. 593, 595, 644, 647, 649
 Παναγιωτόπουλος, Σπ. 584
 Πανᾶς, Παναγιώτης 383-384, 403, 419, 748, 751
 Ἔργα ἀργίας 384, (403), (419)
 Μέμνων 748
 Στεναγμοὶ 748
 Πανδώρα (περ.) 407, 411, 430
 πανεπιστημιακοὶ διαγωνισμοὶ βλ. διαγωνισμοὶ
 Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν 341, 443, 446, 741
 πανηγύρια, ἐμπορικά 157
 Πανόραμα τῆς Ἑλλάδος βλ. Σουῦτσος, Ἀλέξανδρος
 Πάνου, Ζώης 320
 Πανταζῆς, Ἀλέξ. 525, 775
 Πανταζῆς, Δ. 427, 428, 437, 534
 Παντελίδειος διαγωνισμὸς βλ. διαγωνισμοὶ
 Παντέρμη Κρήτη βλ. Πρεβελάκης, Παντελῆς
 Παντζελιὸς 163, 164
 Πανώρια (Γύπαρης) βλ. Χορτάτης, Γεώργιος
 Παπαδιαμάντης, Ἀλέξανδρος 44, 440, 499-503, 532, 556, 581, 643-649, πολλ., 769-770
 Ἡ γυφτοπούλα 500
 Ἡ μετανάστις 500

- Ἡ φόνισσα 501
 Οἱ ἔμποροι τῶν ἐθνῶν 500
 Παπαδιαμαντόπουλος, Ἀδαμάντιος 407
 Παπαδιαμαντόπουλος, Ἰωάννης (= Μορέας, Jean) 365, 407, 457-459, 508, 546, 647, 654
 Τρυγόνες καὶ ἔχιδναι 458, 463
 Παπαδόπουλος-Βρετός, Ἄνδρ. 742
 Παπαδόπουλος, Γεώργιος βλ. Αὐγέρης, Μάρκος
 Παπαδόπουλος, Γρηγόριος βλ. Παπαδόπουλος, Γ. Γ.
 Παπαδόπουλος, Σπυρίδων 209
 Παπανικολάου, Μῆτσος 585, 587, 649
 Παπανοῦτσος, Ε. 620
 Παπαντωνίου, Ζαχαρίας 514, 541, 547-548, 643, 644, 645, 647, 648, 649, 777, 778
 Πεζοὶ ρυθμοὶ 548
 Τὰ θεία δῶρα 547
 Τὰ ψηλά βουνά 548
 Παπαρρηγόπουλος, Δ. 392, 395-397, 402, 438, 455, 468, 486, 596, 646, 750
 Περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ ἀνθρώπου ὡς χριστιανοῦ καὶ ὡς πολίτου 395
 Σκέψεις ἐνὸς ληστοῦ ἢ ἡ καταδίκη τῆς κοινωνίας 395
 Στόνοι 395, 438
 Χαρακτῆρες 397
 Παπαρρηγόπουλος, Κωνσταντῖνος 341, 343-345, 395, 398, 486, 487, 741
 Ἱστορία τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους 343
 Παπατρέχας βλ. Κοραῆς, Α.
 Παπατσώνης, Τάκης 464, 589-591, 647
 Ἄσκησις στὸν Ἄθω 591
 Ἐκλογή Α' 590
 Ἐκλογή Β' 590
 Ursa minor 590
 Παπαφλέσσας, Γρ. 336
 παπιστῆς / παπισμὸς 61, 70, 72· βλ. καὶ Ἐκκλησία, Δυτικὴ
 Παπουλάκος βλ. Μπαστιάς, Κ.
 Παππαδόπουλος, Γ. Γ. 325, 347
 παραβολές βλ. παρομοίωση
 παραδοξογραφία 172
 παράδοση 545, 571, 612, 613, 741
 ἀρχαία 109
 λαϊκὴ 103, 109, 741
 λόγια 741
 προφορικὴ 246
 παραινετικά 93, 317, 318-319
 Παράλληλα Ἑλλήνων καὶ Ρωμαίων 137
 παραλογὴ 13, 22, 476· βλ. καὶ τραγούδι, δημοτικὸ
 παραμῦθι 9, 15, 36, 47, 109
 Παραμῦθι χωρὶς ὄνομα βλ. Δέλτα, Πηνελόπη Σ.
 Παράσχος, Ἀχ. 350, 392, 399-403, 456, 469, 478, 508, 532, 645, 646, 648, 750
 Παράσχος, Γ. 395, 478, 646
 Παράσχος, Κλέων 593, 649
 παραφράσεις 62, 191, 211· βλ. καὶ διασκευές
 παρθεναγωγεῖο Βόλου 776
 παρθενῶνες (= παρθεναγωγεῖα) 719
 Πάριος, Ἀθανάσιος 204, 270-271, 272, 727
 Ἀντιφώνησις 271
 «Ἐγχειρίδιον ἀπολογητικόν» 727
 Νέος Ραψάκης 727
 Παρίσι 140, 207, 221, 255, 260, 271, 276, 279, 283, 289, 303, 318, 361, 391, 392, 459, 471
 παρίστριες ἡγεμονίες βλ. Μολδοβλαχία
 Παρμενίδης, Χ. Α. (ψευδ. τοῦ Χρήστου Ἀναστασιάδη) 371
 παρνασσισμὸς 465, 513, 544, 545, 552, 597, 598
 Παρνασσός (περ.) 424, 455
 Παρνασσός (σύλλογος) 455, 456
 παροικίες βλ. διασπορά
 παροιμίες 345
 παρομοίωση (ἀλληγορία, παραβολές, προσωποποίηση) 17, 47, 103, 151, 231, 241, 293, 519, 555
 Παρορίτης, Κώστας (ψευδ. τοῦ Λεωνίδα Σουρέα) 554, 557, 649
 Πάρος 163

- παρωδία 44, 153, 269, 455
 θρησκευτική ~ 44, 153, 666
 Πασαγιάννης, Σπήλιος 554, 645, 648
 Πάσσα των Ἑλλήνων βλ. Σικελιανός,
 Ἄγγελος
 Πατάβιο βλ. Πάδουα
 Πάτιμος 177
 Πάτρα 106, 121, 163, 232, 392, 407-
 408, 409, 425, 505
 πατριαρχεῖα / πατριάρχες 64, 66, 67, 81,
 207, 271, 271
 Ἀλεξανδρείας 70, 124
 Ἀντιοχείας 137
 Ἱεροσολύμων 137, 690
 Οἰκουμενικὸ 60, 66, 70, 71-73, 118,
 120, 123, 131, 137, 138, 151, 182,
 185, 190, 204, 211
 Πατριαρχικὴ Ἀκαδημία 132
 Πατρικὴ διδασκαλία (204), 256, 708
 Παυλικιανοὶ 25
 Παῦλος πρεσβύτερος 738
 Παφλαγονία / Παφλαγόνες 27
 Πέζαρος, Ἰωάννης 191
 πεζογραφία 223, 315, 376, 427-441, 488-
 503, 553-554, 591, 615· βλ. καὶ διή-
 γημα· μυθιστόρημα
 Πεζοὶ ρυθμοὶ βλ. Παπαντωνίου, Ζ.
 πεζὸς / πεζόφραστος 667
 πεζοτραγουδο 548, 582
 Πειραιᾶς 358, 480, 516
 Πελοπόννησος 31, 68, 124, 163, 229,
 240, 320, 323, 334, 336, 337, 554, 655
 πενθισμὸς 21, 239
 Πένθος θανάτου, ζωῆς μάταιον καὶ πρὸς
 Θεὸν ἐπιστροφή βλ. Γλυκός, Γ. Ι.
 Περᾶσματα καὶ χαιρετισμοὶ βλ. Πα-
 λαμᾶς, Κ.
 Περδάνογλος, Ι. 440
 Θήβη 440
 Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος 440
 Περγιαλίτης, Γιάννης (ψευδ. τοῦ Ι. Γιαν-
 νούκου) 541
 Περδικάρης, Ἀναστάσιος 136
 Ἀποφθέγματα 136
 Περδικάρης, Μιχαὴλ 196, 202, 213,
 218, 229, 233-234, 235, 706, 715
 Ἐρμῆλος ἢ Δημοκριθηράκλειτος
 233
 Κατὰ ψευδοφιλελλήνων 229
 Προδιόκησις εἰς τὸν Ἐρμῆλον 233
 Περεισιάδης, Σπ. 474
 Ἔσμη ἢ Τουρκοπούλα 474
 Ἡ Γκόλφω 474
 περιβάλλοντος, θεωρία 280
 περιήγηση / περιηγητὲς 76, 153, 172,
 173, 210· βλ. καὶ ταξιδιωτικὴ φιλο-
 λογία
 Περιηγητικὸ βλ. Νούκιος, Ν.
 Περὶ καθηκόντων βλ. Μαυροκορδάτος,
 Νικόλαος
 Περικλῆς, ἔθνικὸν μυθιστόρημα βλ.
 Ἀργυριάδης, Ν.
 περιοδικὰ 218-219, 262, 278, 463, 638-
 641
 Περὶ παιδῶν ἀγωγῆς 116
 Περὶ τῶν ἀοράτων διὰ τῶν ὁρατῶν ἐννο-
 ούμενων πραγμάτων βλ. Μανδακά-
 σης, Θ.
 Περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ ἀνθρώπου ὡς
 χριστιανοῦ καὶ ὡς πολίτου βλ. Πα-
 παρρηγόπουλος, Δ.
 Περὶ φιλοσόφου, φιλοσοφίας, φυσικῶν...
 βλ. Παμπλέκης, Χ.
 Περραιβός, Χριστόφορος 202, 219, 326,
 650, 739
 Ἱστορία τοῦ Σουλίου καὶ τῆς Πάρ-
 γας 326
 Πετιμεζᾶς, Νικ. 563
 Πετράρχης 85
 Πέτρα σκανδάλου βλ. Μηνιάτης, Η.
 Πετρίτσης, Ἰγνάτιος 30, 69
 Πετριτσόπουλος, Ι. 731
 Πέτρος ὁ Μεγάλος 145, 174
 Πέτρου, Σταμάτης 254, 256, 723
 Πετρούπολη 174, 177, 179, 182, 327
 Πετσάλης, Θ. 616, 645, 647, 648, 649
 Ἑλληνικὸς ὄρθρος 616
 Μαυρόλυκοι 616
 Πηγᾶς, Μελέτιος 70, 87, 112, 118,
 685, 686
 Πήλικας, Σπ. 446
 Πικατόρος, Ἰωάννης 94, 647, 676

- Ρίμα θρηνητική εἰς τὸν πικρὸν καὶ ἀκόρεστον Ἀδὴν* 94
- Πικιώνης, Δ. 572
- Πίκκολος, Νικ. Σ. 215, 317
- Ὁ θάνατος τοῦ Δημοσθένους 215
- Πικρός, Π. 591, 647, 649
- Πίνδαρος 292, (293), 447
- Πίνδος 418
- Πιτσιτιός, Ἰάκωβος 428, 757
- Ἡ ὄρφανή τῆς Χίου 428
- Πιττάκης, Κ. 742
- Πλάτων *ιδ'*, 76, 191, 244, 257, 267, 574
- Πλούταρχος 137, 237, 267
- Πλούτος 371, 453
- Πόθεν ἡ κοινὴ λέξις τραγουδῶ; βλ. Ζαμπέλιος, Σπ.
- Πόθεν ἡ μυστικοφοβία τοῦ κ. Σ. Ζαμπέλιου βλ. Πολυλάς, Ι.
- Ποιήματα βλ. Σακελλάριος, Γεώργιος
- Ποιήσεις βλ. Κόκκος, Δημήτριος· Σούτσος, Π.
- ποιητάρηδες 680
- ποιητῆς (θέμα τοῦ ~) 394, 597
- Ποιητικά ἔργα βλ. Μαρκοῦρας, Γ.
- Ποιητικά πρωτόλεια βλ. Βιζυηνός, Γ.
- ποιητικοὶ διαγωνισμοὶ βλ. διαγωνισμοὶ
- Πολέμης, Ἰωάννης 477-478, 514, 532, 646, 654
- Ἐρείπια 478
- Ὁ Βασιλιάς Ἀνήλιαγος 477
- πόλεμοι
- βαλκανικοὶ 27, 561, 581, 583
- δεύτερος παγκόσμιος 610, 612, 616, 617, 626
- κρημαϊκός 314, 348
- κρητικὸς 95
- ναπολεόντειος 212
- ρωσοτουρκικοὶ 176, 177, (212) του 1897 497, 514, 517, 519, 526, 527, 531, 552, 608
- Πόλεμος τῆς Τρωάδος 33· βλ. Benoît de Sainte-More
- Πόλη βλ. Κωνσταντινούπολη
- Πολίτης, Κοσμάς 616, 645, 646, 647, 648
- Πολίτης, Λίνος 308, 614, 620
- Πολίτης, Ν. Γ. 16, 17, 18, 22, 25, 29, 107, 346, 398, 467-468, 478, 480, 483, 512, 644, 648, 656, 764, 765
- Μελέτη περὶ τοῦ βίου τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων 398
- Πολίτης, Φῶτος 503, 577-578, 579, 595, 645, 647, 649, 782
- πολιτικὴ 240, 256, 260, 301, 329, 334, 338, 364, 365, 384, 387, 389, 392, 414, 419, 420, 436, 463, 481, 524, 525, 529, 556, 564, 574, 621, 669
- πολιτικός / πολιτικὴ / πολιτικά (= οἱ καλοὶ τρόποι) 217, 223
- πολιτικὸς στίχος βλ. δεκαπεντασύλλαβος
- Πολύαινος 257
- Πολυδούρη, Μαρία 585, 587, 646, 647, 648, 649
- Πολυείδης, Θεόκλητος 161
- Πολυλάς, Ἰάκωβος 240, 290, 298, 313, 358, 376, 380, 384-387, 420, 421, 446, 484, 514, 552, 556, 645, 646, 648, 748
- Ἡ φιλολογικὴ μας γλῶσσα 385, 484
- Πόθεν ἡ μυστικοφοβία τοῦ κ. Σ. Ζαμπέλιου 385
- Πολυξένη βλ. Νερουλός, Ι. Ρ.
- πολύτροπος (= ἐλευθερός) στίχος 513
- Πολωνία 68, 180
- Πονιατόφσκι, βασιλιάς Πολωνίας 180
- Ποριώτης, Ν. 563
- Πορφύρας, Λάμπρος (ψευδ. τοῦ Δ. Σύψωμου) 514, 541, 544, 644, 645, 646, 647, 649, 654, 777, 778
- Οἱ μουσικὲς φωνές 544
- Σκιές 544
- Ποτλῆς, Μιχ. 741
- Πούλιοι, ἀδελφοὶ (τυπογρ.) 219, 227, 648, 715
- Πουολόγος 49, 50, 664
- Πουλτάβα 224
- Ποῦ σπεύδει ἡ τέχνη τῶν Ἑλλήνων τῆς σήμερον βλ. Κουμανούδης, Στ.
- Πραντούνας, Γ. 409, 751
- Ἀθῆναι ἐλευθερωμέναι 409

- Πρέβεζα 588
 Πρεβελάκης, Παντελής 616, 646, 647
 'Η κεφαλή τῆς Μέδουσας 616
 'Η πολιτεία 616
 'Η πρώτη λευτεριά 616
 'Ο ἥλιος τοῦ θανάτου 616
 'Ο Κρητικός 616
 Παντέρμη Κρήτη 616
 Τὸ δέντρο 616
 Τὸ χρονικὸ μᾶς πολιτείας 616
 Πρίγκος, Ἰωάννης 253, 698, 723
 Προαγωγή τῆς χριστιανικῆς κατηχήσεως βλ. Κυριακόπουλος, Τ.
 Προβελέγγιος, Ἀριστομένης 449, 475, 476-477, 478, 479, 513, 645, 646, 648, 764, 765
 'Εμπρὸς στὸ ἄπειρον 477
 Θησεύς 449, 476
 πρόγονοι 201, 209, 211, 212-213, 226, 260, 287, 291, 328, 341, 555· βλ. καὶ ἀρχαϊσμός· ἑλληνισμοῦ, συνείδηση συνοχῆς
 Προδιοίχσεις εἰς τὸν Ἑρμῆλον βλ. Περδικάρης, Μ.
 Πρόδρομος, Θεόδωρος 38-39, 43· βλ. καὶ Φτωχοπρόδρομος
 προεστοὶ 206, 270, 339
 πρόζα βλ. πεζογραφία
 Πρόλογος στῆ ζωὴ βλ. Σικελιανός, Ἄγγελος
 Προνόμια 60, 207, 710
 προρωμαντισμός 195, 221, 223, 234, 239, 245, 291, 307, 355, 369
 προσωποποίηση βλ. παρομοίωση
 προτεστάντες βλ. Ἐκκλησία, Προτεσταντικὴ
 Προτροπὴ παραινετικὴ βλ. Νικολόπουλος, Κ.
 Πρωτοψάλτης (φίλος Κοραῆ) βλ. Λῶτος, Δημήτριος
 Πτολεμαῖος, Κλαύδιος 116
 πτωχοπροδρομικὰ ποιήματα βλ. Φτωχοπρόδρομος
 Πτωχοπρόδρομος βλ. Φτωχοπρόδρομος
 Πύρρος, Διονύσιος 213
 Πώπ, Γεώργιος (θ' αἰ.) 751
- Πώπ, Γεώργιος (κ' αἰ.) 514, 534, 535, 648,
 Πώπ, Κωνσταντῖνος 428
 Πώπας, Ἀναστάσιος 136
 Φωσφόρος 136
 Πωρικολόγος 49, 160, 664, 665
 Πῶς δεῖ τους νέους βλ. Μέγας Βασίλειος
 Ραγκαβῆς, Ἀλέξανδρος Ρίζος 238, 329, 331, 352, 353, 356-360, 374, 389, 393, 409, 428, 444, 448, 450, 457, 541, 646, 648, 744, 745
 Δῆμος καὶ Ἑλένη 357
 Διάφορα ποιήματα 358
 'Ο Αὐθέντης τοῦ Μορέως 359
 Τοῦ Κουτρούλη ὁ γάμος 359
 Ραγκαβῆς, Ἰάκωβος Ρίζος 215, 352, 354-356, 744, 745
 Τὰ Ἑλληνικὰ 744
 Ραγκαβῆς, Κλέων 448
 Ράλλιος διαγωνισμός βλ. διαγωνισμοὶ
 Ράλλης, Ἀμβρόσιος 442, 444
 Ραμπαγᾶς (περ.) 463, 464, 509
 Ραμπαγᾶς (ψευδ. τοῦ Κλεάνθη Τριαντάφυλλου) 463, 465, 648
 Ράμφος, Κωνσταντῖνος 432, 757
 Κατσαντώνης 432
 Τελευταῖαι ἡμέραι τοῦ Ἄλῃ πασᾶ 432
 Ράντος, Νικήτας [ψευδ.] 621
 Ραπτάρης, Ἰωάννης 371, 392, 653, 751
 Ραρτούρος, Ἀλέξιος 117-118, 685
 Ραφτόπουλος, Ξενοφῶν 392
 ρεαλισμός 484, 488, 519, 543, 559
 Ρέθυμνο 94, 96
 Ρενιέρης, Μ. 341
 Δοκίμιον φιλοσοφίας τῆς ἱστορίας 341
 Ρήγας Βελεστινλῆς (Φεραῖος) βλ. Βελεστινλῆς, Ρήγας
 Ρήγας, Γ. Δ. 751
 Ρηγόπουλος, Ἀνδρέας 392, 751
 ρητορεία (ἐκκλησιαστικὴ κ.ἄ.) 62, 83,

- 118, 119, 123, 125, 127, 132, 140,
141, 143, 145, 148, 164, 170, 173,
180, 181, 183, 195, 279, 300, 301,
318
- ρητορική βλ. ρητορεία
Ρητορική βλ. Βαρδαλάχος, Κ. Οικο-
νόμος, Κ.
- Ρίζος Μανέ, Ἰωάννης 150-151
Στοιχειομαχία 150-151
βλ. καὶ Βοσπορομαχία
- Ρίζος Νερουλός βλ. Νερουλός, Ι. Ρίζος
Ρίζος Ραγκαβῆς βλ. Ραγκαβῆς, Ἀλέ-
ξανδρος Ρίζος
- ρίμα βλ. ὁμοιοκαταληξία
Ρίμα θρηνητική εἰς τὸν πικρὸν καὶ ἀκό-
ρεστον Ἄδην βλ. Πικατόρος, Ι.
- Ριμάδα κόρης καὶ νιοῦ 89, 675-676
- ριμάδες 32, 67, 89, 97, 124, 162-164,
301, 321, 668, 699
- Ρίτσος, Γιάννης 621, 644, 647
- Ροδόδαφναι βλ. Στρατήγης, Γ.
- Ροδοκανάκειος διαγωνισμὸς βλ. διαγω-
νισμοὶ
- Ροδοκανάκης, Πλάτων 581, 582, 643,
647, 648
- Ρόδος 11, 37, 82, 86
- Ροῖδης, Ἐμμ. 244, 324, 403, 421, 433-
438, 442, 447, 455-457, 472-473,
478, 495-498, 518, 531-532, 541,
645, 646, 756, 757, (770)
- Ἐπιστολαὶ ἐνὸς Ἀγρινιώτου 435
- Ἡ πάπισσα Ἰωάννα 432, 433-435,
437-438, 455, 458, 496, 757, 758
- Ὀλίγαι λέξεις εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑπ'
ἀριθ. 5688 ἐγκυκλίου τῆς Ἱερᾶς
Συνόδου 435
- Τὰ εἰδῶλα 472-473
- ρομαντισμὸς βλ. ρωμαντισμὸς
- Ρουμανία 435, 648 βλ. καὶ γλῶσσα:
ρουμανική
- Ρούμελη 11, 68, 80, 171, 323, 333, 334,
335, 415, 541, 554, 555, 562, 563, 564
- Ρουσόνο, Παχώμιος 117, 643, 686
- Ρουσιάδης, Γεώργιος 233
- Ρούσμελης ἢ Ρουσμέλης βλ. Σουμερ-
λῆς, Σαβόγιας
- Ρουσσώ, Ζ.-Ζ. βλ. Rousseau, J.-J.
- Ρύσιος, Ἀδαμάντιος 252
- Ρυσίου, Θωμάη 252
- Ρωμαῖοι 10, (11), 13, 606
- Ρωμαῖος, Κ. 572
- Ρωμαῖος καὶ Ἰουλία βλ. Σακελλάριος,
Γεώργιος
- ρωμαντισμὸς 194, 250, 260, 261, 283,
285, 290-291, 292, 293, 294, 295,
297, 300, 304, 316, 318, 343, 349-
404, 405-426 πολλ., 427-441 πολλ.,
444, 445, 450, 456, 458, 468, 472,
500, 506, 539, 541, 584, 598, 613,
615, 647, 731
- Ρώμας, Γ. Κ. 380-381, 749
- Ἄνθη 380
- Ἡ καλύβη 381
- Ρωμείκη γλῶσσα βλ. Βηλαρᾶς, Ι.
- Ρώμη 121
- Ρωσία 25, 61, 68, 71, 72, 140, 145, 161,
166, 170-177 πολλ., 183, 230, 257,
542, 556, 581, 673, 702
- Ρωσσαγγλογάλλος 206-207
- Σάθας, Κωνσταντῖνος 468, 486, 487
- Σαῦδ-Μπατάλ (ἔπος τοῦ ~) 26
- Σαίξπηρ βλ. Shakespeare, William
- Σακελλάριος, Γεώργιος 233, 234-235,
245, 330
- Ἑλληνικὴ ἀρχαιολογία 234
- Ποιημάτια
- Ρωμαῖος καὶ Ἰουλία 234
- Σάλπισμα ἐλληνοσωτήριον βλ. Νικολό-
πουλος, Κ.
- Σάλπισμα πολεμιστήριον βλ. Γουζέλης,
Δημήτριος
- Σάλπισμα πολεμιστήριον βλ. Κοραῆς,
Ἀδαμάντιος
- Σαλτέλης, Νικόλαος 392
- Ὁ Κυδωνιάτης 392
- Σαμαρτσιδης, Χριστόφορος 482
- Σαμοθράκη βλ. Δραγούμης, Ἰων
σανσκριτικά βλ. γλῶσσα: σανσκριτικὴ
- Σαρακηνοὶ 15, 106
- Σαραντάρης, Γ. 619, 645

- Σαρίπολος, Ν. Ι. 741
 σαρκασμός 588
 Σάρρος (ἐκδότης) 125
 σάτιρα / σατιρικό στοιχείο / σατιρικά δη-
 μοτικά τραγούδια 41, 43, 44, 49,
 206, 207, 214, 246, 247, 270, 274,
 301, 302, 303, 307, 308, 309, 361,
 362, 363, 371, 376, 380, 384, 419,
 422, 463, 528, 532, 533, 550, 551,
 576, 658
 Σαχλίκης, Στέφανος 90-91, 154, 676,
 678-679
 Σεβήρος, Γαβριήλ 120, 648
 Σέκερης 326
 Σεραφεΐμ, ἐπίσκοπος Φαναρίου Θεσσα-
 λίας 165
 Σεραφεΐμ Μυτιληναῖος 62
 Σεραφεΐμ Β' 170, 175
 Σερούιος, Γεώργιος 370
 Σεφέρης, Γιώργος 612, 614, 622, 623-
 627, 644, 645, 646, 647, 648, 649
 Ἡμερολόγιο καταστρώματος 623
 Ἡμερολόγιο καταστρώματος Β' 623
 Κίχλη 623
 ... Κύπρον οὐ μ' ἐθέσπισεν... 623
 Μυθιστόρημα 623, 624-625
 Στροφή 623
 Τετράδιο γυμνασμάτων 623
 Σεφεριάδης, Γιώργος βλ. Σεφέρης,
 Γιώργος
 Σημηριώτης, Ἄγγελος 541, 645
 Σιάτιστα 138
 Σιδύλλα βλ. Σικελιανός, Α.
 Σιγοῦρος, Μαρίνος 550
 Σικελιανός, Ἄγγελος 524, 538, 564-
 571, 575, 584, 585, 589, 612, 614,
 622, 644, 646, 648, 654, 781, 782
 Ἀλαφροῖσκιωτος 566
 Δελφικός λόγος 568
 Μήτηρ Θεοῦ 567, 568
 Ὁ Δαίδαλος στὴν Κρήτη 569
 Ὁ θάνατος τοῦ Διγενῆ 569
 Ὁ τελευταῖος ὄρφικὸς διθύραμβος
 569
 Ὁ Χριστὸς στὴ Ρώμη 569
 Πάσχα τῶν Ἑλλήνων 567, 568
 Πρόλογος στὴ ζωὴ 566, 567
 Σιδύλλα 569
 Σιλβεστρος Ἀντιοχείας 137
 Σίφνος 655
 σκανδιναβικὲς λογοτεχνίες 542
 Σκαραβαῖοι καὶ τερρακότες βλ. Γρυπά-
 ρης, Ι. Ν.
 Σκέψεις ἐνὸς ληστοῦ ἢ ἡ καταδίκη τῆς
 κοινωνίας βλ. Παπαρηγόπουλος,
 Δημήτριος
 Σκηνάρι 383
 Σκιαδᾶς, Ἀθανάσιος 145
 Σκιάθος 499, (501), 503
 Σκιές βλ. Πορφύρας, Λάμπρος
 Σκίπης, Σωτήρης 564, 645, 646, 649
 Σκλάβοι πολιορκημένοι βλ. Βάρναλης,
 Κώστας
 Σκλάβος, Μανόλης 94, 676
 Ἡ συμφωνία τῆς Κρήτης ἐν ἧς γέγο-
 νε τοῦ μεγάλου σειμοῦ 94
 Σκλαβουνιά 106
 Σκληρός, Γ. 556, 561, 780-781
 Τὸ κοινωνικὸν μας ζήτημα 556
 Σκόκος, Κωνσταντῖνος 534
 Σκόπελος 152
 Σκουζέδες (οἰκογένεια) 327
 Σκουζές, Παναγῆς 327, 739
 Σκοῦφος, Φραγκίσκος 124-127, 141,
 685
 Γραμματοφόρος 127
 Τέχνη ρητορικῆς 125, 127
 Σκυλίτζης, Ἰωάννης 48
 Σκυλίτσης, Ἰσιδωρίδης Ι. 389, 715,
 745, 751
 Σμύρνη 191, 251-255 πολλ., 270, 272,
 274, 306, 365, 389, 392, 541, 655
 Σοβαρὰ κάποια βλ. Λασκαράτος, Α.
 Σολωμός, Δημήτριος 298
 Σολωμός, Διονύσιος ιστ', 6, 69, 97,
 110, 164, 197, 226, 232, 245, 248,
 250, 281, 286, 290, 291, 296, 297-
 316, 317, 351, 376-388 πολλ., 390,
 403, 408-425 πολλ., 446, 448, 456,
 458, 469, 493, 494, 504, 510, 513,
 514, 518, 529, 531, 552, 564, 576,

- 579, 612, 614, 620, 644, 645, 646,
647, 648, 719, 732-733
Διάλογος 300, 305, 306-307, 315,
377, 446
Ἐλεύθεροι πολιορκημένοι 309, 310,
312, 313, 314
Ἡ γυναίκα τῆς Ζάκυθος 307-308,
309, 315
Κρητικός 311, 312
Λάμπρος 309, 310, 312, 448
Τὸ ὄνειρο 308
Ἦμος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν 226-227
Σολωμός, Νικόλαος 297, 298
Σονάτες βλ. Στεφάνου, Στ.
σονέτο ιβ', 84, 85, 102, 148, 529, 544,
549, 552
σοσιαλισμός 543, 556
Σουγδουρῆς, Γεώργιος 140, 141, 693
Σούλι 418
Σουλιώτης Νικολαΐδης, Ἄθ. 525, 775
Σουμερλῆς (ἢ Ρουσμῆλης ἢ Ρουσμῆλης),
Σαβόγιας 302, 734
Σουμμάκης, Μιχ. 88, 95, 681
Ὁ πιστός βοσκός (μυθρ.)
Σουρέας, Λεωνίδα βλ. Παρορίτης,
Κώστας
Σουρῆς, Γ. 363, 493, 498, 502, 532-
534, 646, 647, 648, 776
Σουρμελῆς, Δ. 341
Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων 341
Σοῦτσος, Ἀλέξανδρος ιστ', 230, 282,
352, 360, 361-365, 369, 384, 389,
390, 391, 392, 393, 396, 402, 409,
413, 458, 507-508, 648, 744, 745, 762
Ἀπομνημονεύματα ποιητικά ἐπὶ τοῦ
Ἀνατολικοῦ πολέμου 744
Ἡ μεταβολὴ τῆς τρίτης Σεπτεμβρί-
ου 744
Ἡ τουρκομάχος Ἑλλάς 744
Ὁ ἄσωτος 364
Ὁ ἀτίθασος ποιητής 364, 365, 762
Ὁ ἐξόριστος 364
Ὁ περιπλανώμενος 744
Ὁ πρωθυπουργός 364
Πανόραμα τῆς Ἑλλάδος 361-363,
762
Σοῦτσος, Γεώργιος Νικολάου 230
Ἀλεξανδροβόδας ὁ ἀσυνειδήτος 230
Σοῦτσος, Δράκος 136, 150
Σοῦτσος, Παναγιώτης ιστ', 27, 282,
333, 347, 350, 351, 352, 360, 365-
370, 384, 392, 413, 414, 427, 434,
448, 458, 507-508, 648, 744-745
Ἡ κιθάρα 366, 368, 369
Ἡ Χαριτίνη ἢ τὸ κάλλος τῆς Χρι-
στιανικῆς θρησκείας 370, 434
Νέα Σχολὴ τοῦ γραφομένου λόγου
347, 367
Ὁ Λεάνδρος 366, 369, 370, 427
Ὁ Μεσσίας 370
Ὁ ὀδοιπόρος 366, 367, 368, 370
Ποιήσεις 366
Τρία λυρικά δράματα 744
Σοφιανόπουλος, Παναγιώτης 320, 737
Σοφιανός, Νικόλαος 113, 115-116, 118,
120-121, 684
Σοφοκλῆς (480)
Σπανδωνίδης, Πέτρος 619, 649
Σπανέας 45, 664
Σπαρταλιώτης, Γεράσιμος 73
Σπάρτη 334
Σπαταλάς, Γεράσιμος 550
Σπέτσες 541
Σπηλιάδης, Νικ. 214, 328-329, 713
Σπηλιωτάκης, Ι. 412
Εὐπνα, Ρωμιέ, καὶ κάτω τὸ ρουσφέτι
412
Σποντῆς, Ἰωάννης 69, 163
Διήγησις διὰ στίχων ὠραίων περὶ τοῦ
βοσκῶ ὁποῦ ἐφανερώθη εἰς τὸν
Μορέαν 163
Στάης, Ἐμμανουήλ 412, 448, 453
Στάθης 96, 101, 676, 677
Σταλακτίται βλ. Δροσίνης, Γ.
Σταματιάδης, Σ. βλ. Γιαννίδης, Ἐλι-
σαῖος
Στάνος, Ἰωάννης 209
Σταυράκογλου, Γεώργιος 163
Σταυρινός, Βεστιάρης 68-69, 162, 668,
669
Ἀνάραγαθίης τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἀν-
δρειοτάτου Μιχαήλ Βοεβόδα 68

- Σταύρου, Θρασύβουλος 563, 654
 Μετρική 563
 σταυροφορίες 32
 Στεναγμοί βλ. Μανούσης, Ἀντώνιος·
 Πανᾶς, Π.
 Στερεά Ἑλλάδα βλ. Ρούμελη
 Στεφάνου, Στέφανος 513
 Σονάτες 513
 Στίχοι βλ. Καμπᾶς, Ν.
 Στιχορρηγήματα βλ. Βαλαωρίτης, Α.
 Στιχορρηγήματα διάφορα βλ. Λασκαρά-
 τος, Α.
 Στοιχεῖα Γεωμετρίας βλ. Γιανίδης,
 Ἐλισαῖος
 Στοιχειομαχία βλ. Ρίζος Μανέ, Ι.
 Στόν ἤσκιο τῆς συκιάς βλ. Βλαστός,
 Πέτρος
 Στόνοι βλ. Παπαρρηγόπουλος, Δ.
 Στουδίτης, Δαμασκηνός 117-118, 648,
 685, 686
 Θησαυρός 117
 Στούρζας, Ἀλέξανδρος 180
 Στουρνάρας, Ν. 333
 Στοχασμοί βλ. Λασκαράτος, Α.
 Στοχασμοί τοῦ Κρίτωνος 207
 Στράβων 257, 267
 Στρατήγης, Γεώργιος 475, 477
 Ροδοδάφνη 477
 Τί λέν τὰ κύματα 477
 Τραγούδια τοῦ σπιτιοῦ 477
 Στρατηγός, Ἀντώνιος 150
 Στράτης Καλοπίχειρος βλ. Κουμανού-
 δης, Στ.
 Στρατιωτικά ἐνθυμήματα βλ. Κασο-
 μούλης, Ν.
 Στρόβιλος βλ. Μπεράτης, Γ.
 Στροφή βλ. Σεφέρης, Γ.
 στροφικά συμπλέγματα βλ. μετρικά
 συγκριτική μέθοδος 265, 280
 Συκουτρής, Ι. 620, 648
 συμβολισμός 513, 542, 543, 544, 545,
 554, 562, 563, 564, 580, 587, 597,
 598
 Συμβουλή στους νέους πῶς νά ὤφε-
 λιοῦνται καί νά μὴ βλάπτουνται ἀπ’
 τὰ βιβλία τὰ φράγκικα καί τὰ τούρ-
 κικα, καί ποιά νά ἴναι ἡ καθ’ αὐτό
 τους σπουδή βλ. Καταρτζής, Δ.
 Συμφορά καί αἰχμαλωσία Μορέως βλ.
 Ἰωάννου, Μάνθος
 συμφορμὸς δημοτικῶν τραγουδιῶν 15,
 16, 24
 Συναγωγή νέων λέξεων ὑπὸ λογίων πλα-
 σθειῶν ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως μέχρι
 τῶν καθ’ ἡμᾶς χρόνων βλ. Κουμα-
 νούδης, Στ.
 Συναδηνός, Θεόδωρος 580, 645
 συναξάρια 44
 Συναξάριον τοῦ τιμημένου γαδάρου 43,
 159, 664
 Συνθέσεις βλ. Μπάρας, Ἀλέξανδρος
 συνίτηση 310, 313, 357, 379
 Συνοδινός, Παναγιώτης 408
 Ἡ ἑλληνικὴ ἀνοιξίς 408
 Συντρίματα βλ. Μαλακάσης, Μ.
 Συντροφία Φοιτητικὴ βλ. Φοιτητικὴ
 Συντροφία
 συντροφίαι λογοτεχνικῆς 647
 Συνώνυμα καί συγγενικά βλ. Βλαστός,
 Πέτρος
 Σύρα 435, 496
 Συρίγος, Μελέτιος 73, 74, 674
 Σύψωμος, Δημήτριος βλ. Πορφύρας,
 Λάμπρος
 Σφακιανᾶκης, Γιάννης. 618
 Σφραντζής, Γ. βλ. Φραντζής, Γ.
 Σχεδιάσμα περὶ ἀνεξιθρησκείας βλ.
 Βούλγαρης, Ε.
 Σχέδιο τῆς μετὰ λόγου ἀγωγῆς τῶν παι-
 διῶν βλ. Καταρτζής, Δ.
 Σχολάριος Γεννάδιος βλ. Γεννάδιος
 Σχολάριος
 σχολεῖα / σχολές 55, 61, 68, 69, 70, 72,
 76, 77, 80, 120, 121, 122, 125, 137,
 138, 144, 170, 172, 175, 194, 197,
 262, 264, 272, 274, 329, 675· βλ. καί
 δάσκαλοι· ἐκπαίδευση
 Ἁγίας Αἰκατερίνης (Ἡράκλειο) 88
 Ἀθωνιάδα 170, 174, 177, 191, 271
 Αὐθεντικὲς (Ἰάσιο & Βουκουρέστι)
 152, 181, 192
 Γεμιστοῦ (Μιστράς) 57

- Γκιούμμα 138
 Ἐπιφανίου (Ἰωάννινα) 138
 Εὐελπίδων 409
 Καπλαναία 276
 Κυδωνῶν 202, 213, 272, 276, 709-710
 Μαρουτσαία (Ἰωάννινα) 138
 Μπαλαναία 276
 Πατριαρχική 73, 175, 191
 Πετρούπολης 174
 Χάλκης 374, 475
 Σχολεῖον τῶν ντελικάτων ἐραστῶν 221, 223, 227, 233, 710
 σχολές λογοτεχνικές
 ἀθηναϊκὴ 357, 383, 384, 388, 389-404, 406, 409, 415, 421, 441, 456, 463, 488, 583, 597, 646, 512· βλ. καὶ ρωμαντισμός
 ἐπτανησιακὴ ιε', 316, 376-388, 510, 512, 514, 548
 νέα ἀθηναϊκὴ 461-535, 509
 σχολικὴ μεταρρύθμιση 574
 Σωκράτης καὶ Ἀριστοφάνης βλ. Βυζάντιος, Α.
 Σωτηριάδης, Γ. 520
 Σωφρόνιος Βελιγραδίου 253, 254
- Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμέρα τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ λόγγου βλ. Γρανίτσας, Σ.
 Τὰ αἰθιοπικὰ βλ. Ἡλιόδωρος
 Ταγιαπιέρας, Διονύσιος 303, 409, 646
 Ταγκόπουλος, Δημήτριος 499, 520, 644, 654, 781
 Τὰ δεκατετράστιχα βλ. Παλαμᾶς, Κ.
 Τὰ δύο ἀδέρφια βλ. Ψυχάρης, Γ.
 Τὰ εἰδῶλα βλ. Ροῖδης, Ἐμμ.
 Τὰ ἐλεγεία καὶ τὰ εἰδύλλια βλ. Χατζόπουλος, Κ.
 Τὰ Ἑλληνικὰ βλ. Ραγιαβῆς, Ι. Ρ.
 Τὰ θεῖα δῶρα βλ. Παπαντωνίου, Ζ.
 Τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου βλ. Παλαμᾶς, Κωστῆς
 Τὰ μνήματα βλ. Μελισσηνός, Σπ.
 Τὰ μυστήρια τῆς Κεφαλονιάς βλ. Λασκαράτος, Α.
- Τὰ μυστικὰ τοῦ βάλτου βλ. Δέλτα, Πηνελόπη Σ.
 Τανταλίδης, Ἡλίας 373-374, 475, 745
 Ἰδιωτικὰ στιχορρηγήματα 373
 Παίγνια 373
 Ταξίδι στὴ Μέση Ἀνατολὴ καὶ στὸ Ἅγιον Ὄρος βλ. Θεοδοκάς, Γ.
 ταξιδιωτικὴ φιλολογία 172, 173, 174, 490, 503, 548, 575· βλ. καὶ περιήγηση
 Τὰ Ὀλύμπια βλ. Metastasio, Pietro
 Τὰ παθητικὰ κρυφομυλήματα βλ. Παλαμᾶς, Κ.
 Τὰ παράκαιρα βλ. Παλαμᾶς, Κ.
 Τὰ σατιρικὰ γυμνάσματα βλ. Παλαμᾶς, Κωστῆς
 Τὰ Σούτσεια βλ. Ἀσώπιος, Κ.
 Τάσσο, Τ. βλ. Tasso, Torquato
 Τατάκης, Β. 620
 Τατάρνας Μονὴ 140
 Τὰ τετράδια τοῦ Παύλου Φωτεινοῦ βλ. Ξεφλούδας, Στ.
 Τατλίκαρης, Ἰωάννης 709
 Τὰ χρόνια μου καὶ τὰ χαρτιά μου βλ. Παλαμᾶς, Κ.
 Τὰ ψηλά βουνὰ βλ. Παπαντωνίου, Ζ.
 τεκτονισμός 220, 715
 Τελευταῖαι ἡμέραι τοῦ Ἀλῆ πασᾶ βλ. Ράμφος, Κ.
 Τερζάκης, Ἀγγελος 615, 645, 647, 648, 649
 Δίχως Θεοῦ 615
 Ἡ παρακμὴ τῶν Σκληρῶν 615
 Ἡ Πριγκηπέσσα Ἰζαμπῶ 615
 Μυστικὴ ζωὴ 615
 Τέρπος, Νεκτᾶριος 145, 160
 Τερτσέτης, Γεώργιος 10, 311, 336-337, 338, 408, 409-411, 422, 453, 456, 458, 644, 753, 755
 Ἀπλὴ γλῶσσα 410
 Κόριννα καὶ Πίνδαρος 410
 Ὁ θρίαμβος τοῦ ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ 410, 453
 Οἱ γάμοι τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου 410
 τερτσίνα 102, 380
 ἑνδεκασύλλαβες ~ 99, 124

- Τετράδια ἡμερολογίου βλ. Θεοτοκάς, Γ.
 Τετράδιο γυμνασμάτων βλ. Σεφέρης, Γ.
 Τέχνη ρητορική βλ. Σκοῦφος, Φ.
 Τέχνη τοῦ δημηγορεῖν καὶ συγγράφειν
 βλ. Λασκαράτος, Α.
 Τζαμπλάκος 93, 676
 Τήνος 533
 Τῆς ζωῆς βλ. Βλαστός, Π.
 Τί λέν τὰ κύματα βλ. Στρατήγηρ, Γ.
 Τιμολέων βλ. Ζαμπέλιος, Ι.
 Τί πρέπει νὰ κάμωσιν οἱ Γραικοὶ κατὰ
 τὰς παρούσας περιστάσεις... βλ.
 Κοραῆς, Α.
 Τίρι-Λίρι βλ. Ὀρφανίδης, Θ.
 «Τὸ ἀχούρι» βλ. Νεόφυτος, ἱερομόναχος
 Τὸ βιβλίον τῆς αὐτοκράτειρας Ἐλισάβετ
 βλ. Χρηστομάνος, Κ.
 Τὸ γλωσσικὸν ζήτημα κ' ἢ ἐκπαιδευτικὴ
 μας ἀναγέννησις βλ. Φωτιάδης, Φ.
 Τὸ δαμόνιο βλ. Θεοτοκάς, Γ.
 Τὸ δέντρο βλ. Πρεβελάκης, Π.
 Τὸ ἔμφυτον θερμὸν βλ. Φωτιάδης, Φ.
 Τὸ ἐρωτικὸ βλ. Μαλακάσης, Μ.
 Τὸ Ζιζάνιον (περ.) 550
 Τὸ ἡμερολόγιον τῆς Πηνελόπης βλ.
 Βάρναλης, Κ.
 Τὸ κοινωνικὸν μας ζήτημα βλ. Σκλη-
 ρός, Γ.
 Τὸ μεγάλο πρόβλημα βλ. Γιαννίδης,
 Ἐλισαῖος
 Τὸ Μεσολόγγιον βλ. Ζαλοκώστας, Γ.
 Τ' ὄνειρο τοῦ Γιαννίρη βλ. Ψυχάρης, Γ.
 Τὸν καιρὸ τοῦ Βουλγαροκτόνου βλ.
 Δέλτα, Π. Σ.
 Τὸ παιγνίδι τῆς τρέλας καὶ τῆς φρονιμά-
 δας βλ. Θεοτοκάς, Γ.
 Τὸ παλῆθ' βιολί βλ. Πολέμηρ, Ι.
 Τὸ παλληκάριον βλ. Sheridan, S. Wilson
 Τὸ Πάσχα τῶν Ἑλλήνων βλ. Σικελια-
 νός, Α.
 Τὸ πεπρωμένον βλ. Ἀνανιάδης, Χ.
 Τὸ Περιοδικὸν Μας (περ.) 516
 Τὸ πλατὺ ποτάμι βλ. Μπεράτης, Γ.
 Τὸ ταξίδι μου βλ. Ψυχάρης, Γ.
 Τὸ τρωγάλιον τοῦ δοκησιόφου βλ.
 Βερναρδάκης, Δ.
 Τὸ τσάκωμα τοῦ Ἅι Ρόκου (μτφρ.)
 303· βλ. καὶ Γουζέλης, Δ.
 Τοῦ Κουτρούλη ὁ γάμος βλ. Ραγκαβῆς,
 Α. Ρ.
 Τὸ ὑποτιθέμενον φάντασμα βλ. Βω-
 τυράς, Ν.
 Τοῦρκοι 11, 15, 37, 61, 63, 64, 66, 76,
 95, 106, 112, 113, 124, 132, 182,
 206, 219, 221, 230, 322, 328· βλ. καὶ
 γλώσσα: τουρκικὴ
 Τουρκοκρατία ἰδ', ε', 21, 33, 47, 48,
 49, 55-81, 111, 112, 117, 127, (131),
 142, 165, 200, 304, 439, 451, 468,
 469
 Τὸ φανάρι τοῦ Διογενῆ βλ. Χαπίτης,
 Ἀγάπιος
 Τὸ φῶς ποῦ καίει βλ. Βάρναλης, Κ.
 Τὸ χρονικὸ μιᾶς πολιτείας βλ. Πρεβε-
 λάκης, Π.
 Τὸ χρυσοῦν μαστίγιον βλ. Ραγκαβῆς,
 Α. Ρ.
 τραγοῦδι, δημοτικὸ θ', ιε', 6, 7-23, 24,
 31, 32, 34-36, 41, 42, 45, 50, 54, 63,
 64, 68, 97, 130, 147, 151, 164, 165-
 169, 223, 238, 240, 242, 243, 245,
 300, 321-322, 345, 346, 352, 376,
 378, 379, 380, 383, 386, 398, 400,
 402, 410, 412, 419, 445, 467, 469,
 474, 478, 479, 480, 482, 484, 510,
 545, 572, 579-580, 601, 614, 646,
 647, 656, 658, 661, 695
 ἀκριτικὰ 14, 15, 24, 27-28, 659, 660
 ἱστορικὰ 16, 22, 27
 κλέφτικα 14, 15, 16, 27, (164), 165,
 166, 169, 400, 482
 παραλογές 15, 16, 22-23
 συλλογές 15-16
 τῆς ζωῆς 15, 16· ἀποκριτικὰ 9, 14·
 ἄσεμνα 18, 658· βαίτικα 14· γνω-
 μικά 14, 21· ἐορταστικὰ 8, 11, 12,
 19· ἐπαγγελματικὰ 12, 14· ἐργα-
 τικὰ 11, 21· ἐρωτικὰ 675· θρηνοι
 63-64· κάλαντα 14· μοιρολόγια 14,
 20, 510· ναουρίσματα 14, 19· νω-
 φιάτικα 14· τῆς ξενιτιᾶς 14, 19-20,
 45-46· παιδικὰ 14, 19· σατιρικὰ

- 14, 21· τῆς ἀγάπης 14, 17, 18-19·
τῆς δουλειᾶς 7-8, 14· τοῦ γάμου
19· τοῦ θανάτου 20-21
- Τραγούδια τῆς ἐρημιᾶς βλ. Χατζόπου-
λος, Κ.
- Τραγούδια τῆς πατρίδος μου βλ. Πα-
λαμᾶς, Κ.
- Τραγούδια τοῦ σπιτιοῦ βλ. Στρατήγης,
Γεώργιος
- τραγωδία ἰβ' , 88, 99, 101-102, 104,
124, 215, 227, 278, 283, 285, 352,
355, 370, 372, 409, 569, 575
ἀρχαία ~ 13, 14
- Τραπεζούντα 30, 55, 63, 650
- Τραπεζούντιος, Γεώργιος 77
- Τραυλαντώνης, Ἀντώνης 554, 643, 645,
647, 649
Ἡ λεηλασία μιᾶς ζωῆς 554
- Τρεῖς ἡμέραι ἐν Τήνῳ βλ. Δροσίνης, Γ.
- Τρία λυρικά δράματα βλ. Σούτσος, Π.
- Τριανταφυλλίδης, Μανόλης 520, 574,
645, 784
- Τριαντάφυλλος, Κλεάνθης 463, 464
- Τριβώλης, Ἰάκωβος 113, 116, 159, 684,
685
Ἡ ἱστορία τοῦ ρέ τῆς Σκοτίας μέ
τὴν ρήγισσα τῆς Ἐγγλητέρας
113, 159
- Ἡ ἱστορία τοῦ Ταγιαπιέρα 113
- Τριέστι 220, 254, 272, 274, 326, 727
- Τρικούπης, Σπυρίδων 303, 304, 306,
318, 320, 330, 338, 357, 369, 415,
644, 650, 741
- Ὁ Δῆμος, ποίημα κλέφτικον 357
- Τρισεύγενη βλ. Παλαμᾶς, Κ.
- τρίστιχο δαντικὸ βλ. τερτσίνα
- Τρόπαιον ἐκ τῆς ἐλλαδικῆς πανοπλίας
κατὰ τῶν ὁπαδῶν τοῦ Κοπερνίκου
βλ. Μακρᾶιος, Σέργιος
- τροχᾶιος 85, 97, 113, 226
- τροχὸς (θέμα τοῦ ~) 93, 682
- Τρυγόνες καὶ ἐχιδναὶ βλ. Παπαδιαμαν-
τόπουλος, Ι.
- Τρώϊλος, Ἰωάννης Ἀνδρέας 101-102
Βασιλεὺς ὁ Ροδολίνος 96, 101-102,
677, 679-680
- Τσακασιάνος, Γιάννης 550
- τσακίσματα 510
- τσακῶνικα 477
- Τσάτσος, Κ. 584, 626, 649
- Τσεσμές 163
- Τσιφιμῶκος, Μάρκος 541
- Τσοκόπουλος, Γεώργιος 498, 534
- Τσοπανάκος, Παναγιώτης (ψευδ. τοῦ Π.
Κάλλα) 27, 321
- Τυπάλδος, Ἰούλιος 378-379, 411, 458,
644, 646, 748
- Τυπάλδος, Μελέτιος 147
- τυπογραφία 71, 72, 120, 121, 125, 137,
147, 155, 204, 212, 219, 264, 644,
697, 715
- Τύρναβο 191
- Τυρταῖος 76, 259
- Τύχαι Τηλεμάχου βλ. Fénelon, F.
- Τωμαδάκης, Ν. 620
- Τύπος 567, 577
- Ὑδρα 329
- Ὑμνος εἰς τὴν Ἀθηνᾶν βλ. Παλαμᾶς,
Κωστής
- Ὑπεράνθρωπος βλ. Χατζόπουλος, Κ.
- ὑπερρεαλισμὸς 612, 614, 621, 622, 655
- ὑποκοριστικά 169
- Ὑπόμνημα γιὰ τὴν κατάσταση τοῦ ἐλ-
ληνισμοῦ βλ. Κοραῆς, Α.
- ὑποτροφίες 137, 152, 197, 264, 317
- Ὑψηλάντης, Ἀθ. Κομνηνὸς βλ. Κο-
μνηνὸς Ὑψηλάντης, Ἀθ.
- Ὑψηλάντης, Ἀλέξανδρος 225, 243,
319, 327, 648
- Φαλιέρος, Μαρῆς 93, 94, 676, 679
- Φανάρι 562
- Φαναριῶτες 54, 81, 110, 130-163 πολλ.,
173, 184, 188, 190, 195, 197, 206,
207, 208, 210, 211, 215, 220, 222,
223, 224, 230-244 πολλ., 269-272,
307, 329, 331, 346, 350, 351-375,
389, 402, 646, 648, 689-690, 719,
745· βλ. καὶ γλώσσα: φαναριώτικη

- Φαρμακίδης, Θεόκλητος 263, 264, 274-275, 317, 318, 329, 650
 Φατσέας, Αντώνιος 412, 454, 762
 Φατσέας, Γεώργιος 173
 Φαῦστα βλ. Βερναρδάκης, Δ.
 Φεραίος Ρήγας βλ. Βελεστινῆς, Ρήγας
 Φθινόπωρο βλ. Χατζόπουλος, Κ.
 Φιλαδέλφειος διαγωνισμός βλ. διαγωνισμοί
 Φιλαράς, Λεονάρδος 122-123, 647, 685
 φιλελευθερισμός 222, 254, 255, 260, 264, 287, 296, 318
 φιλελληνισμός 724
 Φιλήμων, Ἰωάννης 338, 340, 741
 Φιλήντας, Μένος 521, 644, 649
 Φιλητᾶς, Χρ. 680
 Φιλική Ἐταιρεία 220, 230, 263, 326, 338
 Φιλιππίδης, Δανιὴλ 200-202, 705 βλ. καὶ Κωνσταντᾶς, Γρ.
 Γεωγραφία 200
 φιλόσοφος 190, 706
 Φιλοθέου καὶ Εὐγενίου ἐπιστολαὶ βλ. Βράϊλας, Ἀρμένης
 Φιλοθέου πάρεργα βλ. Μαυροκορδάτος, Νικόλαος
 Φιλολογικά ἀπομνημονεύματα βλ. Βάρναλης, Κ.
 Φιλολογικὴ Ἠχώ (περ.) 513, 562
 Φιλομύσεων Ἐταιρεία 317
 φιλοσοφία θ', 74-75, 123, 124, 134, 138, 143, 145, 148, 175, 177, 190, 193, 194, 196, 198, 202, 206, 231, 240, 255, 262, 265, 274, 277, 280, 395, 411, 426, 475, 476, 574, 575, 598, 620
 Φιλοσοφία τοῦ κρασοπατέρα 43, 664
 Φιλοσοφικὸν δοκίμιον περὶ τῆς προόδου καὶ τῆς πτώσεως τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος βλ. Κωζάκης-Τυπάλδος, Γ.
 Φίλου ἐντολή βλ. Κορομηλᾶς, Δ.
 Φιλύρας, Ρῶμος (ψευδ. τοῦ Ι. Οἰκονομόπουλου) 564, 581, 582, 647, 648
 Φλαγγίνης, Θωμᾶς 121
 Φλαγγινιανὸ φροντιστήριον 121, 141, 147
 Φλόξ (ψευδ.) βλ. Καμπούρογλου, Ι.
 Φλώριος καὶ Πλατζιαφλώρα βλ. μυθιστόρημα, βυζαντινὸ
 Φοιτητικὴ Συντροφιά (σύλλογος) 521
 Φορτουνάτος βλ. Φώσκολος, Μ. Α.
 Φουρναράκης, Φιλ. 266
 φουτουρισμός 612
 Φραγκίσκος, Ριχάρδος (61), 672
 Φράγκοι / φραγκοκρατία 11, 31, 32, 55, 61, 106, 107, 452, 500
 Φραγκοῦδης, Ἐπ. 428
 Ὁ Θέρσανδρος 428
 Φραντζῆς, Ἀμβρόσιος 338, 741
 Φραντζῆς, Γεώργιος 48, 667
 Φρειδερίκος Β' 176
 φρόνηση 133, 214
 Φροντίσματα βλ. Μαυροκορδάτος, Ἀλ. (ὁ ἐξ ἀπορρήτων)
 Φροσύνη (Κυρὰ ~) 163
 Φτωχοπρόδρομος 37, 38-42, 43, 154, 647, 664, 665
 Κατὰ ἡγουμένων 43
 Φυλλάδα τοῦ Ἀπολλώνιου 159
 Φυλλάδα τοῦ γαϊδάρου 159
 Φυλλάδα τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου 159
 φυλλάδες / φυλλάδια 158-159, 164, 177, 178, 179, 204, 206, 271, 276, 385, 395, 412
 φυσικὲς ἐπιστήμες / φυσικὰ & φυσιογνωστικὰ ἐνδιαφέροντα θ', 48, 118, 140, 144, 151, 175, 181, 190-194 πολλ., 202, 208, 219, 226, 274, 522, 705
 Φυσικὴ βλ. Βαρδαλάχος, Κ.
 Φυσικῆς ἀπάνθισμα βλ. Βελεστινῆς, Ρήγας
 φυσικὸ ὀνοματολόγιον 140
 φυσιολατρία 169, 224
 Φυσιολόγος 49, 50-51, 645, 664, 665
 Φώσκολος, Μάρκος Ἀντώνιος 96, 101, 300, 677
 Φορτουνάτος 96, 101
 Φώσκολος, Οὐγος 282-291 πολλ., 369, 377, (427), 748
 Φωσφόρος βλ. Πώπας, Ἀναστάσιος
 Φωτάκος (ἢ Χρυσανθόπουλος, Φώτιος) 328, 336, 337, 740
 Φωτεινός βλ. Βαλαωρίτης, Α.

- Φωτεινός, Διονύσιος 107, 232-233, 666
 Ἱστορία τῆς πάλαι Δακίας 232
 Κατὰ γυναικῶν 232
 Νέος Ἐρωτόκριτος 232
 Φωτερά σκοτάδια βλ. Δροσίνης, Γ.
 Φωτιάδη, Χαρίκλεια βλ. Καβάφη, Χα-
 ρίκλεια
 Φωτιάδης, Ἄλ. 541
 Φωτιάδης, Δημ. βλ. Καταρτζής, Δ.
 Φωτιάδης, Φώτης 520-521, 562, 574
- Χαβριάτα 143
 Χάγερ Μπουφίδης, Νίκος 585, 587
 Χάιδω ἢ λυγερή βλ. Μελισσιώτης, Π.
 Χαϊρέτης, Μαν. Θ. 520
 Χαλμιά 36, 660
 Χάλκη βλ. σχολές
 Χάλλη 175
 Χάμσουν βλ. Hamsun
 Χάνδακας βλ. Ἡράκλειο
 Χαντζάρας, Νίκος 564, 646
 Χαντζερής, Σαμουήλ 180
 Χαπίτης, Ἀγάπιος 713, 717
 Τὸ φανάρι τοῦ Διογένη 713
 χαρακτῆρες (εἶδος λογοτεχνικό) 215,
 233, 247, 256, 397
 Χαρακτῆρες βλ. Θεόφραστος· Μεγδά-
 νης, Χ.· Παπαρρηγόπουλος, Δ.
 Χάρης, Πέτρος (ψευδ. τοῦ Γιάννη Μαρ-
 μαριάδη) 584, 585, 644, 647, 649
 Χάρος 21
 Χατζή Ἀλὴ Χασεκῆς 327, 328
 Χατζηασλάνης, Δημήτριος Κ. βλ. Βυ-
 ζάντιος, Δ.
 Χατζημιχάλη, Ἀγγελικὴ 572, 649
 Χατζή Σεχρέτης 322
 Χατζιδάκις, Γ. ι', 470
 Μελέτη ἐπὶ τῆς Νέας Ἑλληνικῆς ἢ
 Βάσανος τοῦ Ἐλέγχου τοῦ Ψευ-
 δατικισμοῦ 470
 Χατζίνης, Γιάννης 619, 646, 648, 649
 Χατζόπουλος, Δ. (ψευδ. Μποέμ) 542-
 543, 649
 Χατζόπουλος, Κώστας (ψευδ. Πέτρος
 Βασιλικός) 502, 514, 541, 542-544,
 556, 561, 643, 644, 645, 646, 647,
 648, 649, 777, 778
 Ἀγάπη στὸ χωριὸ 543
 Ἄπλοι τρόποι 543
 Βραδυνοὶ θρύλοι 543
 Ὁ πύργος τοῦ ἀκροπόταμου 543
 Τὰ ἐλεγεῖα καὶ τὰ εἰδύλλια 542
 Τὰ τραγούδια τῆς ἐρημιᾶς 542
 Ὑπεράνθρωπος 543
 Φθινόπωρο 543
 χελιδονίσματα 345
 Χίκας ἢ Χύκας, Ναθαναήλ 119-120
 Χίος 30, 73, 81, 82, 112, 116, (121), 131,
 145, 149, 252, 266, 267, 271, 329,
 347, 361, 470, 495, 562, 651, 675
 Χίος δούλη βλ. Ὀρφανίδης, Θ.
 Χόρν, Παντελῆς 580, 645
 χορὸς 10, 11, 13
 Χορτάτσης, Γεώργιος 96, 98-101, 159
 Ἐρωφιλή 88, 96, 99-100, 102, 673,
 676, 677, 679, 681
 Κατσούρμπος 96, 100-101, 677
 Πανώρια (Γύπαρης) 96, 98, 676,
 677, 679
 Χοῦμνος, Γεώργιος 62
 Χουρμούζης, Μιχαήλ 371, 371, 747
 Ὁ Λεπρέντης 371
 Ὁ τυχοδιώκτης 371
 Ὁ ὑπάλληλος 371
 Ὁ χαρτοπαίκτης 371
 Χουρμούζιος, Αἰμίλιος 619, 648, 649
 χρησμός / χρησμολογία 65-66, 140, 160,
 161, 163, 173, 174, 348, (507), 669,
 743· βλ. καὶ Ἀγαθάγγελος
 Χρηστοβασίλης, Χρῆστος 554, 645
 χρηστοθήεια 218, 714
 Χρηστομάνος, Κωνσταντῖνος 554, 559,
 644, 645, 648, 649, 778, 779, 781
 Ἡ κερένια κούκλα 559
 Τὸ βιβλίον τῆς αὐτοκράτειρας Ἐλισά-
 βετ 559
 Χριστιανικὴ ἀπολογία 204, 206
 Χριστόπουλος, Ἀθανάσιος 197, 202,
 215, 233, 235-240, 242, 243, 244,
 304, 306, 330, 355, 357, 368, 373,
 377, 448, 456, 717

- Ἀχιλλέας 236
 Γραμματική 236
 Ἑλλήνων ὄνομα καὶ γένος 240
 Λυρικά 236
 χρονικά βραχέα βλ. βραχέα χρονικά
 Χρονικὸ τοῦ Γαλαξιδίου βλ. Εὐθύμιος
 Χρονικὸν τοῦ Μορέως 31-32, 659, 660
 Χρονικὸν τῶν Τούρκων σουλτάνων 69, 668, 670
 χρονογράφημα 428, 554, 559, 564, 580
 χρονογραφία 22, 29, 31, 47, 48, 68, 69, 70, 77, 85, 95, 140, 153, 208, 210, 211, 326, 338, 427, 665· βλ. καὶ βραχέα χρονικά
 Χρυσάλλις (περ.) 407
 Χρῦσανθος Ἱεροσολύμων 140, 690
 Χρυσολωρᾶς, Μανουήλ 57, 59
 Χρυσομάλλης, Στέλιος 550, 644
 Χρυσοχέρης 25
 Χύχας, Ν. βλ. Χίκας, Ν.
 χωρισμὸς (θέμα τοῦ ~) 355
- Ψαλίδας, Ἀθανάσιος 178, 183, 206, 241, 272, 276, 650
- Ψαλμοὶ τοῦ Δαβὶδ 69
 Ψαλτήρι 157
 Ψαρά 305
 Ψαρολόγος 49, 664, 665
 Ψευδαττικισμὸς ἔλεγχος βλ. Βερναρδάκης, Δ.
 Ψευδοκαλλισθένης 33
 Βίος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου 33
 ψευδώνυμα 525, 651, 775
 Ψηλορείτης, Πέτρος (ψευδ.) βλ. Καζαντζάκης, Ν.
 Ψύλλας, Γεώργιος 328, 739
 Ψυχάρης, Γιάννης 197, 244, 425, 442, 462, 469, 470-472, 475, 480-487
 πολλ., 492-495, 513, 518, 534, 592, 644-649 πολλ., 764, 765
 Ἄγνή 494
 Ζωὴ καὶ ἀγάπη στὴ μοναξιά 494
 Τὰ δύο ἀδέρφια 494
 Τ' ὄνειρο τοῦ Γιαννίρη 494
 Τὸ ταξίδι μου 471-472
 ψυχογραφία 490
- Ὠκεανὸς βλ. Βενέζης, Η.

- Alembert, Jean le Rond d' 198, 300
 Alfieri, Vittorio 215, 355
- Bacon, Francis 300
 Barrès, Maurice 525, 526
 Barthélemy, abbé Jean-Jacques 227, 365
 Anacharsis 227, 234
 Baud-Bovy, Samuel 12
 Baudelaire, Charles 458
 Beccaria, C. Bonesana di 256, 725
 Benoît de Sainte-More (ἦ de Sainte-Maure) 33· βλ. καὶ Ὁ πόλεμος τῆς Τρωάδος
 Béranger, Pierre Jean de 361, 363, 364, 369, 389
 Bernardin de Saint-Pierre, Jacques Henri 215
 Boccaccio, Giovanni 33, 113, 223, 246, 663, 720
 Boileau, Nicolas (352), 353, 354
 Byron, Lord 227, 283, 290, 305, 309, 318, 350, 359, 365, 389, 413, 418, 433, 646
- Carlyle, Thomas 578
 Castiglione, Baldassare 271
 Chateaubriand, François René vicomte de 278, 437, 729
 Chénier, André de 394
 Condillac, Étienne Bonnot de 202, 300
 Coppée, François 465
 Corneille, Pierre 355
 Courier, P. L. 257
- Dante Alighieri 425
 Daunou, P. C. F. 266, 726
 Descartes, René 143, 215, 617
 Destouches 728
 Dolce, Lodovico 124
 Dumas, Alexandre (πατέρας) 435, 459
- Edmonds, E. M. 770
 Eliot, T. S. 623
- Fallmerayer, Jakob Philipp 341, 342, 741
 fantaisistes 624
 Fauriel, Claude 16, 346, 656, 742
 Fénelon, François de Salignac de la Mothe 221
 Follieri, Enrica 33
 Fontenelle, Bernard le Bovier de 140, 191, 225, 271, 279
 Foscolo, Ugo βλ. Φώσκολος Οὔγος
 France, Anatole 498
- Gessner, Salomon 226
 Gibbon, Edward 343
 Giraldi, G. 99
 Girardin, Delphine Gay, Mme Émile de 459
 Goethe, Johann Wolfgang von 278, 283, 369, (427), 729
 Goldoni, Carlo 713
 Gracián y Morales, Baltasar 706
 Gray, Thomas 369, 377
 Grégoire, Henri 25

Grotto, Luigi 98, 102, 104, 683
 Guarini, Gian Battista 88, 681

Hamsun 591

Hase, K. B. 724-725

Haxthausen, Werner von 16, 656

Hegel, G. W. F. 311, 426

Heine, Heinrich 456, 458, 459, 535,
 762

Herder, Johann Gottfried von 345,
 448

Hesseling, D. 665

Holland 246, 247

Hugo, Victor 390, 408, 416, 646

Hume, David 255

Ibsen, H. J. 559, (580), 781

Iorga, N. 689

Jussieu, Pierre-Laurent de 758

Kant, Immanuel 483

Karr, Alphonse 437

Keun, B. 253, 254, 255, 261

Krumbacher, K. 36, 666

La Fontaine, Jean de 246

Lamartine, A. M. L. de 369, 389, 398,
 (399), 456, 749

La Rochefoucauld, François duc de
 133

Legrand, Émile 44

Leibniz, Wilhelm Gottfried 175

Lesage, Alain René 203

Locke, John 193, 300, 706

Machiavelli, Niccolò 133

Malebranche, Nicolas 138

Mallarmé, Stéphane 624

Manzoni, Alessandro 300

Marliano, Ambrosio 135

Marmontel, Jean-François 226· βλ.
και 'Η βοσκοπούλα των 'Αλπεων·
Βελεστινλῆς, Ρήγας

Metastasio, Pietro 190, 215, 216,
 226, 705-706

Milton, John 647

Molière 274, 282, 364· βλ. *και 'Εξηγ-*
ταβελώνης

Momars 150

Montesquieu, Charles 214, 226

Monti, Vincenzo 299

Montpellier 255

Moréas, Jean βλ. Παπαδιαμαντόπου-
 λος, Ι.

nation (σχέση με τῆ λ. γένος) 212

Nietzsche, F. 525, 526, 575

Orvietano 105

Ossian 293, 377, 384, 748

Parini, Giuseppe 246

Paris et Vienne 104, (105), (106)

Passow, Arnold 16, 656

Pestalozzi, Johann Heinrich 262

Racine, Jean 270, 354, 355, 449

Ramsay, A. M. 221· βλ. *και 'Ηθικῆ*
περιήγησις Κύρου

Réal, Pierre François 198

Regaldi 414

Renan, Ernest 370, 434, 493

Restif de la Bretonne, Nicolas 221

Richelieu, καρδινάλιος 122

Rollin, Charles 209

Rousseau, Jean-Jacques 194, 217,
 318, 369, 737

Sardou, V. 488

Schelling, F. W. J. von 311

- Schiller, Friedrich von 283, 311, 369
 Schlegel, August Wilhelm von 311
 Schmitt, John 33
 Scott, Sir Walter 359, 427, 433
 Shakespeare, William 234, 297, 369,
 385, 386, (388), 452, 483
 Sheridan, S. Wilson 428
 Simonis, J. 102
 Sonnini (περιηγητής) 698
 Speroni, Sperone 115
- Taine, Hippolyte 456
 Tasso, Torquato 99, 102, 319
 Thomson, J. 278, 729
Tribune des départements (ἐφ.) (260),
 725
- Ursa Minor* βλ. Παπατσώνης, Τάκης
- Valéry, Paul 624
 Vico, G. 448, 624
 Villemain, A. F. 371
 Villoison, J. B. G. d'Ansse de 177,
 255
 Voltaire, F. M. Arouet 151, 175, 176,
 177, 182, 193, 203, 209, 215, 226,
 233, 255, 269, 279, 355, 451
- Wolff, Christian 175, 708
- Yemeniz, E. 348
 Young, Edward 222, 234, 245, 293,
 350, 380, 427, 715
- Zallony 712
 Zola, Émile 456, 486, 488

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος τοῦ συγγραφέα	θ'
Σημείωμα γιὰ τὴν τέταρτη ἔκδοση (1967): τη' ~ Σημείωμα γιὰ τὴν πέμπτη ἔκδοση (1972): κ' ~ Σημείωμα γιὰ τὴν ἕκτη ἔκδοση (1975): κ' ~ Σημείωμα γιὰ τὴν ἕβδομη ἔκδοση (1983): κα' ~ Σημείωμα γιὰ τὴν ὄγδοη ἔκδοση (1987): κγ'	

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΣΤΙΣ ΡΙΖΕΣ

*Ἡ ἀπαρχὴ τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας
πρὶν ἀπὸ τὴν Τουρκοκρατία*

Κεφάλαιο πρῶτο

ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΖΟΥΝ ΑΚΟΜΗ: Γύρω στὸ δημοτικὸ τραγούδι	7
Εἰσαγωγή: 7 ~ Τὸ δημοτικὸ τραγούδι: 10 ~ Διαίρεση τοῦ δημοτικοῦ τραγουδίου: 14 ~ Προσοχὴ στὶς συλλογές!: 16 ~ Γενικὰ χαρακτηριστικά: 16 ~ Ἡ ἀγάπη: 18 ~ Ἡ ξενιτιά: 19 ~ Ὁ θάνατος: 20 ~ Γνωμικὰ ποιήματα: 21 ~ Βυζαντινὰ τραγούδια: 22 ~ Παραλογές: 22	

Κεφάλαιο δεύτερο

ΓΟΗΤΕΙΑ ΤΟΥ ΜΥΘΟΥ: Γύρω στὸ βυζαντινὸ μυθιστόρημα	24
Ὁ Διγενής: 24 ~ Ἀκριτικά τραγούδια: 27 ~ Τὸ μυθιστόρημα τοῦ Διγενῆ: 28 ~ Χρονικὸν τοῦ Μορέως: 31 ~ Ἀχιλλεΐδα: 32 ~ Ἐμμετρα μυθιστορημάτων: 33	

Κεφάλαιο τρίτο

«ΑΝΑΘΕΜΑ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ»: Γύρω στὸν Φτωχοπρόδρομο	38
Φτωχοπρόδρομος: 38 ~ Μ. Γλυκᾶς: 42 ~ Θρησκεία: 43 ~ Φιλοσοφία τοῦ	

κρασοπατέρα: 43 ~ Συναξάριον τοῦ τιμημένου γαδάρου: 43 ~ Ἀκολουθία τοῦ σπανοῦ: 44 ~ Συναξάρια κτλ.: 44 ~ Σπανέας. Ἀμαρτωλοῦ παράκλησις: 45 ~ Ξενιτιά: 45 ~ Ἀλφάβητος: 46 ~ Ἱστορία καὶ χρονογραφία: 47 ~ Πωρικολόγος: 49 ~ Διήγησις πεζόφραστος τῶν τετραπόδων ζώων: 49 ~ Πουολόγος: 50 ~ Φυσιολόγος: 51

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΠΙΒΙΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΝΕΩΣΗ

Ἡ ἑλληνισμὸς ὡς τὰ 1669

Κεφάλαιο τέταρτο

ΜΕΣ' ΑΠΟ ΤΑ ΕΡΕΙΠΙΑ: Ἡ τουρκοπατημένη Ἑλλάδα 55

Ἀνατολή καὶ Δύση: 56 ~ Ἡ λαϊκὴ γλῶσσα ἐξυπηρετεῖ τὴν Ἐκκλησία: 61 ~ Θρήνοι: 63 ~ Χρησμοί: 65 ~ Γεώργιος Αἰτωλός: 67 ~ Ἀρσένιος Ἐλασσόνος: 68 ~ Ματθαῖος Μυρέων: 68 ~ Σταυρινός: 68 ~ Χρονογράφοι: 69 ~ Κύριλλος Λούκαρης: 70 ~ Θεόφιλος Κορυδαλέας: 74 ~ Ἡ Ἀθήνα: 76 ~ Ἰωάννης Καρσοφύλλης: 77 ~ Εὐγένιος Γιαννούλης: 77 ~ Μανολάκης Καστοριανός: 80 ~ Παναγιώτης Νικουσίος: 81 ~ Οἱ Φαναριῶτες: 81

Κεφάλαιο πέμπτο

ΣΗΜΑΔΙΑ ΤΗΣ ΕΞΕΦΑΝΤΩΣΗΣ: Κύπρος - Δωδεκάνησα - Κρήτη . . . 82

Ἡ ὁμοιοκαταληξία: 83 ~ Κύπρος: 84 ~ Δωδεκάνησα: 85 ~ Γεωργιλᾶς: 86 ~ Κρήτη: 86 ~ Ριμάδα κόρης καὶ νιοῦ: 89 ~ Ντελλαπόρτας: 90 ~ Σαγλίκης: 90 ~ Μπεργαδῆς: 92 ~ Πικατόρος: 94 ~ Δεφάρνας: 94 ~ Διακρούσης καὶ Μπουνιαλῆς: 95 ~ Βοσκοπούλα: 96 ~ Πανώρια: 98 ~ Ἐρωφίλη: 99 ~ Κατσούρμπος: 100 ~ Στάθης καὶ Φορτουνάτος: 101 ~ Ροδολίνος καὶ Ζήνων: 102 ~ Θυσία τοῦ Ἀβραάμ: 102 ~ Ἐρωτόκριτος: 104

Κεφάλαιο ἕκτο

ΔΙΑΣΠΟΡΑ: Ὁ ἀπόδημος ἑλληνισμὸς 111

Ματθαῖος Καρσοφύλλης: 112 ~ Λέων Ἀλλάτιος: 112 ~ Τριβώλης: 113 ~ Νικόλαος Σοφιανός: 115 ~ Καρτάνος: 116 ~ Ρουσάνος: 117 ~ Στουδίτης καὶ Ραρτοῦρος: 117 ~ Μελέτιος Πηγᾶς: 118 ~ Μάξιμος ὁ Μαργούνιος καὶ Μάξιμος ὁ Πελοποννήσιος: 119 ~ Νικόδημος Μεταξᾶς: 120 ~ Φλαγγίνης: 121 ~ Κωττούνιος: 122 ~ Φιλαρᾶς: 122 ~ Βλάχος, Βαρούχας, Παλλαδάς: 123 ~ Π. Κατσαϊτής: 124 ~ Φραγκίσκος Σκοῦφος: 124

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΑΙΩΝΑΣ ΠΡΟΣΠΙΘΕΙΩΝ

Ὁ ἑλληνισμὸς ὡς τὰ 1774

Κεφάλαιο ἕβδομο

ΤΡΕΙΣ ΓΕΝΙΕΣ: Τὰ πνευματικὰ ζητήματα	131
Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος: 132 ~ Νικόλαος Μαυροκορδάτος: 133 ~ Κωνσταντῖνος Μαυροκορδάτος: 135 ~ Δοσίθεος Ἱεροσολύμων: 137 ~ Μεθόδιος Ἀνθρακίτης: 138 ~ Ἀναστάσιος Γόρδιος: 138 ~ Χρῦσανθος Νοταρᾶς: 140 ~ Μηνιάτης: 141 ~ Δαμοδός: 143 ~ Κατήφορος: 144	

Κεφάλαιο ὄγδοο

Η ΓΟΗΤΕΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ: Ὁ λογοτέχνης καὶ τὸ κοινὸ του	147
Ἄνθη Εὐλαβείας: 147 ~ Στοιχειομαχία: 150 ~ Βοσπορομαχία: 150 ~ Δαπόντες: 151 ~ Μανδακᾶσης: 155 ~ Ἐκδότες: 155 ~ Οἱ Γλυκῆδες: 156 ~ Τὸ βιβλίο: 158 ~ Ἡ Φυλλάδα τοῦ γαιδάρου: 159 ~ Ἀγαθάγγελος: 160 ~ Ριμάδες: 162 ~ Χρονικὸ τοῦ Γαλαξιδίου: 165 ~ Τὸ δημοτικὸ τραγούδι: 165 ~ Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός: 170	

Κεφάλαιο ἕνατο

Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ: Ἀνάπτυξη τῆς περιέργειας	172
Μελέτιος Μήτρου: 173 ~ Εὐγένιος Βούλγαρης: 174 ~ Νικηφόρος Θεοτόκης: 180 ~ Τροπή πρὸς τὴν συντήρηση: 182	

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΕΝΑΣ ΚΟΣΜΟΣ ΓΕΝΝΙΕΤΑΙ

1770-1820

Κεφάλαιο δέκατο

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΟΡΜΗ: Ἡ ἐπικράτηση τοῦ δυτικῷ στοιχείου	189
Μοισιόδακας: 191 ~ Καταρτζῆς: 196 ~ Ὁ κύκλος τοῦ Καταρτζῆ: 200 ~ Φιλιππίδης καὶ Κωνσταντᾶς: 201 ~ Ὁ Ἄνωνυμος τοῦ 1789: 203 ~ Ἡ μάχη τῶν φυλλαδίων: 204 ~ Ἑλληνικὴ Νομαρχία: 206 ~ Ρωσσαγγλογάλλος: 206	

Κεφάλαιο ἑνδέκατο

Η ΝΕΑ ΗΘΙΚΗ: Τὸ ἑλληνικὸ πρόβλημα καὶ ὁ Ρήγας	208
---	-----

Ἱστορισμός: 208 ~ Γ. Ζαβίρας: 210 ~ Ἰωάννης Μπενιζέλος: 210 ~ Ἀθανάσιος Κομνηνός Ὑψηλάντης: 210 ~ Οἱ πρόγονοι: 212 ~ Ἡ ἠθική: 214 ~ Τὸ θέατρο: 214 ~ Ἡθολογία: 215 ~ Περιοδικά: 218 ~ Ὁ Ρήγας: 219 ~ Ἀνθολογίες: 223 ~ Δημιουργικὴ πεζογραφία: 223 ~ Καί πάλι ὁ Ρήγας: 225

Κεφάλαιο δωδέκατο

ΜΕΡΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ: Ἡ ποίηση ὡς τὰ 1821	230
Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος: 230 ~ Διονύσιος Φωτεινός: 232 ~ Γεώργιος Ρουσιάδης: 233 ~ Μιχαὴλ Πεردικάρης: 233 ~ Γεώργιος Σακελλάριος: 234 ~ Ἀθανάσιος Χριστόπουλος: 236 ~ Ἰωάννης Βηλαράς: 240	

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ

ΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ - Η ΚΑΜΨΗ

Οἱ κορυφαῖοι, ὁ Ἀγώνας καὶ οἱ ἄμεσες συνέπειές του

Κεφάλαιο δέκατο τρίτο

Ο ΚΟΡΑΗΣ: «Ἡ μέση ὁδός»	251
Πρῶτα χρόνια: 252 ~ Ἀμστερνταμ: 253 ~ Montpellier, Παρίσι: 255 ~ Ἑλληνικὴ Βιβλιοθήκη: 257 ~ Ὁ Ἀγώνας: 258 ~ Τὸ τέλος: 260 ~ Ψυχογραφικά: 261 ~ «Δράξασθε παιδείας»: 262 ~ Λόγιος Ἑρμῆς: 263 ~ Τὸ γλωσσικό: 264 ~ Σκαρλάτος Δ. Βυζάντιος: 267 ~ Νεόφυτος Δούκας: 268 ~ Τὰ Κορακιστικά: 269 ~ Ἀθανάσιος Πάριος: 270 ~ Παναγιώτης Κοδρικᾶς: 271 ~ Σχολεῖα: 272 ~ Κ. Κούμας: 273 ~ Κ. Οἰκονόμος: 274 ~ Θ. Φαρμακίδης: 275 ~ Κ. Βαρδαλάχος: 275 ~ Ἀθ. Ψαλίδας: 276 ~ Θ. Καϊρής: 276 ~ Ὁ Κοραῆς λογοτέχνης: 278 ~ Ἀλληλογραφία: 279 ~ Παπατρέχας: 280 ~ Αὐτοβιογραφία: 280 ~ Ὁ Κοραῆς φιλόσοφος: 280	

Κεφάλαιο δέκατο τέταρτο

Ο ΚΑΛΒΟΣ: «Ὡσὰν χαρᾶς ἰδέα»	282
Ι. Ζαμπέλιος: 283 ~ Ἐλισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου: 286 ~ Ὁ Κάλβος: 286 ~ Γλώσσα καὶ στίχος: 292 ~ Τὸ δράμα τοῦ ποιητῆ: 292 ~ Τεχνικά: 293 ~ Ὁ λόγος: 295 ~ Οἱ ἰδέες: 296	

Κεφάλαιο δέκατο πέμπτο

Ο ΣΟΛΩΜΟΣ: «Εἶδος μιχτό, ἀλλὰ νόμμο»	297
Πρῶτα χρόνια: 298 ~ Ἰταλία: 299 ~ Διαφωτισμός: 300 ~ Ζάκυνθος: 300 ~ Ὁ κύκλος τῆς Ζακύνθου: 303 ~ Πρῶτα ἔργα: 304 ~ Ὁ Διάλογος: 306 ~ Ἡ	

γυναίκα τῆς Ζάκυθος: 307 ~ Στὴν Κέρκυρα: 309 ~ Ἰδανισμός: 311 ~ Ἡ στροφή τοῦ 1833: 313 ~ Τὸ τέλος: 315 ~ Χαρακτηρισμός: 315

Κεφάλαιο δέκατο ἕκτο

Ο ΑΓΩΝΑΣ: «Τ' ἄρματα πιάστε» 317
 Ρητορικά: 318 ~ Παραινετικά: 318 ~ Θούριοι: 319 ~ Δημοτικὸ τραγούδι:
 322 ~ Καραγκιόζης: 322 ~ Θεατρικά: 323 ~ Βαβυλωνία: 323

Κεφάλαιο δέκατο ἕβδομο

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ: «Ἐπειτα, σία καὶ ἀράξαμε» 325
 Εἰσαγωγή: 325 ~ Περραιβός: 326 ~ Ξάνθος: 327 ~ Παναγῆς Σκουζές: 327
 ~ Ἄγγελος Γέροντας: 328 ~ Βάμβας: 329 ~ Νικόλαος Δραγούμης: 329 ~
 Α. Ρίζος Ραγκαβῆς: 331 ~ Γερμανὸς Παλαιῶν Πατρῶν: 331 ~ Κασομού-
 λης: 332 ~ Μακρυγιάννης: 334 ~ Φωτάκος: 336 ~ Τερτσέτης: 337 ~ Θ.
 Κολοκοτρώνης: 337 ~ Ἀμβρόσιος Φραντζῆς: 338 ~ Σπ. Τρικούπης: 338 ~
 Κανέλλος Δεληγιάννης: 339 ~ Ἰωάννης Φιλήμων: 340 ~ Τροπή πρὸς τὴν
 ἀρχαιότητα: 340 ~ Σπ. Ζαμπέλιος: 342 ~ Κ. Παπαρρηγόπουλος: 343 ~
 Ἐθιμογραφία: 345 ~ Τὸ γλωσσικόν: 346

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΡΩΜΑΝΤΙΣΜΟΣ

Ρωμαντικὰ φανερῶματα 1830-1880

Κεφάλαιο δέκατο ὄγδοο

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΕΝΟΣ ΚΟΣΜΟΥ: Οἱ Φαναριῶτες στὴν Ἀθήνα
 καὶ στὴν Πόλη 351
 Ι. Ρ. Νερουλός: 352 ~ Ι. Ρ. Ραγκαβῆς: 355 ~ Α. Ρ. Ραγκαβῆς: 356 ~ Α.
 Σοῦτσος: 361 ~ Π. Σοῦτσος: 365 ~ Τελευταῖοι Φαναριῶτες: 371 ~ Η. Ταν-
 ταλίδης: 373

Κεφάλαιο δέκατο ἔνατο

Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ: Ἑπτανησιακὴ σχολή 376
 Ἀντώνιος Μάτεσης: 376 ~ Ἰούλιος Τυπάλδος: 378 ~ Ἀντώνιος Μανούσης:
 380 ~ Γ. Κ. Ρώμας: 380 ~ Σπ. Μελισσηνός: 381 ~ Ἄλλοι Ἑπτανησιοί:
 382 ~ Παναγιώτης Πανᾶς: 384 ~ Ι. Πολυᾶς: 384 ~ Γ. Καλοσγούρος: 387

Κεφάλαιο εἰκοστὸ

ΡΩΜΑΝΤΙΚΕΣ ΥΠΕΡΒΟΛΕΣ: Ἀθηναϊκὴ σχολή 389

Θ. Ὀρφανίδης: 390 ~ Δ. Βαλαβάνης: 392 ~ Ι. Καρασούτσας: 393 ~ Γ. Παράσχος: 395 ~ Δ. Παπαρρηγόπουλος: 395 ~ Σπ. Βασιλειάδης: 397 ~ Ἀχ. Παράσχος: 399

ΜΕΡΟΣ ΕΒΔΟΜΟ

Η ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥ 1880

Οἱ συντελεστές τῆς πτώσης τοῦ ἀθηναϊκοῦ ρωμαντισμοῦ

Κεφάλαιο εἰκοστὸ πρῶτο

ΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ: Ἑπτανησιακὰ στοιχεῖα στὴν Ἀθήνα 407
 Ἡ Πάτρα: 407 ~ Ταγιαπίερας: 409 ~ Τερτσέτης: 409 ~ Βράϊλας Ἀρμένης: 411 ~ Γ. Ζαλοκώστας: 412 ~ Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης: 415 ~ Λασκαράτος: 421 ~ Κονεμένος καὶ Βεργωτής: 425

Κεφάλαιο εἰκοστὸ δεύτερο

ΠΡΟΣΓΕΙΩΣΕΙΣ: Ἡ πρόζα ἀντίδοτο στὴν ρωμαντικὴ ὑπερβολή 427
 Πρῶτοι πεζογράφοι: 428 ~ Στέφανος Ξένος: 429 ~ Παῦλος Καλλιγᾶς: 430 ~ Λέων Μελάς: 430 ~ Κωνσταντῖνος Ράμφος: 432 ~ Ἡ Πάπισσα Ἰωάννα τοῦ Ροῖδης: 433 ~ Ἐμμανουὴλ Ροῖδης: 435 ~ Ἡ στρατιωτικὴ ζωὴ ἐν Ἑλλάδι: 438 ~ Σπ. Ζαμπέλιος: 439 ~ Ἡ Βασιλικὴ κ.ἄ.: 439 ~ Δ. Βικέλας: 440

Κεφάλαιο εἰκοστὸ τρίτο

Η ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ: Ἡ συμβολὴ τῆς κριτικῆς 442
 Ποιητικοὶ διαγωνισμοί: 443 ~ Κ. Ἀσώπιος: 446 ~ Στέφανος Κουμανούδης: 450 ~ Δημήτριος Βερναρδάκης: 451 ~ Ἡ φωνὴ τῆς καρδιάς μου τοῦ Δ. Γρ. Καμπούρογλου: 454 ~ Ὁ Ροῖδης καὶ ὁ Βλάχος: 455 ~ Ἰωάννης Παπαδιαμαντόπουλος: 457

ΜΕΡΟΣ ΟΓΔΩΟ

ΝΕΑ ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΣΧΟΛΗ

Ἡ γενιά τοῦ 1880

Κεφάλαιο εἰκοστὸ τέταρτο

Η ΓΕΝΙΑ ΤΟΥ 1880 ΚΑΙ Ο ΨΥΧΑΡΗΣ: Ὁ στίχος, ἡ ἔμπνευση, ἡ γλώσσα 463

Νίκος Καμπάς: 464 ~ Δροσίνης: 465 ~ Νικόλαος Πολίτης: 467 ~ Τὸ γλωσσικό: 469 ~ Γιάννης Ψυχάρης: 470 ~ Κόκκος καὶ Κορομηλάς: 473 ~ Βιζυηνός: 475 ~ Προβελέγγιος: 476 ~ Πολέμης: 477 ~ Κρυστάλλης: 478 ~ Πάλλης: 480 ~ Ἐφταλιώτης: 483

Κεφάλαιο εἰκοστὸ πέμπτο

«ΠΕΖΑ ΘΕΛΟΥΜΕ, ΠΕΖΑ!»: Ἡ πρόζα 488

Βικέλας: 489 ~ Βιζυηνός: 490 ~ Δροσίνης: 490 ~ Ἐφταλιώτης: 491 ~ Ψυχάρης: 492 ~ Τὸ τέλος τοῦ Ροῖδη: 495 ~ Ἐπισκοπόπουλος: 498 ~ Μητσάκης: 498 ~ Παπαδιαμάντης: 500 ~ Α. Μωραϊτίδης: 503

Κεφάλαιο εἰκοστὸ ἕκτο

Ο ΠΑΛΑΜΑΣ: Ἡ νέα σύνθεση 504

Τὸ ξεκίνημα: 508 ~ Τραγούδια τῆς πατρίδος μου: 509 ~ Τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου: 513 ~ Ἡ ἀσάλευτη ζωή: 517 ~ Ἡ κριτική, τὸ διήγημα, τὸ θέατρο: 518 ~ Ἡ ἀκμή: 519 ~ Κοινοὶ ἀγῶνες: 520 ~ Π. Βλαστός: 522 ~ Π. Γιαννόπουλος: 523 ~ Ἴων Δραγούμης: 525 ~ Ὁ δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου: 526 ~ Ἡ φλογέρα τοῦ βασιλιᾶ: 527 ~ Τελευταῖες συλλογές: 530 ~ Τὸ τέλος: 531 ~ Ἀντιπνευματικὴ κοινωνία: 531 ~ Γ. Σουρῆς: 532

ΜΕΡΟΣ ΕΝΑΤΟ

ΣΤΗΝ ΒΑΡΙΑ ΣΚΙΑ ΤΟΥ ΠΑΛΑΜΑ

Τὰ μεταγενέστερα χρόνια

Κεφάλαιο εἰκοστὸ ἕβδομο

ΜΙΑ ΦΛΟΓΑ ΠΟΥ ΑΝΑΡΡΙΠΙΖΕΤΑΙ: 1890-1900 539

Γ. Δροσίνης: 539 ~ Ὁ τύπος τοῦ λογοτέχνη: 541 ~ Κ. Χατζόπουλος: 542 ~ Λάμπρος Πορφύρας: 544 ~ Ι. Ν. Γρυπάρης: 544 ~ Μ. Μαλακάσης: 546 ~ Ζαχαρίας Παπαντωνίου: 547 ~ Ὁ Μαρκοῦας καὶ οἱ τελευταῖοι Ἐπτανήσιοι: 548 ~ Μαβίλης: 551 ~ Πεζογραφία: 553 ~ Κονδυλάκης, Καρκαβίτσας, Βλαχογιάννης: 554 ~ Κωνσταντῖνος Θεοτόκης: 556 ~ Γρηγόριος Ξενόπουλος: 558 ~ Χρηστόμανος: 559 ~ Παῦλος Νιρβάνας: 559

Κεφάλαιο εἰκοστὸ ὄγδοο

Ο ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ ΠΟΥ ΤΕΛΕΙΩΝΕΙ: 1900-1912 561

Ἡ χοάνη τῆς Ἀθήνας: 561 ~ Στὴν Πόλη: 562 ~ Ἄλλοι χῶροι: 562 ~ Πλούσια παραγωγή: 563 ~ Ἄγγελος Σικελιανός: 564 ~ Ἡ προσφορά τοῦ

Σικελιανού: 571 ~ Τὸ ἑλληνικὸ πρόβλημα: 572 ~ Πηνελόπη Δέλτα: 572 ~
 Ὁ Ἐκπαιδευτικὸς Ὀμιλος: 574 ~ Δυτικὰ ρεύματα: 575 ~ Ν. Καζαντζά-
 κης: 575 ~ Κ. Βάρναλης: 575 ~ Ἡ θεωρία: 576 ~ Φῶτος Πολίτης: 577 ~
 Γιάννης Ἀποστολάκης: 578 ~ Ἄλλα εἶδη: 580 ~ Δημοσθένης Βουτυράς:
 580 ~ Ἡ διάλυση: 581 ~ Ρ. Φιλύρας, Κ. Οὐράνης: 582

Κεφάλαιο εἰκοστὸ ἔνατο

ΝΕΕΣ ΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΕΛΠΙΔΕΣ: 1912-1922	584
Οἱ ὀμαλές ἐξελίξεις: 584 ~ Ἀναζητήσεις: 585 ~ Κώστας Καρυωτάκης: 587 ~ Τάκης Παπατσώνης: 589 ~ Ἡ πρόζα: 591 ~ Κ. Π. Καβάφης: 593 ~ Βιογραφία: 595 ~ Ἡ ἀφετηρία: 596 ~ Συστηματικὴ: 598 ~ Ὁ Καβάφης λυρικός: 601 ~ Ὁραματισμός: 602 ~ Ὁ στίχος καὶ ἡ γλῶσσα: 604 ~ Τὸ ἀρχαῖο ἦθος: 605 ~ Ἡ Ἑλλάδα τοῦ Καβάφη: 606 ~ Ἡ Ἑλλάδα τοῦ 1922: 608	
ΕΠΙΜΕΤΡΟ	609
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ	629
ΠΙΝΑΚΕΣ	791
Χρονολογία: 795 ~ Συντομογραφίες: 857 ~ Ἰπόμνημα στὶς εἰκόνες: 875 ~ Εὐρετήριο εἰκόνων: 881 ~ Εὐρετήριο προσώπων, ἔργων, τόπων καὶ θεμά- των: 885	

www.protoporia.gr

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Φυλλομετρήστε 90.000 βιβλία με ένα κλικ.
Ενημερωθείτε για τις νέες εκδόσεις.
Επισκεφθείτε τα αφιερώματα.
Αγοράστε βιβλία με αντικαταβολή
ή την πιστωτική σας κάρτα.

www.protoporia.gr

Αν ψάχνετε κάτι σπάνιο ή εξαντλημένο
το **sales@protoporia.gr** έχει τη λύση.
Αν επιθυμείτε απλώς κάποια πληροφορία
το **info.@protoporia.gr** έχει την απάντηση.

Γιατί αυτό το μεγάλο ηλεκτρονικό βιβλιοπωλείο
θα είναι πάντα η δική σας **Πρωτοπορία**
και όχι μια εικονική πραγματικότητα.